

Uno de los problemas puede ser precisamente ese gran Estado que se va configurando, porque el Estado crece, se multiplica, cada día está más presente en todas partes : administración en general, el Estado central, la administración autonómica, la local, etc. Porque ya aparecen elementos negativos y perturbadores de lo que había sido el proyecto y el modelo constitucional, porque la situación económico-social va generando una dificultad para hacer una interpretación más generosa de los derechos y libertades y permitir un sistema de convivencia más abierto.

La importancia que tiene la vigilancia del funcionamiento correcto del Estado, para mí se basa en la vigilancia y persecución de la corrupción, especialmente la delictiva. Pocas cosas están haciendo más daño a la conciencia democrática y a sentirse parte de un sistema democrático con ganas de participar e ilusionarse, con ganas de construir un futuro, etc; la noticia constante, como un goteo, de que hoy aquí, mañana allí, pasado allí, aparecen formas de corrupción. Y sobre todo no tanto por eso, sino porque no hay respuesta institucional, faltan respuestas suficientes.

Es una sensación de desconcierto, como si en nombre de la democracia todo estuviera permitido. Lo que yo afirmo es que no es así, hay límites que no se pueden pasar en la actividad política, sindical y judicial; el Estado ha de encontrar sus propios mecanismos para establecer los límites, restricciones, controles, para que el ciudadano esté ahí controlando. Un Estado democrático fuerte y bien implantado, puede convertirse en el mecanismo que caiga como una losa sobre el ciudadano, o ni siquiera como una losa, sino como algo ajeno, lo cual es peor todavía; porque si es como una losa en algún momento puedes reaccionar porque te pesa, pero puede ser algo peor y es que te sientas algo ajeno al Estado. Esto sí que es clave, porque el Estado al eliminar progresivamente la capacidad de contestación de lo negativo que segrega en su funcionamiento, naturalmente al final avanza como una apisonadora sin encontrar resistencia. Se puede llegar a creer que es perfecto porque nadie lo critica, pero no lo critican porque les parezca bien, sino porque a la gente le trae sin cuidado, aquello o lo otro o lo otro, y si al final ésto se arraiga o se encarna en movimientos pequeños, críticos, contestatarios, etc, casi diría que la dialéctica es todavía peor, porque como son contestatarios se piensa que siempre tienen que protestar por algo y carecen de eco social, no tienen proyección.

El modelo de Estado está bien definido en la Constitución, es un Estado que permite un modelo democrático y limpio, una participación del ciudadano; pero este modelo de Estado se está malversando por sus protagonistas, las clases políticas. Los instrumentos no funcionan, se ha producido una situación tal que ante cualquier abuso de poder no hay una respuesta capaz, no hay sistema judicial auténticamente independiente capaz de actuar con eficacia. El sistema judicial también está integrado en el Estado, y carece de la suficiente autonomía, independencia, distancia, con la que de alguna manera crear frente a los aparatos de poder y al ejercicio abusivo del poder. Con que se hubieran hecho dos o tres respuestas ejemplares, los ciudadanos habrían visto que existe una respuesta ante ciertos abusos, pero no ha habido ni una sola respuesta clara.

Vivo con pasión la justicia, por el ciudadano que la sufre o la padece. Hoy los ciudadanos adoptan la actitud de defender su trinchera, y eso tiene un coste.. Hay que tener una mente muy lúcida y una cierta valentía para no dejarte absorber por los mecanismos del poder.

Hay muchos estímulos para vivir tranquilo y no tener conciencia de no estar participando o siendo "cómplice" en el sentido sociológico de la palabra, en ese ejercicio indebido del poder, y esto es debido a que hay una gran capa que lo cubre todo, que es la legitimidad democrática.

En función de su cargo el Fiscal nunca puede quedar callado o impasible ante determinados fenómenos, expresión de corrupción delictiva. No puede cerrar los ojos ante determinados hechos y concentrarse sólo en los más fáciles : la persecución del robo, la violación o el tráfico de drogas, sobre los que ya existe la conciencia

generalizada de rechazo social y por lo tanto la exigencia profunda y justificada que estos delitos se persigan y castiguen.

Yo creo en la igualdad de todos ante la ley, y soy consciente que hay sectores económicos y sociales que se resisten a ello porque la historia les ha dado una posición de privilegio, y se resisten a aceptar pacíficamente que deben ser tratados con criterios de igualdad como cualquier ciudadano que no tenga significación social. Es lógico que esto ocurra porque partimos de una sociedad de clases.

Por ello mismo el Fiscal debe luchar también contra la corrupción pública. La lógica del sistema capitalista no sólo funciona en la empresa privada. A veces se aplica también donde yo creo que no debe aplicarse, en la actividad pública. Y en la actividad pública la lógica del beneficio es un elemento profundamente perturbador. Porque el Estado es esencialmente un instrumento al servicio del ciudadano y la Administración está para satisfacer sus necesidades, pero cuando se pone al servicio de intereses privados se rompe la misma naturaleza del Estado de derecho, se desnaturaliza al Estado de su función y se están olvidando los principios constitucionales. El fiscal tiene la función de la defensa de la legalidad y del interés público y debe prestar atención a la posible existencia de estas conductas.

Por eso son comprensibles pero no razonables las esconfianzas que se generan respecto de ese cargo, que además tiene cierta autonomía en el ejercicio de sus facultades, y que en la medida que quien lo sustenta proviene de la tradición comunista, mantiene independencia de criterio y actitud crítica frente a la degradación de los mecanismos del poder.

Hay movimientos que han ido transformando progresivamente las propias decisiones del Estado. Por ejemplo los movimientos vinculados con la objeción de conciencia; hace 15 años eran marginales y hoy ya no lo son tanto porque aquélla se incorporó a la legislación española. Desde mi punto de vista, la objeción de conciencia ha sido una conquista histórica, estoy seguro que a grandes sectores militares les ha costado asumirlo. Hay objetores que se han pasado años en prisión, y esto significa la capacidad y la decisión de grandes sectores de jóvenes de no incorporarse a las filas del ejército, como expresión de un proyecto pacifista de largo alcance. Eso es un hecho objetivo e indiscutible. Estamos ante objetivos de estrategia de largo alcance, y hay que avanzar paso a paso, porque esa es la misión que tenemos, el avance en un sistema democrático, pero es un avance paulatino de pasos a pasos.

Algunos pensábamos que sería un Estado que daría el gran vuelco a los problemas de los ciudadanos, precisamente porque era un centro de poder dirigido al servicio del ciudadano. Pero se ha visto que no solamente no era así, sino que en muchos momentos se ha convertido en elemento de represión y explotación. Esto nos ha conducido a poner en cuestión los grandes valores de la izquierda y de la solidaridad. Hay que recomponer todo este panorama y hacer renacer el patrimonio de vivencia de los valores de la solidaridad, los valores del hombre nuevo...

Todo ésto nos obliga a plantearnos las cosas con otra perspectiva, o al menos recomponer esos valores de solidaridad, igualdad, servicio, en un contexto mucho más concreto y más limitado y realista, y avanzar con decisión y energía. La Constitución y el Estado lo permiten, otra cosa es que estemos malversando las grandes herramientas que nos ofrece el Estado, que las estemos empleando para otra cosa distinta, que nos estemos olvidando del preámbulo de la Constitución, que habla de democracia avanzada y de igualdad, para, en cambio, consolidar formas más rígidas del capitalismo liberal en perjuicio de la mayoría de los ciudadanos.

CAPITOL 5

LA IDENTITAT NACIONAL La crisi en el subsistema cultural - I

**Per no entendre la seva mentalitat, cada planxa!
i només pots entendre si estimes...**

**Nacionalisme i internacionalisme
no estan en contradicció**

Presentació. Immigració interior i immigració estrangera

- 1. La immigració dels 55-75 a Catalunya**
Percepció dels processos d'integració
Problema cultural i identitat nacional
- 2. La immigració estrangera**
Percepció dels entrevistats i interculturalitat
 - a. Portes obertes?**
 - b. Problemes culturals**
 - c. Posicions respecte de la multiculturalitat**

Texts seleccionats

Temes de debat, conclusions

Han passat vinticinco anys de l'arribada massiva a Catalunya de gent procedent de tots els racons d'Espanya, especialment d'Andalusia. Una generació es temps suficient per poder mirar amb tranquil·litat el procés, ja que integrar-se és una cosa d'arrels, de sentiments, més que de la raó o de la voluntat. Vol dir per exemple, el naixement dels fills i néts, la mort i enterrament dels pares, les noves amistats de veïnatge, laborals, dels estudis dels fills, l'història viscuda amb altres al sindicat per les millores laborals, per les condicions de vida al barri, les amistats a l'esplai dels fills, les excursions, la vida als bars, a la botiga etc. tot s'ha donat amb naturalitat i ha anat tancant les cicatrius d'un fet traumàtic i de les angoixes dels primers anys viscuts entre l'especulació urbanística, laboral i de la manca de serveis.

Es necessari preguntar als protagonistes d'aleshores -als vinguts i als autòctons- la percepció que ara ténen del que ha passat. Molts entrevistats són d'aquests protagonistes als que aleshores, fa quinze anys, se'ls va preguntar el mateix ¹. En el moment de la vinguda massiva s'alçaven veus per dir que el massiu increment demogràfic posava en perill la identitat cultural catalana i el mateix concepte de Catalunya com a poble. Els que van demanar l'Autonomia com se senten ara "catalans"? De deu anys ençà aproximadament han aparegut a Catalunya les manifestacions del folklore d'altres llocs, sobretot l'andalús (flamenc, Feria de Abril, Rocío, processons etc.). Aquest fenomen, d'extraordinària força i que segueix creixent, posa en qüestió els processos de solidificació de les dues comunitats que conviuen aquí o es, senzillament, una manifestació més d'expressió que ha fet possible la democràcia ?

Quan podia semblar que hi havia un acord tàcit sobre els paràmetres de comportament, dos fets -aquesta vegada induïts des de fóra de Catalunya i d'Espanya-

¹ BOTEY Jaume. *54 Relats d'Immigració*. Ed. Centre d'Estudis de l'Hospitalet i Diputació de Barcelona. Barcelona 1986. Treball sobre històries de vida d'immigrants i del procés d'integració a Catalunya fet al barri de Can Serra de l'Hospitalet.

tornen altra vegada a posar-nos interrogants : els canvis polítics a Europa determinats pels processos de desmembració (explosió dels nacionalismes) i unificació (unitat europea) i per la creixent immigració estrangera àrab, negra, asiàtica, hispanoamericana..

Sembla que un tema tan delicat com el de la identitat col·lectiva no es podrà donar mai per tancat. El que ha passat amb la població immigrada d'ara fa vinticin anys probablement ens podrà semblar senzill davant els problemes que s'acosten. Analitzar amb serietat i preguntar en profunditat als protagonistes, tenir les dades, es imprescindible per aconseguir un procés que ha d'evitar les possibles manifestacions de racisme

Les migracions són sempre d'aquells problemes que perturben el conjunt del sistema : el subsistema socioeconòmic en tant que la causa fonamental de les migracions es la búsqueda de treball o millors condicions de vida per part de les poblacions més desfavorides; el subsistema polític en les migracions internes en tant que ha obligat a Catalunya a redefinir els models de convivència (els interns p.ex. lingüística o els externs p.ex. en relació a les altres autonomies) i de manera molt més complexa en les migracions entre estats; el subsistema cultural en el sentit de què tan l'individu com el col·lectiu el configuren uns valors, una llengua, una religió, una determinada visió del món, etc.. que quan es veuen obligats a conviure de manera massiva amb col·lectius que en ténen uns altres provoquen inseguretats i generen mecanismes de defensa...

1. La immigració dels 55-75 a Catalunya

Què ha passat amb la immigració dels 55-75, i com ho viuen els entrevistats ? L'assentament a la nova comunitat ve marcat per fets concrets de la vida de l'immigrant que en ordre d'importància subjectiva per a l'immigrant són : a. l'estabilitat afectiva i familiar en tant que garanteix l'estructura de relacions de la persona, b. la compra del pis en tant que és el pas fonamental com a signe del "no retorn" al lloc d'origen i es el punt de partida d'un nou món de relacions personals formals i informals (barri, escola..), c. l'estabilitat laboral com a objectiu prioritari que es buscava al venir, i d. el sentiment d'identitat cultural més ampla amb la comunitat receptora.

Si fa quinze anys ja manifestaven "sentir-se i ser" catalans, sembla obvi que aquella percepció s'hagi afermat i consolidat si més no en aquells aspectes que són resultat automàtic del pas del temps ². A les entrevistes hi ha testimonis de sorpresa i

² Els estudis sobre la immigració a Catalunya durant aquest període i el seu posterior assentament són ja molt nombrosos. i abarquen tots els camps : demogràfic, polític, electoral, pedagògic, cultural, lingüístic, laboral; per comarques, ciutats, barris, etc.... Cito només els de TERMES, Josep, *La immigració a Catalunya*. Ed. Empúries. Barcelona 1984. MIGUELEZ Faustino i SOLE, Carlota *Classes socials i poder polític a Catalunya* Promocions Publicacions Universitàries. Barcelona 1987. RECOLONS, Lluís

aculliment per part de la població autòctona (Maria Perarnau i Francesc Ribas). Percentualment els que retornen al poble (per no haver-se aclimatat, per jubilació anticipada i haver rebut l'indemnització per part de l'empresa, etc..) són una minoria. (d'entre els entrevistats, la parella Dolores Fuentes - Pepe Trujillo).

Socialment hi ha hagut una progressiva incorporació de tots els sectors a un semblant nivell socio-econòmic de classes, al sistema de producció, de consum-uniformitzador de TV-vídeo.. el conflicte classe-nació, que enfrontava dretes i esquerres fa uns anys, ha perdut virulència. La identificació català - burgès, immigrant - obrer ja no és percebuda com a tan certa.. Malgrat la crisi social i econòmica la població sobrevinguda ha fet seva la carta de naturalesa de catalanitat. També que la població autòctona ha acceptat l'immigració com una verdadera riquesa no només en força laboral sinó també humana i d'expressió cultural. La convivència i els pas dels anys sembla que hagi reduït la tensió viscuda i no han pres cos ni les poques manifestacions de nacionalisme excloent entre catalans ni les d'un llerrouisme nostàlgic entre immigrants.

Tots els entrevistats, tan immigrants com autòctons estan d'acord amb aquest diagnosi, que d'altra banda sembla una situació idil·lica. Si és així, com s'explica que a les mateixes entrevistes en les que hi ha confessió explícita de catalanitat es manifesti amargor, tensions, ressentiment... ?

"hemos construido la Catalunya actual y no nos merecíamos esto..." "las relaciones entre las dos comunidades, la autóctona y la sobrevenida son más complicadas por culpa de los nacionaleros..." (Pepe Castellano)

"la promoción del folklore andaluz aquí es como una burla..." (Antonio Calderón)

"lo vivo como una ofensa. Soy andaluza, ya estoy integrada aquí por mis hijos, por el trabajo por los amigos.. ¿porqué me tienen que clasificar a mi por el hecho de haber nacido allí? Puede llegar a aquello de "tú perteneces a una raza y yo a otra"..."

"En la vida te tienes que situar, la situación de arraigo de la gente se consolida y no puedes vivir en dos mundos aunque añores y recuerdes positivamente muchas cosas.." (Justi Valderrábano)

"El tema del catalán y el castellano es cada vez más delicado, sobre todo en el cinturón de Barcelona.." (Tomás Martínez)

"Ahora hay más crispación que antes..." (Tere Jiménez)

"La fiesta de Bellvitge es delicada... sólo se promociona el flamenco y esto divide.." (Gonzalo Montesinos)

Hi ha entrevistats que afirmen que el malestar és encara un simple problema de nivell social "fonamentalment és un problema de classe social.. i quan torni a haver-hi

Les migracions a Catalunya en un nou període demogràfic, a ROTGER, J.M^a. (coord.) Cicle de conferències de l'Associació Catalana de sociologia 1983-1984. "Visió de Catalunya : el canvi i la reconstrucció nacional des de la perspectiva sociològica". diputació de Barcelona 1987. pp. 257-301. SOLE, Carlota. *Catalunya : societat receptora d'immigrants. Anàlisi comparativa de dues èpoques: 1978 i 1983*. Institut d'Estudis catalans. Barcelona 1988. Els llibres i articles de Paco CANDEL segueixen essent una inesgotable font de reflexions d'antropologia i cultura popular.

atur, tornarà a sorgir com a problema..."(Ramón Luque). Sembla, però, que les actituds responen a més causes. Amargor, crispació.. respecte de què i pronunciades per qui ? Totes les queixes explicitades a les entrevistes : a. no les pronuncien els mes joves dels entrevistats, sinó els que amb anterioritat, durant aquest llarg temps des de la seva arribada s'havien destacat per la seva actitud des de l'associació, partit, parròquia, sindicat etc..per eliminar tensions entre les dues comunitats i ara ténen la sensació que aquell treball se'n va en orris. Els més joves, (Pep Castro, David Fernández, Francisco Segura) diuen estar contents de la "multiculturalitat" viscuda en família i al barri. Però l'estudi de la pervivència a la segona generació de les formes culturals del lloc d'origen dels pares, particularment interessant per a conèixer el possible futur model cultural de Catalunya, depassa l'àmit del present estudi. b. fan referència a la qüestió de les expressions culturals i ens obliguen a preguntar : s'ha format una verdadera comunitat, no només en el sentit polític o social, sinó en el cultural i antropològic, s'han reduït o s'han incrementat els sentiments tribals-ètnics?.

Es queixen de l'ús oportunista, electoral i partidista, que es fa del folklore andalús (Justi i Elvira, Montesinos,) i de les maneres dures de la política d'integració (Castellano, Tomás Martínez), portada a terme des de la Generalitat respecte de les capes populars. Oportunisme i enduriment que posen de manifest la falta de model global de societat.

a. En l'aspecte social. Malgrat que hi ha hagut durant els últims anys un procés d'integració social i econòmica, les diferents cultures que conviuen a Catalunya s'identifiquen encara fàcilment amb l'estratificació d'una societat dividida en classes. Estratificació, que s'agreuja amb la crisi econòmica i amb l'atur i que afecta de manera desigual les diferents àrees geogràfiques de Catalunya. Els barris i les ciutats de més alt percentatge d'immigració poden anar convertint-se en les zones normals de la marginalitat social, junt amb les àrees de la Catalunya rural. En definitiva manifesten que es corre el perill de consolidar la divisió social i cultural de la societat catalana com a conseqüència de la manera com es va ubicar a la perifèria de les grans ciutats la població sobrevinguda : cultura d'expressió catalana a les zones rurals, cultura d'expressió catalana a les zones urbanes benestants i cultura d'expressió no catalana en un context social degradat a les zones perifèriques.

b. En l'aspecte polític, és a dir, en la necessitat de definir un projecte nacional que vertebrï la totalitat de la població catalana. Els entrevistats ténen del problema nacional una percepció diferent de la d'ara fa quinze anys. Probablement més crítica i més madura que la que aleshores senzillament demanava "autonomia" però en la que encara es detectaven totes les "pors" al fet català.

Al llarg de les entrevistes i de manera dispersa expliquen les raons dels canvis : la vivència no traumàtica de l'Estatut durant quinze anys junt amb l'aparició de l'independentisme dintre el mapa parlamentari, el desmembrament nacionalista dels països de l'Est, la consciència internacionalista (existència del parlament europeu, necessitat de la col.laboració Nord/Sud, etc..), la desaparició de postures que afirmaven que la "consciència nacional" es una alienació semblant a la religiosa i que calia superar i eliminar etc.

La visió dels entrevistats es resumiria en el rebuig, per esquifit i ofensiu, del model del nacionalisme substancialista de la identitat nacional, la de la visió romàntica, mitificadora i uniformitzadora de la cultura, i de la història (Castellano, Castro, Pilar Malla, Ignasi Riera, Elena Viusà..). Paradoxalment dintre d'aquesta mitificació del passat se cita el "mestissatge" com un dels elements que van conformar en els seus orígens la identitat cultural de la Catalunya d'ara .Es reconeix de totes formes que probablement avui aquest és l'únic missatge polític "trascendent" que ara reb la població catalana. Per això engresca, i sobretot a la gent jove. La tàctica de la confrontació Catalunya-Madrid es més un recurs electoral que una proposta política per Catalunya que cal denunciar i rebutjar (Joan Saura, Antònia Castellana, Ignasi Riera, Arcadi Oliveres, Pep Ribera, Justí Valderrábano), igual que el model de nacionalisme d'aquests moments a Europa, el de la integració per la força (Delàs, Carmen Diaz...)

"cal denunciar d'un cop aquest nacionalisme fals de CiU i d'ERC. i dir clarament als joves "nanos, us estàn entabanant"(Ignasi Riera)

"en definitiva, què és el nacionalisme? : integrar per la força..." (Josep Delàs)

Nacionalisme i internacionalisme no han d'estar en contradicció, al contrari, quan més independència tinguem més solidaris podrem ser (Pep Ribas, Jaume Soler, Arcadi Oliveres..), tot i que davant del procés d'integració política i econòmica europea els nacionalismes a la catalana o inclús els nacionalismes dels estats cada cop tindran menys poder

"no visc cap contradicció entre ser nacionalista i ser internacionalista. al contrari, quan més independència tinguem més solidaris podrem ser.." (Pep Ribas)

"la dreta nacionalista d'Arbúcies no entén les nostres propostes de solidaritat.. En Pujol és un negat en aquests temes, no en vol sentir parlar" (Jaume Soler)

"aquest nacionalisme d'aquí és excoent... es la Catalunya per uns pocs..." (Pep Ribera)

"sóc nacionalista, però aquest model no m'interessa gens. A més, no té cap poder polític. Perquè serveix?" (Arcadi Oliveres)

c. En l'aspecte de les expressions culturals. En els darrers anys hi ha hagut una revitalització d'elements simbòlics, una explosió de les identitats i de les etnicitats particularistes per part de les dues comunitats. Es la fidelitat al propi col.lectiu buscada

a les "històries tradicionals". Es el renaixement de les festes, folklore localista, de les mitologies de grup tan del folklore català com del de les cultures immigrades.

Ningú no pot viure sense símbols, sense festa, sense rituals. En el món urbà l'església ha laicitzat els seus símbols i expressions i no és un element vertebrador de la població. L'efecte de la manca de símbols sobre els immigrants havia de ser més fort que sobre la resta de la població autòctona a causa de la forta presència cultural a les comunitats rurals de la simbologia religiosa. Aquests signes han reaparegut recentment aquí amb una força inusitada. Em refereixo a les Feries de Abril, a les processons laiques de Setmana Santa, als Rocíos, a les Blanques Palomas a les misses rocieras o flamenques, a la xarxa d'acadèmies de flamenc etc...

L'inici del sentiment-record probablement és espontani³. Però sobre aquest sentiment espontani de record s'hi ha bastit alguna cosa més que el simple folklore. Hi ha hagut una reconversió de les antigues "casas regionales" per una *utilització de la dreta* política, un *moviment econòmic* molt important, i una *utilització electoral* i partidista immediatista i de curta mira que acaba provocant i dividint la comunitat. (Antònia Castellana, Justí Valderrábano, Antonio Calderón etc..).

El substracte dels fragments de les converses dels entrevistats que es rebelen contra aquesta utilització és precisament la seva manifesta voluntat de "no-ghetització" (econòmica, cultural i política) de la seva històrica identitat andalusa o immigrada: són catalans, volen ser catalans i se senten ofesos per la utilització, per interessos que no comparteixen, del seu sentiment d'origen i encara més quan, d'allà, en van ser arrencats per la força sense cap respecte a la seva "identitat andalusa", pels mateixos "poders fàctics" (la dreta) que ara vol aprofitarse del seu sentiment. (Justí Valderrábano).

A les entrevistes hi ha testimonis de la població autòctona d'haver actuat en el sentit contrari, respectant, donant medis i esforços personals: promocionant entre immigrants la sardana (Andreu Trias) lluitant per la normalització lingüística a les escoles (Montserrat Company i Francesc Batallé). La seva percepció, com a catalans i població autòctona, coincideix amb la dels immigrants: no es posen els medis suficients per a una normalització tranquil·la i es troben víctimes d'un mecanisme d'enfrontament cultural que no poden superar. Població autòctona catalana i població immigrada coincideixen en criticar la utilització que es fa de la identitat cultural de l'immigrant per a dividir una comunitat que no vol estar dividida i es troben paradoxalment contraposats

³ Jo mateix vaig assistir casualment l'any 1981 als començaments d'una d'aquestes manifestacions, la processó de Setmana Santa de la Cofradia "15 + 1" que amb els anys s'ha convertit en una de les manifestacions més importants del gènere, fins al punt que els organitzadors parlen que a l'any 1992 varen presenciar-la més de 60.000 persones. Impresionat per l'espectacle en arribar a casa vaig escriure la descripció del que havia vist, que fou publicat a *Quaderns de pastoral* nº. 100, Barcelona 1987

a una aliança d'interessos d'una part de la població catalana (entre la que compten el govern de la Generalitat) i una part de la població immigrada (el sector de l'andalusisme militant i de part de les penyes) coincidents en mantenir separats els dos sectors..

El que Justi Valderrábano- andalusa i treballadora a domicili- i Andreu Trias - català de soca-rel, forner i ara administratiu d'una empresa de construcció- expressen, té una extraordinària profunditat : topen amb la pràctica política d'allò que en diríem, portant les coses al límit, "l'absolutització de la diferència", seguint el postulat que al "vingut-de-fòra" se li ha de respectar i fomentar la seva cultura i expressions, però com a expressions i cultura del "vingut-de-fòra", és a dir, de la inassimilibilitat del "vingut-de fòra" a la històrica cultura de sempre "dels-d'aquí". A la pràctica s'està consolidant la divisió de Catalunya per classes i expressions culturals

2. Immigració estrangera

Coneixem encara poc el tema de les grans migracions internacionals a venir Sud-Nord, Est-Oest... Perifèria-Centre.. però sembla segur que per fronteres i lleis que s'interposin seguirà creixent ⁴. Ataca l'essència mateixa del "sistema-món" fonamentada sobre la riquesa d'uns pocs. i ho fa amb la insolència dels pobres que entren a la casa dels rics posant en evidència la hipocresia de la societat i la sinceritat de les actituds ètiques o del respecte als drets humans. No és igual veure per la TV. les degràcies d'un país allunyat, que trobar-te "l'allunyat" en carn i ossos a casa.

⁴ PASQUAL, Jordi. *La immigració estrangera a Catalunya*. Fund. Jaume Bofill. Col. Estat de la qüestió n° 3. Barc. 1993. (anàlisi de l'estat actual dels estudis sobre aquest tema)

RECOLONS. Lluís. *Les migracions actuals en el context de la població mundial*. RTS. Revista de Treball Social n°. 124. Barc. desembre 1991.

GABINET D' ESTUDIS SOCIALS, *Immigració a Catalunya*. Esp. vol 1 : *Fluxos migratoris i evolució econòmica* i Vol IV *Aproximació a l'anàlisi socio-econòmica de la immigració estrangera no regularitzada a Catalunya*. Barceolona : Direcció Gral d'Acció i Planificació Territorial. 1991.

CARITAS ESPAÑOLA. *Los inmigrantes en España*.nº especial de Documentació social nº 66 Enero-Marzo 1987. Madrid.

FUNDACION PAULINO TORRAS DOMENECH.*Itinera. Ciclo inmigración extranjera*. AAVV. Barcelona 1990

FUNDACION PAULINO TORRAS DOMENECH. *El trabajador extranjero y la regularización de 1991*. Barcelona 1991.

ROQUE, Maria Angels (ed.) *Els moviments humans en el mediterrani occidental*. AAVV. *Simposium internacional*. Institut Català d'Estudis Mediterranis. Barc. 1989.

FUNDACIO SER-GI. *Sobre interculturalitat*. Joan Lluís alegret, Jaume Botey i altres. Girona 1992.

PUIG, Gentil (coord.). *Recerca i educació interculturals*. AAVV. Actes de la Conferència Europea de Sant Feliu de Guixols de ERAIM. Ed. Hogar del Libro Barcelona 1992

L'immigrant estranger és un problema incòmode pel món benestant. Amb la seva sola presència : a. exigeix un repartiment del creixement i de la riquesa i per tant qüestionen el model de creixement indefinit del Nord. Plantejen un problema social, econòmic, de repartiment de béns, de les hores de feina... (demanen "poder seure a la taula"). b. perturba la placidesa de construir la identitat col·lectiva nacional, cultural, històrica.... gent d'altres ètnies, llengües, religió, visió del món etc. (emanen "formar part de la família") i c. perturba la meua identitat personal que es construïa amb referents coneguts : religiosos, lingüístics, i em genera actituds de por, d'inseguretat, d'una visió diferent del món... (demanen que mengem el seu menjar amb igualtat de condicions que el nostre).

Tothom parla dels Drets de l'Home i del respecte a les minorïes i té presents conceptes com : diversitat - diferència - respecte a la cultura de cadascú.. Tothom rebutja el concepte "raça" i s'accepta el d'"ètnia", a vegades amb el mateix significat que el de "raça" però edulcorat, a vegades en sentit positiu... Ningú és "racista", però són "perturbadors de l'ordre", ens "treuen la feina o la vivenda"..

Com veuen els entrevistats aquest fenomen ?

1. Portes obertes o portes tancades, immigració per tothom qui vulgui o quotes?

El problema es de tal envergadura que després de la comú resposta d'acollida els entrevistats es mouen més en el terreny de les actituds que dels anàlisis i oscilen entre les actituds generoses

"Quan et diuen "que vinguin estrangers,sí, però fins a un percentatge", has de contestar "fins a cap, exactament fins a cap percentatge" (Laly Vintró)

o les de mes prudència

"Ver la emigración como un problema no es racismo, es enfrentar la realidad" (Luis de Sebastián)

Les dues, però, remetent a la necessitat de la transformació del sistema capitalista. Cal posar les condicions perquè no hagin d'emigrar. Mentre no sigui possible, l'única cosa que pot evitar l'emigració, encara que només sigui per interessos propis, és la col·laboració internacional. Els controls, la repressió, les fronteres etc. els entrevistats consideren que és ceguera (Luis de Sebastian, Pilar Malla, Carles Ahumada, Carles Galve..)

"Tancar fronteres no és possible: ja pots fer policies i lleis... no és possible!. Si t'encaparras a posar les fronteres totalment tancades, els aniràs constenint però el moviment de conflictivitat i de tensió social, les tirarà. Es diu : "és que els "moros" són molt difícils i no hi ha res a fer perquè estan amb l'Islam..., perquè no seran bons "catalanets"... , perquè van amb una altra visió del món..." Però a mi em passa que quan poso la tele i veig els nostres polítics al Parlament, els noto més allunyats i diferents que aquesta gent o que d'un japonès, que ja és lluny!" (Vicens Fisas)

"Alguns països deuen pensar que Europa és una illa i que el problema de la immigració magrebina, pakistaní, egípcia... es resoldrà per medi de la via política : control de fronteres, expulsions d'il·legals... Es molt fort que sigui aquesta és la sortida, però en realitat Europa no té cap més sortida que aquesta, la d'expulsar. Jo no hi estic d'acord però tal i com va l'Europa actual, va per aquí". (Carles Ahumada)

"De cara a l'emigració seria ajudar el Tercer Món a fi que la gent no hagués d'emigrar. No vénen per gust. Tota la resta són pedaços." (Pilar Malla)

La presència de l'integrisme en el Magreb és molt important i anirà creixent, l'única possibilitat que hi hauria per fer-ho decreixer és si hi hagués una cojuntura mundial de suport a aquest sector, a aquest Tercer Món, a aquesta franja sobre la nova Africa; però desde el seu punt de vista estem a les portes d'una crisi i per tant, tota la experiència del comerç a Barcelona, en la visita del Pujol i companyia per allà, és una mera pantomima, no hi ha cap tipus d'inversió ni de voluntat d'afavorir la situació de aquell país o de redistribuir la riquesa. Només es va a expoliar" (Carles Galve).

Aquesta solució no està en mans dels entrevistats. El debat intern i les contradiccions en les que es mouen els sindicats, partits polítics i moviments socials (incomprensions de les bases, corporativismes...) ja ha estat exposat en els capítols anteriors. L'única cosa que està a les mans dels entrevistats son accions puntuals de protesta : contra la llei d'estrangeria, en ocasió de les "pateres" que s'enfonsen, davant la sensació que Europa ens imposa el paper de vigilant, de queixa davant les reduïdes quotes anuals decretades pel govern, contra el racisme i la xenofòbia etc. i sobretot d'actitud activa de creació i participació en xarxes d'acollida quan l'immigrant ja és aquí: de solidaritat amb els indocumentats, de reconeixement de la necessària aplicació dels drets humans, actituds privades de compromisos personals amb legalitzacions d'il·legals (que alguns entrevistats han demanat de retirar de la transcripció de l'entrevista), escoles d'alfabetització, cases-dormitori, denúncia dels abusos de contractes etc.. sempre amb la por que el suport o la denúncia acabi posant en evidència l'indocumentat davant la policia. Aquesta és de fet l'espasa-paret dels que treballen amb ilegals que per molts és l'única manera d'expressar, amb la solidaritat amb les persones concretes, la protesta davant la injustícia del sistema-món.

2. La immigració estrangera es també un problema cultural i en aquest cas amb els fantasmes del racisme i xenofòbia. Es cert que en una situació de crisi la competència dels treballadors estrangers engendra un ressentiment específic i provoca actituds de refús i d'exclusió, però considerar el racisme purament com una resultant de la diferència social o econòmica és una reducció. La tan repetida frase "no tinc res contra ells, però que no ens prenguin el loc de treball" és pràcticament assimilable a altres frases dirigides a col·lectius (gitanos, gays, nens amb la sida, deficients...) que trenquen el comportament "normalitzat" de la cultura dominant.

Els entrevistats que estan directament implicats en associacions d'acollida posen expliquen les característiques de les relacions entre la comunitat immigrada i el col·lectiu receptor :

Es produeix necessàriament un "xoc" : social, polític i cultural. La convivència dependrà de les dues comunitats : de la que vé i de la que acull. Els tres elements de perturbació (econòmic, cultural-col·lectiu i individual) s'alimenten mútuament per a potenciar la força del xoc. De paraula ningú el vol.

La majoria van "fugir" de la misèria i la por (raons econòm. o polítiques) aïtres per l'"atractiu del Nord" o cridats per les necessitats econòmiques del capitalisme. En tots, el xoc és mes fort per la diferència dels valors de la cultura d'origen i els valors del consum i individualisme predominants aquí i ara amb una fonamental falta de referents ideològics. Com totes les societats occidentals, societat desestructurada i amb problemes d'identitat i de marginació interior.

Les característiques culturals de l'immigrat segons es reflexen a les entrevistes són ⁵: té una visió del món i cultura diversos a les occidentals (atractius per exòtics si els visitem allà com a turistes, i que ens creen inseguretats si vénen aquí); no forma una "comunitat" (hi ha pluralitat ètnica i cultural i dispersió); en arribar es troba refusat políticament (prohibicions legals i actituds xenòfobes) i semi-acceptat socialment (feines dures i amb contractes laborals irregulars); no té definida la seva voluntat d'integració al seu nou medi; manté els valors d'origen d'una societat religiosa, preindustrial i de relacions personals molt directes, però les condicions dures de vida el llencen cap a la cultura de la pobresa...

"Alguns portaven 6 o 8 anys i no s'havien amargat ni tenien la sensació de marginats perquè els havien tractat molt bé. Ells ho comentaven al Servei d'Estrangers. Però en grup van començar a veure que no tenien vacances, que els dissabtes i diumenges treballaven, que acabaven quan s'en anava el sol, que cobraven 60 pessetes l'hora etc.. Molta gent es queixa sobre això del racisme però el racisme comença amb la forma de tractar-los al treball: 60 pessetes l'hora, vivendes amb 8 o 10 persones, la muller a l'Àfrica, sense vacances, sense papers ni assegurança... Una persona il·lustre em deia "oh, es que vostè, Sr. Lluís ha portat aquí la disbauxa..." ..

...Un dia vaig trobar una edició castellana de l'Alcorà i vaig dir a una alumna si el volia veure. Va agafar-lo i el va deixar caure a terra ràpidament : deia que estava impura perquè tenia la regla i no podia tocar el llibre sagrat; jo no ho sabia. Per no entendre la seva mentalitat, cada planxa..!

Després van venir nois de Bangladesh, que eren de Cachimira, del Punjab i de l'Índia. Entre ells hi ha unes diferències terribles i has de conèixer el tema. Per exemple, ells van celebrar quan van matar a Indira Gandhi i després amb

⁵ ARRANZ. Carme, ROCA. M. ROGER, A. *Marroquins a Barcelona. Vint-i-dos relats*. Ed. 7 1/2 i Ed. Laertes. Barcelona 1983. (un dels primers estudis d'antropologia cultural de la immigració marroquí)

MAKOME Inongo-vi. *Espanya y los negros africanos*. Ed. La llar del Llibre. Barc. 1990.

MANYER J. *Quan l'islam truca a la porta. Per una aproximació cultural als musulmans a Catalunya*. Ed. Alta Fulla - Serveis de Cultura Popular. Barcelona 1992.

l'altre atemptat al seu fill. Ho van celebrar quan els altres feien el ramadan... eren unes opinions contràries fortíssimes els uns dels altres.

El contrast i la presència quantitativament creixent crea una situació explosiva que dia a dia es va "tapant" en part gràcies a la no-organització dels marginats (per això són marginats !), la cultura "mediàtica" i uniformitzadora dels mitjans de comunicació que enterboleixen tot problema viu i pròxim; la autosatisfacció de la comunitat receptora davant de la noció transcendent de "nació" etc. però en qualsevol moment pot explotar com passa en d'altres països.

3. Actituds dels entrevistats davant de la pròpia identitat cultural en contacte amb altres identitats, la interculturalitat : refusen tan els pressupòsits de la inassimibilitat com els de assimilació obligatòria.

Probablement la mateixa abundància terminològica per a definir aquestes relacions (assimilació, integració activa o passiva, transculturació, aculturació etc..) amaga tan la dificultat del problema en sí com la voluntat de dissimular actituds nobles amb actituds públicament inconfessables (respecte, indiferència, rebuig, racisme explícit, nous models de racisme, apartheid, ghetització etc.)

Semblantment al que dèiem parlant de la immigració interior, l'absolutització de la diferència i de la diversitat pot ser el suport de les actituds de "inassimibilitat". L'elogi de la diferència, segons com es faci, no es més que la voluntat de jerarquitzar la diferència, d'exigir la separació o l'exclusió, en raó de l'absoluta diferència i això no és sinó una solapada actitud d'apartheid cultural, de racisme ⁶.

" La policia, la guàrdia civil, etc. van començar a no deixar entrar a Santa Coloma si no tenien el carnet de negres als que venien d'altres poblacions. Venien de Vilobí, de Sant Hilari i d'altres llocs...A l'entrada els demanaven el carnet i, quan veien això, no venien. Un dia sense avisar va haver-hi com un acordonament amb la policia de Girona i van agafar 19 africans. Quan van imposar aquest carnet de negres dèien que ho feien per protegirlos...!"

⁶ Utilitzant arguments del relativisme cultural la ultra-dreta francesa parla del dret a la diferència : "El dret a la diversitat, sí, però lluny i després de nosaltres". Es el racisme modern de Le Pen : règim de l'apartheid racial o de la ghetització on aniria a viure junt amb els altres marginats socials. Es fonamenta en la suposició de la "inassimilabilitat" de la cultura europea per part dels immigrants no europeus, amb argumentacions de tipus "Els pobles no poden ser considerats superiors o inferiors. Senzillament són diferents. En el moment d'ordenar la societat cal tenir presents aquestes diferències físiques o culturals. Nosaltres no només tenim el dret i el deure de defensar la nostra personalitat nacional, sinó que tenim el dret a la diferència". Le Pen, 1985. I Carl Lang, Secretari del Front Nacional : "Nosaltres reivindicuem pels francesos el nostre dret a la diferència, i el dret del nostre poble a defensar la seva identitat"

Tan a nivell teòric com polític creïem que aquesta postura havia quedat definitivament enterrada pels records... però els últims aconteixements a Europa... Inclús en el món aparentment civilitzat les idees que semblaven estigmatitzades poden reneixer. Una idea antiga i desacreditada, pot imposarse fàcilment de nou amb una petita metamorfosi, només cal que sembli nova.

A l'extrem oposat, les actituds assimilacionistes, fonamentades en l'etnocentrisme del difusionisme cultural o del funcionalisme. La cultura occidental és superior, es el punt final de l'evolució i el progrés. Simplificant vindria a dir que els altres han de "passar pel tub", han d'eliminar les seves senyals d'identitat : "si volen venir han de ser com nosaltres". Vol dir prescindir de la seva llengua, fe, prescripcions religioses, hàbits, models familiars, sexuals, festius, vestits etc.. De fet l'actitud assimilacionista és la tendència dominant a la nostra societat ("si han vingut, que s'adaptin", "no tinc res contra els gitanos, però que visquin com nosaltres"...) Aquesta postura : 1. o parteix de la consideració de la pròpia superioritat cultural o, al revés, d'una certa consideració de feblesa de la pròpia cultura en tant que cultura receptora, que es considera amenaçada.. 2. exigeix que siguin culturalment iguals a la comunitat receptora, però aquesta no els hi dóna els medis econòmics i polítics perquè puguin ser-ho de debò, amb lo qual passaràn a la marginació social.

"No s'ha entés encara que tot preservant la cultura catalana, estem abocats a una ciutat multicultural i que després hi ha les relacions entre les persones, entre catalans i no catalans, que enriqueix una societat, que la fa més armònica tot afavorint els trets diferencials. Si després, resultat de la convivència algú diu que es vol afegir al projecte nacional dels catalans? perfecte, però haurà estat perquè hem estat acollidors no perquè ens hem imposat. Alfabetitzar els negres en castellà té problemes, però si vols fer-ho en català tot el que vulguis... Els negres són bufons fins que comencen a parlar de condicions laborals, vivenda... aleshores ja no ho són tant!. I els negres encara, però els magrebins de cap manera, perquè són molt més semblants a nosaltres i ens podem confondre de vegades. Però aquest discurs nacionalista crític.. qui té ganes de començar-ho a fer ?." (Josep Delàs)

A la pràctica, pot donarse : una certa assimilació cultural que acabi essent una "aculturació-puzzle" amb una forta dosis de no-integració social pels condicionants legals i econòmics. La qüestió es saber si aquesta no-integració social produirà també la voluntat de la no-integració cultural. O una certa integració social (legalitzats) amb dosi de no-integració cultural degut al rebuig de la població autòctona (actuacions individuals, criminalització dels immigrants, etc..). La qüestió és saber si aquest rebuig acabarà provocant també la seva desintegració social i el camí cap a la marginació. En els dos cassos és el camí cap a la ghettització.

Els entrevistats defineixen la seva postura pensant en "el dret a la diversitat en una societat d'iguals en drets i deures" ⁷. Refusen tan les actituds segregacionistes com les assimilacionistes. La integració i procés d'aculturació de l'immigrat no es pot forçar per part de la comunitat receptora. Es fonamentalment un procés d'aculturació que té com a prerequisits uns condicionants polítics en un sentit ample del terme, de debat, de decisió voluntària, de participació, de lliure concurrència. Les relacions amb una altra persona, si parteixen d'una consideració d'igual a igual, no es poden ni imposar ni refusar : dependrà de la lliure voluntat individual i col·lectiva, tant pel que fa al recent immigrat com pel que fa a l'educació de la segona generació i i del col·lectiu del que es demana formar part. Es resultat d'una decisió generosa per part de la comunitat receptora, que també afecta tan els nivells individuals com els col·lectius i més globals, dels quals dependrà en definitiva la integració efectiva social i econòmica de l'immigrat.

Es clar que els entevistats opten per aquest "model". Però, després de dir "no a la xenofòbia" i de donar acollida i prestar serveis (Samba Kubally, Bayt-al-Taquafa) quines possibilitats reals ténen d'intervenir : en els processos educatius, d'integració a la xarxa sanitària, de seguretat social, de vivenda, de reconeixement civil..? Es més, després de dir "no a la llei d'estrangeria ni a mides discriminatòries", quin model polític concret es reclama : apertura del tot? serveis del tot, vivenda, seguretat?

Si el model cultural depen de la lliure voluntat del que demana venir i de la comunitat receptora la resultant no pot ser altre que el resultat d'un pacte en cada cas, perquè aquest no es fa amb persones abstractes sino en cada cas concret segons la cultura provinent, els valors, vida religiosa, model escolar, llengua etc..

Els entrevistats es mouen entre aquestes alternatives. Volen una integració real i lliure, però no només no ténen medis sinó que lluiten contra els condicionants de les administracions que per raons molt diferents postulen un altre model i contra la mateixa població autòctona que també per raons molt diferents està d'acord amb les actituds repressives de les administracions.

⁷ Son molts els col·lectius que a Catalunya treballen en aquest sentit més o menys especialitzats en els diferents camps (legalització, integració laboral, alfabetització, primera acollida,..) o en els col·lectius ètnics de diferents països de procedència. El DOCUMENT DE GIRONA 50 *propostes sobre immigració*, juliol 1992 (policopiat) redactat per la Comissió d'Associacions i Organitzacions No Governamentals de les Comarques de Girona es la visió més complerta d'aquesta proposta. Els professors de l'Escola d'Adults Samba Kubally de Sta. Coloma de Farners, els orígens i dificultats de la qual s'expliquen a l'entrevista de Lluís Caparrós, que n'és professor, han participat en la redacció d'aquest document. La fonamentació i conceptes d'antropologia cultural sobre els que es fonamenta aquesta proposta està en el document de CARBONELL, Francesc. *La formació de treballadors estrangers africans i de les seves famílies*. Ser-Gi. Girona, juny de 1992.

"Topem amb la mesquinesa de la Generalitat i de l'Ajuntament, petites mires del que sembla una tàctica política tan complexa, és molt ridícula. Els molesten els pobres.

Els diners valen molt i ho accepto però el que no faré és deixar fora aquests nois que em necessiten i han confiat en mi. Pobre Catalunya si actúa així! Mantenim oberta l'escola pel nostre compte, perquè l'educació és un acte de llibertat i responsabilitat personal. Les administracions haurien d'estar al servei dels ciutadans més necessitats" (Lluís Caparós).

Quin model "d'identitat nacional catalana" pot sortir a la llarga d'aquesta proposta? No se sap. Ben segur molt diferent de l'actual. (Alfons Formariz).

"Amb les brigades i l'agermanament amb Palacagüina... s'han establert uns lligams, no solament ideològics i de solidaritat sinó també afectius: tenim tres casaments sortits de les brigades, casaments mixtos entre nicaragüents i catalans. Això amplia molt els llaços" (Jaume Soler)

Cito per acabar l'anècdota que explica el germà Adrià que il·lustra el que hem dit fins ara :

"Fa cinc anys vaig assistir, amb Pujol, a una reunió que va convocar a diferents rectors de les parròquies dels barris per veure com anava la integració. Quan em va tocar parlar el vaig dir: "Senyor President, al barri Xino sentirà parlar en totes les llengües de l'Àfrica, una mica en castellà i en català pràcticament ningú" (Adrià Trescents)

TEXTS Cap. 5.

A. Immigració interior dels anys 50 - 75

1. Justi Valderrabano - Es una ofensa, allà no vaig poder i ara aquí per la força...
2. Pepe Castellano - Ofensa i amargura "no nos merecíamos esto". Los "nacionaleros..."
3. Antonio Calderón - La promoció del folklore andalús, una ofensa i a destemps
4. Teresa Jimenez Vill.- Ara hi ha més crispació que fa pocs anys
5. Gonz. Montesinos - La fiesta de Bellvitge es delicada.. se promociona... divide..
6. Antònia Castellana - Es promocionen associacions.. es provoca la divisió..
7. Tomás Martínez - Ambiente más crispado ahora... en el cinturón de Barcelona...
8. Joana Poncet - Hi ha més crispació pel problema nacionalista i l'atur..
9. Ramón Luque - Fonamentalment es un probl de classe. Si torna l'atur....
10. Antonio Martín - Es normal l'existència del folklore...es una senyal d'identitat
11. Pep Castro - Els meus pares son de fòra.. jo també em sento content
12. Maria Perarnau - Visió d'una catalana del fenòmen de la immigració dels anys 50...
13. Company-Batallé - Normalització lingüística des de l'escola.Pla intensiu.
14. Andreu Trias - Vaig pels barris amb les sardanes.. per mi tots son iguals

B. Sobre la identitat nacional

15. Josep Delàs - Què es el nacionalisme? La integració per la força...
16. Carmen Diaz - El nacionalismo creciente nos puede llevar a lo de Europa
17. Arcadi Oliveres - Nacionalisme català? : si. Pero no hi ha poder polític real.
18. Pep Ribera - Nacionalisme i solidaritat internacional
19. Pep Ribas - No visc com a contradicció el nacionalisme - internacionalisme
20. Ignasi Riera - Cal denunciar el nacionalisme de CiU i ERC
21. Joan Saura - Pujol dóna un missatge transcendent en política
22. Laly Vintró - Nacionalisme i immigració nacional i estrangera.

C. Immigració estrangera

23. Luis de Sebastian _ El fenòmen de les migracions internacionals i la cooperació
24. Vicens Fisas - El treball amb immigrants
25. Carles Ahumada - Orígen del treball amb marroquins..
26. Lluís Caparrós - Xoc intercultural amb poblacions immigrades negres
27. Pep Castro - Intercanvis educatius amb França. Prejudicis.
28. Pilar Malla - Pobresa i immigració estrangera. Les funcions de Càrites.
29. Pep Ribera - Es un problema de generositat
30. Carles Galve - Integrisme i col.laboració internacional
31. Tomás Martínez - Col.laboració i funcions del sindicat
32. Ramón Luque - Fronteres obertes? El problema seria sobretot de mercat de treball
33. Jaume Soler - Col.laboració amb el Tercer Món des d'una ajuntament.
34. Mercedes Chacón - Estrangers a la presó
35. Carlos Jiménez Vill. - Necessitat de drets iguals per a tohom.

TEMES DE DEBAT I CONCLUSIONS

1. Ha existit un procés col·lectiu que ha facilitat el sentir-se "nosaltres" diferenciat de els "altres". Procés en el que a vegades sembla que no són tan importants les característiques culturals diferents (llengua, tradició..) com la lleialtat simbòlica al grup del que formem part per naixement.

2. El missatge que es dona respecte a manifestar la voluntat d'integració de col·lectius d'altres ètnies és continuadament ambigu. Es tracta de dos missatges semblants que no faciliten gens la pedagogia d'actituds positives de les voluntats..:

"primer la nostra identitat i després ja veurem.." que propicia les polítiques i actituds de tancament i rebuig i "l'Occident, Catalunya, etc. es superior als altres" missatge etnocèntric que propicia les polítiques i actituds assimilacionistes

3. El respecte a la diversitat significa un enriquitment mutu: valors, visions del món...

Però és una situació "asimètrica", que exigeix discriminació positiva...

I que per tant depèn més d'un procés polític que social.

4. Importància de la història del col·lectiu com a element fonamentador de la identitat.

5. Del principi genèric de solidaritat i voluntat de comunitat única no es pot deduir la política immediata de "fronteres obertes". La complicació del tema només es pot resoldre a través d'un consens generós de caire social (sindicats, etc...)

Elvira Pino i Justí Valderrábano

ELVIRA : Estoy en Cataluña y lo tengo muy claro. Hay que potenciar la cultura pero cada una en su sitio. Si en un momento determinado, estamos en Cataluña como en Extremadura, se hace un día determinado y se trae cultura de otra tierra me parece muy bien pero en un momento determinado.

JUSTI: La realidad es que llegué aquí a los quince años. Cuando estaba en mi tierra, a Andalucía, le tenían prohibida también su cultura. En las clases obreras no se estilaba, no se podía estilar. Sólo la estilaba el poder, y a la romería del Rocío iba sólo el poder. El pueblo tenía que estar de observador. Estaba en Córdoba que me iba a las casetas de flamenco y preguntaba por qué no entrábamos y me decían que porque no éramos socios. Me quedaba con la boca abierta. Entonces la clase obrera no tenía poder.

Te venías emigrada de allá, claro que sientes, pero ya me he hecho de aquí. Siento añoranza de no saber realmente qué es lo que es aquello : desconozco cantidad de cosas porque no las he aprendido.

Y ahora, ¿ a mis años me tienen que imponer unos políticos que me tengo que poner un traje de gitana cuando realmente ni siquiera sé ponérmelo? . Pienso que la cultura andaluza tiene que estar en Andalucía. Si hemos estado antes en contra del poder a estos niveles, que no me impongan ahora a mi y a mis hijos, una clase trabajadora, que me tengo que adaptar a una cosa que me han prohibido.

Veo una contradicción : Andalucía está allí, no está en Cataluña. Están desvirtuando todo lo que es una cultura con todo su contenido en función de crear añoranza. Están confundiendo.

Tengo cuatro hijos que son de aquí, no emplean la lengua catalana, pero se sienten catalanes como me puedo sentir yo, que me hagan recordar mis raíces cuando realmente también vivo un poco con tristeza el haber tenido que salir de allí, y a que nadie se haya impuesto a que tanta gente hayamos tenido que salir de allí... Te quieren hacer ver que eres andaluza y que a tus hijos les tienes que implicar a que sientan Andalucía. No tengo por qué imponer nada a mis hijos sobre eso. Saben que soy andaluza y ellos son de aquí. No puedo imponérselo. Me encantaría porque cuando siento bailar por ahí pienso que es mi cultura y me da lástima que no sepa bailarla, la desconozco. Que no me impongan que vaya a dar clases de sevillanas porque soy andaluza. Si quiero libremente porque lo siento como otra cosa que quiero aprender, libremente lo haré pero que no me lo imponga nadie porque sea andaluza porque cuando tuve que salir de allí nadie me dijo que iba a un país que no era el mío. Sales porque tienes que salir y no hay más preguntas.

Lo mas vergonzoso es que estos sentimientos se utilizan electoralmente y en un momento político determinado.

Recuerdo en la fiesta de mi pueblo -teníamos un bar, mi padre era barbero, practicante, hacía de todo; la familia, la mía y la de todos, lo pasaba mal porque no circulaba moneda. En las fiestas populares de los barrios las personas que venían de Córdoba con un poco más de dinero, implantaban todas esas cosas y los de allí nos quedábamos con la boca abierta. Era como un espectáculo. Bailaba sin saber. Tienes una infancia, vas creciendo, te rompen todo aquello y te ves situada a otro nivel. Es la vida, te tienes que situar, la situación de arraigo de la gente se consolida y no puedes vivir en dos mundos aunque añores y recuerdes positivamente muchas cosas de la tierra, de lo que he aprendido, de lo que soy.

Y el fomento que hay ahora de todo aquello yo lo veo muy mal, aparte que se hace en parte como medida electoral, puede llegar a un descontrol, a un desmadre grande que no podamos controlar. Puede llegar a "tú perteneces a una raza y yo a otra". Me preocupa, soy muy honesta, pero ¿por qué me tienen que clasificar a mi como Andalucía en función de flamenca o de una cultura que ahora está de moda, que tengo que aprender? No señor, las cosas no son así. En este mundo somos una piñata y todos tenemos que tener la vida en los sitios donde estamos y, libremente, cada persona que haga lo que sienta : que nadie me imponga bailar sevillanas porque soy andaluza. Me siento andaluza en función de que he nacido allí, tengo una parte de

cultura de allí, pero no tengo más, por tanto que no me hagan sentir que soy andaluza-andaluza-andaluza, ya me siento pero no al nivel que quieren que me sienta, poniéndome un vestido de flamenca y estar como los feriantes para representar que Andalucía está en Cataluña.

Soy andaluza, estoy en Cataluña, estoy trabajando aquí, me siento orgullosa de estar. ¿Qué pasa cuando dicen que los andaluces somos unos gandules? No lo puedo remediar, tengo que saltar para defenderlos porque no es verdad. Me siento andaluza y no soy gandula, cuando hemos ido a trabajar a Alemania hemos demostrado que no somos gandules. ¿Por qué me tienen que etiquetar como que somos fanfarrones, gandules, borrachos? No, habrá como en todos los sitios. Por todas las características de Andalucía pero allí hay gente trabajadora como puede haber en todos los sitios y que nos etiqueten así por eso no.

Pepe Castellano

Yo emigré inmediatamente después de la mili hacia Cataluña, y al cabo de unos meses, en cuanto mi padre pudo, vino a ver cómo estábamos. El contaba que, por el camino, en el autocar, venían cantando unos chavales. Cuando salieron de allí para acá -era la primera vez que mi padre venía a Cataluña- empezaron a renegar y a meterse con algo de Cataluña. Mi padre contaba que se levantó y le metió un *rapapoivo* a aquel chaval: "tú no tienes vergüenza, esa es tu tierra", le dijo, e intentaba justificar el por qué de la actitud de los chavales "claro, ha venido de su pueblo, de su lugar de nacimiento, se ha metido en un barrio -no quiero explicarte cómo era el barrio de la Salud de antes del cura Lluís Hernández, que yo me acuerdo que en el autobús me lo encontraba a las 6 de la mañana cuando íbamos a trabajar aunque él no me conocía- en el que no se escucha hablar catalán para nada, se mete allí y lo primero que ve es que en el trabajo, donde él escucha un poco hablar catalán, normalmente a los burgueses o a la gente con un poco más de posibilidad, y aquel es el tío, el encargado, que tiene por encima o el que le aprieta o el que le explota. Luego, cuando intenta acercarse para comprar o para alquilar un piso, normalmente es una gente acomodada y también es catalanoparlante. Y, quizás en la "botiga" de aquel barrio -sin darse cuenta que el "botiguer" se tiene que levantar e irse a las tres de la mañana a Mercabarna para jugarse todo el dinero que tiene y montarlo en aquel barrio para vender-, el tío de la "botiga" que le clava -en aquellos barrios que, en aquellas fechas, eran todo caminos de piedra sin más servicios-, le aprieta un poco en los precios y también "parla en català". Una persona primaria, primitiva, puede pensar: "collons, tú que estás por encima de mí y, de algún modo, me estás sacando algo, "parles en català", luego todos los catalanes son iguales". Mi padre pensaba que pudiera ser este tipo de simplificación primaria la que podía llevar a este tipo de cosas, aparte de la poca cultura. Mi padre pensaba eso.

Nos hemos ido dejando por el camino a mucha gente porque les teníamos que explicar que la unidad de la sociedad civil en Cataluña era no solamente una necesidad sino una obligación por parte de los que tenemos sensibilidad y trabajamos por ella, incluso con renunciaciones importantes a nuestro propio yo, a nuestra propia identidad más inmediata, en beneficio de la unidad de esa sociedad. Hemos tenido que ceder parte de nuestra identidad, sacrificarla, en aras de una sociedad civil cuya unidad en aquellos momentos podía estar en peligro. Pienso que en el proceso de recuperación de las libertades nacionales de Cataluña, la izquierda ha sido determinante de largo, con un protagonismo impresionante y, dentro de la izquierda, aquellos catalanes que somos catalanes porque son catalanes nuestros hijos -y no solamente aquellos catalanes que lo son porque son catalanes sus padres-, que éramos una cuota importante. Dentro de ese proceso de recuperación de la libertad nacional creo modestamente que tuvimos un papel determinante.

Cuando, a partir de las elecciones del ochenta, la derecha nacionalista (a la que yo peyorativamente suelo llamar nacionalera) empieza a conducir ese proceso de

construcción nacional de Cataluña, disimuladamente y sin que planten cara empieza a perfilarse un proyecto menos solidario, más cerrado en los temas culturales, que recoge menos nuestras aportaciones y tolera o promueve un tipo de manifestaciones, p.ej. Feria de Abril, para hacer electoralismo. Tingladiños para procurar mantenerse fuertes y utilizarlos para pasearse y recoger votos. Eso es fomentar el ghetto y ese ghetto crecerá ahí aparte del proyecto nacional que camina por sí solo y que no necesita de eso. Eso es utilización de la gente, de su sensibilidad y de sus sentimientos para alimentar intereses bastardos.

Cuando yo he estado tanto tiempo pregonando por ahí: "me siento más solidario de un trabajador catalán y de un trabajador marroquí o senegalés que de un "burgués explotador", ya sea nacido en el pueblo de al lado del mío, en la casa de al lado de la mía en el mismo pueblo donde yo nací", no nos merecíamos lo que hace la derecha nacionalera en la construcción de este país. No nos lo merecíamos. Pongo como ejemplo a mi madre o la generación de los que hoy tienen ochenta y muchos años. Ellos vinieron cuando ya no estaban en una edad laboral útil y se encontraron de repente metidos en sus barrios en los que difícilmente se relacionaban con catalanoparlantes, por tanto, estaban en ghettos. Por otro lado estamos las generaciones más jóvenes, que sí hemos contactado por el trabajo, por la vía de los casamientos, por la vía de los hijos. Mis dos hijos (un chico y una chica) hablan catalán mejor que muchos nacidos aquí. Tenemos pues la generación, para entendernos, de mi madre, después la generación nuestra y, por último, la de nuestros hijos. Sociológicamente yo no lo he estudiado, pero las nuevas generaciones afirman fuertemente su nueva identidad. Pasó en la Torrassa con los inmigrantes que vinieron cuando la Exposición Universal o cuando hicieron el metro. La primera generación de hijos de murcianos de entonces fue más nacionalista y reafirmaron más su propia identidad nacional que, incluso, los que llevaban generaciones en Cataluña o, como mínimo, tanto o más. Con nuestros hijos seguramente pasará lo mismo, o ya está pasando. Aquella generación que tenía menos contacto con la realidad nacional de Cataluña o con la realidad nueva, o sea, la generación de mis mayores, por razones puramente biológicas desaparecieron en breve tiempo. Nosotros, como se ha detenido la corriente migratoria, cada vez somos menos y pintaremos menos. Es cuestión de diez, de quince, o de veinte años. Nuestros hijos en cambio son más nacionalistas que el que lo inventó. Solo con un un poco de paciencia histórica, porque veinte o veinticinco años, el tiempo de una generación, que para nosotros lo es todo pero que para la historia es un verdadero soplo, no se tendrían que pisotear los esfuerzos que hemos aportado buena parte de la generación nuestra.

Uno de mis elementos de trabajo han sido siempre, en cierto modo, vivir e identificarte con el débil. Por ejemplo, hay un proceso que me lleva a identificarme con determinados colectivos gays, fíjate que cosas más rara porque nada más lejos de mis costumbres y de mi pensamiento!. Me siento identificado ¿por qué? Porque son colectivos marginados. Ahora que ya no es necesaria la reafirmación aquella, pienso, "collons", que no es justo marginar a esa minoría de catalanes que lo son más porque lo son sus hijos que no porque lo eran sus padres, y que no tienen porque estar demostrando cada día su catalanidad!. La batalla de la derecha nacionalera como para que los demás les reconozcan una catalanidad que se han ganado a pulso no tiene sentido, y además, es una cuestión de apertura mental ya que siempre será mejor el bilingüismo que el monolingüismo, siempre será mejor la cultura acrisolada, abierta, con aportaciones de todos que la "cultureta" anclada en el tema de "la caseta i l'hortet".

Yo tengo más cosas en común con Francesc Casares que con Solchaga. En lugar de Solchaga podría poner el nombre de un compañero de la Corporación municipal y que está en el Palau de la Ciutadella. ¿Por qué tengo que sentirme yo más próximo a Celes -buen amigo por otra parte- que no a Casares, por procedencia, etc.? Yo he aprendido todo esto perdiendo, perdiendo siempre, incluso en mi propio partido. Sencillamente por una manera de entender la izquierda por encima de pedigrís.

Supongo que se está dando un proceso en el que alguien va metiendo en la gente, con técnicas subliminales la sacralización del nacionalismo "català" siempre que sea de derechas, por supuesto, dentro de un orden, que dicen ellos, "de sacralización de este tipo de nacionalismos y satanización del nacionalismo español". En ese sentido, creo que hay relación entre nacionalismos antagónicos. Me explico : Franco era su bandera, su dictadura y su tipo de nacionalismo y para nosotros todo eso era el coco. ¿Qué ocurre? Nosotros rechazábamos ese tipo de nacionalismo. Entonces decíamos: Cataluña, la bandera de la república es la "senyera" y decíamos eso en contraposición a la bandera de Franco. Era mucho más progresista el nacionalismo "català" que aquel otro reaccionario con todo lo que nos traía. Llega un tiempo en el que la "normalización democrática", más o menos entre comillas, está ahí pero nada impide que se me pongan los pelos de punta cuando veo una bandera de España, que además es la bandera constitucional. Cuando voy a mi tierra natal, a mi otro pueblo, aquello me huele a nacionalismo y los nacionalismos a reaccionarismos. Diría que el nacionalista español, en la peor o en la más normal de las acepciones, no tiene mucho que diferenciarse del otro nacionalismo de determinada gente de "casa nostra". Seguro que no. Pienso que no demasiado. Mira, el cielo extremeño y el cielo catalán se tocan.

El castellano es mi lengua madre y que no me refriegen no sé que catalanidad mal entendida. Yo considero injusto no tener en cuenta la aportación, la presencia y la realidad de casi la mitad de la población de este país que nos sentimos catalanes y que creo que ejercemos como tales pero que tenemos relación con el resto de las tierras del Estado, de España, que tanto cuesta decirlo así, incluso a mí mismo. Cuando el discurso nacionalero es "lo que hacemos bien lo hacemos a pesar de Madrid y lo que hacemos mal lo hacemos por culpa de Madrid", no digo que se apele a xenofobia, pero no tienen en cuenta que nos sentimos vinculados al resto del Estado. Entonces ¿qué ocurre? ¿nos tenemos que poner de espaldas a una realidad que en 1714 culminó con la derrota de las tropas que encabezaba Rafael de Casanova? De verdad, aparte del hecho histórico como símbolo, tenemos algo que ver nosotros con el Conde-Duque de Olivares o con el Gran Capitán o con Rafael Casanovas, sin querer ofender porque no conozco suficientemente el contexto histórico, o con el Aguirre de ahora o con la parentela del Duque de Alba? Seguro que no tenemos nada que ver, lo que pasa es que estos hechos nos tienen que vincular también a nosotros porque de ahí nació una pequeña llama que define a Cataluña como país. Otro tema es que Cataluña, como país, no tiene por qué ser necesariamente incompatible con otros países.

Un compañero ha preparado un documento para analizar las tres o cuatro manifestaciones culturales de raíz andaluza más importantes ahora en Cataluña. Forma parte de un trabajo que entre los dos vamos a tirar adelante en un colectivo de política migratoria que hay dentro del partido. A veces te encuentras con la incomprensión de tu propia gente. Cuando determinada gente "mía" les tengamos que explicar que determinadas expresiones no pueden ser utilizadas como barreras mientras se construye la realidad nacional de Cataluña a espaldas de esa masa social a la que se le mantiene en un ghetto, vamos a tener problemas con nuestra propia gente porque el concepto de vehicular para captar votos para el clientelismo fácil no es ajeno, desgraciadamente, a determinadas formaciones de izquierdas. Más claro que eso, a determinadas gentes dentro de la izquierda -dentro del gobierno municipal- tienes que hacerles ver que las entidades están para que las organizaciones políticas hagamos aquella teoría que siempre hemos dicho. Yo lo he expresado con un ejemplo: un espejo en el cual se refleja la sociedad, tú lo elaboras con los criterios, con la ideología que, como partido, como organización política o sindical tienes, lo reelaboras y devuelves ese mensaje que has recibido directo de la sociedad, se lo devuelves elaborado con tu propia ideología. Creo que esto es lo básico pero cada vez es lo menos habitual. Ahí está la utilización de las entidades asociativas, con criterios clientelares. A según que gente, explicarles que es falso que quieran presentar ese tipo de manifestaciones culturales -Rocío, Feria de Barberà, etc- como algo tanto de catalanes nuevos como de catalanes viejos. Lo que nos tenemos que plantear es hasta qué punto hay que potenciar eso, hasta qué punto hay que

desmontar la parada y decir que eso no es así con todas las consecuencias que comporta. Hay una ventaja en la Feria de Barberà con respecto a la Feria de Sevilla de la que quiere ser una copia mal hecha. La Feria de Sevilla es a base de casetas, privatización total, etc. y allí no te comes un rosco ni bebes una copa de vino si no estás metido en una caseta privada. Aquí es abierta a todo el mundo, hay tratos que hay que desterrar: comercialización indecente y poco controlada, un echarle la culpa al Ayuntamiento, que no pinta nada en los elementos de comercialización y que debería pintar, un tratar de abonar la parte más fea y menos presentable de una manera de ser y sentirse andaluzes. Yo creo que eso no hace ningún bien a la cultura nacional de Cataluña ni a la parte de los que nos sentimos andaluzes debamos aportar a la cultura de Cataluña. Creo que el tema es así. Eso, posiblemente, me llevará a encontrarme lanzas y navajazos de todo tipo por el camino cuando lo diga delante de según que tipo de gente. Pues bueno, lo siento. También a mucha gente le gusta muy poco que le diga: "las asociaciones de tipo entidades regional y nacional han estado siempre movidas por la derecha y por los poderes de turno, etc." Bueno pues aunque no les guste cualquier análisis de la realidad te hace llegar a esa conclusión. Hay que tener cuidado con ese tema.

Las relaciones entre las dos comunidades, la autóctona y la sobrevenida, son más complicadas por culpa de los nacionaleros, pero en la realidad y en la percepción de la gran mayoría, de ningún modo. En la utilización que quieren hacer los nacionaleros seguro que sí. Pongo un ejemplo, En Valencia hace 25 años yo me echaba a pensar cuando veía los letreros que decían, por una parte: "Parlem valencià" y por la otra veía que en la Valencia capital cuando alguien entraba hablando en "valencià" le llamaban "huertano" y lo decían de mala manera y a mi me dolía. ¿Cómo es posible? Yo frecuento mucho Sant Celoni y su entorno. La naturalidad, la satisfacción que siento entrando en los establecimientos hablando en catalán, muy mal pronunciado, y lo a gusto que lo hago, no lo haría en muchos sitios de Barcelona porque la naturalidad con la que allí se pasa de una lengua a otra y su convivencia armónica, en según que sitios de Barcelona, no lo veo. Es triste. Algo no va bien, no con la normalidad del país, sino con su mala utilización. Afortunadamente, la gente pasa de esos temas. Pero por desgracia los nacionaleros todavía nos tiene que dar 333 cucharadas de aceite de ricino. Con que cuidado se están preparando los temas de las olimpiadas. Cuando Solana empezó a "parlar" en "català" estaba con mi mujer y solté una barbaridad: "*Ole tus cojones ahí*". Si se quiere ejercer de presidente, que es la máxima representación del estado en Cataluña, un pequeño gesto de Pujol nos hubiera venido muy bien a todos. La catalanidad del proyecto está ahí: Serra, Pascual, Abad, todo el pueblo, nuestros impuestos... eso está ahí. Pero todos los días hay un pequeño disgusto! y yo, la verdad, en ese sentido me siento dolido. Creo que no nos lo merecemos ni unos ni otros. El país real no se merece eso, "los tú y los yos" no se lo merecen.

Y sin querer ofender, a veces me ha dado la sensación que los compañeros-camaradas del PSUC, de Iniciativa, intentan ser el ala izquierdosa de Convergencia. Esto es una barbaridad. Son la izquierda de las más reales que considero, sin embargo, a veces, son más papistas que el Papa. No será por una cuestión meramente táctica, de marketing electoral, etc.? Más claro, en el Consell Nacional nuestro, el último día yo terminaba con el siguiente análisis: "que no parezca que lo que estamos perdiendo son las elecciones generales, las que estamos perdiendo son las autonómicas. ¿Por qué? Porque hay una falta de credibilidad de nuestras bases naturales en nuestro proyecto nacional". Lo que pasa es que "la burguesía no pone todos los huevos en la misma cesta y los nacionaleros tampoco". Y terminaba diciendo: "a ver cuando me llevo la satisfacción de que se han roto todos los huevos nacionaleros que tengamos en nuestra propia cesta". Esto lo decía referido a mi organización política. A mi, a veces, me da la sensación de que a ese tipo de problemas no es ajeno el PSUC. Yo creo que la izquierda no tiene necesidad, por su realidad y por su comportamiento durante todos estos años de tener que estar diariamente demostrando su catalanidad. Lo es porque los hechos se constatan.

En nuestro partido las bases son una copia más o menos aproximada y a escala del país real y los militantes somos una copia a escala de los votantes y, por tanto, del país. En cambio, en los cuadros, no y ahí ya la correlación de cultura, de catalanes nuevos y catalanes no nuevos, es tan desventajosa que no es lógico. Si ahora viene alguien y emigra se tendrá que empezar por situar, por comprarse el coche a plazos, por pagarse el piso, ... que es lo mismo que yo pasé hace veinte años. O sea, que por una cuestión pura de estratificación puede ser de una cierta normalidad ese tipo de cosas a nivel de formación, de cuadros... Cuando la derecha nacionalera haga utilización del "fet nacional", con la intención de "amagar" la cartera debajo de la "senyera", o con intención de mantenernos estratificados, o de hacer un cierto "numerus clausus" o una cierta selección para determinados puestos de trabajo, evidentemente, yo lo miro como una cuestión de clase y ideológica más que como una cuestión nacional.

Conocí a Marta Mata en el Congreso de Unidad de los Socialistas de Cataluña y allí hubo una discusión ... Era la portavoz de los compañeros del PSC, en el congreso de la unidad del tema de la lengua,... A mí me pilló por medio una cierta arrebutina en cuestiones referentes a la definición cultural. Pero rápidamente me empapé de su defensa a ultranza de la escuela única, catalana, laica, del proyecto de Rosa Sensat.... Vi rápidamente el peligro del proyecto de los nacionalistas que defendían como respetuoso con las otras culturas -como la Feria de Abril- una escuela en castellano y otra escuela en catalán según la lengua madre. Y vi que no podía ser porque hubiera sido una fábrica de obreros y una fábrica de encargados y de capataces. Se produjo la inmersión y a partir de ahí ya sabes los resultados. Yo ya tengo los beneficios, mis hijos -el más pequeño hará veinte años- escriben y leen en catalán y su lengua natural de expresión por ahí es el catalán. Si hubiera tenido la escuela de mi lengua, que es hoy la lengua del padre, hoy día estarían en una Cataluña segregada.

Antonio Calderón

Las manifestaciones del folklore y cultura andaluza de los inmigrados aquí en l'Hospitalet antes era como una cosa muy de catacumbas. Ibas a una fiesta flamenca de no sé donde... en la trastienda de un local, de un bar generalmente, donde se reunían los cuatro aficionados y los cuatro del pueblo. Es lógico que la gente mayor se relaciona con los más próximos, pero casi eran ghettos con un futuro de extinción porque esas gentes se irían haciendo mayores... entrarían algunos jóvenes... pero tenías la impresión que la mayoría de los jóvenes apostaba por otras cosas más integradoras y menos cerradas. Participaban de una cultura más activa, más viva.

Esta sensación de ghetto ya la tenía en Sevilla, pero allí las veías como ghettos más naturales y los propios que cada cultura segrega. Aquí eran como más patéticos, las primeras veces me impresionaron. Siempre las peñas han sido un grupo cerrado de amigos. Yo creo que esta situación de las peñas como ghetto se mantiene así, mientras que prevalece el criterio que sobre la integración había elaborado la izquierda, que era un integración tranquila y sin prisas. Aunque creo que no había mucha cosa elaborada, al menos ese criterio sí se tenía claro. Cuando Convergència rompe este proceso y apuesta por una integración más rápida y del "aquí y ahora", excluyendo la posibilidad del bilingüismo de toda manifestación cultural, origina un ruptura en la convivencia, crea miedos y necesidades de reafirmaciones más fuertes. A todo esto, no sé si años más o años menos, surge el fenómeno de la moda de las sevillanas, con lo que se completa el cuadro para que se produzca ese resurgimiento de las peñas. Con el poder de convocatoria que tienen, al mismo tiempo proliferan las Casas de Andalucía y Casas Regionales de todo tipo, como las Ferias y los Rocíos. Los políticos usan el fenómeno para conseguir votos y algunos dirigentes de casas regionales usan el poder de convocatoria para situarse... Tanto unos como otros se están aprovechando de este fenómeno, y supongo que, como todo, se mantendrá mientras se mantenga la vaca, y cuando ya no dé, no interesará a nadie.

La gente ha salido de esos guetos porque también a la gente les ha interesado, por otros motivos que a los políticos y a los enteradillos de turno que lo están usando. Me contaron que en la última cosa que hicieron de sevillanas Pujol estuvo saludando a cientos mil y la madre, le ponen mesa, comida, se apegan a un acto social. Eso son votos y la gente lo comprende y destrozan todo el tinglado, toda la labor que antes funcionaba muchísimo mejor. Hay chavales jóvenes que antes veían en esto una cosa de gueto cerrado de los viejos, pero que ahora incluso creen que significa una salida, un acto social importante en el que se pueden integrar. Esto ha ocurrido no sólo por los políticos, sinó que porque todo el entorno se ha fragmentado, se lleva todo por arriba, no hay cultura nacida desde abajo.

Teresa Jimenez Villarejo

Más que el tema nacional en sí, lo que me da más miedo es el que se pueda herir, o no respetar lo que otras personas llevan dentro. Yo pienso que cada uno tiene de sentir de donde es, pero al sentirme yo de fuera y ver que hay mucha gente de fuera, que a lo mejor no tienen ese sentimiento nacionalista catalán, me daba mucho miedo. Es verdad que ha habido catalanes que han estado siempre muy cerca del problema emigrante, de la emigración, de la integración de las personas, de asimilar los valores de esta gente, de respeto hacia todas las nacionalidades que se pueden dar aquí, de respeto a una convivencia. Eso no quiere decir que esté de acuerdo con las peñas y los rollos estos, ni las procesiones de aquí, porque me parece que es una cosa ficticia. Yo creo que las procesiones se tienen que hacer donde se tienen que hacer, y si aquí no ha habido nunca procesiones, pues no tienen por qué implantarse. Como el otro día que no sé quien comentaba la procesión esa de Pubilla, que no voy ni a verla, porque yo he vivido tantas Semanas Santas en Málaga que no me gusta trasladar aquello aquí. Aquello es aquello. A mí me gusta vivir la semana santa en Málaga o en Sevilla, porque tiene un encanto y una arraigo que no lo puede tener aquí. Lo mismo que la Feria de Abril en Barberá, la Feria de Abril se tiene que hacer en Sevilla, que es donde se ha hecho siempre, y siempre que he ido a Barberá, me ha deprimido ver aquellos andaluces intentando recuperar algo suyo. Es como si me encuentro en Málaga algún grupo de catalanes haciendo los "castellets".

Yo pienso que además en Cataluña, en el año 77 o 78 cuando llegué, como que los andaluces estuvieran más identificados con el problema catalán y que esto se haya ido perdiendo. Ahora hay más reacción en contra, más reticencia ante el problema nacional y catalán de la gente que es de fuera. Quizá por el tema de la lengua, pero también por otros. Convergencia no ha sabido hacerlo bien.

Pienso que los nacionalismos exagerados...no. No respetan a la persona, al otro que no es de esa nacionalidad, eso que dicen: "aquí todos somos catalanes, porque vivimos en Cataluña", yo no soy catalana, soy andaluza, y lo seré siempre. Ahora, que me pueda sentir muy bien aquí, que siempre me he sentido muy identificada con los valores de Cataluña, que lúcho y vivo aquí. cuando voy a Andalucía muchos me dicen: "¿cómo podéis estar luchando y trabajando en Cataluña, cuando aquí hay tantas cosas que hacer en Andalucía, cuando tú eres andaluza?". Pues sí, es verdad, pero precisamente porque pienso que no tienen que haber barreras en ese sentido, y entonces si en un momento determinado de mi vida aparecí aquí, pues aquí estoy, y aquí he trabajado y aquí he luchado, aquí he sufrido y he gozado. Pues estoy aquí y punto. 'Sigo siendo andaluza, no soy catalana, pero me identifico plenamente con la transformación de la sociedad aquí en Cataluña, y si estuviera en Andalucía, pues sería allí. No tengo ese arraigo y esa defensa nacionalista que tiene mucha gente.

Pienso que los muchos andaluces, incluso ahora después de tantos años, viven como desarraigados, no son ni de aquí ni de allí, ni se siente totalmente asumiendo la cultura de aquí ni asumen la de allí. Existe más crispación que antes. Por ejemplo, el otro día, ante mil y pico personas en el Parque de las Planas, el de Convergencia

empezó a hablar en catalán, y empezaron a gritar y a abuchear "hable en castellano, que aquí no entendemos nada", unos gritos horribles pero siguió hablando catalán. Fue un momento durísimo como hacía tiempo que no pasaba, y en Gornal y en Bellvitge esto no pasa. En Gornal, entenderán o no entenderán pero se callan y escuchan tranquilamente el catalán. Es un problema de crispación y ha habido un proceso de querer aprovechar esto. Los socialistas aprovechan este tema para ponerse al lado de los andaluces y montar sus historias y hablar siempre en andaluz. Pero se hace un flaco favor a la gente. En definitiva es la gente la que no está bien, la que no está integrada y a gusto. Esa crispación es un reflejo de valores de derecha. No se ha sabido integrar en un proceso correcto dentro de Cataluña, y entonces afloran todos los valores de derecha y de franquismo. Todos tenemos derecho a expresarnos en la lengua que queramos, pero tenemos obligación de entender y respetar al otro que habla en otra lengua.

Gonzalo Montesinos

La fiesta de Bellvitge acaba fomentando un poco la nostalgia del emigrante, y es muy difícil acabar con eso, porque la gente de Bellvitge no está muy identificada con Catalunya, aunque nos parezca lo contrario. La Comisión de Fiestas hemos intentado que no faltaran las sardanas, esbarts..., pero como hay entidades folklóricas con mucho peso, como la Casa de Huelva, y tienen grupos de mucha calidad, esto hace que la Fiesta se vaya por otros derroteros.

El peligro grande es que económicamente las grandes aportaciones se hagan para grupos que no son de la cultura catalana, y siempre son grupos de sevillanas; pero yo creo que no hay otra forma, vistas las experiencias que hemos tenido.

Ahora la fiesta de Bellvitge está muy estable, porque tiene una fuente de ingresos que difícilmente la va a hacer tambalear. Esto ha costado mucho. Incluso un año hubo el peligro de que la derecha se hiciera con la fiesta. En aquel entonces, yo era presidente de la Comisión de Fiestas, y recurrí al PSUC, al PCC y al PSOE, porque como la fiesta se iba al garete, era cuestión de que las fuerzas que pensábamos como había de ser nuestrafiesta popular, tiráramos adelante.

Antonia Castellana

A nivell associatiu detecto, en aquest barri en concret, que la política socialista del govern als darrers anys està fent un flac favor: s'està introduint molt en aquestes associacions de veïns i s'està fent una política de confrontació cultural. No parlo a nivell d'intuïció sinó de fets concrets. Estan fent allò que nosaltres havien evitat amb tanta cura durant els anys 70 i 80.

Per exemple, aquí hi ha una immigració molt forta. En l'època de govern socialista es van potenciar i es van crear associacions d'immigrants. Però sovint aquestes associacions el que fan amb això és crear sensació de confrontació entre catalans i no catalans. Això fa molt de mal. El que menys em preocupa és que facin les sevillanes o festes, perquè el dret a la identitat i a la seva manifestació cultural és indiscutible per tothom. No tinc cap problema amb això, el Santi i jo som un matrimoni mixte. Però quan això es mediatitza i se'n fa un instrument de confrontació política, pot tenir un cost molt car.

Fer d'això un instrument de mediació política vol dir que, per exemple, s'han introduït a l'associació de pares i llavors de tots els problemes que pugui tenir el centre en fan confrontació de tipus cultural: "aquesta escola és una merda, té pocs serveis perquè és al nostre barri, nosaltres no comptem per res, estem deixats de la mà de Déu etc.". I no és cert que l'Ajuntament s'en hagi desentès perquè ha cedit un terreny per a que la Generalitat faci una nova escola al costat del barri.

Aprofiten l'associació de pares estan creant un malestar i una confrontació intercultural falsa. Jo mateixa sóc d'aquí del barri i hi he viscut sempre, el meu home ha estat president de l'associació de veïns, la gent d'Iniciativa sempre ha treballat en aquest sentit, o sigui si en una cosa hem estat sensibles ha estat en aquesta; això ve de l'època de la lluita per la democràcia, de la comissió de forces polítiques, del Congrés de Cultura Catalana, sempre hem tractat de fer de la diversitat cultural una pluralitat i un enriquiment. I a mi m'ha costat de veure que passava això... no ho volia..

Sóc mestra a una escola del CEPEC, ara estem a la xarxa pública. Era una escola gairebé com aquesta però que està en un altre barri. El seu equip directiu i l'APA han estat molt més hàbils i no han fet d'això motiu de confrontació ni de desànim de la pròpia gent. Aquesta política està fent molt mal, aquest any s'havia d'inaugurar una aula nova de P3 i no l'han inaugurat per falta de nens.

Es veritat que la gent d'Iniciativa no estem presents als grups socials amb la força que hi eren als anys 70. Personalment perquè ara no en tinc ganes.. s'ha de tenir una marxeta que ara no tinc. Al llarg dels anys hem fet moltes coses per voluntarisme. En aquests moments, faig el que em ve de gust, apart que tinc responsabilitats familiars i treball a una escola amb nens de P-4. Això vol dir que t'hi has d'implicar molt, durant el curs has de pensar molt i tinc poques hores per fer gairebé cap tasca social i política. Compleixo amb el meu treball de la regidoria però la tasca social de les associacions de veïns, les APAS... és una tasca molt dura. Tenim gent però ho han deixat en la proporció que abans hi eren, hi són presents però en aquests moments no són la força hegemònica als moviments socials.

La diversitat cultural és un instrument d'intercanvi, d'enriquiment i no té perquè ser de confrontació. L'estil es el que em preocupa perquè Molins era un municipi molt equilibrat en aquest sentit. Aquest tema a Cornellà o a l'Hospitalet potser l'han viscut d'una manera diferent, però aquí, a través de l'escola, s'anava fent una integració.

Tomás Martínez

El tema nacional es también jodido, no sólo en l'Hospitalet sino en todo el cinturón industrial; porque o somos capaces de discutir que significa nacionalismo o puede acabar todo como el rosario de la aurora. En estos momentos la dirección del sindicato de Comisiones Obreras, que es un sindicato no nacionalista, pero sí catalán, pues publica todos sus folletos y diarios en catalán. Esto está llevando un poco de follón al conjunto de los trabajadores, porque la gente afiliados a Comisiones, se quejan de por que las publicaciones del sindicato siempre van en catalán; y no es que no lo entiendan, sino que no lo admiten o no hemos sido capaces de explicarles el por qué. Esto es un tema serio, que incluso a nivel de l'Hospitalet quiero plantear, es un tema que está sobre la mesa en las reuniones sindicalistas y seguramente en septiembre se retomará y se tendrá una discusión a fondo de lo que significa el nacionalismo.

El ambiente está más crispado ahora que hace 5 ó 10 años por ambas partes. Por una parte tenemos un gobierno en la Generalitat que a mi modo de ver no es blanco ni negro, no se define ni por una cosa ni por otra. Dice que es un partido nacionalista pero está echando mucha mierda en el saco. Jordi Pujol y el gobierno de Convergencia, tendrían que darse cuenta de que en Cataluña hay un porcentaje de inmigrantes de un 35 ó 40% y que es el presidente de todos los seis millones que dicen que somos, no el presidente de sólo los tres o tres millones y medio de catalanes, y la política que hace no va a los seis millones y eso se demuestra porque una persona que ha salido de la Universidad y es castellana y no entiende el catalán y no sabe escribirlo, va a pedir un trabajo a cualquier departamento oficial y no se lo dan, el que ha hecho la solicitud en catalán tiene el 90 % más de posibilidades, y eso

no debería ser así, se le tendría que dar trabajo al que mejor sale y después intentarle convencer de que debe aprender a escribir y hablar catalán; pero no rechazarlo de entrada porque esto está creando un descontento.

Porque esto hace que se reaccione en el sentido contrario, por ejemplo en l'Hospitalet el Sr. Ignacio Pujana, alcalde de Hospitalet : fiestas de Bellvitge, flamenco a tope, fiestas de la Florida, flamenco a tope, fiestas de Pubillas Casas, flamenco a tope. Todas las fiestas y montajes de aquí l'Hospitalet son sólo para gente inmigrante. Hay una confrontación : la gente que ha nacido aquí en l'Hospitalet, o en cualquier lugar de Cataluña y que es de origen catalán, se encuentra en ese sentido con el Ayuntamiento de l'Hospitalet, como los inmigrantes se encuentran con el gobierno de la Generalitat. Más incluso que con el franquismo. Desde el año 47 que estoy aquí, recuerdo que pasabas por el Ayuntamiento de l'Hospitalet y habían sardanas a montones, en cualquier plaza de Hospitalet se bailaban sardanas; y ahora ¿cuántas veces viene la Cobla de La Bisbal o cualquier otra ? Para una vez que venga una Cobla, hay 50 de sevillanas y del estilo, sin exagerar. Ferias de Abril, Rocío, procesiones y todo este tipo de manifestaciones cada vez se dan con más fuerza en l'Hospitalet, y se arraigan.

Eso hace que Esquerra Republicana o los independentistas cada vez ganen también más fuerza. Incluso corremos el peligro de crear en Cataluña una especie de HB del País Vasco, por este enfrentamiento que se está dando entre inmigrantes y catalanes. Es cierto, que existe una franja en medio de gente más neutral. Yo soy inmigrante y me decanto más por Cataluña, porque llevo ya aquí 44 años y me siento plenamente catalán aunque no lo hable. Y precisamente por estar en esa franja entre uno y otro, me estoy dando cuenta del follón que se puede formar en Cataluña, y el peligro que corremos de que Esquerra Republicana vaya subiendo. Que tenga 10 ó 15 diputados en el Parlamento de Cataluña me da igual, lo que me da miedo es que eso vaya para arriba, entonces sí que puede haber un enfrentamiento grandioso entre la gente de fuera y la de Cataluña.

En mi fábrica está pasando ésto, hay uno o dos catalanes nada más y el resto son andaluces, excepto mi hermano y yo que somos murcianos; han llegado incluso casi a las manos : "vaya con el catalán ese", y el otro no lo aguanta.

Igual dentro de 15 ó 20 años puede cambiar la situación porque los hijos de los inmigrantes, no en su mayoría pero sí en una gran parte, cambien más la chaqueta hacia la tierra en la que han nacido, que a la tierra de sus padres; eso puede ser la única ventaja, pero tal como está la situación cada día va a haber más enfrentamientos, por un lado y por otro.

Joana Poncet

De forma latent, el conflicte de cultura immigrada i cultura d'aquí, hi és i hi ha sigut, i en aquests moments si s'estudiés el tema, sortiria que hi ha un moment de major conflictivitat percebuda que fa uns anys, deguda al tema de l'independentisme, que ho posa sobre la taula, i d'altra banda, segons com evolucioni la situació econòmica, encara creixerà més. Crec que no hi ha d'haver una ciutat dividida, però perquè sigui així, s'hauria de veure què vol dir el respecte a la diferència, i la possibilitat que la diferència s'expressi. Per mi el problema fonamental no és que les manifestacions del folklore andalús sigui una cosa que s'instrumentalitza des de l'ajuntament i com si fos una mena de cascada de vots, sinó que hi ha tot un altre seguit d'aspectes que pesen i que ja formen part de formes incipients de no acceptar la diferència per part d'altres sectors de la ciutat.

Hi ha sentiments d'identitat, que serveixen per a enfrontar-nos amb altra gent, i poden acabar en formes de racisme. I aquesta és una forma d'identitat destructiva per

les persones i els col·lectius humans, i a més a més interessa al sistema. En la mida en què es va fins al final amb aquesta irracionalitat, s'arriba a desastres totals.

El futur de les Festes d'Abril i del creixement de l'associacionisme andalús és una de les grans incògnites, perquè veurem què passa amb les generacions joves si en aquest tipus d'activitats agafen el recanvi o no.

Ramon Luque

En el tema de integració de cultures en Catalunya ahora yo siento menos crispación que hace un tiempo. Cuando este tema se vivió muy mal fue en el 79-84 en plena crisis económica y puede volver. Lo veo más normalizado socialmente, mientras que se ponía en tensión antes cuando era la primera vez que se hablaba, cuando empezó el tema del nacionalismo a estar en la calle; entonces se vivió con tensión y ya lleva siete años en la calle y se vive más normalizado. Cuando la primera vez dan la clase a tu hijo en catalán, lo vives más crispado, pero después se normaliza Incluso en ese sentido, Esquerra Republicana con su campaña de independentismo lo ha normalizado. Los datos objetivos apuntan a una normalización, identificación con el país, identificación con la lengua, conocimiento de ésta, los datos objetivos de sociología apuntan a una normalización, lo que no apunta a una normalización son los reductos probablemente que hacen de eso un combate de propia supervivencia y el auge del nacionalismo en determinadas zonas de Catalunya.

Ha habido un mutuo aislamiento que ayuda a la normalización, a vivirlo sin crispaciones ni confrontaciones. Donde sí se ha dado una crispación es en el sector catalán no inmigrante : "ha llegado nuestra hora, pueden decir, porque en Europa se han puesto de moda los nacionalismos", las coyunturas históricas influyen decisivamente en esto. ¿Cómo no se va a convertir en un eje de las olimpiadas el tema de la normalización de los signos de identidad nacionales de Catalunya y eso como único eje de las olimpiadas en un momento en que se está en crisis de ideas, valores de derecha izquierda, de la caída del comunismo? Está de moda, es lo que se lleva. Me sorprendió el resultado de Esquerra Republicana, no esperaba que el auge fuera tal, pensaba que iba a ser más flojo. Eso indicaría mi desconocimiento de como estaba el auge del independentismo en Catalunya. También habría que calibrar mucho, cuánto de voto antisistema hay y cuánto de voto independentista. Es un momento de enorme confusión de ideas, te puedes encontrar con todo, hasta con un skin pegándole a la guardia civil en Banyoles.

Cada vez hay más gente que se siente marginada del sistema. No son fuerzas de vanguardia para la transformación social, nunca lo podrán ser. Nunca un árabe que esté aquí, salvo honradísimas excepciones, como los emigrantes españoles estará al frente de la lucha sindical. Nunca alguien que tiene que sobrevivir con 2500 pesetas a la semana va a estar al frente de ninguna lucha, bastante faena tiene para sobrevivir las 24 horas del día. Esta gente no constituirá elementos de transformación social.

Antonio Martin

Me quedé sorprendido del movimiento asociativo folklórico que tienen los castellano-hablantes en Catalunya. Indica esto, independientemente del carácter folklórico y de raíces, que la gente necesita encontrarse con otras personas, el salirse de la rutina individualista, consumista y televisiva que se le ha inculcado en estos últimos años. Naturalmente ha surgido este movimiento tan espectacular de los movimientos folklóricos andaluces tal vez porque sea la entidad más fuerte y más consciente que existe en Catalunya.

Estos movimientos folklóricos andaluces, que tienen mucha fuerza, no son una nostalgia, un pasado, es un mostrar su carnet de identidad. El andaluz aquí se siente como en su casa, no se ha sentido distinto del catalán más que en dos temas principales: por un lado, lo que puede ser la lucha de clase que ha llevado a identificar al catalán como el patrón y el explotador y, por otro, el tema del idioma que está totalmente superado -una prueba es que en la mayor parte de las casas de inmigrantes, los padres continúan hablando castellano o andaluz pero los hijos te hablan catalán sin ningún tipo de problema-. Para los mayores, no supone ningún problema el idioma. Sigo hablando castellano porque es mi idioma materno y me expreso mejor pero no por ello me siento desarraigado ni desintegrado. Tengo contactos con andaluces y con Andalucía y con catalanes y Cataluña. Me siento catalán.

El problema de la lucha de clases, la mayor parte de los inmigrantes andaluces que están aquí lo han vivido y lo siguen viviendo. Este tipo de movimientos asociativos de carácter folklórico pretende no decir no a la integración porque se sienten integrados sino decir sí a su propia entidad. No quieren perderla. Quieren seguir sintiendo como andaluz y como catalán. No se hace como un enfrentamiento contra las costumbres y el folklore catalán porque igualmente estos señores han adquirido los hábitos de vida de Cataluña y se sienten totalmente integrados pero no quieren perder sus raíces.

Hasta ahora la lucha por la igualdad del idioma o por el bilingüismo parecía perfectamente razonable y correcta, pero estamos en los límites de que podría molestar a la comunidad castellano-hablante que hay en Cataluña la cual, posiblemente, pueda ser de un 50 % o tal vez más.

Pep Castro

Els pares dels nens que tenim a l'esplai els hi fa molta il·lusió que els seus fills parlin en català i ho diuen molt bé. Li donen el valor afegit que trobaràs feina i que et servirà en la vida, a més a més, diuen: "nen tu ets d'aquí i, per tant, és molt important que facis això". No posaran mitjans per a que aquest aprenentatge sigui més ràpid però no tenen actitud negativa, no he viscut això. Nosaltres fa cinc anys que enviem les cartes en català i, fins ara, no ha vingut ningú queixant-se que "això està en català". El meu pare, que ha viscut aquí 20 anys i no ha après ni una sola paraula en català, a partir de veure la tele i escoltar els esports entén perfectament el català.

A la vida quotidiana els radicalismes nacionalistes catalans, ara per ara no ens afecten. Saben que potser d'aquí 5 o 6 anys els joves tindran una determinada actitud, canviaran d'idees i inclús seran radicals en alguns temes. Però, en aquests moments, això no ens està afectant de manera directa. Crec, no sé si per sort o desgràcia, que el barri de Sanfeliu té un nivell de catalans de primera generació tant petit que això fa de paraigües. Com ho viu la gent això? No ho sé perquè no he escoltat comentaris dins per a la gent de fora.

Maria Perarnau

A casa veniem de la ramaderia, feiem nosa... el meu pare, que ara té 90 anys, anava a pasturar les cabres al Passeig Sant Joan i jo encara vaig pasturar el bè al carrer de l'Escorial abans Gral. Sanjurjo, que també era un descampat.

El tema de l'immigració el vaig viure de manera molt forta. A l'any 53 vam anar a la Torrassa per traslladar la lleteria dels meus pares, que estaven al Passeig Sant Joan.

Tenien vaques, això resultava difícil a Barcelona i aquí encara se'n podien tenir, perquè hi havia espai, era un suburbi.

Venint de Gràcia vam anar a parar a una barriada amb gitanos pel carrer i sense llum. Era un ambient tan diferent que representava una baixada de nivell social de la gent.

Al final del nostre carrer hi havia el bar d'un xicot que havia arribat feia poc d'Almeria o Málaga, i era com els braços oberts per tots els emigrants d'allà, el punt de trobada. Cada setmana arribava un autocar ple d'immigrants i quan tancava el bar els deixava dormir a dintre durant les primeres nits perquè no tenien on posar-se.

M'agradava saber d'on era la gent que venia. Les iaies de Cartagena principalment no sabien comptar ni d'ú a deu, venien a buscar la llet i et deien "doze perras gordas de leche" o "diez perras gordas de leche", i havies d'entendre'ls.

A vegades venien les canalles amb uns paperets on per exemple per dir "flam" li posaven un fla; un nen de dotze o tretze anys que havia arribat al vespre, s'havia adormit i al llevar-se havia vist tot això i no sabia on era. Havia pensat que era una capital molt gran i ens va demanar "alpargatas y tabaco", li vaig dir "no, aquí sólo se vende leche, aquí cada tienda vende una cosa."

Aquella gent quedava com que descobria un altre món.

Va haver-hi una temporada que venien els húngars. S'els veia que tenien peles i em feien gràcia les húngares perquè fumaven "caliqueños" amb pipa, eren unes dones molt dures i compraven barres de mantega que els demés no podien comprar.

Em sap molt greu que les persones hagin de marxar de casa seva, però moltes aquí s'hi han trobat bé i felices, han vist un altre món i això està bé; unes altres han quedat com els vells, entristides, pensant "he hagut de venir a la forca"; això és el que sap greu, que no els hagin aplegat en ansies de superar-se.. els fills sí, ja no els parlis d'anar amb el burret, seria tonteria, no?

Aquesta gent han hagut de sentir un desarrelament quan es van trobar aquí... Això m'ha sapigut molt greu.

Però en general s'han acoplat bastant. Hi ha una part immigrant molt integrada i això ha sigut per l'energía de molta gent que ho ha bellugat.

Però per desgàcia ara torna a sortir allò del "murciano de merda".. els primers immigrants van ser els "murcianos" que van ocupar la Torrassa, i el català de seny s'omplia la boca amb la paraula "murciano de merda". Ha resorgit potser per la manera crispada d'enfocar-ho de la Generalitat, és un error crispar les coses.

Aquesta gent es van quedar parats, allò de que hi havien uns idiomes a Espanya ho van descobrir llavors. I amb la democràcia hi havia gent que deia "ahora si no lo aprendemos a lo mejor no podremos vivir aquí", i deia una altre "no mujer, ¿quieres decir que será tanto?" "Pues no lo sé, en el trabajo y donde sea, no lo sé..." Allò va ser una cosa que els va fer pensar "què passarà amb nosaltres que parlem castellà?".

Fet suaument, des de l'escola i amb més medis no hauria passat res. Però per la manera de fer-ho, al cap de dos o tres anys ja hi havia refús.

Ara veig moltes senyeres potser de gent que t'haguéssin fotut els gossos... Quan l'onze de Setembre una bona dona del mercat de Sant Boi, va posar la bandera catalana a la parada, va venir el director per una reprimenda.. i li vaig dir "qué passa?" Tornen a haver-hi moments de crispació. Quan a la inauguració dels Jocs en Maragall va parlar del Companys ningú no s'ho esperava i la gent va quedar contentíssima, igual que el rei parlés català... Va ser un tap a la boca d'aquesta gent, és lògic.

Els fills no tenen aquesta preocupació en quan a idioma. Els meus nets van amb noies castellanés, però entenen català i el parlen perfectament si volen.

Si et fixes en el mercat, que és una escola de sociologia i psicologia, moltes clientes que són d'origen castellà i que saben que ets català, et parlen en català. Això al mercat de Sant Antoni, que és diferent perquè no és mercat de suburbi.

Em costa parlar el castellà. Com que he deixat de practicar-ho, parlo un castellà-català barrejat. Una vegada sentia que deien "parece mentira, esta chica de aquí abajo, la María, tan joven y que no sepa hablar el castellano..." Els hi semblava que no podia ser, ser jove i no saber castellà... Sí que el sé però m'entrebanco. No és que no el vulgui aprendre, però aviam si elles s'atrevien a parlar català encara que ho facin malament i els costa una mica, a mi igual...

El tema de l'identitat nacional s'afluixat molt pel bilingüisme, no entenc perquè existeix, si hi ha coses que no cal traduir-les, que s'entenen. Les coses oficials s'haurien de poder posar en català... S'estàn consolidant ghettos castellano parlants que ens faràn mai a tots.

No m'he mogut mai a la vida en ambients castellano parlants, sempre he estat amb gent que ha comprés la meva cultura i que ha parlat la meva llengua.

No m'agrada ni el "Rocío" de Barberá ni les processions ni tot això.. no sé perquè, em senta com un tiro. El Cisco em diu "ets racista", i dic "diràs el que vulguis però si a l'immigrat se li hagués ensenyat la cultura catalana..". S'ha de fomentar més la nostra cultura, i els catalans ens hem apartat d'això, tenim culpa també. Estaria bé fer unes associacions i ja que estàn aquí, quan tenen els nens petits (que era llavors que s'havia de fer), excursions per conèixer Núria, Montserrat, la sardana... Els petits que ara tenen vint anys s'haurien integrat aquí, no hagués sigut aquella nostàlgia que s'arrossega.

Cal passar una generació de 25 anys perquè es canviï aquesta situació, perquè la gent a través dels mitjans de comunicació, la televisió, la ràdio i a les escoles que hi ha l'oportunitat els ensenyin el català; si en 25 anys es va augmentant aquest ritme potser el canviarem, però ara no el veig clar perquè s'han format veritables ghettos, i a l'Hospitalet probablement hauran de passar més de 25 anys..

El problema és que no hi han hagut bones escoles. Totes haurien de ser com el Patufet. Com són la canalla que hi han passat ? Maquissims. Amb una manera de pensar i veure les coses molt clares i humanes. Si totes les escoles haguessin sigut igual....Això ha sigut la pena més grossa. Sap greu que Convergència no hagi volgut treballar treballar-ho més aquest aspecte. En Pujol no ho podria veure que aquí hi ha la clau? No l'entenc.

Montserrat Company i Francesc Batallé

El català és una de les senyals d'identitat del Patufet. En el seu moment històric, quan tot encara no estava consolidat van haver-hi baralles i vam haver de demostrar una actitud ferma. En les assemblees quan sortien pares que demanaven que es parlés en castellà vam haver de demostrar amb força el nostre criteri i allà es va acabar la discussió. Un cop fet allò la gent ha assumit el tema i no hi han hagut més problemes. Continuem el Pla Intensiu de catalanització. I la gent no se sent discriminada encara que ni tan sols informem els pares en castellà. Quan les altres escoles diuen que no segueixen el model d'escola en català del Patufet perquè no poden, són excuses.

En canvi, el que ha acabat enfrontant la gent ha sigut una política covarda i poc clara. En definitiva és l'actitud de no creure-s'ho. A més a més, institucionalment el col·lectiu és covard davant d'algunes actituds de pares, i hi ha més mestres dels que ens en pensem que són covards, com a fals respecte... Es justifiquen amb un fals respecte als pares. Es un problema perquè els mestres, com a col·lectiu, s'ho han

cregut tot. Són molt bona gent, en especial a l'Hospitalet, i volent respectar als que parlen en castellà, cedeixen. En aquest sector de l'Hospitalet els ha semblat que la forma d'apropar-se i fer-se seus els pares era aquesta actitud. A més a més, com s'ha fet una política general tan poc clara en aquest sentit, l'Hospitalet en aquests moments, és un dels sectors on l'escola està menys catalanitzada.

L'escola ha fet una política en el sentit de promoure signes d'identitat i catalanitat, camestoltes, castanyada, nadal, el dia de Sant Jordi etc. però no ha estat nacionalista ni en el llenguatge polític ni en el tarannà. Hem volgut fer aquel catalanisme més de fets, d'ajudar a integrar, conèixer i arrelar, que de dir-ho. No s'han donat entre els nostres alumnes aquells grups que aprenen a ballar el flamenc, però tampoc les sardanes..

Una de les coses més maques que l'escola ha fet és aquesta manera de trepitjar el país i les sortides al llarg de l'escolaritat. Aquestes sortides són un hàbit. Es el primer que troben a faltar quan surten o arriben a l'institut. Gairebé tots acaben muntant-se un petit grup per fer les sortides.

Andreu Trias

Des de baix les coses van malament. A la reunió de Comissió d'Aplecs algun despuntarà més que altres, però en general, ningú. Aquí fem un conveni amb l'Ajuntament per fer sardanes a tots els barris, fem 40 i pico de ballades. Això ha sigut bonic, m'ha permès de conèixer molta gent, els que es bellugen a cada barri, que sempre som pocs, m'ha agradat. A barris com Pubilla Cases, el Gornal, Bellvitge. I a aquests barris les coses estan fetes malbé per la política.. La Gregoria que està a Pubilles Cases que ens representa allà, per les Festes té baralles amb el Tabira perquè va a la seva, i ell adreça una carta a l'Ajuntament i l'Ajuntament me l'adrecen a mí i jo la passo una altra vegada a la Gregoria. És ella la que s'en ha de cuidar. És igual que el Gornal, allà sort n'hem tingut de la Teresa. Però aquests barris estan fets malbé per la política. Aquest fa alguna cosa perquè és d'un cantó i l'altre de l'altre i la cultura d'aquesta manera no funciona. A Bellvitge van fer un anunci de Convergència al programa de ballades i no el volien, encara que li donessin diners. Aquell mateix dia del debat a "Les gallines amb sabates" em van enredar com a un xino : primer, ve l'alcalde de Barberà dient que sabia parlar en català però com que es sentia marginat *hablaria en castellano*, "ja hi som !" vaig pensar, després surt el Parera i diu que està enamorat de les sevillanes...

Josep Delàs

No sóc independentista i tinc un gran respecte per les identitats culturals. A partir d'aquí, hi ha un discurs que la gent té molta por de fer. Li dic al Bisbe que tinc unes dades que mostren que a Girona hi ha un tant per cent important de gent que parla castellà a casa seva i que és el seu idioma familiar i resulta que només hi ha una missa que es digui en castellà a Girona, i aquesta missa és d'una congregació més aviat "integrista". Hi ha molta gent de parla castellana que no tenen una celebració en la seva llengua. Crec que ja és hora de respectar aquestes minories i que tinguin el seu culte en la llengua en la que preguen a casa. Em contesta que la llengua és molt important per la nostra cultura i que en definitiva cada capellà pot celebrar en la que ell s'estimi més. Llavors la gent no entén què vol dir el respecte a les minories.

Llavors, què és el nacionalisme?, entés de veritat, sense "tapujos", el nacionalisme es la integració per la força. Tot el que visqui aquí, en la mesura que es senti català, benvingut, ara, pobre d'ell que continui dient després de tenir els fills aquí i uns anys aquí, que encara no és català, aquest serà home rebutjat. Aquest nacionalisme és irrespectuós amb tothom. Ningú ha entés encara que tot preservant la cultura

catalana, estem abocats a una ciutat multicultural i que després hi ha les relacions entre les persones, entre catalans i no catalans, que enriqueix una societat, que la fa més armònica tot afavorint els trets diferencials. Si després, resultat de la convivència algú diu que es vol afegir al projecte nacional dels catalans? perfecte, però haurà estat perquè hem estat acollidors no perquè ens hem imposat. Alfabetitzar els negres en castellà té problemes, però si vols fer-ho en català tot el què vulguis... Els negres són bufons fins que comencen a parlar de condicions laborals, vivenda ja no ho són tant!. I els negres encara, però els magrebins de cap manera, perquè són molt més semblants a nosaltres i ens podem confondre de vegades. Però aquest discurs nacionalista crític.. qui té ganes de començar a fer-lo ?

L'augment del racisme és molt preocupant i nosaltres estem al mateix vaixell, si els polítics no tenen prou seny, aquest problema podria arribar a ser una tragedia. Mirem Europa. El seny crec que s'imposarà i a més tot dependrà de la postura que adoptin les classes mitjanes.. Probablement anem abocats no a un conflicte com els iugoslaus, però sí al conflicte permanent que amb aquest tema tenen a França amb aldarulls i amb molt patiment. S'està creant, artificialment, persones xenòfobes, racistes...

I alhora, per contrast, es promocionen aquestes festes massives : Ferias de Abril... com a mercat de vots. Tu digues si Pujol disfruta ballant una sevillana o prenent un "fino", realment s'ho estima tot allò o hi va i ho promociona només per aprofitar-se'n?; és clar, que no es poden fer aquests judicis, però tota la política que s'aboca a totes aquestes manifestacions es capaç de fruit de la intercultura?

Carmen Diaz

Creo que la desmembración que está habiendo en todos estos países no beneficia más que a la clase burguesa, pienso que todo esto está manipulado por ellos, porque a mí que no me digan que en un país como estos que dicen que han estado siempre sometidos al comunismo y que no tienen visión de las cosas, hoy ven claro que tienen que luchar por su independencia... yo lo pongo en duda y me da la impresión de que esa desmembración está perjudicando incluso a la izquierda, porque quien lo maneja no es la izquierda, no tienen concepto de nada.

Pujol mismo dice que se preocupa mucho por los países independentistas que Catalunya no ha conseguido todavía sus reivindicaciones, que Catalunya tiene que ganar su independencia, su gobierno, pero Pujol hace muy poco por llevar adelante una política beneficiosa para todos. No se pone de acuerdo ni con la izquierda ni con el resto de gente del Parlamento, sólo con la derecha. Pero el nacionalismo de Pujol es una idea que él utiliza para obtener votos. Sabe que si defiende la independencia con cuatro palabras va a seguir teniendo votos y se agarra a esto, pero luego se pone de acuerdo con Felipe González. Eso no me convence, en cada sitio, en cada país, las cosas se producen de tal manera que hay que poner en tela de juicio las cosas, porque no todo responde a las necesidades del país. Que Pujol no es un Aznar, de eso estoy convencida, es simplemente un hombre que pertenece a la burguesía catalana y a la Banca.

Ignasi Riera

Un altre aspecte és l'ambigüitat sobre el concepte nacional. Avui sembla una paraula que no es pot tocar. Penso que ja va sent hora que es comenci a fer una crítica sobre el nacionalisme del Pujol i al d'Esquerra Republicana, que no s'aguanta per enlloc. I la direcció d'iniciativa em diuen : "escolata, escolta, aquest tema no el toquis perquè

és un tema molt delicat perquè els més joves..." I jo crec al contrari, crec que el que hem de dir als més joves és que si es van deixar enganyar quan van dir-los que obtindrien la independència al 92 i ara no l'obtenen, han de reclamar a qui els ho va dir. I una actitud seriosa del partit es reclamar davant d'aquestes coses.. i dir al joves "Nanos, us estan entabanant!"

Pep Ribera

Contradiccions entre el nacionalisme i la solidaritat internacional ? No ho sé. El nacionalisme t'ajuda a estimar el que es teu, però fàcilment es pot arribar a visceralitats. Per mi la convivència es prioritària, el demés són mediacions. Per poder conviure necessites poder "expressar-te" i "ser" i si només busques el "ser", malament. Per exemple, la Generalitat fa "projecció exterior de Catalunya", però és molt més important que aquesta s'interessi pels altres països. És això el que interessa i enriqueix Catalunya alhora que dinamitza el que és. Fer una projecció exterior és difícilíssim perquè has de redefinir el que és i potser no saps ni què és, t'ho has d'inventar i acabes mitificant, quan resulta que la riquesa de Catalunya és entendre la seva diversitat i la seva heterogeneïtat.

El nacionalisme és un tema difícil i, alhora, vivencial. Com s'han mogut els nacionalismes a la ex-Unió Soviètica i a Alemanya de l'Est? La dreta alemanya tenia un paper clar i fonamental: si disgregues, tens força, et pots relacionar i la influència és molt més immediata. Alemanya és l'expansió espontània i els alemanys han jugat un paper important a la disgregació i al control tant de Txecoslovàquia com de Polònia com de Iugoslàvia. Un cop engegat, el procés es incontrolable..

Per la dreta, nacionalisme és tenir una imatge del que és el país i posar-ho en joc al seu servei. D'això en diuen nacionalisme !, i a sobre d'això bastir-hi mites es fàcil i ho saben fer. No és que tot el que faci sigui dolent però no és un desplegament lliure de les forces i de les virtualitats que hi ha al país. "El teu nacionalisme no m'interessa, vaig dir ja a l'any 68 a un dels que aleshores ja despuntaven a com a líders del nacionalisme. Tu ja en tens la idea feta, però es la d'una Catalunya petita. La idea de Catalunya que jo tinc és més ample i rica. No tens confiança en Catalunya ni en la gent que hi ha a Catalunya" El Colom, en aquest tema, fa un discurs més solidari però més oportunista i fàcil, facilon. I ves a sabersi tot això no es sinó un globus inflat pel propi Pujol.. d'on rebia el Colom els diners per la Marxa de la Llibertat?

S'ha de reconèixer que uns i altres fan un joc una mica intransigent amb el nacionalisme espanyol, i els altres igual. Si creiem en la llibertat d'expressió global i política, hauríem de pactar unes condicions, fer un referèndum i decidir. Si no existissin aquestes pors bona part de l'esperit radical d'aquí s'acabaria..

Arcadi Oliveres

La política diària m'interessa molt poc. Per exemple, ara, quan van haver-hi eleccions al Parlament de Catalunya, cada diari destinava cinc o sis pàgines a programes electorals durant el mes i mig anterior. Jo agafava el diari i saltava de la pàgina 3 a la de política internacional i política espanyola, passava a la vida cultural o passava al futbol si calia, em saltava la política del dia a dia, la de "aquest senyor ha dit de l'altre que aquesta campanya...".No la segueixo, ni la catalana ni la espanyola. no m'agrada aquesta política.

M'interessen molt menys els debats sobre temes nacionalistes que els debats sobre temes de Tercer Món. D'altra banda el model que proposa el senyor Jordi Pujol no m'interessa gens ni mica, gens ni mica !. Aquesta política catalana del dia a dia és un fora d'hora com també ho són les propostes les espanyoles si les segueixes en el seu

aspecte diari. El que passa és que un Estat té més capacitat per prendre decisions importants per la vida dels ciutadans i com que tenen més capacitat, quan treuen la llei Corcuera o quan treuen les lleis d'estrangeria o quan decideixen qualsevol cosa sobre les aliances econòmiques i polítiques (les comunitats, la OTAN..) llavors estan afectant molt més i, per tant, crec que parar-hi més esment, i per tant crec que cal parar més esment en els debats del Parlament espanyol que en els de la Generalitat, tot i que, en realitat, la majoria de les decisions les fan els poders executius i no els Parlaments.

Segueixo determinats problemes que poden sortir en un moment determinat relacionats amb la vida política. Per exemple, si la política de convergència amb les comunitats europees comporta uns resultats socials o uns resultats econòmics, si crea una conflictivitat, si es planteja com una eina de futur, etc. es canvia el tipus de relacions laborals, canvia la política d'ocupació,... és un tema concret de política econòmica que pot interessar. O si l'any passat hi havia una llei d'estrangeria que s'aplicava més o menys fortament, o la llei Corcuera, aquests temes individualitzats de la política m'interessen moltíssim. O d'altres, per exemple, que aquest país s'està venent, i això encara formaria part de la meua filosofia antimultinacional de la qual parlava fa un moment, que s'està venent i malament, no perquè es vengui barat sinó perquè es perd el control sobre decisions econòmiques, socials, polítiques...

El tema nacional m'interessai he signat diferents manifestos a favor de la independència de Catalunya. L'any passat es va publicar un llibre que es deia L'Estat de la nació sense Estat i vaig fer el capítol d'economia. No tinc cap vergonya de declarar públicament els meus desitjos en aquest tema. Però sempre amb un "pero". Estic convençut que Catalunya ha de ser independent, va dir una vegada la Muriel Casals amb una expressió molt bonica, però no contra Espanya sinó amb els nostres amics espanyols. Hi ha un missatge que em fa una certa por : "Espanya ens roba", referit a aspectes financers o fiscals. És veritat que la balança fiscal ens és desfavorable, però la balança fiscal no és l'únic barem, cal veure com es mouen les transferències de comptes corrents, és a dir, com els estalvis d'un pagès de Castella, segurament, els fem servir nosaltres per fer una inversió industrial al Vallès o qualsevol cosa d'aquestes. També ho podria dir el senyor castellà que havia posat els seus estalvis al Banc Central i el Banc Central els està invertint aquí. També ell podria dir que el "*Banco Central me roba*". No em fico tant en qüestions de balança fiscal, ni de balança financera, ni de balança comercial perquè també anem a vendre els nostres productes i també ens venen els de fora aquí.

Però ha d'haver-hi llibertat de decisió. Tot poble té dret a tenir una llibertat i una autonomia assegurades i, al mateix temps, aquesta llibertat de decisió sempre dins de la visió que pertanyem a un món. Catalunya ha de ser independent perquè en base a la seva pròpia sobirania, posem per cas, ha de ser capaç de transferir molts més recursos ja sigui a la resta de l'Estat ja sigui a la resta del món dels que està transferint ara obligadament "essent robada" com diuen alguns. Crec que hauria de ser per la seva capacitat de decisió i per la seva presència internacional. Catalunya ha de ser independent per poder decidir determinades coses però la política, en general, avui va cap a uns nivells diferents de capacitat de decisió. Perquè parlar d'independència avui dia és, fins a cert punt, absurd. Dic independent perquè per independència s'entén el que avui dia és independència política. De la mateixa manera que a la Guinea Equatorial, l'any 68, li van donar independència política. Ara preguntar-nos quin és el grau d'independència política i econòmica de Guinea Equatorial és una resposta impossible. Si em pregunten "ets independentista fins al punt que es concedeixi la independència formal a Catalunya?". Jo dic que sí. Però la segona pregunta és dir-me "i aquesta independència que conté políticament a dintre, quin grau d'independència per prendre les decisions tindrem?" Segurament en tindrem poca com segurament té poca Espanya que és independent per prendre determinades decisions, o perquè venen de Brusseles, o perquè venen de Washington o perquè les donen el senyor Rockefeller o el senyor no sé qui. En aquests casos la independència és molt relativa i aquest també em sembla que és un missatge que

s'hauria de discutir; "Voleu ser independents? Doncs independents no en serem." No podem decidir sobre certs temes perquè no ens deixaran o sobre aquestes coses no ens deixen però mirem que ens deixin. Aquesta és una possibilitat que, de vegades, s'explota poc. Es aquí on jo posaria l'accent.

Pep Ribas

Les dues militàncies, la de l'internacionalisme proletari, obrer, de classe i la militància nacionalista no m'han portat contradiccions. Però.. bé, qui no té contradiccions? En les qüestions més elementals de la vida quotidiana, per exemple amb el famós "hábleme en castellano porque no le entiendo" ¿què vols fer-hi? Has de ser comprensiu, trampejar, no cedir en els principis i ser conscient que també hi ha cassos de mala llet... Accepto en una assemblea ser flexible però ja s'ha acabat en el sentit que des de l'any 81, a l'Hospitalet, no hi ha immigració, al contrari, les generacions que hi viuen ja han tingut prou temps de definir-se en aquest sentit i d'espavilar-se i si, en altres èpoques, jo sabia que no em podien entendre bé, ara ja no, a no ser que ho vegi molt clar en un cas determinat.

En aquests temes no sóc ni intransigent ni endurit. Les coses que he hagut d'empassar-me al llarg de la meua perllongada vida política!. Però quan hi ha qüestions que ningú les planteja, i sóc l'únic que les plantejo, llavors potser apareixo com un intransigent.

Fins i tot a les meves èpoques més radicals, quan estava al PSAN i tot això, a les discussions internes que hi havia sobre la qüestió sindical jo sempre he sigut dels que han defensat a capa i espasa que sindicalisme s'havia de fer al sindicat i, en concret, a Comissions Obreres, quan venia altra gent que deia que el que calia era crear el propi sindicat nacionalista a imatge i semblança, com feien els bascos, o els gallecs, Això no ho havia defensat mai, entre d'altres coses, perquè el sindicalisme s'ha de fer allà on hi ha el gruix sindical i, dintre d'això, CCOO responia molt més als meus, als nostres esquemes i als esquemes meus i, d'altra banda, el context nacional del País Basc, la seva realitat és una altra i jo no sé si allà és correcte, probablement sí.

Això per mi no és la resultat d'un pacte, no és un pacte, és una posició, no cap pacte. Malgrat tot, en la història política personal un deu haver acceptat, per raons polítiques, determinat tipus d'etiqueta, de pactes...

Pel que fa a la utilització dels sentiments, dels orígens... em penso que no és una cosa massa greu a part que, de vegades, em revolta per la utilització partidista que se'n fa. A part que té uns límits generacionals. veig que, el que fa és perllongar un status d'immigrant. Deia que des de l'any 81 no hi ha immigració a l'Hospitalet, en canvi, fomentant determinades activitats el que es fa és no permetre la plena integració de tota la gent en una sola societat, d'una banda, conservant els trets culturals que cadascú vulgui i, d'una altra, creant catalans de diverses categories. Això és una de les coses que més em revolta.

Joan Saura

Pujol ofereix un valor transcendent. Aquesta és la seva avantatge. I l'Esquerra Republicana també: és una Catalunya transcendent, que no se sab què vol dir, una Catalunya de la qual s'ha mitificat inclús la seva història, una Catalunya sense conflictes, fora del món. Tot i que el missatge de Convergència, com que és tant i tant alienant hi ha molts electors convergents que no tenen aquesta percepció. Crec que el gran triomf dels nacionalismes, inclús el de Pujol és que, en el moment de desfeta de tot tipus de valors transcendents, ofereix una cosa que es diu Catalunya, que es diu Lituània, que es diu... com a valor transcendent. I nosaltres com a valor

transcendent? : oferim la Solidaritat,... Això què col dir per la gent? Quan diem que el nostre missatge és difícil no és casual...

Laly Vintró

Els catalans hem d'acceptar la multiculturalitat, els valors de les cultures que venen de fora. Aquest és el gran risc que veig a tot arreu en el creixement dels moviments nacionalistes. El que més em preocupa del nacionalisme es el seu aspecte excoent i de defensa de la bondat del teu propi model étnic, i per tant el rebuig i la consideració d'inferioritat de l'altre.

Això pot acabar portant a la pèrdua de l'identitat catalana ? doncs, miri, si. Al menys de la d'avui, però és igual l' identitat catalana d'avui de la de fa 500 anys ? oi que no ?, doncs la d'aquí 500 anys si és que el món dura no serà igual que la d'avui. d si no tens l'amplitud de mira d'entendre que el que vé de fòra és diferent, però que el ser diferent no és ser pitjor ni ser de segona categoria, malament.

Quan parles d'això amb sectors de la democràcia cristiana catalana que tenen una actitud socialment més avançada, i amb els que en molts temes d'aquests que tracten aspectes d'humanisme fonamental ens hi podem entendre, et diuen: "Que vinguin estrangers sí, però fins a un percentatge que no posi en perill el que nosaltres som." i se'ls hi ha de contestar : "Doncs fins a cap, exactament fins a cap percentatge !"

Manifestacions culturals d'altres llocs i la nova cultura catalana. Sobre el fet que aquí s'organitzin Fires d'Abril o penyes flamenques, em sembla perfecte. De la convivència entre andalusos, gallecs, catalans, extremeños, murcians i altres pobles d'Espanya, s' està fent ja una identitat catalana que incorpora tots aquests elements i que els modifica, i per tant d'aquí 40 ó 50 anys si s'arriba a produir una normalització de l'afluència de persones del centre i nord d'Àfrica, d'Iràn, Irak i Llatinoamèrica, aquí hi haurà aquesta pluralitat cultural. Precisament joestic afavorint que hi hagi la diada inter cultural afro-cubana, perquè crec que la integració de gent de fòra en un lloc nou no implica l'assimilació, i per tant aquesta gent té el dret a seguir tenint i cultivant els seus elements populars i folklòrics, les seves arrels i identitat, la seva historia antropològica. Es un element d'enriquiment.

L'exacerbació dels drets nacionalistes exclusivistes, fa que les comunitats que fins ara havien estat aquí sense tenir aquesta sensació, extremin els elements d'identitat propis i la vinculació amb la seva Andalusia d'origen per convertir-ho en un element de confrontació i no de cohesió d'un estat plurinacional. Aquest és l'element perillós i fins a quin punt es manipulen als uns i als altres.. es un món que conec poc, però ho veig com el risc que suposa aquest tipus de nacionalisme. Sóc molt catalana, però l'exclusivisme em preocupa extraordinàriament.

Luis de Sebastián

El desorden tiene siempre malas consecuencias. Y la situación es desordenada.. Hay dos cosas a señalar: una es la ecología y otra es la emigración. El desorden económico del mundo ha generado un problema con la tierra, un problema con el mundo material que nos rodea, sobre el que trabajamos : consumismo desenfrenado, la producción desenfrenada ha llevado a los agujeros de ozono, a la desertización del planeta, la deforestación, al efecto invernadero... y estas cosas van siendo tan graves que en algún momento, aunque los países no quieran, les van a obligar a hacer alguna cosa, a poner orden en casa. Otra cosa es lo de la emigración. La solución del tercer mundo ante su situación es lo que yo he llamado a veces la solución zoológica, es decir, cuando tú ves un grupo de animales que están en una zona donde no hay comida o agua, pues se van donde hay comida y agua. Así pasa con los hombres, en la medida que se pueden movilizar entre regiones donde no hay comida, se van a donde hay comida. Lo que pasa

es que allí no les dejan entrar, por lo menos no todos los que quisieran. Esto es un fenómeno de grandes dimensiones, no sólo es la anécdota de que hayan más norteafricanos en España, sino que esto es un movimiento global, es un movimiento profundo de que los habitantes del tercer mundo van como pueden hacia el primer mundo y van a ir a más. Es un fenómeno acumulativo, es un fenómeno grande que ante la alternativa de tener problemas de absorber a esta gente y de distorsiones de los mercados de trabajo y problemas raciales que se van generando en estos países, ante estas alternativas vamos a tener que hacer por la fuerza, por las malas, lo que teníamos que haber hecho por las buenas, es decir, ordenar un poco el comercio, invertir más en aquellos países, ayudarles más, etc.

A costa de ellos siempre se puede hacer, es lo que hemos hecho toda la vida. Pero esto no puede seguir indefinidamente porque nuestro modelo de desarrollo, de explotación se está cargando a la tierra, al ozono, al oxígeno, a los bosques, y en eso tenemos que echar marcha atrás, será una cuestión de tiempo, pero lo tenemos que hacer. En cuanto a la cuestión de la emigración, si seguimos explotando el tercer mundo como lo estamos haciendo ahora, el tercer mundo se nos va a venir a nuestra casa, y eso nos trae muchos problemas. Problemas reales. Sería bonito decir que se vengan a España 10 millones de africanos, sería muy generoso, pero eso significa cargarte el país literalmente, porque tendrías una competencia en el mercado de trabajo tremenda, tendrías africanos dispuestos a trabajar por la décima parte que trabaja un obrero.

Ver la emigración como un problema no es racismo, es enfrentar la realidad. Si tenemos 17 % de desempleados y todavía te viene gente en masa dispuesta a hacer trabajos mucho más barato, con el salario más bajo, no cabe duda de que esto es un problema. También están los problemas raciales y que tendríamos que educar a la población gradualmente para ir aceptando gente de otra raza. Hoy en día no estamos preparados, sobretodo en los pueblos y ciudades pequeñas donde nunca ha habido mezcla de razas, la gente en esto es muy primitiva. La emigración masiva nos plantea problemas grandes.

La izquierda española o catalana es nacionalista. Es una izquierda que se ha hecho en un estado cerrado, que ha crecido en un momento en el que estábamos aislados del mundo; España era nuestro problema, entonces es una izquierda *española* donde todos los problemas eran *españoles*, la clase obrera *española*, las libertades *españolas*, la libertad de prensa *española*... Española o catalana, qué mas da, pero que ha nacido y crecido y piensa de puertas adentro.

Estamos machacando la industria del azúcar. Europa no tiene necesidad de producir azúcar, lo nuestro es los aviones, los coches, la tecnología... ¿Qué hacen Alemania o Bélgica exportando azúcar?, pues cargarse a la República Dominicana, a Cuba, a Jamaica,... que son países pequeños que viven del azúcar. Además esta exportación subvencionada, con lo cual los otros no pueden competir. Es absurdo desde el punto de vista económico y desde el punto de vista de la solidaridad internacional, de la izquierda. Pero si vas a los sindicatos alemanes y les dices que no produzcan azúcar y que la compren a la República Dominicana, te dirán que no, que son sus intereses.

Tenemos que desarrollar un pensamiento mundial, que nos duelan los sufrimientos de todo el mundo, mientras no hagamos eso y sólo tengamos presente nuestros problemas, no vamos a hacer nada. Ahora con la crisis del textil dicen que cómo vamos a dejar que vengan las importaciones baratas, pues sí, con lo que íbamos a ganar comprando textiles baratos podríamos compensar a los obreros que perdieran de ahí o podríamos ayudar a otros obreros que fueran a otros sectores donde tuviéramos ventaja. No tenemos, y la izquierda tampoco lo tiene, un pensamiento mundial..

Vicens Fisas

Personalment, és com una cosa de confessionalari, considero que he estat una persona inadaptada i, per tant, poc objectiva... Em neix de la incapacitat d'entendre uns fenòmens que probablement són irreversibles o inevitables, que aniran en augment d'una forma molt més ràpida que fins ara. Per exemple amb el fenomen dels desplaçats. És un fenomen universal i tot i que nosaltres tenim el privilegi de tenir-ne percentatges petits, no entenem res i no som capaços de donar una resposta humana. La meua filla s'ha esgarriat en veure ara a la TV la situació de Kenia, on hi ha més de 700.000 refugiats provinents de Somàlia. Kenia, que és un país pobre, es capaç d'acullir. Nosaltres, els rics, no. No sabem fer altra cosa que tancar fronteres. Els moviments que a l'Àfrica hi ha per refugiats, per desplaçats o per immigració, és brutalment superior als que tenim a Europa.

No és que la CEE hagi assignat a Espanya el paper de vigilant. Amb això hi ha molt de mite. El que passa és que Espanya forma part de la CEE i està en primera línia. És estrictament un problema de proximitat geogràfica i de fronteres. El fet geogràfic que no es pot assignar, uns països són primera frontera i, els altres, no ho són. És una realitat i, per tant, el que faci o deixi de fer aquest país, repercutirà als demés. És un factor geogràfic, el que passa en aquí és que el punt de partida podria ser òptim per fer una bona regularització, per tenir una generositat, etc. però això no serà

Respecte d'això, un dels problemes a Catalunya es precisament que Pujol no hi fa cap paper. Fa quatre mesos, l'endemà de la manifestació de febrer -que va ser un èxit- vam tenir una entrevista amb ell representants de SOS-Racisme. Ell va tenir la sinceritat de dir que, d'aquest tema, no en tenia ni idea, que tenia molts dubtes,... Això em sembla, insisteixo, digne. Si els té, que els digui a les persones que estan treballant en aquest tema. Això va permetre una segona reunió, més llarga i distesa, per veure si es pot encarrilar una mica la qüestió. Però no hi ha una sensibilitat ni una gran preocupació i, és clar, el dia que vingui la preocupació serà perquè hi ha molts problemes, aleshores haurem deixat passar l'oportunitat de fer una política preventiva, que és l'única sàvia, fent les polítiques, la pedagogia per fer un recolzament de teixit social que no hagi de soportar el problema d'immigració sinó que pugui viure amb una certa riquesa.

Jo tinc molts dubtes amb això que estic fent perquè és una relació amb aquest tema molt directa que implica un compromís individual, que té una vessant política i que no sé com fer-ho, la veritat. Hi ha una cosa que sí veig clara i és que els polítics que tenen responsabilitats, i encara més un president, tenen una capacitat d'obrir unes línies de pedagogia social que no s'han de desaproveitar. Aleshores, quan fa mig any, Pujol va fer aquella declaració dels gitanos, va ser fantàstic. Ni expressament hagués pogut sortir una lliçó tan positiva perquè, el mateix dia, ell rectificà, fes públic, davant la televisió, i digués "si el president s'ha equivocat i rectifica, la gent, quan es dóna compte, ha de rectificar". EL fet pedagògic és això i no és habitual que es demani excuses i que es faci amb aquesta difusió. SOS-Racisme vam reaccionar immediatament de manera crítica: "no sé què s'ha pensat... etc" i al cap d'un moment, "enhorabona, això és el que cal.", etc. A partir d'aquí, volen fer més coses.

Era en aquest sentit que jo pensava: "que el president vingui a Sant Cugat, a la boca del llop". Se'l va convidar que vingui a prendre el tè aquí. S'havia convidat també al governador, a l'alcalde de Sant Cugat, al príncep d'Espanya i al vicepresident de govern. "Que vinguin i en parlem"... Jo crec que una cosa de sentit comú elemental i que no entra dintre de la praxi política, i és que els polítics han de treballar al carrer, no en un despatx. Al despatx t'hi has d'asseure en el moment de redactar l'informe final i passar-lo a màquina. Jo entenc que un alcalde el que ha de fer és passejar-se tot el dia i, a l'Ajuntament poques hores. Però és al revés... "Que vinguin aquí i nosaltres els explicarem el què pensem: els problemes, les il·lusions..." Per anar a veure la gent no necessiten representants, aquests van bé a

l'hora de dir "anem a fer un projecte de llei" i ja ells ho faran. Jo li vaig dir a Pujol: "President, el convidem a que vingui a Les Planes a prendre el te i que això sigui un exemple per als altres polítics, que s'acostumin a anar als llocs, a assumir els problemes, els conflictes. Perquè si vostè surt a la tele que va allà, i ho fa amb freqüència, la gent incorporarà que això és normal i serà més difícil moltes més coses. Si s'han de trencar les barreres, comenci". I va dir que sí. Però quan l'alcalde d'aquí se'n va assabentar, com que no l'haviem convidat esperant la resposta, va posar el crit al cel i va trucar el president dient: "Escolt'm...", s'ho van manegar i van canviar la proposta i en lloc de venir aquí anirem nosaltres al Palau. Tot i així, continua tenint un sentit: es tracta que totes les comunitats d'immigrants vagin forçant la màquina i demostrant la coherència entre els compromisos que es prenen i els fets: "escolt'm, que han fet? No han fet res aquí".

Hem de vèncer la resistència a entendre que no passa res, que és positiu, però encara que no ho fos o fos difícil, és inevitable, des d'un punt de vista o altre, acabes acceptant uns mínims d'interculturalitat. Perquè això de tancar fronteres no és possible: ja pots fer policies i lleis... no és possible!. Si t'encaparras a posar les fronteres totalment tancades, els aniràs constenint però el moviment de conflictivitat i de tensió social, les tirarà. Es diu: "és que els "moros" són molt difícils i no hi ha res a fer perquè estan amb l'Islam., perquè no seran bons "catalanets"... perquè van amb una altra visió del món...". Però a mi em passa que quan poso la tele i veig els nostres polítics al Parlament, els noto més allunyats i diferents que aquesta gent o que d'un japonès, que ja és lluny!. M'imagino que moltíssima gent que no té el més mínim interès per la política tradicional i que està a anys llum d'aquesta política de baralles amb l'Aznar o amb qui sigui, hauria de poder veure que si podem conviure amb l'Aznar, també podem conviure, sense massa problemes, amb gent que té una altra tradició, etc.

Tot i així el treball amb immigrants és complexe, per la seva pròpia manera de ser i això ens obliga a entendre'ls. Per exemple els de l'Àfrica negra o els algerians de seguida s'organitzen, tenen unes altres referències, però els marroquins que d'aquí, que són diferents als que hi ha al nord d'Europa, van venuts, absolutament despistats, incapaços d'organitzar-se, d'ajudar-se, de solidaritzar-se... Nosaltres som d'un altre país, volem ajudar, però entre ells no s'ajuden, els que són de la família o del mateix poble, sí, però si no ets del mateix poble i no tens referències directes ja t'espavilaràs. Els enreden a la gestoria, sense advocats, la policia, a les feines... N'hi ha trenta mil a Barcelona!. L'altre dia vàrem tenir una bronca forta, perquè porten aquí un any i mig i estan com el primer dia!. Saps la força que podria tenir un col·lectiu de trenta mil persones? "Només que poseu vint duros cadascun podríeu tenir 50 advocats". En canvi, tots absolutament perduts...

Em va agradar el discurs d'ahir de l'Alcalde de Fraga després de la dimissió a rei de l'apallissament d'aquels magrebins: *"es un problema de carácter nacional, deia. El gobierno español no está a la altura de las circunstancias. Los chicos que apalearon a un grupo de magrabies no son los verdaderos responsables, lo es la sociedad violenta, sin ética moral ni principios que, tengo que decirlo, mi partido, el PSOE, ha llegado a formar"*. I va acusar el govern d'haver creat *"un ambiente de amor al dinero que olvida cualquier signo de solidaridad. Fraga no es más que el principio de lo que será España dentro de unos años"*. La sacralització del què és, per posar un exemple, el *"Pais Semanal"* aquesta frivolitat que forma part de la nostra cultura.

Carles Ahumada

M'havia dedicat al tema de la immigració estrangera però ara ja hi ha coses que no segueixo. Vaig anar a parar al camp perquè volia fer de temporer. No em veia anant al Marroc o a algun altra d'aquests llocs per viure i treballar pel problema de la cultura. La idea era anar-me'n a Andalusia a passar un any amb la gent que va d'un

lloc cap a un altre. Amb això connectava una mica amb la nostra manera d'estar amb els emigrants: viure amb ells...

A Barcelona havíem descobert el món dels immigrants clandestins, nord-africans o magribins. Compartíem la feina de les escombraries i una pensió clandestina, i ens férem amics. Allí vàrem iniciar el centre cultural d'acollida Bayt-el-Thaqafa, que encara funciona.

Aquests magribins ens van ajudar a descobrir la complexitat del món àrab i la gran riquesa de la cultura islàmica i dels seus països. De la mà de la gent pobre vaig descobrir l'acolliment, el diàleg, les altres cultures, la immensitat del món, la misèria de dintre i de fora de l'Europa rica.

Un tema seria el de la integració i un altre seria el de la relació d'Europa amb aquells països, intercanvis culturals... Alguns països deuen pensar que Europa és una illa i que el problema de la immigració magrebina, pakistaní, egípcia... es resoldrà per medi de la via política: control de fronteres, expulsions d'il·legals... És molt fort que sigui aquesta és la sortida, però en realitat Europa no té cap més sortida que aquesta, la d'expulsar. Jo no hi estic d'acord però tal i com va l'Europa actual, va per aquí. Espanya serà la que cuidarà la frontera del sud, Itàlia la seva frontera i els altres miraran de trampejar el que puguin de l'est, allò no ho controlarà ningú... La immigració vindrà de l'est perquè no hi ha fronteres, serà més fàcil subvencionar, etc. Els de sud és possible perquè hi ha la mar pel mig. El problema que té Europa és els que ja té a dintre perquè ja són no sé quants milions de musulmans que no s'integren, que no es volen integrar o que ho han intentat. Fins ara hi ha hagut una integració econòmica si és que es pot dir així: viuen en les condicions econòmiques d'Europa. A la població rural la integració sempre és més fàcil, no té les connotacions de ciutat. A Lleida, hi ha una campanya de premsa que diu que cada dia hi ha agressions, que poden ser veritat o que se les inventen. Sembla com si tinguessin ganes de col·locar el títol de racista.

Aquesta política repressiva d'Europa serà catastròfica. El primer és controlar la frontera i, per tant, expulsar tothom il·legal. Cada vegada són més eficaços. Les pateres de l'estret que tota la vida anaven passant i on tots els funcionaris sucaven ara sembla que de tant en tant n'agafen alguna, o altres que s'ofeguen. Sembla un muntatge dramàtic de cara a l'opinió pública. És més rentable controlar això militarment que no amb intervenció. Aquesta política és cega.

Lluís Caparrós

Alguns portaven 6 o 8 anys i no s'havien amargat ni tenien la sensació de marginats perquè els havien tractat molt bé. Ells ho comentaven al Servei d'Estrangers. Però en grup van començar a veure que no tenien vacances, que els dissabtes i diumenges treballaven, que acabaven quan s'en anava el sol, que cobraven 60 pessetes l'hora etc.. Molta gent es queixa sobre això del racisme però el racisme comença amb la forma de tractar-los al treball: 60 pessetes l'hora, vivendes amb 8 o 10 persones, la muller a l'Àfrica, sense vacances, sense papers ni assegurança... Una persona il·lustre em deia "oh, es que vostè, Sr. Lluís ha portat aquí la disbauxa..." Els dic que la disbauxa ja hi era, jo tot just acabo d'arribar, només fa dos anys anys que sóc aquí.

A partir d'aquí, vaig deixar la feina, vaig estar a l'atur i després se'm va acabar. Els meus amics em deixaven diners, anàvem penjadíssims i, alguna vegada, vam demanar algun préstec. Va durar 3 o 4 anys i, d'aquests, un any i mig vaig quedar penjat sense diners a tope.

Arribat a aquest extrem, vaig començar a buscar feina i em va sortir aquest programa que la Comunitat Europea donava una subvenció a Girona per a la lluita

contra la pobresa, programa ONYAR EST. Em vaig presentar i em van acceptar. Estava treballant amb gitanos portuguesos al barri Font de la Pólvora...Era una cosa increïble: als analfabets els ensenyavem la teoria per treure's el carnet de conduir, i venien a classe amb cotxes, amb furgonetes, amb camions!... ells fa anys que els porten. Han anat a Andalusia, a París. Si la policia els parava, ensenyaven un carnet amb una foto desfigurada, fent trampes, embolics d'assegurances, etc. Amb això, alfabetització i carnet de conduir, hem estat un any. Ara incomprendiblement ho han tallat deixant la meitat dels alumnes penjats. Però jo segueixo mentre el cos aguanti.

Mentrestant continuava anant al Samba Kubally. Era el profe del grup de dones que havia començat amb unes monitores. Eren més de 20. Sempre vénen a classe amb els fills penjats. N'hi havia de Bangladesh i d'Àfrica. Un dia vaig trobar una edició castellana de l'Alcorà i vaig dir a una alumna si el volia veure. Va agafar-lo i el va deixar caure a terra ràpidament : deia que estava impura perquè tenia la regla i no podia tocar el llibre sagrat; jo no ho sabia.

Per no entendre la seva mentalitat, cada planxa..!

Un dia estava a classe i portava 3 o 4 mesos ensenyament a sumar i a restar i un noi de Bangladesh al final va dir-me que ja ho sabia. Li vaig dir que perquè no ho havia dit i em contestà, sense mirar-me a la cara perquè tenen molt de respecte al professor: "és que ets el professor...". Era un noi que sabia fins a les equacions de 2on grau i no ho va dir perquè el dia que ho vaig demanar no va venir a classe. "Hemos sido muy torpes porque no nos hemos dado cuenta que esto lo superabas y como no decías nada..." El noi dissimulava. Era d'un poble molt laboriós del Pakistàn i amb molt d'estudi i superava molt els nois africans que no sabien ni els "palotes". Estava en una d'aquelles classes dures que els alumnes agafen el llapis com si fos un pal, una cosa forta.

Després van venir nois de Bangladesh, que eren de Cachimira, del Punjab i de l'Índia. Entre ells hi ha unes diferències terribles i has de conèixer el tema. Per exemple, ells van celebrar quan van matar a Indira Gandhi i després amb l'altre atemptat al seu fill. Ho van celebrar quan els altres feien el ramadan... eren unes opinions contràries fortíssimes els uns dels altres.

Una vegada van voler fer una espècie de coordinació entre les diferents ètnies i el responsable Mohamed va dir: "Mira, Lluís, si vols que estiguem units no toquis el tema religiós. I d'ajudes entre nosaltres tampoc. D'aprendre català i d'escola tot el que vulguis però, de religió, res." Entre ells hi ha diferències fortíssimes. Per exemple, a vegades jo parlava de l'Índia com a cosa general i els sijs em deien que estava Bangladesh i Cachimira, Punjab, Pakistàn, que són diferents. Hi havia divergències i opinions molt fortes, inclús entre els mateixos seguidors de l'Alcorà. Els que són de la mateixa ètnia s'ajuden molt. Per exemple, encara que visquin en una mateixa casa vuit persones, si ve la mestressa de la casa i els renya perquè són masses, diuen "pero si es mi amigo, no se va a quedar en la calle..." i l'amic es queda allà, menja del que hi ha, se li renta la roba i, quan cobra, posa diners, però, mentre tant està allà com a una cosa normal. Es una cosa tribal i d'ètnies. Després ja en vindrà un altre. Van d'aquí a allà. Es una cosa acceptada socialment. Però si és d'una altra ètnia, no.

Per la zona de Sta. Coloma hi ha uns 200 immigrants : uns 120 africans, uns 60 marroquins, uns 15 d'Àsia i d'altres dispersos. Però és difícil de saber perquè són itinerants, van canviant constantment cap allà on troben feina : la poma, la maduixa, l'avel·lana... Respecte a l'última legalització hi ha uns 80 o 90 dels fixos que tenen els papers en regla, queden uns 20 als quals se'ls ha acabat el plaç i que han demanat la seva legalització però els posen molts problemes. El procés de legals augmenta i és positiu.

Un altre factor és que neixen molt nens. Hem fet un càlcul del creixement de població i el seu creixement serà molt ràpid, tot i que els matrimonis entre noies catalanes i africans musulmans són poquíssims i complexos. Les noies han de canviar-se el nom, renunciar a la seva religió cristiana i acceptar la musulmana. L'home té un domini total sobre la dona. La nostra cultura els acusa que ells no tenen democràcia, etc.. però ells consideren la nostra llibertat com una barbàrie que ens degenera, que en el nostre món les noies són com a irresponsables, que no tenim respecte als pares i els tractem com a escombreries... Tenen clar que són superiors a nosaltres quan a respecte i a societat. Al noi musulmà li costa renunciar als seus costums. Les noies, quan arriben aquí, solen estar casades.

Tenen un respecte molt gran, a classe van molt arreglades, amb uns vestits vistosos... a més a més com els diuen que fan pudor... Vam fer un bateig d'ells, els pares i padrins, quan el bateig, fan un compromís amb el nen per ajudar-lo a créixer, a fer-lo respectable. Es una cosa molt maca. Vam fer-ho a una escola i als 3 o 4 dies el director va dir que no hi anessim més perquè s'havien queixat els pares. "Nosotros eso ya lo sabíamos y al final nos dijeron que dejaban olor en la clase y que eso era insolucionable". Però van fregar el terra amb lleixiu, ho havien netejat tot però deien que la seva olor es sentia i els nens van dir-ho als pares i aquests al director.

Aquesta escola va ser l'espoleta de tot això perquè, precisament la Vinki, havia d'anar a aquesta escola després de la guarderia. Però la junta de pares de l'escola va dirigir una declaració al consell municipal escolar dient que això que els nens africans negres fossin a l'escola s'havia de pensar. Això va ser el detonant perquè va sortir a tots els diaris dient que hi havia racisme. Quan aquesta paraula va sortir per primera vegada, va ser terrible. Vaig estar en aquell consell escolar municipal. Després vaig demanar al director de l'escola aquella declaració i em va dir que no la tenia !.. i van començar a dir-me que havien dit una altra cosa. Allò va ser molt fort, era no acceptar que nens d'altre color, d'altra ètnia entressin en aquella escola. Al final van anar a l'escola pública. Aquest any eren 6 i entren 4 més però, el següent més i més progressivament. Al pati els nens els deien que "anaven a fer la primera comunió". "Me han comprado un reloj, mi papá tiene un R-25". Els nanos no entenen que aquestes converses són ofensives pels desposeïts.

Per a ells la propietat privada no és important: van a la taula d'un company, agafen un color i pinten. Després l'altre es queixa que ha agafat el seu color. Juguen amb una cançó que saben i que repeteixen rítmicament que és molt animada. No tenen una consciència complicada, el seu subconscient es net, no tenen aquestes complicacions. Van sense mitjons, van amb roba d'hivern, despenjats, no tenen aquestes precaucions. Les mares no s'enteren dels papers que els donen. No entenen res, ni ho noten. "Faran colònies", i al cap de dues setmanes la tutora es queixa perquè "los chicos no han venido. Nosotros le decimos si había informado a los padres y ella nos dice que sí". Anem a casa d'un, i tenen el paper a un racó de la cuina ple d'oli. El mestre hauria d'entendre que un tros de paper escrit en català no és cap explicació. "A veces les dices que por qué el niño no ha ido en toda la semana al colegio y nos dijo que es que habían ido a una fiesta en Mataró." La mestra els diu que "no puede ser", els feia un "rollo" metodològic d'aquests.

He après que s'ha de respectar la manera de ser de cada ú i de cada cultura. I que si no estimes, no ho aprèn mai. Per exemple, en el cas dels gitanos, que eis hem tingut sempre a la vora, és ben clar. Els gitanos viuen diferent, són diferents, tenen una cultura diferent. Són una ètnia. Van a fer el seu treball a les fires i a les festes. Hi van per guanyar diners i poder viure tot l'any. Un gitano, durant aquestes èpoques de fires, no pot assistir a classe. Han d'anar a vendre globus... El tema dels gitanos és molt evident i eis hi volem imposar una uniformitat de criteris molt sèria.

A l'Escola en aquest moment són 12 dones de Santa Coloma, intermitents perquè quasi cada any tenen un nano i durant aquesta època estan amb ell. Però si fem una festa venen amb un nen de 6 o 7 dies, el porten allà. Hi ha 12 dones i 43 homes. Aquest any s'han incorporat els marroquins. No hi ha problemes de convivència encara que altres anys n'hi van haver. És diferent perquè, en realitat, es veu bastant que una ètnia es veu com superior a l'altra. Allà no passa perquè sobretot són nois d'uns 27 anys que treballen a la construcció al bosc i no hi ha hagut problemes. Ara ho han deixat els de Bangladesh. Em dedicava, al principi, a les dones i als de Bangladesh sobretot. Ara no vénen perquè requereixen una atenció especial. Vas a casa seva, menges coses molt picants, xerres molta estona en castellà... En aquella classe hi havien 11 alumnes que eren d'Àfrica, de Senegal i de Gambia sobretot, després n'hi havia de Bangladesh, de Cachimira, una dona marroquina, que estava controlada pel seu home que la venia a buscar i la portava.

A més d'aquests blocs d'ètnies hi havia dos nois granadins i que viuen a les afores de Santa Coloma. Eren dos nois que vivien a barraques, eren 8 germans, tenen un amb deficiències molt grans, un altre que està a l'hospital molt malalt amb neumonia. El seu pare havia estat alcohòlic i la mare està físicament molt deteriorada. Aquests dos nois treballaven a la recollida d'escombraries i venien a classe i estudiaven molt bé. Era molt bo, sobretot la germanor dels desposeïts que hi havia entre ells.

Els d'aquesta classe al segon any d'escola van demanar aprendre el català perquè a la feina els deien que si sabien català anirien millor. La professora que donava català ho feia de manera desinteressada però després li va sortir feina i no ha pogut venir més. Aquestes classes s'ha hagut de treure. Van sortir uns articles a Santa Coloma que deien que perquè no es feien les classes en català. Si volen que es faci en català es farà primer quan ho demanin ells i segon quan tinguem mestres perquè hi ha professors que poden venir un o dos mesos i després marxen, això no és estable i ningú s'ha ofert.

Hem elaborat un dossier amb els continguts mínims. No tenim cap mestre públic de la Generalitat. Tots som voluntaris... jo crec que ens han acorralat una mica. Va venir la responsable de la Generalitat d'educació d'adults de la província de Girona. Ens va posar les coses difícils quan va venir a l'Ajuntament a contractar-nos a nosaltres i, en concret, a mi. M'oferien una feina de dues hores durant 3 o 4 dies a la setmana. I nosaltres venim 4 hores cada dia. És que si vols estar amb ells, has d'estar a totes. Per exemple, els dissabtes amb l'equip de Voleibol i els diumenges anem a jugar a fora de la població perquè vam entrar a la tercera categoria de la Federació Catalana de voleibol. ¡Un èxit! Va ser meravellós, eren 17 jugadors sobretot de l'Índia i Bangladesh i, després, africans. Es veu molta diferència entre ells perquè els de l'Índia jugaven a voleibol a l'escola i tocaven la pilota molt bé i els altres no tenien cap motricitat. Entrenàvem tota la tarda, venien puntualíssims, nets, dutxats. Era un exemple de conformitat, no hi havia una consciència de recel.

La Generalitat ens va oferir feina, unes hores... Li vam dir que ens oferiria 4 hores i nosaltres en fèiem quasi 5 vegades més. Els vaig dir que a més hi havia més professors i em contestaren que això s'havia d'integrar: tots els alumnes han d'anar a apuntar-se a l'Ajuntament, treure el nom de Samba Kubally i integrar-se a l'escola d'adults de Sta. Coloma. "Si no hi ha escola d'adults a Sta. Coloma!". "Es igual, és un pla que tenim i ja la farem..". "doncs molt bé, quan la facin ja en parlarem..". Aquesta escola funcionaria el pròxim any. Però els assistents a La Samba Kubally deien que no podrien perquè *no tenemos papeles y no estamos empadronados*. Un senyor de cultura de l'Ajuntament em demanava la llista de tota la gent que anava a l'escola, però els immigrants em deien: "*No les des las listas ni les digas donde vivimos porque nos echan.*" Clar, jo no podia dir on vivien i aquesta llista era un control que volia tenir l'Ajuntament per saber els que estaven empadronats o no i després de tot allò de la policia... Aquesta no tenia control d'ells perquè vivien en massies. Nosaltres ja ho sabíem.

Aquesta oferta de treball consistia doncs en primer lloc en una 1/3 part de les hores d'una sola persona, i en segon lloc, que s'havien d'integrar a l'escola, per l'empadronament i cap d'ells no volia empadronar-se encara que jo els acompanyés. Tenien por i ademés no tenien papers, no éren "legals"

Sobre la integració de l'escola Samba Kubally a la nova escola d'adults de Santa Coloma, ens van urgir que donessim una resposta. Cada dimecres teníem reunió a l'escola. Hi havia una coordinadora formada pels de Salt, els de Santa Coloma, els africans i els de l'Índia. I vam contestar dient que no podíem fer-ho perquè no podien anar-se a apuntar a l'Ajuntament perquè no tenien papers. Va quedar com que rebutjàvem la integració perquè no podíem complir aquestes condicions!, i no savien res de res de castellà i no podien fer el graduat per ara.

L'Ajuntament va començar l'escola d'adults, van buscar dos professors i ara funciona. Amb l'alcalde nou, els locals d'un institut són utilitzats per l'escola d'adults -l'oficial- i per nosaltres que funcionem amb voluntariat.

Aquest any hem rebut el premi "Miguel Hernández" que dona el MEC a Madrid per l'experiència d'alfabetització. Ha sigut un gran orgull. És important sobretot pel que significa, però també ens ajudarà econòmicament, per valor d'un milió...

Per cert, que quan vam anar a Madrid a recollir el premi, demanaven "dónde tienen la razón social o el domicilio?" no en tenim. "Quién és el director?" Tampoc no en tenim perquè fem equip. "¿cuántos alumnos tienen?" doncs miri...venen, marxen... ja que subsisteixen del treball diari."Y su gobierno autonómico que tiene competencias plenas en Educación de Adultos, qué..." doncs miri... no gaire bé. "Huy, huy, esto es muy irregular..." Sí, ja ho sabem però què vol fer-hi?, la nostra escola té unes característiques pròpies, reals. Pot ser que el secretari i el tribunal hagin premiat aquesta experiència creada perquè aquest és un tema creixent a tot el país, s'està fent recerca, i la recerca no es pot fer sobre papers, sinó amb les persones.

El país té previstes respostes policiaques, administratives, judicials... però no té respostes educatives. I això és el que hem volgut fer. Això del premi Miguel Hernández potser ha ajudat a què sortissin altres experiències... però els immigrants ho estan passant molt malament, encara ténen por.. Recordem què vol dir *tenir por*?

Pep Castro

En tot cas jo tinc algunes experiències complicades des del punt de vista de la tolerància dels uns amb els altres. Des de fa dos anys amb els joves estem fent intercanvis amb magrebins que estan vivint a França. L'any passat van estar a un festival de música ètnica durant cinc dies i joves nostres i joves magrebins que viuen a França hi van muntar una mena de restaurant. Després van estar convivint en una mena de colònia en la qual van descobrir aspectes de natura, de país, culturals.. Sobretot intentaven descobrir dels altres la seva cultura, la seva manera de viure, la seva problemàtica.... Eren nois de Sanfeliu i nois d'una ciutat que es diu Valance, de 16 a 18 anys, magrebins d'origen, que no van a escola, que estan força desintegrats i que estan vivint entre dos fronts, el dels francesos -que no els accepten- i el dels mateixos magrebins -que no volen ser acceptats-. Estan entre aquestes dues aigües i neden, suren, com poden. Hem intentat mostrar als nostres alumnes una realitat d'Europa diferent. Ays anteriors havíem fet intercanvis amb joves de famílies alemanyes, franceses, italianes... normals. No és que aquestes famílies magrebins no siguin normals, sinó que surten del patró cultural. I ens està costant molt. Després de quinze dies de convivència allà, de viure, inclús, situacions de xenofòbia contra nosaltres perquè, al formar part d'un col·lectiu, com la gent de fora no valora ni distingeix, ens van prohibir de pujar al tren... vam tenir alguns problemes seriosos. Després de viure tot això, els nostres joves no s'acaben de creure moltes de les actituds que intentem impulsar : actitud d'acollida; acollidors;

"a priori" no rebutjar ningú; d'escoltar i parlar amb la gent; de veure aquesta diferència cultural en què es plasma i quines coses són comunes i quines no; com viure aquestes diferències en positiu en lloc de en negatiu; per què estan en aquesta situació... Ens està costant molt. Aquest estiu les repetim. La setmana vinent tornem a Valance al festival de música ètnica de tots els països del món.

Els intercanvis vam començar-los amb el Consell de Joventut i, en aquests moments, forma part del nostre projecte d'identitat. Aquest treball de conèixer altres cultures, de descobrir aquests valors de tolerància, de respecte a la diversitat... forma part del nostre plantejament en aquests moments. Ho volem viure en directe, no volem que siguin experiències contades ni explicades per altres. No volem que siguin retalls sinó que siguin espais de convivència.

Portem 7 anys intercanviant nens i joves i hem fet ja 20 intercanvis amb diferents associacions. Aquest estiu participaran entre 30 i 40 joves nostres: 15 o 20 ho faran amb italians i 15 o 20 amb els de Valance que són els mateixos que van estar-hi l'any passat i que van descobrir aquests menjars, aquella manera de viure, etc. Però amb aquests intercanvis a França, ens estem trobant amb dificultats. Les famílies que no tenien cap problema de respecte, de tolerància, en fer intercanvis amb nois dels altres països que tenien una mateixa procedència cultural, en aquests moments amb això tenim un fre, les famílies no volen. És complicat. Manera de solucionar-ho?, plantar-nos d'una manera molt clara i no passem. Ser coherents vol dir això també.

Fem l'intercanvi amb nois d'un barri concret de Valance en el que hi ha una predominància magrebina però també joves d'altres llocs del món: de Tunísia, d'Algèria, del Marroc, de Laos, de Vietnam, d'algunes Repúbliques centreafricanes... la ciutat és rica, té una indústria aeronàutica molt potent; té 65.000 habitants; molt forta a nivell econòmic... però aquest és un barri perifèric de 15.000 persones situat a 3,5 quilòmetres del centre; que viuen allà aïllats i apartats, que segurament no pinten res a la vida social.

El problema és que les generacions joves estan vivint en una marea, una tempesta que, en aquests moments, està agafant tot Europa: la crisi, enfrontament,... Aquests joves nostres que ja han viscut aquestes experiències han d'acollir a casa seva aquests nans de Valance. L'any passat, no vam poder ser acollits per les famílies magrebines, perquè no ho entenien, no ho acabaven d'assimilar. Estem fent un esforç per a que les nostres famílies, durant una setmana, puguin acollir als magrebins d'allà. Ens trobem amb moltes dificultats tant per part dels joves com per part de les famílies, tot i que els nans han tingut referents, han tingut experiències vitals en la pròpia pell. És difícil però entenem que és el camí i si volem viure la diversitat i respectar-la hem de conèixer-la abans. "A priori" aquesta valoració per part de les famílies és negativa: "Pot ser un embolic", "no sé com tractar gent tan rara", "aquesta gent, en definitiva, creuen en altre Déu", "no tenen perquè viure entre nosaltres". "Som del mateix món però de diferents llocs", "que es quedin a casa seva"... Això ens ha passat, està passant amb pares que han acollit a nens francesos, italians i alemanys sense cap problema. Quin és el nostre discurs? És molt fort, molt d'enfrontar-nos; de dir això és així, "no volem la vostra confiança perquè si només serveix per determinades coses... nosaltres volem anar més enllà, arribar fins aquí", "si voleu que els vostres fills estiguin amb nosaltres ha de ser en aquestes condicions". La reacció posterior dels nostres veïns ha estat extraordinàriament positiva acceptant tots els nois que venien de fora.

Davant de certs temes hem de ser positius, no ens hem d'angoixar perquè sinó no ens entenem i hem de mantenir. Intentem donar la volta a les coses. Hi ha uns valors molt clars per a nosaltres de cara als veïns que és la constància, és allò de la gota a gota, i el valor de l'exemple de dir: "aquí estem".

Pilar Malla

Sempre he cregut que el català no és el més important per als pobres. Quan estava a França pensava que els més pobres eren els immigrants, i a Catalunya sempre he vist que els catalans no són els més pobres sinó que ho són els que vénen de fora. M'agrada que es respecti Catalunya i hi crec, però mai no podré ser una exaltada a l'hora de defensar-ne els drets, perquè crec en Catalunya en valors més universals. No puc pensar en els drets dels catalans quan hi ha drets més fonamentals que no són respectats.

No em fa nosa el concili de l'Església de Catalunya, però penso que els pobres n'estan molt lluny... probablement amb la gent d'aquí ens entendríem millor per treballar. Hi ha molta gent que hi treballa, la pròpia tasca és només un petit gra enmig de molts.

El món de la immigració estrangera és un món diferent. És una altra pobresa. Són marginats perquè estan "al marge" de la societat d'aquí, però des del punt de vista personal i psicològic estan molt menys "cascats" que els marginats d'aquí. Són capaços de buscar feina i guanyar-se la vida, i els d'aquí no tenen ni esma de treballar. Són marginats perquè són diferents, però per la seva manera de ser, probablement no serien marginats. LA prova és que quan fem un curs de formació professional els primers són els magrebins: de paletes són els que treballen més i els que ho fan millor, el que passa és que no tenen papers. Són marginats per la societat receptora. Ells no ho són de marginats, els marginem nosaltres, que és diferent.

Actualment immigració és un Departament de Càrites. Fins fa poc era la Delegació Diocesana de Migracions. Col·laborem força amb totes les altres entitats que hi ha a la ciutat per treballar, reivindicar, per denunciar la llei d'estrangeria, etc.

Jo veig més clara la funció de Càrites en el món dels immigrants, perquè és més evident què és el que impedeix que puguin treballar i tirar endavant. És més difícil saber que hem de fer amb la marginació i quart món d'aquí.

De cara a l'emigració seria ajudar el Tercer Món a fi que la gent no hagués d'emigrar. No vénen per gust. Tota la resta són pedaços. Lluitem contra una llei d'estrangeria que hem de canviar. He treballat en la immigració a França i he vist el que era emigrar, anar a un altre país, et trobes estranger en un altre lloc. Has de saber-te bellugar, l'ideal és tornar a casa teva. És un mal menor però és un mal. Tot i que el dret de venir el tenen. També en aquest cas: has de lluitar contra la llei d'estrangeria, però també s'han d'entendre...

En temes de solidaritat, tant respecte al quart món com de la solidaritat internacional, temes ben complicats des d'un punt de vista tècnic i polític quina és la veu de l'Església? Què ha de dir d'aquests temes a fi de no parlar amb pures generalitats? Ens hauríem d'armar de la gent que ens sap dir quina és la solució. Una cosa és la idea i l'altra és el problema tècnic de qui l'ha de resoldre. Hauríem de tenir economistes que diguésin les paraules que s'han de dir i poder fer la denúncia si és necessari. Quan dius una cosa l'has de dir amb una certa autoritat i coneixement de causa.

Càritas, com a veu de l'Església, hauria de comptar amb gent especialitzada en qüestions econòmiques, per tal d'afrontar reptes com aquest, d'opinar sobre aquests temes, que sempre es deixen en mans dels polítics, i sembla que només pertanyin a l'àmbit polític.

Josep Ribera

El tema, complicat, de les migracions estrangeres i del Tercer Món només es pot afrontar des d'un punt de vista de generositat absoluta. Però ha d'haver-hi alguna altra cosa... Hi ha gent ben pròxima i generosa que et diuen: "és que tants immigrants et fan perdre la identitat" si a ell li surt això espontàniament, imagina't què li surtirà a un altre! Aquest discurs està basat en la idea de la propietat: ets propietari d'aquest terreny, aquest és el teu país, sents que pots excloure els que venen a treure't el que penses que és teu. Fa 500 anys no tenies res i no existies. El que resulta difícil és fer un discurs racional amb una cosa que és tan subjectiva i emotiva.

Carles Galve

Bona part dels intel·lectuals del CIS, sobretot de l'ala més moderada ha sortit de les universitats. Es gent que realment fa crítiques molt contundents contra el sistema i contra la hipocresia. Per exemple contra el president Abem Alí de Tunísia, que surt d'una escola nord-americana adoptant aquesta nacionalitat, i que està venent Tunísia a les empreses nord-americanes que estan allà explotant el petroli.

A mi em sembla que els CIS que hi ha empresonats a Argèria no ho són pel seu integrisme religiós, sino per la seva militància antisistema-capitalista, encara que estan molt lligades les dues coses. A les ciutats i en els ambients de més pobresa, on s'han desenvolupat les lluites surten els joves amb situació econòmica més precària i s'agafen a la religió com taula de salvació, però per mi es més resultat d'un problema social que no per convicció religiosa; ara bé, on ens portarà això? No es pot saber, el que és evident, és que hi ha injustícia i que en aquest moment els integristes són els que promouen la revolta.

La presència del integrisme en el Magreb és molt important i anirà creixent, l'única possibilitat que hi hauria per fer-ho decreixent és si hi hagués una conjuntura mundial de suport a aquest sector, a aquest Tercer Món, a aquesta franja sobre la nova Àfrica; però desde el seu punt de vista estem a les portes d'una crisi i per tant, tota la experiència del comerç a Barcelona, en la visita del Pujol i companyia per allà, és una mera pantomima, no hi ha cap tipus d'inversió ni de voluntat d'afavorir la situació de aquell país o de redistribuir la riquesa. Només es va a expoliar.

Si mantenim aquestes actituds, quin serà el futur d'aquesta gent? Això anirà creixent, si avui tenen uns tipus de problemes que em produeixen angoixa personal per estar allà i veure que passa, doncs dintre de cinc anys serà pitjor, encara anirà a més.

Per exemple, a 50 ó 60 km. de Líbia hi ha un port pesquer important sobretot de tonyina. S'ha fet aquí una "Zona Franca" que ofereix al capital estranger amb l'absoluta prohibició d'existència de sindicats en la zona. Es crea d'aquesta manera un món d'empreses sense cap possibilitat de que hi hagi el més remot conflicte social. L'oferta que fan és "Zona Franca en tal lloc amb tot tipus d'instal·lacions, sense conflictes socials".

Normalment no hi ha problemes, però per si algun dia algú tingués dubtes...

Tomas Martinez

Dentro del sindicato tenemos una agrupación de marroquíes y gente de color, hay una federación que ayuda a esta gente. Pero la contratación de la gente ilegal es un problema, no porque sean ilegales, sino porque los explotan. Es un grave problema lo que está pasando en Lérída o en el Maresme; nosotros creemos que a la gente ilegal no tendrían que darle trabajo, porque los explotan. El gobierno tendría que legalizarlos, y a partir de este momento, los sindicatos estarían en posición idónea de poder hacer convenios.

Es un pez que se muerde la cola : si no tienen trabajo no les dan residencia y si les dan trabajo y contrato de trabajo la mayoría de marroquíes se van a Francia. Hay una problemática en eso, los pageses nos decían "¿por qué no queremos gente marroquí o de color, que son los que suelen venir?. Porque utilizan el que yo le haga un contrato de trabajo temporal y una residencia, para que una vez tiene ésto, se van a Francia, hacen de puente, a media recogida de la cosecha se van porque lo que están buscando es que se les dé la residencia para poder demostrar que está en España legalizado y a partir de ahí pasarse a Francia." Esto es lo que me decían el otro día la Unió de Pagesos, y nosotros quisimos dejar claro que el mandar 125 personas de l' Hospitalet a Lérída, no quería decir que fuéramos a quitar los puestos de la gente que les estaban recogiendo fruta cada año. De hecho es así, lo que pasa es que los pagesos no quieren ya esa gente por dos cosas; primero por lo que he dicho antes, además los pagesos dicen "gente ilegal y yo dueño de una finca, me cuesta de salarios recoger todos los frutos que tengo plantados dos millones de pesetas; si tengo gente ilegal no puedo declarar que he pagado dos millones de pesetas, y cuando pago mis impuestos, si la cogida vale 100 millones pago en función de cien millones y no puedo descontar a Hacienda los dos, tres o cuatro millones que he pagado de jornales para que me recojan la fruta". Por eso se niegan a tener a gente ilegal, porque les interesa tener a gente legalizada con contrato legalizado para poder descontar a Hacienda el dinero que han pagado.

Es el pez que se muerde la cola, porque hay otra cosa, para legalizar un contrato de trabajo a un marroquí o a un norteafricano necesitan tener residencia, si no tienen residencia no pueden hacer un contrato de trabajo, y si no le hacen contrato de trabajo no les dan residencia. ¿Quién les tiene que dar la residencia? Los pagesos dicen que ellos no, y no pueden buscársela porque han entrado en España ilegalmente. Es el pez que se muerde la cola.

Aquí mismo en Hospitalet ha venido gente marroquí diciendo que los van a echar, que si los cogen los echan para Marruecos, porque no tienen trabajo, pero que les saldría trabajo si tuvieran la residencia. El sindicato no puede darle residencia a nadie.

Lo que está haciendo Comisiones en el Maresme es intentar que todos los marroquíes y africanos que hay trabajando en la recogida de fruta, presionen a los pagesos para que los legalicen, por eso está la federación. En el momento en que nosotros obligamos a la patronal a legalizar esos contratos, al gobierno no le queda más remedio que dar las residencias. Si vas a una finca y ves trabajando desde hace tiempo, incluso viviendo en chabolas, eso lo denunciarnos. Están trabajando y por derecho les corresponde un contrato, a partir de ahí con ese contrato obtendrán la residencia; pero si le dices al pagés antes de que vaya a trabajar le tienes que hacer contrato de trabajo, el pagés te dice que no.

Ramón Luque

Cuando analizamos críticamente actuaciones de Ayuntamientos incluso los gobernados por Iniciativa no sé si abordan bien el problema de marginación. En cambio lo del Tercer Mundo veo que hay insensibilidad en algunos, en otros no. No lo veo tanta preocupación, siempre habrá un hilo rojo a la hora de elaborar estos problemas ya innatos; si ya ni siquiera a esto la gente responde... Pero creo que sabremos estar a punto, las cuestiones de emigración si se generalizara mucho aquí imagino que también sabríamos estar a la altura de las circunstancias. Si ocurriera un proceso como el de Francia, tienen posibilidades incluso de que el mismo sindicato lo pudiera reciclar, es el caso de la CGT, en la que hay por primera vez el secretario de la limpieza de la CGT francesa es un africano.

¿Qué se trataría de hacer? Ahora que sólo tenemos 50000 ó 100000 inmigrantes es fácil escribir y decir lo que pensamos e incluso llevar a la práctica lo que tenemos escrito. Pero si vinieran más ¿se pondría en la práctica? ¿Lo seguiría todo el

mundo? Yo creo que sí... soy optimista en este tema. Por ejemplo, en un terreno en el que nos hubiera resultado fácil movernos, como por ejemplo en el tema nacional, no nos hemos movido por cuestiones de principio en un momento en que ha habido un hueco importante, y no nos hemos movido a pesar de que sabíamos que perdíamos votos o que no ganábamos. Por eso no siempre veo tan negativa la postura de Iniciativa ni de Izquierda Unida en el tema de los votos, hemos ido contra corriente claramente. Estuvimos a contracorriente en la guerra del Golfo, sabiendo que no ganábamos nada. Nos alejábamos de sectores clásicos de trabajo de la izquierda, es una cuestión de principios.

Jaume Soler

A mi m'alegra pensar que potser Arbúcies és un punt de referència sobre el tema de Nicaragua. Hem aconseguit conscientment o inconscientment que una entitat pública de Catalunya es comprometés fins a on es podia.

Sense la presència de les brigades el nostre agermanament seria una altra cosa molt diferent. No hauria funcionat, tot i que haurien obtingut els mateixos resultats econòmics. Aquí ha estat fonamental el paper de les brigades. Ha sigut l'autèntica campanya de divulgació, difusió i d'aproximació a nivell afectiu: n'hi ha hagut cinc i per tant són unes cinquanta persones, de les quals només la meitat són d'Arbúcies. Ens ha permès l'agermanament i donar aquesta imatge que s'ha escampat d'Arbúcies i la gent de Barcelona ens han servit una mica d'ambaixadors. S'han establert uns lligams, no solament ideològics i de solidaritat sinó també afectius: tenim tres casaments sortits de les brigades, casaments mixtos entre nicaragüents i catalans. Això amplia molt els llaços.

Curiosament un dels temes ideològics forts que a les campanyes han utilitzat contra nosaltres ha sigut el de Nicaragua. Va venir l'alcalde de Palacagüina el 1988 a Arbúcies i no van venir a rebre'l. Van venir a veure'l però consideraven fora de lloc la seva presència d'aquest senyor i tampoc van venir a l'acomiadament.

A la campanya electoral última a nivell de partit van jugar fort amb aquests temes. Van començar la campanya un divendres, el diumenge va venir l'Arcadi Calçada i el dijous el Comes i l'altre diumenge va tancar la campanya en Roca. L'únic argument que van utilitzar en contra nostra van ser els temes de Nicaragua i el Sandinisme. L'Arcadi Calçada va ser suau però el Comes va entrar més a fons i el Roca es va esplaiar. Primer reconeixien la tasca feta, segon deien que portàvem molts anys i que un es crema i s'ha de renovar (com si en Pujol no!). Anem als meetings d'ells i els podem rebatre aquests arguments. Això els posa nerviosos... fem una presència de control, no intervenim, prenem nota de tot, ens posem a llocs ostensibles, fem alguna foto... Però la nostra consigna és de no intervenir per no provocar crispacions. En Roca va dir "s'ha fet bona gestió, s'ha treballat molt, no els podem fer les acusacions que fem als socialistes a d'altres pobles (ja que el grup independentista, dintre de l'assemblea, és majoritari i per tant poc no ens poden acusar) però Arbúcies és sandinista i avui dia ha passat a la història, el poble Nicaragüent ho ha rebutjat i, a més a més, imagineu-vos un senyor de Berlin que vol implantar una empresa de a Arbúcies. Primer demanarà veure qui governa a Arbúcies i quan s'enteri que són sandinistes preferirà col·locar la seva empresa a un altre poble".

Quan van sortir li vaig dir: "Roca, gràcies pels elogis que ens has fet perquè comparar-nos amb els sandinistes es un honor. Amb tots els errors que hagin comès, continuen sent un model de dignitat a la vida política". Li vam donar les gràcies i els vam dir que no s'esforçessin més perquè tornarien a perdre.

Ens deien que ja ho veuríem. Aquest va ser l'únic argument en contra nostre; ja no era la visceralitat dels seus quatre regidors contra els temes de Nicaragua perquè tot això ja passava desapercebut sinó que van intentar fer una temptativa en negatiu com a argument de pes ideològic. Però en general no va tenir repercussió perquè per sort hi ha molts sectors que fan treball per Nicaragua. Hi ha gent que ve a col·laborar i no té militància, per sobre del discurs ideològic, i que pot ser per raons religioses o per solidaritat.. per exemple, sempre hem implicat directa o indirectament a la parròquia en aquestes campanyes. El rector és trempat.

En aquests temes de solidaritat, en Pujol és autènticament negat, no hi ha manera de poder-hi tenir una discussió seriosa. Ara van autènticament de bòlit, per portar la solidaritat en el tema de l'Àfrica. Demanen projectes pel nord d'Àfrica... evidentment que l'Àfrica és del tercer món, però et demostren quin és el plantejament: és la política d'utilització d'un concepte que hauria de transcendir la pura oportunitat política i la problemàtica immigratòria, per posar una barrera econòmica, ja que ja l'han posada física, administrativa, institucional i judicial, per reforçar aquesta barrera amb inversions i en ajudes per que aquests veïns tan complicats no vinguin. Aquest és un problema gravíssim perquè per més diners que hi hagin si realment no es conceptualitza a un nivell mínim de solidaritat humana correcte, tota la tasca que es faci serà complicada i difícil. Vam estar quatre o cinc anys per aconseguir que en Pujol entrés de soci protector per donar uns calers. Un dia en Joan Gomis, altres alcaldes i jo vam anar a veure per aquest tema al director d'afers interdepartamentals i ens el vam trobar al pati del tarongers. Li vam explicar la visita i ens contestà que "si fem solidaritat no podem fer carreteres". Si aquest és l'argument em sembla que no val la pena que discutim, vaig contestar.

Mercedes Chacón

Problema tremendo para los extranjeros.. A un señor que está en prisión no le daran ya ni permiso de residencia ni nada por el estilo. Aquí entre todos los reclusos puede haber de unos 150 a unos 200 : nigerianos, marroquíes, egipcios, argelinos.. Son bastantes pero no demasiados porque no es una prisión preventiva. Aquí están los que ya han delinquido y tienen condena. Por cierto son los que tienen mejor adaptación penitenciaria, se encuentran tan bien aquí dentro, después de las condiciones de vida que han vivido fuera.. : comen diariamente y muy bien, tienen su ropa, se duchan cada día, van a la escuela, aprenden castellano, van al taller, tienen su dinero, pueden fumar, cosa que en su país para encontrar un cigarrillo les puede costar yo qué sé... Tienen muy buena capacidad de adaptación. Lo único que nosotros les podemos ofrecer es la posibilidad de que puedan salir en libertad condicionada siempre y cuando la aprovechen para irse a su país. La comisión de asistencia social les compra el billete.

Generalmente los presos extranjeros que tenemos en Quatre Camins son aquellos a quienes desde allí les pagan el billete para Europa si portan droga y son los que generalmente se cogen en las aduanas. En otras prisiones son casi siempre presos por delitos contra la salud pública o por estafa. No hay presos por ley de extranjería. A muchos les cogen porque no tienen otras posibilidades que vender droga, además no conocen las normas sociales, no tienen la percepción de que sea tan malo el vender droga. Necesitan un medio de vida y el más fácil es ese. Por no tener los papeles de residencia no están en la cárcel y si lo están es por poco tiempo, pueden estar detenidos pero no son penales. Normalmente no están en prisión por condena, son presos preventivos.

Carlos Jiménez Villarejo

Construir un futuro con lo que llama la Constitución un sistema de economía avanzada, con un sistema de reparto más justo de las riquezas, y que enlace con un sistema de derechos y libertades más disfrutados. en esa perspectiva deben quedar integrados de forma efectiva los ciudadanos extranjeros. Pero sus posibilidades de incidir en la vida política, a pesar de ser miles, es ninguna, están totalmente fuera, son extramuros. Me refiero a los magrebíes, negros, latinoamericanos... Por aquí se va a producir una interrogación seria que va a poner a prueba el Estado social de derecho como Estado integrador de todas las capas sociales.

CAPITOL 6

FUNCIO I CREACIO SIMBOLICA

La crisi en el subsistema cultural - II

"Nos hemos quedado sin símbolos, sin banderas, hasta nuestras mismas palabras ya las usa la derecha. Lo han comprado todo".

Presentació. La funció dels símbols i mites

1. Fracàs de les experiències político - simbòliques
 - a. Països del socialisme real
 - b. D'altres, i en especial Nicaragua
 - c. Els mites de la dreta
2. Crisi de l'autoritat com a fet simbòlic
 - a. Autoritat moral i autoritat legal. Pes de la institució.
 - b. La crisi de l'autoritat a l'església
3. Crisi de la religió com a generadora de símbols
 - a. Fe - Religió
 - b. Percepció dels entrevistats
 - c. El compromís des de la laïcitat - el debat cristià-marxista
Valors - el Pobre - la Història - la Utopia - Col.laboració.

Texts seleccionats

Temes de debat, conclusions

Els símbols donen coherència, vetebren i estructurèn als col·lectius. Tot col·lectiu crea els seus, carregats de secretes significacions. La societat, com a suma de col·lectius, hauria de ser la suma i possibilitat de convivència dels diferents universos simbòlics. És el llenguatge social, de grup, a través del qual els col·lectius dialoguen, es barallen o pacten, perquè l'acció social és sempre una activitat simbòlica en la que hi ha una relació entre les idees, les expressions i els valors que les sustenten. Això és el que dona una certa sacralitat als símbols i el que fa que el llenguatge dels símbols sigui més complex que el de les paraules. En el llenguatge de les paraules la relació entre subjecte-signe-significat és relativament directe i unívoca, en el que pensament i paraula formen una unitat i paraula i realitat significada també ¹, però el llenguatge dels símbols es polisèmic i sovint racionalment incompreensible. Els símbols signifiquen alhora una ideologia, uns valors, una manera d'actuar. Ténen el seu origen en una certa comprensió religiosa del món, son com la manifestació profana d'allò que és sagrat i expressa salvació. La comunitat s'hi identifica emotivament i expressa la possibilitat de participació col·lectiva en el projecte de salvació. Comprendre els símbols permet de comprendre la percepció que l'home té de si mateix i com aquest se situa en relació a l'espai, al temps, amb la naturalesa, la vida, el futur, etc. ² Les grans doctrines de salvació, religiosa o política, son les grans fornidores de símbols. En la cultura occidental ho ha estat el cristianisme des de l'Edat Mitjana i el comunisme des de la revolució industrial, doctrines de salvació totes dues encara que des de perspectives oposades.

¹ Sobre el criteri marxista i el criteri empirista de significat, SHAFF, Adam. *Introduccion a la semántica*. FCE. México 1966, AYER, Alfred. *LLenguatge, veritat i lògica*. Garbí. València 1969

² ELIADE, Mircea. *Imágenes y símbolos*. Taurus. Barcelona 1975. pg. 10. DUCH, Lluís. *Ciencia de la religión y mito*. Publicacions Abad. de Montserrat. Montserrat 1974. CORBI, Marià. *La religió que vé*. Ed.Claret. Barcelona 1991. BERIAIN, Joesetxo. *Representaciones colectivas y proyectos de modernidad*. Antropos. Barcelona 1990.

Els mites, en tant que narracions que expliquen o interpreten la realitat, ténen una relació directa amb els símbols. Fàcilment una persona-símbol, un fet-símbol o un objecte-símbol (una conquesta, una revolució, un lloc, etc.), degut a la seva heroicitat, noblesa o circumstàncies especials es pot convertir en un mite, envoltat d'una llegenda, que serà mantingut en el record de la hagiografia col·lectiva. La història és també la gran fornadora de la mitologia dels pobles. Els símbols depenen de la interpretació, de la ideologia: el mateix fet que a un col·lectiu desperta sentiments d'adhesió, per un altre col·lectiu es símbol detestable. Els pobles es juguen la vida pels seus símbols.

Parlar de la crisi global de societat vol dir parlar de la transmutació dels universos simbòlics. Transmutació que s'ha donat en quantitat i en qualitat, per la laicització i secularització de la societat industrial i per la crisi de les ideologies de salvació global. Si s'han dissolt les ideologies no fan falta ja les banderes! ni les paraules-símbol que s'aixoplugaven sota les banderes: llibertat, alliberament, pau, superació dels conflictes, abolició de les classes privilegiades... La cultura actual està en crisi perquè no hi ha ideologies ni universos simbòlics integradors.

La referència ideològica i política de l'esquerra, històricament carregada de simbolismes i d'exigències ètiques s'ha desfet. Els símbols de l'Est queien amb més velocitat que nosaltres mateixos esperàvem: no hi havia ja ni ideologia ni valors que sustentessin les estàtues. El més greu del cas és que s'han desfet per sí sols, no hi ha hagut màrtirs ³ que es poguessin convertir alhora en referències simbòliques o mitològiques per al futur.

La ideologia dominant actual es la defensa de la desaparició de les ideologies abandonant la gestió de la cosa pública a la inevitabilitat de la tècnica i aquesta no es posa en interès de la col·lectivitat sinó de l'interès d'una suma d'individualitats. No només no cal sentir-se col·lectiu o "tribu", sinó que el que cal és "destribalitzar" la societat. A la dreta liberal, a més, no li han calgut mai gaire els símbols i menys els símbols de transformació col·lectiva. No li ha calgut gaire expressar-se ni sortir en manifestacions perquè ja disposa de les claus de l'economia i dels sectors neuràlgics de la societat.

On es la simbologia-mite actual que pugui significar voluntat de transformació? Tan en el procés d'arribada a la situació actual com en el procés de reconstrucció cultural a partir d'ara hi hauràn forts components tan de racionalitat com de no-racionalitat. La cultura actual és resultat de la racionalitat il·lustrada i no és possible planificar l'acció social sense la raó científica. I de no-racionalitat perquè ningú pot prescindir d'un projecte de futur utòpic, i vist des de l'esquerra, ni l'il·lustrat Marx del

³ A diferència, p. ex. del cas d'Allende, aquells eren símbols falsos, que per la població ja no significaven res, que s'aguantaven per la força.

"socialisme científic" podia preveure el món present, ni podem pensar el futur sense tenir present un cert grau de "socialisme utòpic". La vida està plena d'aspectes no-racionals i res es pot comprendre plenament sense tenir present aquesta dimensió, especialment en moments d'incertesa.

En els processos de construcció d'identitats col·lectives la història i la religió, ténen un pes extraordinari, son capaços tots dos de generar, a més de la identitat, simbologia, valors i hegemonia social.

Tot col·lectiu es mira el seu passat com un instrument de projecció al futur. La història és una fornidora de símbols i d'actituds ⁴. I hi ha moltes maneres de llegir i manipular el passat. En moments de crisi el recurs a una determinada lectura de la història podrà servir per aglutinar voluntats nodrir la necessitat no-racional de símbols i mites. El "*serem importants perquè hem sigut importants i els nostres orígens i gestes son glorioses*" es del romanticisme del XIX i un dels instruments per aglutinar sentiments nacionalistes.

Però també hi ha altres maneres de llegir la història.

La religió ha sigut en el passat la gran fornidora d'identitats socials col·lectives, la gran generadora de símbols i valors. Ella mateixa no és sinó un sistema de símbols que actúa de manera potent sobre la societat. Però en la societat industrial desenvolupada els símbols, mites i rituals religiosos no vertebren. Segueixen essent utilitzats, per al consum individual en moments importants (naixement, casament, mort..) com a "rituals de pas", però no impregnen la vida col·lectiva.. El recurs a un determinat ús de la religió també podrà servir en moments de crisi per aglutinar voluntats omplint la necessitat no-racional que ha deixat buit el món industrial, despersonalitzat i urbà. Serà normalment també un recurs utilitzat per la dreta i al que la Jerarquia es presta de bon grat.

També hi han altres maneres de viure i de veure la religió. Alguns dels entrevistats en donaràn testimoni.

Però símbols, mites, imatges, intents de conèixer el més enllà i la globalitat del món pertànyen a la substància de l'home. Es poden camuflar, mutilar, degradar, però

⁴ Vegi's, per exemple, les observacions de BERGER P.L. " L'univers simbòlic ordena també l'història . situa tots els esdeveniments col·lectius en una unitat coherent que engloba el passat, el present i el futur. En relació amb el passat instaura una "memòria" que és compartida per tots els individus socialitzats dins la col·lectivitat. En relació amb el futur, crea un marc comú de referència per a la projecció de les accions individuals. D'aquesta manera l'univers simbòlic vincula els homes amb llurs antecessors i llurs successors en una totalitat significativa que permet de transcendir la finitud de l'existència individual" *La construcció social de la realitat*. pg. 147.

mai extirpar. No es veritat que en el món d'ara s'hàgin acabat els símbols i els mites. S'han acabat els d'un determinat tipus, però en surten de nous i amb noves expressions. Només així es pot comprendre l'explosió dels integristes i fonamentalismes polítics, ètnics, religiosos, científics etc. d'arreu del món. Son expressió de la necessitat psicològica de seguretats col·lectives. Fonamentalisme es el convenciment de la possessió de la veritat absoluta i la voluntat d'imposar-la al preu que sigui : fonamentalisme islàmic, del Vaticà, l'estalinista, dels nacionalismes de la puresa ètnica, del científisme i de la tecnocràcia, etc. etc. O a l'extrem oposat, l'èxit de l'astrologia o els tarots no es podria explicar sino com la necessitat psicològica de seguretat individual: és l'encantament mitològic de poder fer baixar per un moment i per a ús privat l'univers sobre la terra, de fer del cosmos no una cosa dissociada de l'home sinó com una mena de fidel "partenaire" present i participat en els assumptes de cada dia en les actituds, gests i paraules. Tot jugant, l'astrologia dóna la possibilitat de jugar amb la dinàmica del món, és com un reflex de la necessitat de descobrir quina és la trama que aguanta els valors socials a la que la lògica de la raó i de la ciència no ens permet de desxifrar.

Es la crisi del model de relacions i de cultura ⁵. Tothom se sent incòmode en l'actual "estructura real" i postula una identitat i estructura ideal. En el fons es demana el pas d'una societat "destribalitzada" (desintegrada, individualista) cap a una "retribalització" (societat ordenada...), d'una societat que no interpreta cap a una societat que ajudi a interpretar, d'una societat de la "anomia" cap a una societat regulada, d'una societat del relativisme i dels no-valors, cap a una societat axiològica, d'una societat del laissez faire que possibilita la corrupció i el pillatge dels més espabilats cap a una societat de debat i de confrontació. Es per tant una crisi del símbol dels símbols de la societat : crisi d'autoritat.

El col·lectiu del que formen part els entrevistats es el que més ressent la crisi cultural i de models. Hi ha qui (Ramón Luque) parla de "lo viejo" y "lo nuevo", paraules clarament simbòliques que pel context es refereixen a les actuals estructures del sistema o a la seva superació a partir de nous paradigmes : "lo viejo" es allò irreformable que forma part del sistema actual. "Lo nuevo", amb dificultats de formulació i concreció, és l'esperança. Es una terminologia semblant a la dels cristians de base quan parlen de "profetisme" (allò futur). Es probablement en aquesta perspectiva de "futur" o de "lo nuevo" on coincideix tanta gent d'esquerres en una

⁵ GARAUDY, Roger. *Los Integristas*. Ed. Gedisa. Barcelona 1991. AREND, Hannah, FINKIELKAUT, Alain. *La crisis de la cultura*. Ed. Pòrtic. Barcelona 1989.

perspectiva utòpica, i es a partir d'aquí on la utopia pot no començar a ser una entelèquia.

1. Fracàs de les experiències polítiques símbols-referents de l'esquerra

Els entrevistats han viscut amb emoció personal els processos de possibles experiències d'emancipació d'alguns pobles i mentre durava l'experiència seguien amb il·lusió esperançada el possible èxit o amb pànic el possible fracàs, la intervenció militar, el sabotatge... Els i molts d'altres com ells van viure dia a dia l'experiència d'Allende i van viure el cop afectats personalment, son els que han fet seva la causa de Nicaragua, han tingut la simpaties de l'FMLN del Salvador, son solidaris dels palestins, del poble saharauí, de la lluita contra l'apartheid, van sortir al carrer indignats per les invasions de Grenada o de Panamà, se solidaritzen amb Cuba en tant que país víctima del bloqueig, es van adherir al procés de la Perestroika, van sentir la vergonya personal de formar part d'un Nord que lluitava pel petroli quan la guerra del Golf etc. etc.. Totes han sigut causes de solidaritat que, apart d'haver estat una dura pedagogia de presa consciència internacionalista, han sigut fets-símbol. Doncs bé : tots s'han perdut o se'n ha trastocat el sentit original. S'han perdut els símbols i els referents. El panorama no pot ser més negre.

Per la importància simbòlica que han tingut els entrevistats en destaquen dos : la caiguda de l'Est o desaparició del "socialisme real" i Nicaragua.

No haig de referirme aquí a les consideracions de tipus polític o econòmic que els entrevistats fan de la caiguda dels països de l'Est, sinó només a les consideracions de tipus antropològic o cultural. L'evidència que allò que un havia convertit en símbol de *justícia i igualtat* ho era de tot el contrari (i que els mitjans de comunicació no es cansaven de repetir-ho, p.ex. les imatges de Ceacescu); que el *model de societat* que un havia defensat, en alguns casos inclús amb la presó (4 dels entrevistats han passat per la presó per "comunistes") semblava històricament inviable; que no era una reacció de les cúpules sino *del poble sencera* il·lusionat pel el consumisme occidental, i que per tant es demostrava falsa la idea que canviant les condicions materials de vida es canviava la consciència etc.. ha sigut brutal. La reaccions han tingut dues vessants.

Primera, deplorar : a. la desaparició del símbol, b. l'oblit de les causes que el símbol significava i c. l'oblit de la història i de les víctimes. Els entrevistats no havien fet bo aquell sistema pel mecanisme de considerar que el contrari és pitjor. Per la majoria el "socialisme real" ja havia deixat de ser feia anys el símbol dels ideals inicials (triomf de la classe obrera, igualtat...). Es refusava l'experiència del "socialisme real", però no el que "simbolitzava" i n'era un "record" : la lluita contra l'imperialisme, la necessitat d'un sistema-món equilibrat, la causa dels pobres i dels països pobres..."un freno para las 2/3 partes del mundo con hambre..." Mentre existia

el "socialisme real" tot sistema polític tenia un cert aire de provisionalitat, el liberalisme i el capitalisme no podien cantar victòria. No era alternativa al capitalisme ni model ni esperança, però recordava que se'n havia de buscar una d'alternativa. L'esperança consistia en que "podria" haver-hi esperança. Ara no hi ha res.. De cop la gigantesca estructura s'enfonsa gairebé sola, com una fruita madura, sense dir res... les paraules perden el seu significat original : els grups que volen fer desaparèixer "la revolució" per antonomàsia (la del 1917), utilitzen la mateixa paraula-símbol de "revolució", els que demanen el capitalisme es diuen "esquerres"...

"Como componente de la humanidad yo me siento damnificado por ese gran porrazo y me siento huérfano como todos los que depositamos ahí nuestras ilusiones. La URSS aunque sólo fuera porque plantaba cara a los Yankees y mantenía la llama de una cierta ilusión ya era suficiente mantener la ideología. Pero a la gente de izquierdas se nos han venido encima. Alguien podrá hacer una extrapolación y decir "entonces tú estabas a favor de los desmanes y de la falta de libertad?". No voy a ser tan cínico como para preguntar: " la libertad, ¿para qué?" Pero no todo era negativo. De lo que vemos que era negativo nos sentiremos doloridos, como cuando en la familia tenemos algún hermano un poco más feo o más cabezón o con más mala leche, pero no más allá. Yo me siento huérfano de lo que había de positivo." (Pepe Castellano)

Es manifesten desorientats per la manera com han passat les coses, per les demandes de la població.. No es només el sentiment de compassió per la població falsament convençuda de trobar la salvació a la coca-cola... es que aquesta població ha oblidat els ideals que donàren lloc al sistema que ara rebutgen, causes per la que molts milers de persones van donar la vida, les víctimes.

Pels entrevistats ha sigut també un pedagogia : constaten que hi ha dues possibles "lectures" de la història, la que per banalitat o interessos oblida les causes que provocàren la desgràcia (p.ex. tal com es va fer la unificació després de la caiguda del "mur") i la que podria recordar les causes i els sofriments...

Segona. Contra els eslògans de "el capitalisme ha guanyat" "final de la història" etc. hi ha una unànim i estranya reacció de reafimació en els principis que en les entrevistes es manifesta a través de les següents actituds : a. No hi ha referents, ho tenim més difícil, però l'hem de construir. Com serà ? No ho sabem, però és segur que no podrà haver-hi "justícia" sense "llibertat" ni al revés, ni dimensió col·lectiva sense dimensió individual. El canvi de les estructures ha d'anar junt a l'atenció a les persones. b. Un element nou : s'ha afermat l'evidència de la crudeïtat d'un sistema que "deixa fora" a tanta gent (3er. i 4t. Món) i dóna la força suficient per afirmar que "el capitalisme ha fracassat". Es significativa l'actitud d'aquells, sobretot entrevistats grans, que davant la propaganda de "el comunisme ha fracassat" es reafirmen en la fidelitat a les paraules-símbol com una reacció de fidelitat a la causa que la paraula significava "sigo siendo comunista y ahora más que antes". c. Alerten contra la banalitat de les alegries del

primer moment, sobretot de les dels que consideren que la caiguda del comunisme voldria dir el reforçament de la socialdemocràcia.

Al costat de la caiguda de l'Est tots els entrevistats citen la mateixa llista dels fracassos de les causes pròximes, sobretot la Nicaragua sandinista. Perquè la Nicaragua sandinista s'havia convertit en un símbol-mite? Se citen quatre causes que acaben referint-se a mites: 1. El mite de la llibertat i la igualtat. Hi havia la llibertat política que no hi havia a la URSS ni als països del socialisme real, inclòs Cuba. Per això era més atractiva i alhora perillosa, i per això l'imperi va voler fer aure sobre ella l'estigma de "comunista". El lligam entre cristians i la revolució la feia particularment atractiva com un nou model de revolució popular. 2. El mite del David contra Goliat. Poble petit i pobre lluitant en solitari contra l'imperi pròxim. L'exemple de les actituds: valentia, sofriment, dignitat, no doblegarse, capacitat de ressò internacional, generositat en el perdó etc...mantingudes no només pels dirigents sinó també pel poble estimulaven a mantenir aquestes mateixes actituds. 3. El mite de la Revolució com a Festa que admirava per la capacitat de generar símbols, poesia, alegria, rituals, cançons, etc amb l'avantatge de contemplar-ho des de la nostra cultura, pròxima antropològicament parlant, que permetia que els mecanismes de funcionament s'entenguéssin amb facilitat,. 4. El mite de la germanor universal i també de la solidaritat com a festa. Ha exercit una clara funció pedagògica. Ha sigut de les poques causes que en els últims anys ha tingut capacitat de mobilitzar milers de joves d'arreu del món. Molts han entès les relacions Nord/Sud, la duresa de l'imperialisme i la realitat de Llatinoamèrica gràcies a Nicaragua. Es veia com un símbol a exportar cap a Amèrica Llatina.

Però la Nicaragua sandinista ha caigut per les exigències de la democràcia formal i, després de les eleccions del 91, pels conflictes interns al sandinisme. Les amargues consideracions dels entrevistats respecte de Nicaragua son semblants a les anteriors: el compromís es el mateix i no és possible oblidar les víctimes.

Totes les causes internacionals, símbols d'alliberament s'han perdut. Però també les interiors: es va perdre el referèndum de la OTAN, i el pes simbòlic que va tenir mobilitzant processos unitaris.. la guerra del Golf, el 14-D-88 i 28-M-92 o la lluita contra els sindicats, la lluita contra els cassos de corrupció.. Totes les batalles que han significat la defensa dels valors com: pacifisme, solidaritat amb el Sud, classe obrera, ètica i participació... totes s'han perdut. Es consideren ferides en el subconscient de la "dignitat" que no s'obliden, es viu com un rosari de "burles". (Carolina Aguado, Joana Poncet, Joan Saura, Josep Delàs, Ramon Luque, Antonio Calderón...)

Han caigut o s'han perdut sense pena ni glòria, desfets per sí mateixos, sense heroicitat... algunes per exigències de la pròpia gent -la ràpida desaparició dels "signes": imatges, banderes, noms, n'és un senyal evident- que buscava la il·lusió de l'Occident (Est), altres pels mecanismes de la democràcia (Nicaragua, OTAN...) fan arribar als entrevistats a conclusions pessimistes sobre el sistema, la democràcia, el "poble" com a subjecte de la transformació...

No hi ha signes ni referències a possibles models utòpics.. Potser aquesta és la causa que tants entrevistats de manera espontània a les entrevistes hàgin fet referència a la Utopia...perquè els mites sobre els que durant temps s'ha alimentat l'imaginari col·lectiu de l'esquerra : la Revolució com a Festa, el canvi total, vanguardia obrera, el Poble, autogestió, la comunió universal etc.. en bona part els mites del 68 ja no existeixen.

S'han enfrontat dos sistemes simbòlics alternatius que resumiria amb les imatges "el funcionari, l'executiu, ha suplantat al militant i el creador de disseny al revolucionari". El capitalisme ha creat els seus símbols i una nova mitologia, son paraules-màgiques

El mite del progrés indefinit, de la "tècnica", de les "noves tecnologies", del "desenvolupament", de la "modernitat", del "canvi", sustentat en la fe que a major tecnologia major felicitat. L'assentiment a la tècnica s'imposa com una nova ortodòxia.

El mite de la democràcia, del "consens", de la "legalitat", independentment de la cohesió social, de la participació real, del dret de les minories...

El mite de la "privacitat", de la vida privada, de la propietat privada, de l'èxit privat, com a garantia de benestar, de la possibilitat del "consum" .

El mite "Europa", de l'Europa-Meca, l'Europa-triomf, l'Europa-superació del complex d'inferioritat.

El mite "mercat" com a mecanisme automàtic regulador de les desigualtats i de major distribució de la riquesa.

El mite de la necessitat de la seguretat, de la "defensa" davant d'hipotètics enemics, de l'"ordre" públic davant la marginació o delinqüència, i per tant del necessari enfortiment del poder concentrat, paradoxalment mitificat com a salvaguarda de la llibertat individual.

La veritat és que per a que totes aquestes paraules produeixin l'efecte taumatúrgic desitjat es necessita una fe quasi religiosa perquè s'asocien a promeses que per si mateixes no poden produir. Només cal mirar la realitat des de la perspectiva dels entrevistats : la marginació, la solidaritat amb el tercer món, l'esforç per lluitar

contra l'individualisme des de la creació de xarxes a la societat civil. També la societat moderna té els instruments necessaris per a produir aquella fe necessària : la compra de la producció de significat a través dels mitjans de comunicació, els autèntics creadors dels mites col·lectius.

Però la lluita d'aquests mitjans per defensar un únic model de progrés, en convenciment sense paliatius de la bondat de la ciència, del mercat, del model actual de democràcia, contra la dura realitat (Somàlia, Iugoslàvia, corrupció, el Golf, l'atur) es tan forta que els mateixos productors de significats saben que no seràn mai del tot mites integradors.

2. Crisi de l'autoritat com a fet simbòlic.

Autoritat moral i autoritat legal. L'autoritat té una doble naturalesa : es alhora símbol de la unitat d'un grup i de possibilitat de coacció. Tot grup funciona per uns principis i té una jerarquia. L'autoritat moral no es fonamenta principalment en el pes de la raó, de la demostració o de la competència, sinó sobretot en el fet de ser la representació viva de la tradició, dels valors morals que cohesionen el grup. En les cultures antigues, l'autoritat la ténen els vells, testimonis de la tradició. Actualment té aquest tipus d'autoritat aquell que té capacitat d'unificar criteris, al que sobre opinions antagòniques se li reconeix el seu arbitratge. L'edat, els mèrits, l'esforç, la capacitat de generar consens etc.. li atribueixen "autoritat moral". Aquesta no s'imposa ni es decreta sino que implica reconeixement, d'aquí la seva debilitat. L'altra característica de l'autoritat va lligada a la capacitat de coerció, independentment de la seva acceptació. Es l'autoritat legal.

Quan es parla de crisi d'autoritat s'està dient que l'autoritat legal i legítima no té el reconeixement ni l'adhesió de l'autoritat moral. Es una crisi que va lligada al pes cada vegada més fort de "lo institucional" : família, partits, escola, religió, Estat, elements institucionals en general que condicionen la vida i garanteixen l'estabilitat dels comportaments. Però en una societat complexa i ideològicament disgregada aquesta xarxa d'aculliment i de protecció de l'individu ha de ferse cada vegada més tupidada. Com més complexa és una societat i més possibilitat hi ha d'autonomia personal, els mecanismes de control es van extenent capil·larment fins a l'últim dels organismes socials, més subtil ha de ser la manipulació de la informació per aconseguir l'obediència. L'autoritat a la família, l'educació, en les relacions laborals etc. perd el seu pes específic "moral" i agafa el caràcter autoritari, de coacció, o simplement el caràcter d'administradora racional.

Els entrevistats posen de manifest que hi ha crisi de l'autoritat símbol en tots els subsistemes (educatiu, familiar, de la vida associativa, institucional etc.); que

aquesta crisi es inversament proporcional al grau de cohesió ideològica i de valors que sustenten el grup; que inclús en els grups ideològics (Partits i Església) l'autoritat moral es difícilment reconeguda tan pels del propi grup com pels de fóra (contestació de l'autoritat del partit pels militants del partit -de tots!- o pels de fóra, i de l'autoritat de la Jerarquia i del Papa pels creients...)

Posen de manifest també que si amb el pas del temps hi ha algú dintre del grup (escola, església, partit..) que considera que hi ha hagut una desviació dels valors originals, la crisi de l'autoritat-símbol es definitiva : l'autoritat és contestada en allò fonamental que és el seu element constitutiu, la representació de la tradició. Es generen aleshores processos simultanis de marginació i d'autoritarisme, de concentració del poder en poques mans, d'oligarquització ⁶. Com diu la mateixa Hannah Arendt aquests mecanismes han anat sempre lligats als processos d'institucionalització. El que es nou i expressen els entrevistats es l'agreujament del símptoma degut a l'agreujament de la causa : la desvertebració ideològica de la societat. Per exemple, en política la crisi d'autoritat vindrà per la manera oportunista d'entendre l'exercici de la política. Si els afiliats consideren que amb al canvi d'opinions s'han trastocat els valors fonamentals del grup (fidelitat als principis) en benefici d'altres valors que ells consideren espuris (p. ex. l'èxit electoral o la continuïtat en el poder, l'autoritat ha deixat de ser-ho. Només valdrà la coacció. L'autoritat es desgasta més per la falta d'ètica, de traïció al missatge original o per la manera de prendre les decisions des d'una cúpula allunyada, que per les mateixes decisions preses. Les crítiques que els entrevistats fan a Carrillo, Felipe, Guerra, a la Jerarquia eclesiàstica, al Papa o a l'equip dirigent d'una escola o d'una associació de veïns van en aquesta línia.

La crisi d'autoritat a l'església institució. Fins ara he parlat de les actituds dels entrevistats respecte de de l'autoritat en general i més en concret de l'autoritat civil. Però haig de parlar breument de la seva percepció de l'autoritat eclesiàstica pel pes sociològic que té i ja que molts d'ells, en tant que creients, hi fan referència..

A l'església, "representació de la tradició" hauria de ser la fidelitat a l'Evangelí. La realitat però, i del que ells parlen, és que a l'interior de l'església l'autoritat ha adoptat o les formes autoritàrio-coactives arrenjerantse exclusivament amb un sector, el més conservador, o les de la gestió racional-burocràtica d'organisme administrador de la veritat al marge dels problemes de la gent. Ha perdut autoritat moral. Pel fet de ser una comunitat que administra bens espirituals, qualsevol de les dues actituds es més dolorosa pels creients que podria ser-ho pels afiliats d'un partit respecte de la seva

⁶ PANEBIANCO, Angelo. *Modelos de partido*. Alianza U. Barcelona 1990. Cap. 10. TENZER Nicolas. *La sociedad despolitizada*. Paidós. Barcelona 1992. BERIAIN, Josetxo. *Representaciones colectivas y proyectos de modernidad*, Antropos. Barcelona 1990.

direcció. Només des d'aquesta perspectiva s'entenen algunes de les expressions de sofriment dels entrevistats cristians.

"Un dels canvis que he tingut en els últims 5 o 10 anys és que ja no crec en la conversió de l'església. Ho dic de debò! No sóc teòleg, però tinc la intuïció de que quan hi ha hagut la transformació de l'evangeli en religió, en institució eclesiàstica, es perd la capacitat innovadora, la capacitat evangèlica. Tot això és "un món" que no és el meu i jo no ho puc racionalitzar i objectivar. Un dels grans vicis i inèrcies de l'església : que, encara que no ho digui, té sempre la concepció de ser una societat perfecta, té la solució per tot, pels marginats... i això els incapacita per fer canvis substancials.

El meu tarannà interior em diu "jo passo d'això" aquest no és el meu món, i això ho dic jo que sóc capellà. Potser això s'ha dit moltes vegades, però per mi ara és una "evidència" nova, ja sé que no dic res nou, però jo no ho havia viscut tan seriosament com per dir que no m'interessa aquest món. Que beatifiquen l'Escrivà? que el facin sant!, no m'importa". (Joan Garcia Nieto)

Com a institució pública es lamenten que l'església hagi seguit el mateix camí que les institucions polítiques. En l'actual societat secularitzada i d'autonomia personal, l'església no té ja poder per al control de la vida individual dels ciutadans i utilitza la pressió sobre les institucions del poder civil o polític, sobretot d'aquelles que se suposa ténen un caràcter més ideològic (p.ex. ensenyament) per penetrar a la societat. En lloc de ser una autoritat-simbòlica d'unitat, es tanca sobre sí mateixa, perd la vitalitat evangèlica i es converteix en un poder polític com qualsevol altre. Així ho han percebut els entrevistats i ho denuncien. Alguns, inclús dels no cristians, no poden evitar el contrast entre les figures de Joan Pau II i Joan XXIII.

Els entrevistats cristians ho viuen amb angúnia i sentint-se lluny d'aquesta institució. Alguns son persones ben conegudes tan a dintre de l'àmbit d'església com en el que es mouen professionalment (sindical, polític, de la marginació, universitari, moviment associatiu etc.), en el qual són també coneguts com a creients. Sense voler deixar de sentir-se "persones d'església" "estimar l'església" etc., ténen la sensació d'haver de viure la fe al marge relativament de la institució que la representa i d'incomprensió per part de la institució de la feina que fan. Parlen de "fidelitat a l'Evangeli i no a l'església", "fidelitat als pobres i no a l'església" etc (Joan Garcia Nieto, Lluís Hernández, Adrià Trescents, Pilar Malla, Eduardo Oció i Rosa Casamartina, Teresa Jiménez Villarejo, M^a. Josefa Aigé, Josep Delàs, Xavier Badia i Montserrat Roca, etc.)

3. Percepció que els entrevistats ténen de la religió

Em proposo parlar de la percepció que els entrevistats ténen de la religió com a fenomen social. De manera molt general cal distingir entre *Religió* i *Fe* tot i que la relació entre les dues es profunda. Entendria per *Religió* aquella ideologia concretada en un conjunt d'institucions, autoritat, normes etc. que té com a finalitat administrar la relació de l'individu amb la divinitat i per *Fe* l'actitud individual de confiança respecte

de la divinitat. Religió es referiria als conjunts doctrinals i institucionals que interpreten i faciliten el contacte de l'home amb allò "sagrat". Des d'aquest punt de vista podem dir que en el món hi ha tantes religions com conjunts doctrinals i institucionals. La fe es l'adhesió no-racional de la persona a allò "sant" i es més informulable i intangible, hi ha un component místic. Es pot "celebrar" però és difícil d'explicar. L'extraordinària força de la vivència de la fe expressada a través de la religió ha fet que les seves expressions en símbols, mites i celebracions configuren bona part de la cultura col·lectiva de totes les societats.

Es un tòpic repetir que també en aquest aspecte estem en un canvi d'època que s'inicia amb l'autonomia de la societat civil, es formula amb l'immanentisme de la Il·lustració i es consolida amb els fenòmens de la secularització. Estem en una època irreligiosa, que no vol dir necessàriament que no hi hagi fe ⁷. Vol dir només que la fe, acostumada a expressarse a través de les formes de les cultures primitives o rurals i en un context de relacions socials molt personals, pròximes, té més dificultat per expressarse a través dels símbols i signes de la cultura moderna; o al revés, que els símbols i signes a través dels quals s'expressava la fe ja no signifiquen res pel nostre món. En paraules de Marià Corbí "Els símbols religiosos s'han tornat opacs; no signifiquen, no diuen res (...) els quadres de valors de les societats industrials no es fonamenten en mites i símbols sinó en raons i teories. La vida religiosa té dificultats per expressar-se en el món d'ara. S'ha passat d'una simbologia compacta i global, religiosa, a una altra fragmentada i diferenciada, laica" ⁸ D'altra banda, la teologia, sobretot la teologia protestant moderna, ha sotmès a crítica les "mediacions" religioses a través de les quals s'expressava la fe : la religió com a construcció humana, els conceptes mitològics de la biblia, etc..⁹ L'home haurà d'expressar la seva Fe, en paraules de Bohoefffer, a través d'un llenguatge "no-religiós" de la mateixa manera que la

⁷ Per al coneixement sociològic de la religiositat : sentiment religiós, creences i pràctica religiosa, al remetre's novament a les grans enquestes ja citades de l'Eurobaròmetre i si cal, a les seves concrecions a Espanya i Catalunya. Pel que fa a la relació entre valors i esperit religiós, vegi's INGLEHART, Ronald *El cambio cultural en las sociedades industriales avanzadas*, S.XXI-CIS, Madrid 1991 y DIAZ SALAZAR, Rafael, *El capital simbólico. Estructurasocial, política y religión en España*. HOAC, Madrid 1988. ROVIRA BELLOSO, Josep M^a. *Fe i cultura al nostre temps*. Saurí. Barcelona 1987. CASTIÑEIRA, Angel. *L'experiència de Déu en la postmodernitat*. Ed. Cruilla, Barcelona 1991. LOZANO, Josep M^a. *Cercar Déu enmig de la ciutat*. Claret. Barcelona 1990.

⁸ CORBI, Marià. *La religió que vé*. pg. 7. Això no vol dir que la gent hagi deixat de tenir sentiments religiosos, sinó que no hi ha, o no s'han trobat encara signes vàlids per a expressar-ho.

⁹ Fonamentalment a partir de l'anomenada teologia de la crisi de Karl BARTH, de la teologia existencial i de la demitologització de Rudolf BULTMANN, de la teologia de la secularització de Dietrich BONHOEFFER i de la teologia política de Jürgen MOLTSMANN i de Jean B. METZ.

bíblia, per a poder ser intel·ligible al món d'ara ha de poder ser llegida "no religiosament" ¹⁰

De fet des del Vaticà II que donava un gir respecte del modus de presència dels cristians el el món (no institucions cristianes sinó cristians a les institucions) s'han fet habituals aquest tipus de presències des de la pura laicitat. La Fe ja no és la proveïdora de símbols socials ni ha de conformar cap model de cultura, sinó al contrari: els símbols i la cultura neixen amb autonomia de la fe i la religió.

D'alguna forma els entrevistats a la pràctica han fet seves aquestes observacions. El que expliquen a les entrevistes es podria resumir així:

a. Compromís des de la laicitat. No es tracta de superposar un món cristià sobre la societat civil (p.ex. Teresa Jiménez Villarejo o Roser Garriga respecte de l'"escola cristiana"), sino de treballar des de les estructures de la societat civil. Per ells la religió ja no ocupa el centre de la cultura sinó la perifèria, perquè han assumit l'autonomia dels valors i la cultura de la laicitat, però no és una fe "marginal" dels aspectes centrals de la seva vida sinó integral, que unifica el sentit últim de la vida. (Adrià Trescents, Teresa Jiménez Villarejo, Josefa Aigé, Elena Viusà, Joan García Nieto, Paco Marín).

Al contrari del neoconservadurisme que fa de la religió el fonament de la ètica i la moral, peis entrevistats la fe NO es el fonament de la ètica. Les argumentacions que es donen per explicar el perquè del compromís social son les mateixes que les dels altres entrevistats no creients i ja exposades al cap. 1. Dificils d'explicar!. El compromís amb la societat es independent -potser previ o potser posterior- de l'experiència personal de la fe.

b. El debat cristià - marxista ja no té sentit. Es situava en el terreny de la confrontació entre dues "religions" (cos dogmàtic de creences i institució molt jerarquitzada). Dues ideologies de salvació totalitzants i contraposades. No es tracta de determinar si aquestes dues filosofies o visions del món son o no compatibles... es que el tema no té cap interès, tan se vall. Sobretot no téen ja cap interès aquelles lluites que fa uns anys van enfurismar tan a comunistes com cristians i que queda tan ben reflectida en el títol del llibre de l'Alfonso Carlos Comín "Cristianos en el partido, comunistas en la Iglesia". ¹¹

¹⁰ BONHOEFFER, Dietrich. *Resistència i Submissió*. "No són tan sols les nocions "mitològiques" com és ara el miracle, l'ascensió, etc, sinó els mateixos conceptes "religiosos" els que resulten simplement problemàtics. No és possible separar Déu i el miracle (com Bultmann s'imagina), però tots dos s'han de poder interpretar i anunciar "no religiosament" . pg. 159. També a la pg. 187.

¹¹ COMIN, Alf. Carlos *Cristianos en el partido, comunistas en la Iglesia*. Ed Laia, Barcelona 1977. Comín fou alhora un dels redactors del document fundacional de *Cristians pels socialisme*. Avila, Gener de 1973, i de les tres declaracions sobre *Militancia de Cristianos en el Partido* del Comitè Executiu del PCE al febrer de 1975,

Sobre les dues religions pesaven els prejudicis de la història i la tradició viscuda en cada organització, però en definitiva manifestaven una concepció de la pròpia organització com de religió-secta. L'estereotip del partit era : "el comunista ha de ser ateu, no us fieu dels cristians, que son anticomunistes". L'estereotip de l'església era : "el cristià no pot ser comunista, no us fieu dels comunistes, que son anticristians". Un i altre tancaven els ulls a les evidències de la secreta militància-doble de molts cristians-comunistes, de la flexibilització d'alguns partits comunistes respecte del "dogma" del materialisme dialèctic, o de l'assumpció del materialisme històric com a mètode d'interpretació de la realitat per alguns moviments cristians. En l'aprofundiment del debat s'arribava a aquell punt-neuràlgic on l'adhesió a una o altre ideologia no és demostrable per la raó... i que l'acord no havia de venir per la confrontació ideològica sinó pel treball comú ¹². (Joan Garcia Nieto, Jordi López, Lluís Hernández, Antònia Castellana, Carlos Jiménez Villarejo, Alfons Formariz, Pep Ribera)

c. No hi ha contradicció entre la vivència dels valors profunds de la laïcitat viscuts des de la laïcitat i els valors de laïcitat viscuts des de la fe. Al contrari, es el lloc de trobada on creients i no creients es veuen obligats a obrirse, a prescindir de les respectives seguretats i poden celebrar amb un nou llenguatge comú els signes d'amistat i de la solidaritat. A les entrevistes hi ha múltiples testimonis d'aquestes característiques tan de part dels creients com dels no creients.

d. El pobre com a nou símbol de l'esquerra. El nou símbol que uns i altres en les entrevistes manifesten de tenir en comú es la solidaritat en general i la figura de "el pobre" concret en particular. Es el símbol repetit de la Teologia de l'Alliberament. ¹³. A les entrevistes de l'Adrià Trescents, de l'Eduardo Ocio i Rosa Casamartina, de Marià Fortuny, de Josefa Aigé no es parla només de "la pobresa" en abstracte, sinó que estàn carregades d'exemples de persones concretes amb noms i cognoms. Semblantment a les de Lluís Caparrós, de Carolina Aguado i que exemplifica Francisco Fernández Buey

"Es muy llamativo, ves en TV gente que pregunta y usted qué hace cuando se encuentra a la entrada del metro de Madrid o de Barcelona una multitud de pobres

del Comitè Executiu del PC d'Euskadi al gener de 1976 i del Comitè Central del PSUC, al setembre de 1976

¹² AZCARATE, Manuel y otros. *El encuentro. Diálogo sobre el diálogo*. Ed. Laia. Barcelona 1977. LOPEZ CAMPS, Jordi. *El pluralisme polític dels cristians*. Ed. L'Avenç Barcelona 1977. GIRARDI, Giulio, *Marxisme i cristianisme*. Ed. Nova Terra. 1967. SCHAFF, Adam, *Perspectivas del socialismo moderno*. Ed. Sistema. Madrid 1988.

¹³ SEBASTIAN, Luis de. *Mundo rico, mundo pobre. Pobreza y solidaridad en el mundo de hoy*. Sal Terrae. Santander 1992. SOBRINO, Jon. *el principio misericordia. Bajar de la cruz a los pueblos crucificados*. Sal Terrae. Santander. 1992. ELLACURIA Ignacio y otros.. *Mysterium Liberationis*. 2 vol. Ed. Trotta. Madrid 1990. LOIS, Julio. *Teología de la liberación. Opción por los pobres*. Ed. IEPALA. Madrid 1986

que les piden, ¿qué hace usted? Para mí, la definición respecto de "qué hace usted" es mucho más importante que la manifestación teórica de los principios ideológicos. Es decir, ¿qué hace un marxista ante una cosa como esa? "

e. Una nova manera d'entendre la història. Pels entrevistats, la trobada de Fe es realitza en la mateixa existència social, solidària, del home històric, i precisament en la seva aparent profanitat.

" Quizá este tipo de realidad profunda ya es Dios... Hicimos aquí un lugar para la oración, y la realidad os ha hecho tocar de pies en el suelo y decir: cuidado, la oración es estar con la gente.. y en todo caso ya veremos. Eso no quiere decir que no haya oración, en todo caso quiere decir que la oración se transforma hacia otra cosa. Todo esto forma parte del proceso; cuando hicimos la opción por Emaús las ideas que ahora tenemos respecto a las de antes han ido evolucionando. Antes teníamos unas ideas concretas, muy conceptuales... Luego los pobres te desbaratan esas ideas: no puedes ir con el Dios conceptual a esta gente. Y sobre todo lo más profundo ¿porqué este sufrimiento? ¿porqué estos deshechos humanos? ¿porqué Felipe, y porqué Juan, y porqué tantos otros...? . Tienes que ser muy humilde y guardar mucho silencio" (Eduardo Ocio)

El Déu de la biblia es fa present en la història i s'amaga darrera dels "altres". I sobretot quan aquests altres son la imatge de la pobresa, de la "contrahistòria". Contra la tendència d'una nova "religiositat" mitificant de manera estranya o paternalista el món de la pobresa, l'entrevistat prescindeix de la religió per posar de manifest la nova i difícil presència a Déu a través de la manifestació desacralitzada i mundana del marginat.

f. Utopia - escatologia. Comença a ser freqüent des de les esquerres la imatge recurrent de la utopia com a símbol. Ja he dit que molts entrevistats n'han parlat de manera espontànea. La utopia ha sigut un mite recurrent en totes les grans èpoques de canvi per aquells que volien un nou model de societat però no tenien el model concret. El cito aquí només com a exemple d'aquells possibles símbols nous que pel seu significat imprecís poden ser aglutinadors d'ideologies diverses.

"¿Es posible que seamos los perdedores?. Lo cierto es que si miramos en nuestro interior y nos preguntamos "¿seguimos después de tantos años luchando por aquel ideal, por aquella utopía?" y obtenemos una respuesta afirmativa, yo no me considero perdedor y no creo que nosotros seamos perdedores. La utopia no es un lugar al que llegar sino un camino que tomar." (Pepe Castellano)

g. Importància del debat i de la col.laboració. Cristians i no cristians coincideixen en la necessitat de la col.laboració intel.lectual i en la pràctica.

"Y no me estoy refiriendo a contactos entre personas de esos grupos e invitaciones reciprocas, que esto sí existe más o menos. Lo que quiero decir es que estamos en un momento en el que estos contactos o invitaciones son ya insuficientes. Ha llegado una situación en la que desde el punto de vista teórico, ideológico, hay que rediscutirlo prácticamente todo. Por ejemplo, el volumen este "Euroizquierda y cristianismo", que procede de una iniciativa interesante en Madrid, me invitaron y escribí mi texto ahí, pero una cosa es la superposición de escritos, que cada cual firma individualmente y otra cosa es la discusión y puesta en común" (Frdez.Buey)

TEXTS capítol 6

Molts dels texts que correspondrien a aquest capítol han estat ja exposats i comentats en capítols anteriors :

- a. la caiguda dels països de l'Est com a pèrdua del referent polític.
- b. pèrdua d'altres referents històrics (Xile, Nicaragua, Cuba..).
- c. la pèrdua de referents personals : transfuguisme, crítica a l'autoritat de qualsevol tipus, política, religiosa, etc.,
- d. desmitificació del partit com a font única de la veritat
- e. pèrdua del referent ideològic : marxisme si o no ..?
- f. pèrdua dels signes-identificadors : himnes, banderes, colors, posters...
- g. pèrdua de les paraules i de l'ús patrimonial dels significat dels conceptes : dreta-esquerra, públic-privat, comunisme, socialisme, classe obrera, democràcia, llibertat, poble...
- h. desgast inclús i pèrdua de valor de les paraules-símbol utilitzades per la dreta : capitalisme, mercat, tècnica, eficàcia, Europa, nació, poble...

en base a què l'actitud dels entrevistats respecte d'aquests conceptes ha estat ha exposada, els texts escollits per aquests capítol fan referència a : a. concepte d'institució-autoritat-elitisme, i b. l'actitud dels entrevistats respecte de la institució-autoritat i debat ideològic respecte de la religió.

A. Cal nous símbols. Crisi de l'autoritat. Pes de les institucions i progressiu allunyament.

1. Ramón Luque - Cal un nou "manifest comunista..." Lo viejo y lo nuevo.
2. Josep Ribera - Força de la institució de qualsevol tipus.
3. Antonia Castellana - progressiva actitud d'allunyament dels polítics professionals
4. Montserrat Company i Francesc Batallé - Exemple en una institució educativa
5. Elena Viusà - Progressiva desvirtuació de les finalitats d'una entitat.
6. Alfons Formariz - L'administració en competència amb els moviments socials
7. Dolores fuentes i Pepe Trujillo - dificultat de les experiències sense líders
8. Tomás Martinez - Abusgesament vol dir, sobretot, renunciar a les idees.
9. Elvira Pino Justí Valderrábano - Tenir el poder i la seva utilització correcte...
10. Eduardo Ocio i Rosa Casamartina- perill d'institucionalitzar inclús la marginació
11. Pepe Castellano - Perdre o guanyar ?. El significat de la utopia
12. Pep Castro - Experiència de coordinació d'entitats

B. L' autoritat religiosa i el debat ideològic cristians-marxistes

13 Josefa Aigé - Església de pobres i no només pels pobres. Més oberta. La fe pel testimoni

14. Adrià Trecentos - L' Església institucional i la marginació

15. Educaro Ocio i Rosa Casamartina - L' Església i la marginació... ser diaca...

16. Joan Garcia Nieto - L' Església i rreformable... CPS.Comín

17. Carles Ahumada - Diàleg intercultural

18. Elena Viusà - Església i els pobres...

19. Josep Delàs - La institució eclesiàstica és una pura institució política

20. Lluís Hernandez - Església institucional

21. Arcadi Oliveres - L' Església és una institució política més... exemple Card. Alfrink

22. Pep Ribera - Actuació inquisitorial de l' Església i la Teologia de l' Alliberament

23. Joan Gomis - Justícia i Pau dinstre e l' Església i la Teologia de l' alliberament

24. Roser Garriga i Amèlia Romero - Paper de l' Església i el papa...

25.. Carolina Aguado - Comunista com els cristians de la Teol. de l' Allib. respecte de l' Esgl.

26. Xavier Morte i Albert Pallarès - Els gais cristians i Juan Pablo II

27. Jordi Peti - Actitud de l' Església davant dels gais

28. Carlos Jiménez Villarejo - La oportunitat de CPS en la fundació i ara..

29. Antònia Castellana - La oportunitat del CPS i ara. La moral del militant. i els testimonis

30. Francisco Fernández Buey - Els plantejaments teòrics dels cristians d' esquerra...diàleg..

TEMES DE DEBAT I CONCLUSIONS

1. Dificultat d'una nova "hegemonia" de valors. A les societats industrials i de capitalisme avançat els símbols procedents de l'època pre-industrial i alimentats en bona part per la religió ja no compleixen la funció d'"integrador social". El pensament d'esquerra i la seva pràctica política havia creat també la seva simbologia. Però aquesta també ha desaparegut.

2. Quan més gran sigui la distància entre sistema simbòlic i sistema representatiu, més gran i més perill hi ha de conflicte. Un canvi brusc i desigual a nivell doctrinal i a nivell organitzatiu provocarà conflicte. Els canvis ideològics del món d'ara no han estat acompanyats de canvis organitzatius : modernitat, Vaticà II, nous moviments socials...

3. Ni les institucions religioses ni les institucions polítiques expressen adequadament el sentit de la fe de la població ni el sentit de la participació. La denominada "crisi d'identitat històrica" del cristianisme o crisi de participació no es una crisi dels continguts de fe o de la voluntat de participació sino de les persones i de les institucions religioses o polítiques.

4. Els processos de racionalització o laïcització de l'autoritat són comuns a tot tipus d'autoritat, religiosa o política. Les autoritats són ja més "funcionals" i s'exigeix un govern de la raó.. Igual la llei. La llei ja no es pot invocar com un mecanisme de legitimació extern. Pesa més l'autoritat moral i el "carisma" que la llei.

5. L'aparició de la llibertat personal i de la consciència individual fan disminuir la possibilitat de transferència d'aquesta llibertat a l'autoritat. Els diferents models de "objeccions de consciència" fa uns anys eren impensables.

6. Globalment l'esquerra no té un nou subjecte històric generador de símbols. Els focus d'on dimana parcialment una nova simbologia integradora ara són la ultra dreta i el nacionalisme.

Ramon Luque

Deberíamos hacer un nuevo Manifiesto Comunista. Pero también en esto hay que dar tiempo al tiempo y me lo tomo con paciencia histórica. Marx elabora el Manifiesto en un repunte de la ola después de las huelgas y de los movimientos revolucionarios románticos de mitad del siglo XIX en Europa. Ahora, en pleno derrumbe de la casa y en medio de los escombros, no es posible hacer un nuevo manifiesto comunista. Antes de poner los cimientos tenemos que desescombrar, ordenar el territorio. No ha llegado todavía el momento de un manifiesto comunista globalizador de la nueva era; pero sí que ya se apuntan cosas que antes, tan sólo hace 15 ó 20 años, no formaban parte del patrimonio común de la izquierda, y menos de la izquierda transformadora. Algunos de los planteamientos que son el eje de la transformación futura eran ajenos a nuestra cultura hace sólo 15 o 20 años, y otros son muy antiguos. Por eso la crisis atravesará también internamente a las formaciones políticas.

Cuando digo "nuevo manifiesto", quiero decir el que intenta el pronunciamiento explícito militante y globalizador de la transformación de la sociedad, que vuelva a crear la "quinta Internacional". La forma del s. XX y de inicios del s. XXI, evidentemente no será con un manifiesto, pero debemos buscar el papel histórico que juega el Manifiesto Comunista y el papel histórico que juega la Primera Internacional, como eje de transformación de un siglo y de medio planeta, en el que se leía el manifiesto comunista en Thailandia, en Chile, en el Cabo Norte y en el Sahara; eso es lo que la gente hecha a faltar, y eso tiene mucho que ver con los retos que tenemos ahora planteados, evidentemente no será un libro, será un proceso político con las nuevas tecnologías. Probablemente más esperanzador porque será más amplio.

Cuando se elabora el primer Manifiesto Comunista también se discute con los socialistas utópicos, a ver si es posible "comerles el tarro" e incorporarles a la faena hasta que lo nuevo comienza a marchar, pero es más importante los que vienen y se adhieren a la Primera Internacional que seguir discutiendo con los socialistas utópicos en clubs. Evidentemente intentamos no partir necesariamente de un erial, de un punto cero en el que a partir de ahí construimos una casa, sino que intentamos aprovechar todos los materiales útiles que la historia nos ha heredado, a nivel teórico y práctico.

Sé que ahora no hay debate, pero me lo tomo con una cierta tranquilidad. Estamos atravesando un momento muy difícil desde el punto de vista de las ideas transformadoras de la izquierda, y más en Europa, e igual en nuestro país. Estamos en un momento de recesión de la lucha a muchos niveles, pero justamente son momentos de creación.

Los ejes de este nuevo manifiesto deberían ser : primero, un nuevo modelo económico, hacer que un modelo de despilfarro y de aniquilación del planeta se convierta en un modelo de vida sana y coherente, por tanto un nuevo modelo que significara poner en cuestión ni más ni menos, que las bases de los países ricos, del modelo de desarrollo que hemos mantenido; y no necesariamente un modelo menos feliz. El modelo probablemente de las relaciones de poder a nivel mundial, el modelo de la comunicación, y por tanto la necesidad de la democratización de la información como cuestión básica, el modelo de las relaciones humanas diferentes, cuestiones que antes eran ajenas, el modelo de la participación y de la democracia de una manera más real... Todas estas, son cosas que estaban ajenas a lo que era el antiguo manifiesto y de los manifiestos que han habido a lo largo de estos ciento y pico de años. Para nada ocupaba la reflexión el planeta, para nada la comunicación...

En este modelo no es posible encontrarse las diferentes sumas de diferentes izquierdas. Jamás. Hay izquierdas que están condenadas objetivamente a formar parte de la lucha de lo viejo, forman parte de lo viejo ya ahora, por deficiencia. Por ejemplo, la llamada socialdemocracia es tan sistema como los liberales y los conservadores. Como si dijéramos los monárquicos y los liberales frente a los *sans-coulotte*. Mientras la historia no pone en el precipicio a los procesos no hay problema, se puede convivir, pero cuando hay que tomar la Bastilla hay gente que se queda atrás. Y no se pueden hacer definiciones de las grandes corrientes de la izquierda, anarquistas, trotskistas, etc.. todos pueden estar atravesados por lo viejo y por lo nuevo...

Aunque hay cosas recientes que serían para mí verdaderamente nuevas, por ejemplo toda la gente que está en la izquierda latinoamericana, por lo poco que conozco, es muy sana para lo nuevo; no estoy refiriéndome por supuesto ni al partido comunista argentino o similares. Todo lo que es la herencia del mayo del 68, más que la herencia de los socialistas o los comunistas europeos, está bastante en esa onda; y lo digo yo que vengo de la tradición de los comunistas europeos. Algo de lo que es parte de la herencia de los comunistas, también está en esa línea y poca cosa más... Sobre todo hay expectativa y gente nueva, gente que se incorporará a esto sin el rango tan definitorio político como se hacía antes, en el que te afiliabas o te adherías a unas ideas de una manera muy consciente.. Todo será más *light*, incluso la adhesión a la transformación.

Josep Ribera

Hi ha un altre element per mi importantíssim a tenir present : els elements institucionals de la realitat, tan forts, bàsics i condicionants : partits polítics, estat, ajuntament, família, escola... Són elements que et condicionen la vida, la canvien, i de vegades la bloquegen molt fortament. I ningú ens ha ensenyat a tractar aquestes institucions, a valorar-les, a saber-les objectivar i manejar. A la democràcia, igual que als altres sistemes, la institució és fonamental a la vida social i si la institució es feble marquen massa les persones. Però no hi ha hagut un procés educatiu de l'element institucional. Les persones no l'accepten i, com a conseqüència, s'imposa el caciquisme i l'autoritarisme.

Per exemple, la solidaritat popular, des d'un punt de vista quantitatiu representa poc davant la magnitud de les necessitats, però en canvi té un gran valor i una gran importància si la sabem aprofitar des d'un punt de vista simbòlic. La gran força li vindria però del pes simbòlic que tindria l'anar junts, de la capacitat d'agrupar-nos, de crear una institució forta amb una disciplina voluntària, democràtica i comunicativa que marqui als participants. Doncs bé, tot això no hi ha manera de transmetre-ho. L'experiència de les ONG mostra que ningú es vol federar, surten ONGs com bolets i tothom vol ser cap d'arengada.. les formes de la solidaritat i les formes d'organització i coordinació de la solidaritat són un problema. Tothom té l'impacte emotiu i vol servir a aquell amic que coneix. Es tota una metodologia a aprendre. Hi ha d'haver algú que controli i hem de saber què vol dir controlar. El contrari pot ser molt creatiu.. però han d'haver-hi unes regles. Si tens una institució sabs el què et costa, però sabs també la força que tens..

Aquest tema em fa pensar quan a l'Església discutíem el tema de la Institució. Crec que no se'ns ha educat per entendre la força que té la Institució en l'home i en la societat, que comença amb la parella i la família i travessa tots els esquemes de vida col·lectiva. No ho hem estudiat ni reflexionat a fons. Hi ha una sèrie de desitjos i d'intents socials col·lectius i comunitaris de canvi que no poden arrossegar cap al canvi a la Institució, pel pes que té la institució.

El pes és tan fort que pot més que qualsevol intent de canvi. Com es pot fer aquest canvi? Més en concret quina inversió es fa per la recerca en ciències socials o en convivència, ? Aquest mateix treball d'investigació sobre les actituds, qui el paga? Ningú. Quina inversió es fa en estudis del que podria ser un nou model de convivència? En canvi, valorar això, posar com a fita que és més important poder conviure tranquils repartint el que hi ha, però convivint i comunicant, valorar que això és més ric i més positiu que tenir més i que el procés tecnològic, econòmic o de la producció, no ho podem o no ho sabem fer.. Ens ofeguem.

Antonia Castellana

Un dels grans defectes dels polítics de professió és que no fan cap parèntesi i en política s'agafen unes actituds psicològiques absurdes i, de vegades, paranòiques respecte a l'electorat i respecte del repartiment del poder. Són històries força normals que passen en tots els contextos humans i si no te n'aïlles una mica quedes atrapat. Això deu passar a totes les feines però val la pena fer una escapadeta. M'ha anat força bé i ara he pogut tornar amb un esperit de dir: "faig el que em ve de gust i no em sento culpable de res, no em sento responsable al 100% de res, col·laboro i faig la meva petita aportació". La política genera unes actituds de relacions personals i de poder que et van encorsetant i arriba un moment que perds la perspectiva. Es a dir si la vida té una vessant molt plural quan estàs en un rotllo d'aquests estàs molt mediatitzada i aquestes escapades les entenc i les comprenc i a vegades em fan una mica d'enveja.

Montserrat Company Francesc Batallé

MONTS.: Neixen coses i noves experiències, però tot està encara tan descoordinat i és poca cosa que haurà de passar un temps llarg per a què aquestes coses embrionàries es connectin i es desenvolupin. Serà necessari començar pel començament... És cert que molts passen dels grups organitzats i alhora són conscients que existeix un fort monopoli que controla la presa de decisions més importants i veuen que contra això, no poden fer res. És normal que determinats grups o sectors, per exemple els OKUPAS, resolguin el seu problema i es marginin d'una intervenció més global.

No és que no trobin les seves expressions vàlides als partits polítics, és que no les tenen, és que ja són d'un altre món. Són capaços de fer quilòmetres i manifestacions per defensar els seus valors, per exemple l'ecologia o la conservació de la natura, però no els deixen que això es pugui articular.

On tenen el seu lloc en la societat? què poden fer-hi? La societat que s'han trobat els és tan poc "educadora" que no els permet fer-se el seu racó, els seu lloc. El màxim que poden fer pel seu compte, és pintar un troç de terra i posar-hi els *graffitis*.

FRANC.: .. estan atrapats. Les grans decisions no passen per ells, no es deixa que hi passin. Hi ha un monopoli per prendre les decisions en el que ells no compten.

MONTS.: Han de donar-se responsabilitats a la gent. No pot ser que la gent no en tingui, que no pugui sentir-se allò seu, fer-ho i transformar-ho si li ve de gust.

La nostra generació ha passat pel que ha passat, tot el que vulguis, però hem pogut transformar les coses, una cosa més gran o més petita, més global o més concreta.. i hi hem disfrutat. Per exemple, teníem una escola i una possibilitat de transformació, i ho hem fet. Un cop fet podrà funcionar o no, Potser ens hem equivocat en la manera de fer-ho. Però hem tingut un marge de creativitat en relació a la teva idea. A partir que tot es funcionaritza ningú és responsable de res.

MONTS.: No pot ser, no pot ser.. segurament és reinventarà de nou. Aquest es el gran error històric i estratègic i és el gran avantatge del sector privat davant el públic, que pot donar pas a la creativitat, com a mínim en els mandos intermitjos. No és per culpa d'això que s'han ensorrat els països de l'Est?

No faig l'apologia de la privatització, al contrari. Vull pensar en un sector públic més reduït, més pròxim, més municipalista. Potser s'han d'inventar els sectors més petits i més a l'abast perquè la gent es vegi amb cor de fer seves coses. Per exemple, desanima molt sentir a l'ajuntament els comentaris de tots els sectors intermitjos, dels caps de secció o directors d'àrea dient que això no és feina seva. Aquesta gent fa quatre dies tenia iniciativa. Ara ja no la tenen.. probablement l'emmandrir-se i treure's la feina de sobre crea hàbit.

MONTS.: Els joves s'ho hauràn de fer ells, evidentment, ells hauran de crear les seves organitzacions i implicar-se personalment per fer globals les seves preocupacions o valors, però ho ténen dur. Ho tenen dur..

FRANC.: Ells i nosaltres

MONTS.: Però ells estan començant ho han de fer i nosaltres ja ho hem fet. Hem fet el que hem pogut, i el que ja no hem fet, ja ho faran ells, els nostres fills. Ara els hi toca a

ells. Jo seguiré fent fins que pugui, però estic cansada, i quan ja no pugui més diré prou..
¿ no ?.

Es com l'escola, arriba un moment en el qual són els altres els que han de fer, tu ja has fet prou, el que havies de fer ja ho has fet i ja queda.. Tan és que ara tu tinguis idees genials, ara són els altres i als que s'ha de donar pas. Tot i que això és molt fàcil de dir i molt difícil de fer.

FRANC.: Quan érem joves tampoc nosaltres teníem gran idees globals... Feies coses partint de coses molt puntuals, molt concretes, i poc a poc anaves caminant. El marc general i el projecte de justícia i d'igualtat, no vull dir només de l'escola, sinó de la societat el vas adquirint poc a poc i ja de gran.. Una idea així, que generalitza i que té una visió estructural de societat, s'ha de fer any rera any... i mai l'acabes de tenir del tot.

MONTS.: Però quan tu, Francesc, de petit, feies el cine del catecisme el diumenge a la tarda, darrera d'això ja hi havien preocupacions més generals.. no es feia perquè sí. I jo ho feia d'una altra manera... Jo crec que que aquesta idea o intuïció de lo global els dos la vam tenir des de molt joves perquè altres organitzacions que no éren de joves ens hi van ajudar. I això es el que ara nosaltres no podem fer per ells.

Els joves no es troben representats ni pels partits polítics ni per la gent gran que els hi venen les idees. En aquells moments, ens venien la idea, ens la creïem i ens enganxàvem a aquella moguda. Ara són potser més escèptics, però també més autònoms, amb més capacitat de supervivència, amb decisió, amb molts més coneixements i amb una confiança en ells mateixos que nosaltres no teníem.

Elena Viusà

La història la vam començar amb molta il·lusion, amb molta empena i molt de sacrifici. Amb els anys hem agafat un nom, un crèdit. Ara hi ha cua de nens i famílies per entrar. Per això potser ara és més difícil mantenir l'esperit inicial. Em sembla que ens ho hem cregut massa i l'equip acaba bloquejat... El fracàs és conseqüència d'haver-se quedat en privada. Quan ens vam haver de quedar com a escola privada vaig dir que hi havia el perill que ens tornéssim elitistes.

Estàvem en aquells baixos plens d'inconvenients... Vam plantar cara als propietaris i després d'un procés ben llarg ens van cedir l'empresa "Canigó" però amb tots els seus deutes.. Era l'any 82-83.. Havíem de fer un mínim de reformes i com ningú volia fer-se'n càrrec, vam tenir la "llumeneta" de transformar-nos en cooperativa, de demanar un préstec personal cadascun-de 250.000 pessetes (necessitàvem 3 milions). Però aquells baixos es va anar fent petits. Sobretot perquè vam fer l'opció de transformanr-nos en escola pública. En principi, tothom estava d'acord, i ens vam apuntar al col·lectiu del CEPEC. Pedagògicament funcionàvem bé, bàsicament, i encara hi funcionem. Ens vam endeutar novament amb crèdits personals, 40 milions o així, per fer la remodelació d'aquesta antiga fàbrica. Això havia sigut una fàbrica de vidre, i l'estructura estava en condicions, però calia adaptar-lo. Paguem un lloguer de 600.000 pessetes mensuals. Com que passaríem a escola pública creïem que això del lloguer només seria durant un temps La Generalitat també s'havia compromès a pagar el deute de la rehabilitació. Però quan ja ens tocava a nosaltres passar a pública, va canviar la direcció general i ens va tocar el rebre. Tot ha quedat en bones paraules i en paper mullat. I així es com hem quedat com Escola Privada cooperativa, plena de deutes personals dels mestres.

Vam anar remuntant, s'ha anat pagant, amb sacrificis, perquè fins l'any passat no vam cobrar la paga doble sencera, la de l'any passat ja la vam cobrar i la d'aquest també. Ara el crèdit personal que es va demanar per tirar endavant l'edifici ja només falta un any per liquidar-lo .Però ara hem de tornar-ne a fer un altre perquè s'han de fer reformes altra vegada per l'aplicació de la Reforma de l'ensenyament. Són quinze milions més.

Potser per tot això ara la salut no m'acompanya.. això tan estrany que a vegades em vé al cor. Em faig la valenta i m'espabilo, però a vegades estic ben defallida..

Però les coses han anat canviant...Fins ara la nostra empresa privada cooperativa ha hagut de competir, en qualitat de producte d'ensenyament, amb un món que és competitiu. I sembla com si aquesta competència no sigui compatible amb els objectius inicials que ens havíem proposat, de fer una escola per a tothom, pels més pobres, escola d'integració... perquè tot això és car o no està prou ben vist... Crec que és possible la cooperativa que havia nascut amb voluntat d'escola pública realment mantingués l'esperit de servei als més pobres, als deficientes.

Penso que ens estem equivocant perquè de la mateixa manera que es puja es baixa. Per exemple, jo tinc els nanos d'integració, aquest any he tingut una nena de quatre anys que és paralítica cerebral i una nena de cinc amb el Síndrome de Dawn. Fins ara com era jo la que portava tota la direcció, crèiem en el programa d'integració... però seran els primers que sobran. En aquesta societat de consum els desvalguts i tota aquesta gent són els primers que sobren. No som permeables. En aquest sentit, he descobert un món nou.

Potser m'equivoco...Quan veig la situació, veig que estem anclats en la fama. Els mateixos que ara defensen això, en els seus inicis, defensaven l'escola d'integració, ... Ells mateixos diuen que potser les coses han canviat. Hem anat evolucionant i hem anat canviant. Llavors això em fa pensar que potser els movia altres coses que l'esperit realment cooperativista i d'integració.

El que és més greu és que es tanca la cooperativa. El primer pas que s'està fent es no voler ampliar-la. Els que som, som, i els que se'n van..., la cooperativa cada vegada es queda més reduïda. Ara som nou i cada cop tenim més empleats. Per entendre'ns, de cara a la Reforma, s'haurà de fer fins els setze anys -jo també ho comparteixo- però això voldrà dir molt professorat amb poques hores, per tant, tot això repercutirà a la quota dels pares i, en conseqüència, es transformarà en una escola elitista mil per cent i tancada en una empresa normal i corrent amb molts treballadors. Una empresa on els empresaris són cooperativistes. No és el sentit de cooperativisme que jo tinc. Hi haurà els problemes típics de la gent contractada i es faran bàndols sense esperar. L'ensenyament necessita moltes hores de voluntat i de dedicació voluntària i, si ha ha mal ambient, acabaré dient "el meu horari és de 9 a 1 i de 3 a 5 i després, que em busquin". Això ara no passa. Tinc esperances que, de tot això, se'n parli. Ha estat qüestió d'un any que ha anat baixant en picat i, aquestes coses, quan baixen, baixen en picat.

A més a més, no en sabem de ser empresaris. Ara hi ha quatre noies que estan contractades i que haurien d'entrar a la cooperativa o marxar. Hem de ser tots iguals. Vull barallar, discutir amb un professor al meu costat perquè, a les verdes i a les madures, tots som iguals i no perquè ell és un empleat i jo sóc una empresària.

La reserva de places d'aquest any ha valgut el doble que l'any passat. En principi, les colònies anaven pel nostre compte, preparant la feina nosaltres, fent treballar les criatures,... ara van a una casa de colònies on hi ha monitors i costa el doble. Són detalls i això es va encarint. I tot es fa seguint el mateix criteri. Potser s'ens han pujat els fums al cap del consumisme o de què sé jo. Estem infectats tots plegats. Els mateixos que no volien ser escola pública i ara volen ser empresa. Potser el que volem és una acadèmia Canigó? Això em ronda pel cap.

A l'última reunió vaig dir que se'm presentava un problema molt greu. La veritat, jo no tenia vocació de ser empresària i els meus valors són: igual oportunitat per tothom, tant per les mestres com per la canalla. Si això es disparava massa, sé que no em trobaria bé amb una gent elitista -o digueu-li com vulgueu. Això, juntament amb altres coses, em fa pensar que he de donar un pas una altra vegada. No m'hi trobo bé, cada vegada em trobo més incòmode. Penso que has d'estar de gust i còmode. El que passa és que no puc prendre'm el luxe d'estar sense cobrar.

L'autoritat moral suposo que encara la tinc, però sóc una somniadora. Se'm reconeix tot el que he fet, sobretot per part dels pares. El procés que s'està produint encara no ha estat detectat pels pares i en el moment que el sabessin crec que no hi estarien d'acord. Si els pares es queixessin d'haver de pagar i, en canvi, ja els estigués bé que la

marginació no entri dins l'escola renunciaria totalment perquè, fins ara, no he tingut cap tipus de problemes amb els pares.

M'estic pensant de fer oposicions per anar a la pública a les escoles on ningú vol anar. Jo em conformo anar al barri "xino" i a Poble Sec. La salut no m'aguanta aquí. Per mi hi ha una cosa fonamental que es el ateniment dels meus propis valors i l'estar al servei dels m's pobres. El demés son camins que t'hi porten. I si això que creus que t'hi ha de portar no t'hi porta, has de buscar un altre camí. Es clar que em dol. Volia estar al servei d'una societat, amb els meus companys i amb els nanos estar en igualtat d'oportunitats.

Alfons Formariz

A més des de l'administració s'ha fet una competència deslleial a la societat civil que es preocupava d'aquests temes. L'administració ha d'actuar directament quan no hi ha grups socials, però quan hi ha grups socials els ha de respectar i donar-hi suport. Els grups socials en aquest cas s'han d'entendre com una mena "d'entitats públiques". Amb els grups empresarials amb finalitat de lucre l'actuació de l'administració ha de ser diferent. Però quan hi ha grups socials que es preocupen pels temes socials, amb tots els controls que siguin convenients, els hi hauria de donar suport perquè els grups socials. Són instàncies públiques que volen fer un servei a tothom. Actúen com a públics.

Els moviments socials estan acorralats. L'administració té molt clara la seva subsidiarietat quan es tracta de qüestions econòmiques en les que hi ha ànim de lucre, i quan es tracta d'un moviment social també té molt clara la seva injerència. Donarà a fer les autopistes a una empresa privada però no donarà l'educació per a adults en un barri a un grup que ja està actuant, perquè aquí hi ha un plantejament ideològic i de control social.

Però encara es més preocupant, com ha passat amb el "Mil·lenari" que la competència deslleial de l'administració hagi servit exclusivament per anul·lar l'altre idea. I que un cop morta la iniciativa social l'administració ja no es preocupi de fer funcionar la seva pròpia proposta. Si ara tinguéssim un centre de recursos "que funcionés", ni que fos a la seva manera, apart de no haver aprofitat persones, molts esforços i recursos que teníem, com a mínim funcionaria. Segurament nosaltres, el CERCLE hauria tingut més operativitat que l'Administració perquè bona part de la societat catalana preocupada per aquest tema estava darrera del projecte.. Però quan a més a més la competència és per anul·lar un grup social i no construeix el que entén com a propi de l'administració això és mes preocupant.

El que passa és que la iniciativa social sempre té dificultats per afrontar situacions d'aquesta envergadura. L'Administració sempre té les de guanyar si s'ho proposa. CERCLE eren : AEPA, FETAC, FESAL, Promocions, SEPT, Cooperatives d'Ensenyants a l'inici i ESICO. El sol fet mateix de l'existència de CERCLE era socialment important. Hi havia l'adhesió de totes les Universitats, de la Diputació, i de l'Ajuntament de Barcelona, és a dir, hi havia un moviment social. Fer un pacte entre entitats tan heterogènies sempre és complicat. I en aquest cas l'administració es va aprofitar d'aquesta feblesa. Es una llàstima que la competència deslleial ho desfés, però és més llàstima que no construeixi res de nou. Em sap més greu això segon que lo primer.

Dolores Fuentes i Pepe Trujillo

DOLORES: Es muy difícil crear nuevos modelos culturales o de relación, porque no estamos entrenados, no tenemos aprendizaje. Además era un proyecto muy complejo en el que tratábamos de ir intercalando los aspectos culturales, políticos, económicos,

jurídicos, con los aspectos de historia personal, relaciones... La dimensión de las relaciones personales con lo personal se correspondía con la de las relaciones políticas en lo social. La dimensión de los recursos personales invertidos se correspondía con lo que es la economía en lo social. Eso era muy complejo porque exigía un compromiso mucho más allá del laboral. Era un compromiso vital para el que la mayoría no estaba maduro todavía y era algo desmesurado para los recursos reales. No teníamos puntos de referencia ni modelos. Llegamos hasta donde llegamos. Era como una especie de orden religiosa, lo que pasa es que sin líderes, sin leyes, sin formatos, partiendo de la libertad de cada uno...

PEPE: Una de las causas que no nos pusiéramos de acuerdo y de los problemas de relación fué que por decisión no queríamos que hubiera un líder carismático. No había estructura jerárquica por voluntad. Eso a la larga fue un carcelero, quizás para bien porque aceleró la conciencia de cada uno. Cada uno se pudo dar cuenta que aquello no podía ser y algunos se pusieron a buscar su salida a cualquier nivel. Hubo gente que dejó totalmente Tascó y todo lo que significaba tema cooperativa y se fue a trabajar a una fábrica, y gente que dejó Tascó pero que se dio cuenta que podían seguir trabajando en un nivel cooperativo pero con parámetros menos exigentes.

DOLORES: Uno de los retos por resolver en estas búsquedas de alternativas sociales, culturales, políticas, es precisamente sanar esa parte enferma todos tenemos. Es otro de los divorcios que hay en la sociedad: los que se han dedicado mucho a la búsqueda personal se han ido alejando de la búsqueda social y los que se han metido más en los aspectos sociales, han dejado de lado los aspectos personales. Eso se manifiesta a la hora de los procesos de ese tipo en el que no se es capaz de ver, ni se toma el tiempo de reflexión y autocrítica en el sentido profundo...

Lo notas mucho viendo la ansiedad con la que se viven esas cosas. Hay una parte todavía por sanar en la persona y en la sociedad. Hasta que no seamos capaces de mirar de frente esas deficiencias, ponerles el nombre, asumirlas como algo nuestro y no andarlas proyectando ansiosamente hacia el exterior, esos proyectos sociales se contaminan de toda esa porquería que cada uno le va echando. En el fondo, los proyectos acaban siendo devorados por esas mismas deficiencias, se cargan hasta tal punto de las necesidades de cada uno.. y se le exige al proyecto cosas que no puede dar porque no es una madre, no es un novio... Hay como una batalla perdida en la que siempre nos estrellamos con los mismos puntos. Está muy verde, hay mucho por trabajar. No somos valientes, nos da miedo encontrarnos con nuestros aspectos oscuros. Preferimos decorarlos de ideología y de ideas maravillosas y no tocar con los pies en el suelo de nuestra realidad y ver que es bastante miserable según te la mires. Nuestras ideas son maravillosas pero, a veces, hay que hacer una aproximación entre las ideas y la vida, una reconciliación.

PEPE: Cuando el proyecto de Tascó prácticamente se acabó como alternativa global, teníamos todavía fuerzas para seguir con nuestros propios proyectos, como pequeños grupos que trabajaban de manera coordinada.

DOLORES: Cada proyecto por sí mismo, sigue funcionando pero el proyecto ideológico de conjunto, global, se perdió. Se quedó en lo que cada grupo quiso recuperar pero como proyecto global no cuajó, no pudo resistir la implicación personal que había tan fuerte. Nos superaba el propio proyecto, no había madurez, no era el momento.

Tomas Martínez

Recuerdo en los momentos de la clandestinidad, la Pura y Felipe Cruz, los fundadores de Comisiones Obreras y casi casi del Partido en Hospitalet, tenían una torre. Y otros también tenían otra torrecita en el mismo sitio, en Piera o por ahí.. ¿esto que quiere decir? Que hoy hay más posibilidades para un número superior de gente, y esta gente se compra coche y se compra torre, y que si antes no se hacía es porque no había esas posibilidades; pero creo que la gente que era antes consciente de la conciencia de clase, sigue siéndolo y que hay más.

Es una trampa pensar que por eso la clase obrera se ha hecho burguesa y ha perdido sus ideales de clase. A ver, la persona que está trabajando ocho horas, y que en su casa

trabajan él y su mujer e igual un hijo, y se pueden permitir con su trabajo el lujo de tener una torrecita, un coche, un piso, un televisor, ¿eso es ser burgués? Eso es ser una persona trabajadora, normal y corriente, con unas facilidades. Lo que pasa es que incluso hay gente que antiguamente eran marxista, leninista, y hoy dicen que nos olvidemos de Marx, no quieren ni oír hablar de Marx, así de claro. Esto se dió el otro día en una reunión por parte de una persona que está en estos momentos en Iniciativa y que se ha aburguesado. Ha renunciado a las ideas. Para mí una persona que renuncia de la teoría de Marx, y piensa que Marx se equivocó, creo que el equivocado es él. Para mí la teoría de Marx es buena mientras no se demuestre lo contrario, puede haber matizaciones porque la vida evoluciona, y seguramente si hoy en día viviera hubiese evolucionado también, pero los principios ahí están y para mí son básicos, aquel hombre no se equivocaba.

Elvira Pino i Justí Valderrábano

ELVIRA: La desunión de la izquierda y el reparto de poderes buscando el protagonismo del poder es uno de los graves problemas... No estamos preparados para vivir anárquicamente, sin una estructura. Es muy difícil porque, ¿qué puedes buscar ante la división de la izquierda? Infiuye el idealismo, los idealistas, el ansia de poder, el tener más poder yo mismo, etc. Cuando nos aceptemos tal como somos... Nos hemos quedado sin símbolos, sin banderas. Incluso nuestras mismas palabras ya las usa la derecha. Lo han comprado todo...

JUSTI: En todas organizaciones hay poder. El ansia de poder nos lleva a la destrucción. Es un gran error. Andreu, que hablaba tanto de esto, ahora tiene poder... Andreu, es una persona con todas las consecuencias, tiene un sentido...

ELVIRA: Me gustaría ver de cerca como utilizan el poder personas como Andreu, que las conocemos. No lo veo en el poder, pero está. Si tiene que existir el poder mejor tener a este tipo de personas que no a otras. Siempre sabrán utilizarlo mejor. Desde el poder a veces eres impotente y tienes que actuar de una forma determinada aunque no estés de acuerdo con ella.

Por mucho que cambien hay personas que no pueden cambiar aunque a veces se tengan que adaptar a situaciones en contra de sus principios. Como personas, no cambian.

Eduardo Ocio i Rosa Casamartina

EDUARDO- Antes podía vivir de una forma comunitaria, recogías papeles y trapos y nadie se metía contigo. Las instituciones de derechas te veían bien, eran paternalistas y te veían bien. Hoy por estar haciendo lo que estamos haciendo nos exigen tener seguridad social, declarar IVA... porque sino no eres legal. Si quieres ser legal, tienes que transformándote en empresa con seguridad social por personas que ninguna empresa quiere coger para trabajar. Todo eso crea unas contradicciones a nivel laboral y a todos los niveles que no lo entiende nadie. Tenemos vocación de vivir en comunidad, de ser un poco solidarios y de estar con los marginados, pero no vocación empresarial. Si te haces empresario supongo que tendríamos que empezar por no coger a la gente que viene a la comunidad, cogeríamos a gente rentable.

Si entras en esta dinámica empresarial, cuando venga uno de fuera la primera semana observarás hasta que punto es productivo o no; si es productivo lo aceptarás y si no es productivo fuera, y continúas con que todo lo que es marginal en la comunidad, no, que sólo cogerás un 10% para que lo de unos llegue a cubrir a los otros. Después continúas que de los que están dentro de la comunidad, los que tienen más responsabilidades han de cobrar más que los que tienen menos responsabilidades, etc. etc... Piensas: para acabar así mejor no haber empezado!

ROSA- Quan vaig veure venir això vaig pensar "jo ja he passat per tots els tubos que ha calgut, perquè primer només pensava en fer camps de treball per a joves i vaig haver-ho de deixar per poder el que havia de fer al rastro, després vaig haver d'estar al rastro que m'agradava però vaig haver-lo de deixar.. i val, fins aquí val.. però que arribi un

moment en que no sàpiga què és el que haig de fer en aquesta casa, no, perquè per fer això m'hauria quedat al Nen Jesús, a la clínica on vaig treballar durant 9 anys. En vaig plegar per fer això, quan estava assegurada des del primer dia perquè eren els gloriosos temps que encara asseguraven a la gent i era per sempre; n'havies de fer una de grossa perquè et fotessin fora. Però el que no pot ser és que el sistema et faci contradir tant que al final t'hagis de mirar al mirall i dir "qui és la que hi ha a l'altre cantó?".

Pepe Castellano

¿Es posible que seamos los perdedores?. Lo cierto es que si miramos en nuestro interior y nos preguntamos, en términos generales y con el carácter instrumental con que debemos entender las organizaciones políticas y sindicales de izquierda: "¿seguimos después de tantos años luchando por aquel ideal, por aquella utopía?" y obtenemos una respuesta afirmativa, yo no me considero perdedor y no creo que nosotros seamos perdedores. La utopia no es un lugar al que llegar sino un camino que tomar.

Pep Castro

Com a experiència inter-associativa, fantàstica. La gent ha posat el just, han posat el que han pogut. Per tant, estem satisfets. Ha estat una manera d'entendre el barri i ha funcionat. Ara toca l'obertura i donar-li la volta per a que això no es converteixi en aquest procés endogàmic, sinó que tingui relació, vinguin aires nous, surtin problemes nous i, per tant, interlocutors nous i gent nova. Són cicles que s'obren i es tranquil·len. En aquests moments, estem tancant el cicle cinturó i entitats i obrirem un altre que serà el de persones vinculades al barri miltançant l'associació.

M^a. Josefa Aigé

Baix el meu punt de vista cristià, ser cristià es fer això : l'ajut als pobres, l'entrega als pobres, de la mateixa manera que penso que l'església hauria de ser una església de pobres, no per als pobres, sinó de pobres. Per això un dia em vaig dir "Josefa, pensa-t'ho bé...!". Quan jo era rica -t'asseguro que no ho enyoro gens, gens- em recordo de quan anàvem a la finca l'estiu, les minyones s'havien d'aixecar molt dematí per anar a missa, i la gent pobre treballant mentre nosaltres estàvem al camp donant-nos la gran vida. Ara ho recordo com un horror, t'ho asseguro. De manera que jo crec que és la crida de Déu, els camins de Déu. Estic contentíssima d'haver passat tot el que he passat per veure les coses ara tal i com les veig, tal com intento de veure-les i tal com intento de viure-les. Per a mi, pobre no és el miserable, el que no té res, per mi pobre és una persona que, per molts diners que tingui, té uns problemes grossos o una insuficiència..

A mi m'agradaria que l'Església fos més de pobres, que els pobres hi tinguessin més acollida, que fos seva. Quan, per exemple, fem una eucaristia en ple camp o la fem aquí, la fem en un lloc sense coses, ostentacions, m'hi trobo molt bé. Per exemple, em va dir molt i em va frapar la cerimònia de l'ordenació sacerdotal d'en Miquel : els moments en que ell estava en la imposició de mans i oferint la seva vida, jo no el veia envoltat de tota aquella gent, jo el veia rodejat de gent pobre, de gent que el necessitava. Mentalment el veia així. La mitra del bisbe em feia molta nosa, però l'acceptava. Si temps enrera anava en contra de tot això, ara comprenc que no podem la canviar l'església tal i com voldríem que fos per seguir a Crist. Jo no m'imagino què podria ser l'Església si no hi lluitessim des de dintre mateix.

Però l'Església hauria de donar passos més actualitzats, molt més actualitzats, més pels pobres i més per la gent. Per exemple, tinc una filla divorciada que està a Alemanya, tornada a casar. Ella no practica -l'altra dia vam estar molta estona aquí parlant- i em

deia: "Es que yo estoy excomulgada. En Alemania estoy excomulgada". Jo li deia: " Jesús estima sempre, ens estima sempre." "Pero la iglesia no. Y la iglesia me reconciliará si un día yo digo que no quiero a Alemn. Pero yo a Alemn le quiero." Alemn és l'home que té actualment. El meu home va morir l'any passat. He estat separada des que les petites tenien cinc anys. No he pensat en tornar-me a casar. Però són idees que jo sempre dic, quan al matrimoni ja no hi ha amor, ja no hi ha un matrimoni. Són una sèrie d'idees que l'església hauria de mirar.. o lo de la paternitat responsable, caramba!. Quan em vaig preparar pel matrimoni ens deien que la finalitat del matrimoni és la procreació dels fills. Això era la finalitat del matrimoni. Jo potser no hagués hagut de separar-me si no hagués tingut aquesta idea, tan fixa, que la finalitat del matrimoni era la procreació dels fills. Són tota una sèrie de coses que no solament és l'acollida a la gent marginada, l'acollida als pobres, sentir-nos tots germans, el desfasament de classes -uns a dalt de tot i uns altres a baix de tot-.. no només això. Són una sèrie de coses en que l'església hauria d'avançar molt més.

La fe és una cosa d'adults, no és una cosa de nens, se'ls ha de transmetre per l'exemple, perquè veuen els pares i diuen: "si meu el pare és tan maco, i la meva mare és tan maca i estimen Jesús, senyal que jo també he d'estimar Jesús". Ha de ser la transmissió per testimoni dels pares però no per inculcar els nanos això de ser cristià o no ser-ne, que és una cosa molt seriosa. Jo sóc completament refractària de Primeres Comunions i aquestes coses. Em sembla que hauríem lograt coses més bones treballant amb els pares.

Adrià Trescents

L'església, per exemple, hauria de canviar del tot. No m'agrada criticar l'Església perquè l'estimo. Però avui per avui no és una manifestació del Crist, l'Església és una institució. Igual les Congregacions religioses... jo mateix he lluitat molt a la nostre congregació, La Salle. Ara ja no, faig la meua vida, saben el que faig... i prou. Si tornés el fundador, amb el mateix esperit faria una cosa del tot diferent. No faria un institut perquè la gran tragèdia de les congregacions religioses és que tot i que hi ha persones meravelloses, entregades es coverteixen en una societat anònima i es volen conservar... Per exemple, les intencions que es diuen a la missa són totes pre-fabricades, petites obres literàries boniques de sentir.. El capellà que les va fer va fer en quatre o cinc línies una cosa bonica. En canvi jo dic "Ruego por M^a. Dolores que en este momento se está muriendo del SIDA y no la está atendiendo nadie" Això no els agrada a alguns.. però és el que jo tinc al cap. Sempre que puc me'n vaig a l'església del Pi : som 60 o 70 persones, unes per aquí i altres per allà. S'hauria de renovar segons l'Evangelí, les congregacions i els fundadors religiosos.

Des de que hi ha el Secretariat de Marginació aquest tema té més entrada a l'Església.. El senyor arquebisbe es va passejar durant 5 hores pel barri Xino amb mi. De fet, ja hem tingut dues reunions per veure que es pot fer amb el tema de la SIDA. Manifesta interès però tens la sensació que les coses rellisquen que no acaben d'entrar. Tota la seva formació humana, intel.lectual... està molt lluny de tot això, és molt difícil. S'ha de tenir una gran receptivitat... jo mateix, després de tans anys que hi sóc, vaig començar ja després de la guerra, veig que en sé poca cosa, que cada dia vas descobrint coses noves...

La societat, els polítics, no volen saber tot això. Diran que si hi ha pobresa ja faran una casa d'acolliment municipal per a pobres, uns menjadors... Però de totes aquestes coses no se'n beneficien els més marginats, els pobres dels pobres, els que van caient de la societat, sino els pobres mitjans que, lògicament, també se'ls ha d'atendre...

El pesar que tinc es no haver sigut més lluitador.. Hauria hagut de fer més denúncia, més escrits als diaris.. he fet una lluita però potser poc.. global. Aquest és el meu gran interrogant.. Hauria d'haver estat més lluitador de cara a les autoritats.

Abans anava a parlar molt, conferències... Ara em nego tot el que puc. La gent no sap sentir certes coses. He parlat massa. Ara ja no m'agrada parlar en públic. Ara sé que m'espera aquell xicot del carrer morint-se de gana i que no saps si li pots resoldre alguna cosa.

Jo he llegit molt poc a Marx, i als autors comunistes.. he llegit poc. Però era la meua gran esperança... I tot i aquests grans fracassos que veiem, jo segueixo creient que és necessari el comunisme, que és més.. més actual que mai. Ara, que s'hauria d'aplicar de debò... un comunisme amb ànima i cor cristià, un comunisme humanitzat amb el sentit cristià de la vida.

Eduardo Ocio i Rosa Casamartina

EDUARDO- En cualquier discurso del Arzobispo aparece el tema de los pobres. Pero a la hora de la verdad, dentro del ranking de prioridades de la iglesia catalana el tema de los pobres aparece en cuarto lugar : primero es la evangelización de los no practicantes, cosa que uno no sabe si el "no practicar" es únicamente "no ir a misa", porque uno puede manifestarse como cristiano en otros ámbitos fuera de la misa, o quizá porque se entiende la misa como una forma de control... el segundo es la evangelización de "los ateos" entendido como uno de los grandes problemas en Europa : el diálogo cultural y todas esas puñetas con los no creyentes y tal. Luego viene el tema de los jóvenes y en cuarto lugar el tema de los pobres.

Dentro de la iglesia europea, hablar de opciones preferenciales por los pobres, como los latinoamericanos, es un tópico. Para las olimpiadas la misma iglesia está adecuando parte del seminario para que parte de la familia olímpica puedan dormir, comer y cosas así. También ha habilitado varios albergues y casas de colonias para que la familia olímpica pueda comer o dormir. No sé si cuando llegue el invierno hará lo mismo con la otra familia olímpica, con los pobres y transeúntes. Y no nos pongamos a hablar del centro Abraham ni del montaje de la Expo. Cuando se trata de los pobres dicen que hay problemas económicos... Lo más importante para la iglesia de Barcelona en estos momentos es la autofinanciación. Me gustaría saber si desde la autofinanciación de cualquier iglesia cual es el porcentaje que se dedica precisamente a los pobres. Cuando lo de la "opción por los pobres" no se traduce en números concretos... no te crees nada.

ROSA-...els pobres trucaràn als convents quan les prioritats siguin al revés ... Cáritas es una cosa de la iglesia que realmente funciona bien, al menos en Barcelona y menos mal porque al menos tienen algo que realmente va bien.

Però no cal no cal anar tan lluny per parlar de les coses de l'església : l'Eduardo vol fer de diaca continuant amb la mateixa feina que fa ara de drapaire. Ha tingut molts problemes per a que el bisbat entengui que no vol fer d'ajudant de capellans sinó que vol seguir fent això mateix que està fent. Ells mateixos no l'entenen.

EDUARDO- Para poder ser diácono me pidieron una lista de personas que pudieran testificar a ver si soy buena persona o no, a ver si soy de fiar. Y puse gente que de alguna forma toca el tema de la marginación como Garcia Nieto, Casañas, Pilar Malla, gente comprometida que no sé si están en la lista negra. El caso es que no les preguntaron nada. Pero lo curioso no es que no les preguntaran a ellos sino que pasaron circular a todos los curas de Sabadell, gente que no me conoce absolutamente de nada, para ver que informes podrían dar de mí. Llamaron a la parroquia y dijeron que no me conocían de nada... Hablando con el obispo le dije : "si quieres te presento gente, incluso curas que me conocen, para que testifiquen". Me dijo : "no, si la he mandado no por si te conocen o no, sino como carta de presentación en Sabadell y por si saben de alguno que que conozca que hubieras hecho algún escándalo público o no". Con el obispo anterior, Martinez Sistachs, cuando planteaba el tema de los pobres y de vivir la diaconía dentro del mundo de los pobres, me dijo que por ser el primer diácono de Sabadell buscaban una persona de imagen, "y a partir de ahora tendrás que afeitarte, nada de ir en pantalones cortos". Le

dije : " oye, el pastor tiene que oler a oveja" o sea, si estás viviendo en un ambiente de marginación con pobres no puedo ir de corbata.

Hablando con él del tema de la tesis doctoral que estoy haciendo ahora con Faus, en la que intento elaborar una teología desde la marginación, el mismo obispo me dijo "hombre, para hacer una novela este tema sí que da de sí.." pero que para hacer una tesis doctoral no habría material.

La Teología de la marginación vendría a ser como una hija de la teología de la liberación... emana de Centroamérica, y ¿qué pasa aquí? ¿es que aquí no tenemos luces como para tratar estos temas? ¿no hay pobres aquí, que los teólogos tienen que ir a la UCA para hablar de los pobres de centroamérica? Aquí en el tema de la teología sería dar pasos hacia la teología política. Pero me parece que todos los teólogos están en sus bibliotecas, en sus despachos y en sus cosas y todo lo que sean temas de pobres tenemos que chupar de allá? ¿Aquí no hay pobres?. Por ejemplo Justicia y Paz te pone unas listas interminables de pobres y cada vez van a más. ¿No se puede hacer una reflexión de los que están aquí?.

¿ Quiénes son, qué son, que piensan los pobres y marginados de aquí? Los pobres en latinoamérica hablan de Dios porque es su cultura y su medio ambiente. Pero Dios no está en la cultura y medio ambiente de los pobres de aquí, de nuestros pobres. Ni la ternura de que hablan de los pobres de allá. Yo no sé a quién se le ha ocurrido idealizar a los pobres de aquí.. ¡ Solo puede ser lenguaje clerical! : la pobreza de aquí es desagradable, exigen, molestan, huelen, no hay nada de romanticismo ni de idealismo, pero hay una tremenda profundidad humana.. Quizá este tipo de realidad profunda ya es Dios... Hicimos aquí un lugar para la oración, y la realidad os ha hecho tocar de pies en el suelo y decir: cuidado, la oración es estar con la gente.. y en todo caso ya veremos. Eso no quiere decir que no haya oración, en todo caso quiere decir que la oración se transforma hacia otra cosa. Todo esto forma parte del proceso; cuando hicimos la opción por Emaús las ideas que ahora tenemos respecto a las de antes han ido evolucionando. Antes teníamos unas ideas concretas, muy conceptuales... Luego los pobres te desbaratan esas ideas: no puedes ir con el Dios conceptual a esta gente. Y sobre todo lo más profundo ¿porqué este sufrimiento? ¿ porqué estos deshechos humanos? ¿porqué Felipe, y porqué Juan, y porqué tantos otros...? . Tienes que ser muy humilde y guardar mucho silencio.

Con mi trabajo no pretendo llegar a las formulaciones del credo.. Sólo pretendo llegar a ver porque viviendo con los pobres has encontrado dimensiones y momentos de paz o de alegría profunda o de humanidad profunda.. has llegado a contactar con otros niveles... que los latinoamericanos a eso le llaman Dios y aquí no, porque todo el ambiente social es distinto, incluso la misma iglesia es distinta.. y qué? .

Joan Garcia Nieto

El nou arquebisbe de Barcelona, per exemple, que no conec personalment, està constantment parlant de marginació... Però ¡no!, no té autoritat moral per fer-ho, ...no! ...si parlés un representant per nosaltres o encara que siguem nosaltres o algú que estigui en situació més de lluita, més conscient... I no va a l'arrel dels problemes.. Quan es planteja una visió global, ve condicionat per un dels grans vicis i inèrcies de l'església : que, encara que no ho digui, té sempre la concepció de ser una societat perfecta, té la solució per tot, pels marginats... i això els incapacita per fer canvis substancials.

Un dels canvis que he tingut en els últims 5 o 10 anys és que ja no crec en la conversió de l'església. Ho dic de debò! No sóc teòleg, però tinc la intuïció de que quan hi ha hagut la transformació de l'evangeli en religió, en institució eclesiàstica, es perd la capacitat innovadora, la capacitat evangèlica. Per fidelitat a un company de Cornellà que s'havia d'ordenar capellà vaig anar a Vilafranca a la seva ordenació i hi havia 70 capellans! : l'estructura de l'església es reproduïx a sí mateixa.. Tan de bò s'acabés i arribés el final de tanta estructura. Donaria una imatge molt més autèntica. Suposo que és una

bestiesa dir això i que la gent dirà que no, que la institució eclesiàstica i les estructures eclesials han fet molt al llarg de la història, o contra la pobresa en el món obscurantista dels segles VIII-IX..., però avui dia, quan veig la incapacitat d'anar al fons, del nou catecisme. Per exemple, s'ha parlat de la necessitat de l'autofinançament "hem d'anar a l'autofinançament" i de cop es fa marxa enrera amb declaracions que diuen que s'ha que continuar amb la subvenció encara que hi hagi autofinançament... per acabar ben perplexes.! Tot això és "un món" que no és el meu i jo no ho puc racionalitzar i objectivar.

El meu tarannà interior em diu "jo passo d'això" aquest no és el meu món, i això ho dic jo que sóc capellà, però vaja, cadascú té la seva forma d'entendre. I tanmateix, em trobo perfectament vinculat a molta gent a la gent de base d'Amèrica Llatina... amb sensibilitat, per exemple l'Eduardo Ocio, gent també lligada al món eclesiàstic, però per mí això no és l'església, és l'evangeli. Potser això s'ha dit moltes vegades, però per mí ara és una "evidència" nova, ja sé que no dic res nou, però jo no ho havia viscut tan seriosament com per dir que no m'interessa aquest món. Que beatifiquen l'Escrivà ? que el facin sant !, no m'importa.

Voler transformar les estructures de l'església des del CPS era propi de les circumstàncies que llavors vàiem, volíem fer una instrumentalització de l'església per aconseguir les llibertats que nosaltres volíem. Volíem tenir una església que parlés de llibertat. Ara, el món del CPS ha canviat molt, massa, i suposo que ara la gent no està tan interessada en aquestes coses...

L'Alfons Comín creia molt en l'església, era un home profundament eclesial. Recordo la seva passió pel Concili Vaticà II, les primeres converses de 1965-66 on hi havia una autèntica passió i crec que erem totalment sincers, teníem la sort d'en Joan XXIII... però, el mateix Alfons últimament quan parlava d'Església ja no era el mateix d'abans. Crec que seria un home fidel a la seva història i a la seva església, però estic convençut que evolució també aniria cap aquí.

L'església és un poder polític més ! Em fa vergonya defensar determinades coses en nom de l'església, barrejant-hi el nom sagrat de l'evangeli, amb el que jo crec ! Cada vegada em sento vinculat a la figura de Lluís Mir, una persona que m'ha ajudat i com a comunitat ens ha ajudat a evolucionar, malgrat que potser ell no pensa com nosaltres. Són les reflexions que fem a la comunitat sobre el llibre de Rius Camps *L'exode d'un home lliure*, que ens ha donat una sensació de llibertat impressionant, quan parla que el gran èxit de l'evangeli fou quan l'església i els apòstols marxaren de Jerusalem cap a Antioquia que era una comunitat lliure.. però després es torna a transformar en institució religiosa, etc. Doncs per mí, el pas de Jerusalem a Antioquia expressa més el que hauria de ser ara per nosaltres.

El respecte que hi ha ara mateix és pel cristianisme. No per l'església. Veure que hi ha gent que encara té sensibilitat i actua, que continua, a mí em dona cert optimisme. Els passos donats després del Congrés Vaticà II són tan forts, que encara que volguéssin ara, els canvis són irreversibles. Hi ha més esperança ara que abans. Adam Schaff parla com un agnòstic, com un ateu, i tanmateix al seu últim llibre ve a dir que el cristianisme és l'única força que dona certa esperança a aquest món. Reivindica molt a Marx, a l'autèntic Marx quina principal preocupació era l'home. L'autor del llibre diu que mai s'ha entès el que era el marxisme. Marxisme és lluita per l'alliberament de l'home. Ell sempre ha dit que la filosofia marxista és incompatible amb la fe, però el que és important és la gent que està fent canviar la societat. Afirma que el pensament cristià i l'evangeli és una força irreversible que està fent canviar el món, i per altra banda també hi ha el marxisme autèntic que, amb tots els vicis que hi han hagut, també han sigut una força que ha canviat la societat. ..s'ha canviat radicalment el sentit fals de la paraula socialisme real, per això Schaff ara parla de "l'ecumenisme humanista".

Perquè l'ecumenisme no ha funcionat ? : perquè és un intent de trobada entre diferents religions, la ortodoxa, la protestant... són totes diferents i mai es trobaran... El diàleg entre les grans cúpules, són cúpules d'institucions de poder i això no pot ser.

L'ecumenisme és a través de l'evangeli. Quan ens vam trobar fa tres estius a les trobades ecumèniques a Itàlia amb la comunitat de Bosse, catòlics i protestans, però que ho fan al marge i en contra de les institucions eclesiàstiques de les dues parts, pensar que l'ecumenisme pot avançar a través del diàleg entre les esglésies és un camí perdut. Aquí mateix, per exemple, els cristians de base hem estat demanant que el temple d'Abraham pogués ser permanentment temple ecumènic "ara sí, però però quan acabin les olimpíades serà un església catòlica". Una vegada més s'ha perdut una oportunitat...

Carles Ahumada :

El diàleg intercultural no existeix. Hi ha integrisme per les dues bandes, pel musulmà i pel catòlic. Començant per l'església que per consciència tindria més capacitat de diàleg. Estan bloquejats totalment. Tot el diàleg islamo-cristià s'ha fos.. A Barcelona ha passat amb els musulmans, els jueus, catòlics, etc. Els protestants no van acceptar la votació perquè tenien alguna disputa a nivell d'església catòlica o perquè l'església protestant ha caigut a mans dels més fonamentalistes... Hi ha molt mala relació. Un cop caigudes les barreres del "telón de acero" ara es tracta de fer-se la competència a veure qui posa més esglésies enmig de la Rússia o enmig d'allà on sigui per dir "som tants". Doncs això mateix ho fan els musulmans.

Una cosa és la integració dels que vénen i una altra encara més complicada el diàleg entre les dues cultures -cristiana i musulmana-perquè totes dues volen ser hegemòniques mundialment. No accepten el diàleg sinó que diuen que són mil milions i l'any dos mil seran dos mil milions i els cristians seran un milió de més.. Quan vas a una conferència d'aquestes i parles amb ells sembla com si la capacitat de diàleg a nivell personal fos correcte i l'acceptin.. i no hi ha cap problema ni falta de respecte, però després res de res... a nivells polítics probablement això es deu veure.. Desaparegut l'est només queda el nord o el sud de tradició cristiana.

Elena Viusà

Per a mí, els valors de l'Evangeli i la vivència cristiana són determinants. Però quan veus l'església institucional, em passa com amb la política. Si penso massa, diria "me'n vaig". Es un altre problema. No és el mateix problema que la política? Es terrible quan veus l'església com a institució, em sobrepassa. Hi ha coses més fonamentals que ni les anomenen. Tota Centramèrica són temes absolutament arraconats i semblen que estiguin excomunicats ja. De vegades, dius "la història no sé què dirà d'aquí cent anys però no veus cap finalitat". La gran sort de trobar un grup de gent, una comunitat que t'ajuda a nivell individual, però no fa canviar les coses...

De vegades em fa una mica la sensació d'estar fora de lloc i que els altres diuen "deixem-ho estar perquè són una colla de místics, de somniadors" o jo què sé. Es clar, en allò no et pots capficar massa i penses, no canviarà mai això, que el món tingui unes altres vides, sempre hem d'estar així? Estem en una societat on cada vegada més els rics ho són més i els pobres també ho són més. En canvi hi ha sovint el trobes amb gent normal, la gent del carrer que es preocupen d'aquests temes. Veus un xicot d'allà del bar, d'aquell bar, - un noi de trenta anys, de trenta dos- que posa uns indigents d'aquells a casa seva, perquè puguin cobrar la pensió.

Es torna a anar a aquella església d'estructura, d'ordre, d'aquí t'encasillo. Poses en marxa coses perquè les creus, però després dius "no sé què queda de tot allò. Il·lusions perdudes que t'alegraven. Penso que l'afany de poder... Joan XXIII es va ficar a la butxaca tothom, els que creien i els que no i només feia bonat, no feia grans discursos.

Josep Delàs

Respecte a la meua creença de cristià, pesa l'evangeli, no la institució eclesiàstica. Vaig anar allunyant-me de la institució eclesiàstica, però sense rencors, sense angúnies. La revenja o l'estafa no l'he viscuda. Sempre he trobat dintre l'església persones que feien el mateix camí que jo, que confesant-se cristians tenen un discurs que trobo coherent i honest i per tant, per dir-ho d'alguna manera, jo sempre he tingut "comunitat". Que hagin santificat o beatificat a un senyor?, que facin el què vulguin, pitjor per ells. La meua església no és aquesta, és la dels meus amics, la d'aquells ho donen pràcticament tot, que estan fent una tasca social, d'evangelització i de defensa de la persona... Jo tinc fe en les persones que tenen fe, que són amics meus, és la nostra fe. Son gent que fa les coses sense afany de poder...

Les coses no es fan per Déu, si fas una cosa per guanyar una altra cosa, malament perquè ja estàs en una cadena de justificacions que no justifiquen. Quan fas coses, has de prescindir de tot això, però resulta que fent-ho, amb aquest tarannà, al final trobes una clau de bòveda que t'explica bastant que allò que fas és coherent. L'evangeli dona una explicació última, però les raons són humanes, i crec que convé que sigui així, jo almenys no vull prescindir d'aquesta racionalitat. Cristians en darrer terme, que és l'únic terme, no són els que es manifesten sinó els que testimonien el Crist. El tema de la institució eclesiàstica és un altra.

La institució eclesiàstica es una institució política com qualsevol. I cal lluitar contra tota institució política d'opressió. Es una lluita política. I en aquest cas, contra la institució eclesiàstica, l'estem fem cada dia. Acabo de publicar un treball que diu "*L'església europea creadora d'una teologia de la guerra*". Però sempre hi ha una trampa, les diacronies : no es pot fer un judici ara del passat o d'un altre racó de món en el que tu no hi vius a partir del present o del que tu vius. Jo no sé què faria ara jo mateix al Salvador. Des de IEPALA em van dir que anés ara allà com a conseller militar.. i no vaig voler perquè no és per un afany de purisme, sino per desconeixement del tema. Vull fugir de tots els judicis diacrònics. Al treball aquest faig una visió molt crítica de la història de l'església, però adverteixo que la faig des de Girona i ara.

La batalla ideològica que fèiem fa anys del reconeixement mutu entre cristians i comunistes ha passat de moda perquè ja està guanyada. Avui dia pots ser cristià al partit comunista i pots ser comunista dintre l'església, s'admet la gent tal com és.

Lluís Hernández

El que ha de fer l'església és promoure l'amor solidari, un amor crític i autocrític, un amor dinàmic. La imatge de l'església institucional no és aquesta, però les nostres parròquies s'hi acosten una mica, és una imatge de solidaritat, de comprensió, de fer que la gent vegi una mica més enllà per a què descobreixi els valors de l'evangeli, que no han passat de moda, i hi hagi gent que intenta optar pels valors evangèlics. Es positiu.

M'ha creat una greu contradicció veure la beatificació de l'Escrivà de Balaguer. També em produeix molta tristor veure aquestes monges agenollades davant del Policlínic Gemelli a Roma o el Papa a Angola enfilat dalt d'una piràmide i envoltat de gent estranya i amb vestits estranys, amb molts "goriles" que el protegeixen i, com des de la piràmide, diu unes coses que són bones però és que l'ortodoxia no va acompanyada de l'ortopraxi. Tot això crea un descrèdit de l'església. La gent diu "què és això"?

També m'adono que les coses no es poden fer depressa i que el papa no pot arribar a determinats nivells i necessita unes certes defenses. Però de la mateixa manera que poses la comprensió necessària per entendre al papa penses que no haurien d'haver-hi altres actituds que veus que l'església té per ficar cullarada i beneficiar-se de la política. L'església intervé en política buscant el seu propi benefici com qualsevol altra institució política.

Ara, al costat d'això, et trobes amb persones al costat nostre com el Germà Adrià, com els capellans de l'Hospitalet que estan a les engrunes o com els salesians que estan al barri de la Mina i quan els hi dius "i l'eficàcia del que feu, què?", responen que han superat l'etapa de l'eficàcia. Fan això perquè aquesta és la praxis de Jesús. Això necessàriament ha de fer forat si no l'obre ara l'obrirà en circumstàncies propícies que no dominem.

Arcadi Oliveres

Totes les esglésies s'impliquen en temes de justícia i dignitat humana en general, sobretot a través dels seus fidels. A nivell jeràrquic la posició és doble. En general i concretament en el tema del desarmament, hi ha una certa visió favorable des dels discursos del Papa fins a una conferència episcopal. Forma part global de la idea de respecte la vida i en aquest cas es un discurs més avançat que d'altres de moral individual. A priori hi ha un consens intel·lectual. Una altra cosa és el moment en el qual es produeix la implicació real i els problemes polítics que se'n poden derivar. Cito un cas concret que vaig viure. Vaig estar molt anys col·laborant amb Pax Christi. Ha tingut, que jo sàpiga, cinc o sis presidents internacionals, p.ex. els cardenals Alfrink i Koenig, persones de relleu dintre de l'església però una mica per damunt del bé i del mal. Una temporada llarga va ser-ho el bisbe Betacci de Ivrea. Quina diferència hi havia en relació al cardenal Alfrink o el cardenal Koenig? Els dos cardenals eren persones, amb prestigi conciliar i tot el que tu vulguis. Però el que ells manifestessin dins de Pax Christi i les seves actituds a favor de la pau semblava que no afectaven massa dintre de l'església. Però aquell bisbe, que tenia un bisbat relativament poc important com el d'Ivrea al nord d'Itàlia, que sempre ha estat allà sense que l'hagin pujat mai de categoria, no únicament era president d'un moviment internacional per la pau, sinó que al mateix temps n'era un militant: seia a terra amb els manifestants per impedir la construcció d'una autopista perquè pensava que tindria negatius efectes ecològics, quan feia la seva declaració de renda no s'amagava de dir que feia objecció fiscal perquè no volia sufragar les despeses militars, etc. El Vaticà mai va dir que aquest senyor no fos un president tan digne com havien pogut ser els altres dos cardenals. Però en aquell moment, típica acció de la diplomàcia vaticana, va insinuar que donada la renovació que el propi Concili Vaticà havia representat sobre els moviments de l'església potser ja era el moment que un moviment internacional com aquell deixés d'estar presidit per un bisbe i fos presidit per un laic. Es a dir, de manera molt indirecte i molt suau, per part d'aquesta església que, en general, es confessa a favor de la pau, quan la militància arriba a un extrem que considera excessiu, insinua de manera indirecta que potser ha arribat el moment... Però quan aquest bisbe acaba el seu mandat i s'escolleix al cardenal Koenig, el Vaticà s'oblida completament de la necessitat que els laics governin determinats moviments d'església i torna a callar. Actualment n'és el bisbe de Malines a Bruseles i encara és hora que el Vaticà hagi obert la boca. No deixa de ser curiós i sospitós que l'única vegada que hagi insinuat la possibilitat del govern laic hagi estat durant la presidència del bisbe Betacci.

Quan s'arriba a implicacions massa concretes o que poden fer trontollar la bona harmonia de Església i poder polític, s'intenta frenar, suaument i amb diplomàcia. Quan la declaració només és una declaració genèrica, es diu que la vida està per damunt de tot i no han d'haver-hi guerres o que ens hem d'estimar molt, l'església no té cap inconvenient a firmar-ho. El que sí que és cert, des del punt de vista de la militància hi ha hagut cristians a títol individual, i les esglésies protestants que hi han tingut un paper rellevant. Per exemple, les campanyes antimissils a Alemanya o fins i tot les campanyes a favor de les llibertats civils dels antics països de l'Est a Polònia, a Xecoslovàquia i a l'Alemanya de l'Est estaven molt animats per militants pacifistes, militants de drets humans d'esglésies evangèliques.

El debat marxisme-cristianisme va ser enriquidor en el seu moment i en Comín va fer una gran feina, però ha perdut vigència. En tant que debat penso que en aquest moment està superat... més aviat m'atreveria a dir al revés, que el raonable seria que marxisme i cristianisme anéssin junts. El més raonable i el més natural seria que, essent els dos missatges de germanor i de bona entesa entre la gent anéssin junts. Avui podem caminar en la mateixa direcció sense problemes..

Però em sembla que el Papa actual, amb la visió que té de països de l'Est i coses d'aquesta mena, no ho deu tenir encara superat!, i l'aparell del Vaticà segueix.. A mi el tema de la Jerarquia, potser per vell, fa temps que ha deixat d'interessar-me. Hi havia un temps que deïem "sembla mentida això dels bisbes, ¡que no hi entrin i que ens hi hàgim de discutir!" Ara la meua visió és diferent i no em preocupa ja gens ni mica : què vols fer-hi?, em dic, ¡ si són així, són així!... Al cap i a la fi es un nucli de gent que des de petits han viscut en un món tancat i poc normal, probablement amb ganes de fer bé les coses però amb una visió reduïda.. i de cop comencen a parlar de temes que no coneixen o dels que no ténen experiència, o de vegades agafats per un entorn que els ha mantingut molt a prop del poder o al revés, precisament per l'efecte contrari, estan lligats a la oposició. Sigui com sigui, estan vinculats a determinats grups socials i polítics i salvades algunes excepcions no ténen l'empenta per dir "doncs jo trenco amb tot això!".... Tinc la impressió que estar discutint tantes hores els bisbes o de pensar què poden dir els bisbes és una pèrdua de temps, tot i que sóc conscient que aquesta involució de l'església pot tenir efectes negatius en determinats grups socials. Aquestes pegues hi són i, per desgràcia, porten camí de seguir.

Pep Ribera

L'actuació inquisitorial i de persecució de la Santa Seu contra la teoria de l'alliberament l'únic que ha impedit és que fos un procés més coordinat, però no es pot frenar perquè la realitat és massa forta. Des d'un punt de vista doctrinal ha sigut una qüestió ben simple i acceptable pel 99 % de la Jerarquia honesta. Es senzillament posar-se a favor dels pobres. el que passa que l'han estigmatitzat de marxista perquè en situacions molt dures si vols justícia per alguns ja ets comunista, però no perquè hi haguéssin continguts marxistes, i això la Jerarquia ho sab.

Jo crec però que a la teologia de l'alliberament hi ha més contingut social que religió. Hi ha una profunda experiència religiosa però pensament religiós, com a pensament, crec que n'hi ha poc. Hi ha una dimensió on el sentiment religiós és posat al servei dels pobres i això té una dinàmica pròpia i forta, però el discurs religiós és el tradicional, inclús crec que per evitar que els diguin comunistes han accentuat aquest element religiós tradicional. Des de fa anys que no segueixo massa el pensament religiós però crec que és el fet de la vivència religiosa el que porta a que hi hagi "escoles" per arribar a la mística del que és la vida i del que és Déu. L'escola catòlica-cristiana, la jueva, la islàmica...

Per a mi el problema de la contradicció interna és degut al dogma, no a la fe, o sigui, al tenir una referència absoluta que t'impedeix comunicar-te de tú a tú. Atribuir-se dir "Déu diu això" és molt fort! No obstant, el que no pots fer és deixar d'experimentar aquesta vivència mística font de Déu i de vida i que traspasa tot. Pot ser absoluta a nivell individual però no pots imposar-la a ningú perquè la té qui la té i enriqueix a qui enriqueix. I això, aquesta mística, no vol dir un amor genèric a la humanitat.. vol dir saber que Déu és la vida i que la vida es comunica i que tot és expressió de la vida. Es un tocar la vida que està per sota de tot. Jo no renuncio a la meua "escola" perquè he estat format en ella, té la seva riquesa d'experiència humana i per mi es un valor com suposo que tindran els altres de les seves respectives "escoles". Es el resultat d'una reflexió i vivència àmplia i profunda que et dóna més llibertat davant de la institució, la qual, no obstant, cal valorar en allò que és valorable.

Joan Gomis

Els polítics i l'Església tenen algunes reticències amb nosaltres. Per part de la Jerarquia, s'ens respecta, tot i que no ho comparteixen del tot, però tampoc li sembla tan malament. Es podria dir que Justícia i Pau està aprop de la Teologia de l'Alliberament. Les diferències segurament són de circumstàncies: ha nascut a Amèrica Llatina i la situació d'aquí és diferent. La resta, la comprensió de per quins motius neix la Teologia de l'Alliberament em sembla que no hi ha dificultat d'entendre-ho i de participar-hi. Perquè en el fons la Teologia de l'Alliberament tracta d'interrogants profunds que van més enllà de les conductes individuals o de com està organitzada la societat, la d'aquí i la del món i que porten inevitablement a preguntes d'aquest tipus i lògicament hauria de portar també a respostes individuals.

Roser Garriga i Amèlia Romero

ROSER: Abans, per a mi era molt important el que deia el Papa, l'església catòlica, ser catòlic.. Ara la majoria de les vegades ni ho llegeixo no sé ni el que surt, el que publica... El més gran de tot és el que fas a la llum de l'Evangeli i de l'humanisme, en el que estàs treballant. El que el Papa diu o fa té poc a veure amb el barri i amb el meu entorn... Son aquests i la meva gent els que m'ajuden i em donen el sentit popular de la vida.

AMELIA: Massa amor a les pedres i a tenir coses. Fa anys, en ocasió del debat sobre la presència dels cristians a les escoles, dèiem "els cristians no hem de tenir coses, hem d'estar en les coses: no hem de tenir escoles, hem d'estar a les escoles" Em va marcar sentir dir: "No escuelas cristianas, sino cristianos en las escuelas" a les escoles de tots, des dels barris.

ROSER: Un monitor que tenim de 16 o 17 anys diu "a mí la única persona que se interesaba por mí en la escuela era la Tere.."

Aquest noi ara ens pregunta: "que es esto de la izquierda?", "esto del comunismo, como lo ves..?" Jo veig que ha fracassat una forma política, s'ha embrutat, com totes, però la idea és bona. Es com l'evangeli. No ha fallat l'evangeli. Són els cristians, l'església catòlica i les esglésies els que han fallat.

AMELIA: Però aquestes actituds del Papa i de l'església em saben greu per la repercussió que tenen en la gent petita, que no els hi queda ja res d'allò que van heredar de la seva mare, tot els hi ha caigut i no ho han pogut transmetre als altres..La gent senzilla ha parlat ja, ja ha parlat amb tot això de la canonització de l'Escrivà, el que passa és que no se'ls escolta..

ROSER: Per sort, per moltes fronteres que es vulguin posar des del Vaticà, aquest moviment popular ja no es para, com tampoc no es pot aturar l'avanç de la teologia de l'alliberament.

Quan vaig estar a Xile ningú pensava que feia teologia de l'alliberament. L'onze de setembre va ser el cop d'estat, el 23 es va crear la Vicaria de la Solidaritat amb sentit ecumènic, però Pinochet la va disoldre i es va quedar a càrrec de l'església catòlica. Vaig col.laborar i salvar moltes vides... Per exemple, teníem gent amagada, a les afores de Santiago, teníem por i havíem de vigilar les telefonades... si deies: "*Tengo fruta para meter en la nevera*" i et contestaven: "*No la metas que está madura y se te estropeará*", volia dir que hi havia perill. Aleshores no es sabia el que era la teologia de l'alliberament, la vivíem. Quan hi ha una vida humana entremig o la fam del poble, fas el que pots amb l'Evangeli. La catequesi es feia d'una manera diferent, a partir de la vida, dels fets de cada dia... Quan llegíem a l'Evangeli que Déu és el Déu de la vida, ho entenien molt bé perquè sovint els mataven. En lloc de manifestacions, fèiem Via Crucis amb pancartes que deien: "*No matarás*", Recordo una d'aquestes manifestacions-via crucis de més de 6000 persones i que tots portaven la pancarta del "no matarás" i amb altres fragments de la Bíblia que aquí de cap manera la gent coneix.

Carolina Aguado

Juan Pablo II ha desacreditado a la Iglesia por politicastro. Juan XXIII no decía esas cosas, decía que lo que merece la vida es amar a los demás, etc. Este ha ido de condenación en condenación : condena la Teología de la Liberación, condena a Oscar Romero. Ha dicho que él ha acabado con el Muro, que él ha terminado con los comunistas... Pero anda, de que vas, tío?

Me siento comunista al margen de lo que ha pasado, como los de la Teología de la Liberación. Nuestro Vaticano y Santo Padre estaban en Moscú... Pienso lo mismo que pensaba y además están las mismas circunstancias y las mismas cosas, por lo tanto continuo siendo comunista. Pienso que los que quedamos somos como los de la Liberación de Pedro Casaldáliga. A ver que tiene que ver Casaldáliga con el Santo Padre o con el Vaticano ?. En cambio cree en Dios. Pues lo mismo yo era con Moscú. ¿qué tengo que ver yo con lo que allí hicieron o con lo que haga el Boris Yeltsin y con lo que hagan los demás? No tengo nada que ver. Yo estoy aquí en el mismo sitio de siempre y mi ideología continua siendo comunista porque me lo creo aún. Porque todavía hay hambrientos en el mundo. Soy de iniciativa y no tengo nada en contra de los demás. Voy a continuar siendo comunista, nadie me lo va a quitar. Yo no me cambio de chaqueta.

Xavier Morte i Albert Pallarès

XAVIER : També hi ha cristians gais, són cristians però no catòlics, no accepten el que diu el Papa, són cristians de base. Es dur. Per ells és molt dur. Cristians condemnats per la seva pròpia església, i ho segueixen sent ! Al marge de l'església oficial, fan cas del què és el missatge cristià i la Bíblia. Jo no la he llegit tota la Bíblia però no he vist en cap moment que es condemni la homosexualitat ni l'amor entre homes, en canvi l'església catòlica, la protestant, l'anglicana... donen unes normes molt més represives que el mateix evangeli, encaminades a que tothom agafi el sexe com a reproducció de l'espècie.

ALBERT : Hi ha diferència entre catolicisme i cristianisme, ells estan més de cara al que és la Bíblia.

XAVIER : Els hi passa com als de la Teologia de l'Alliberament, que es troben marginats dins de l'església i enfrontats amb el Vaticà.

ALBERT : La majoria dels de la Coordinadora no som creients, però el fet de tenir un grup cristià ens obliga a nosaltres mateixos a ser respectuosos. No creiem el mateix, però estem dintre de la mateixa organització, és un esforç de tolerància que ens fa molt de bé.

XAVIER : Personalment tinc les meves creences filosòfiques... no vull dir religioses perquè no és cap religió, però és en una transcendència, en una espiritualitat en el que crec. Aquí hi ha de tot, gent que creu, que creu en la vida després de la mort, gent que no, gent que creu que la vida és un procés i que aquí acaba i res més... Jo tinc la meua espiritualitat, que no és la cristiana ni la catòlica i accepto que dintre del cristianisme, del budisme, de l'Islam i de qualsevol religió hi ha coses en les que crec, com és la solidaritat i el amor entre tothom, la transcendència, el més enllà de la mort...

Però quan comencen amb unes normes que s'aparten del missatge primer, com "això no es pot fer, que això és pecat, que amb això et condemnes" tinc la sensació que tot és producte de mentalitats retorçades, i he comprès que de mentalitats retorçades n'hi ha a tot arreu, a l'església, a l'Islam i a fora de la religió... és producte de ments malaltes. Es com el comunisme que en teoria era molt bonic, després van venir els torturats i aprofitats.

Aquest estiu Juan Pablo II ha fet unes declaracions dient "los homosexuales deben ser discriminados", el titular era aquest "Se puede discriminar a los homosexuales". Sembla que eren paraules del cardenal Ratzinger. Els gais cristians de la Coordinadora van fer un comunicat en contra que es va publicar a la premsa.

Jordi Petit

El nostre reconeixement dins de l'Església, fatal, fatal... L'Església és la responsable d'uns valors culturals que van més enllà de sí mateixa, estan immersos a la cultura i el llenguatge que provenen d'una concepció del pecat, de condemnar el plaer i la comunicació. L'Església va ser la que va justificar les mesures penals durant l'Edat Mitjana a través de la Inquisició contra la homosexualitat...

I ara és quasi-criminal per part d'ells la "des-recomanació" del preservatiu, que no solament és un tema lligat a la SIDA. Són uns irresponsables. No hi ha condemna suficient per denunciar-ho.. però està aquí, és un poder fàctic i ens hi enfrontem com podem.

Aquest és un especial problema pels gais creients. Per tot arreu hi ha gais i lesbianes cristians organitzats arreu del món que s'acosten més a la teologia de l'alliberament, que fan la seva revisió de vida, els seus comentaris de texts de la Bíblia, que tenen el seu servei a la comunitat a través de la fe. A la Coordinadora hi ha un grup de cristians. Discrepen de la Església-institució, estan dirigits a la Església-comunitat i tenen relacions amb altres sectors dissidents de la Església-Institució.

Jo no puc entrar gaire més en aquests temes perquè no sóc creient, però per ells, l'Església-Institució s'ha separat dels textos originals, s'ha convertit en una creació dels homes i això està per sota de Deu. Són super-crítics, però van a missa i segueixen els rituals de l'església catòlica.

Han criticat durament les últimes declaracions del Vaticà sobre la justificació que ha fet el Ratzinger de la discriminació als homosexuals. El catecisme ha tornat una mica enrera i sembla que la última versió parla de que els actes dels homosexuals són intrínsecament dolents però que s'eis ha de compadir, han tirat enrera respecte de la paraula marginació que semblava que deia el primer text.

Carlos Jiménez Villarejo

En la Iglesia se acentúa con la llegada de Juan Pablo II, que representa la consolidación del catolicismo conservador, tradicional, con una cierta fraseología social que consolida las estructuras del poder y del conservadurismo en los conflictos que en España empiezan a librarse. Por ejemplo la Iglesia contra la ley del divorcio o contra la reforma del aborto, una Iglesia que está en contra de los signos de progreso y cambio en la vida social y costumbres españolas.

Esa esperanza que se representaba como polo crítico e instrumento de transformación de la Iglesia se advierte cada día más inoperante y menos trascendente. Se produce la consolidación de un modelo eclesial con una defensa durísima de los valores más conservadores en los aspectos de moral y "buenas costumbres".

No sé lo que habría que hacer a título individual. Sólo sé lo que yo personalmente he hecho. Resultaba tan irrelevante lo que se podía hacer como Cristianos en el Socialismo, y no digamos ya después de la crisis del 89, la caída del muro de Berlín y la crisis de los Países del Este, etc, que me distancié de los grupos que quedaban de CPS en Barcelona, paralelamente a un cierto repliegue al ámbito más estrictamente personal, sin contacto con ningún modelo organizativo de carácter progresista, radical, de izquierdas, etc. dentro de la Iglesia.

He hecho una especie de valoración personal y me he quedado al margen de esos movimientos que en estos momentos tienen en frente una Iglesia cada día más tradicional. Probablemente será un paréntesis largo..Los últimos acontecimientos contra la teología

de la liberación expresan una posición tan directamente beligerante, denigrante y agresiva contra cualquier movimiento en esta dirección, que bajo mi punto de vista, carecía de sentido mantener cualquier esfuerzo frente a la Jerarquía.

CPS nace en un momento en que una parte de la Jerarquía está comprometida contra el franquismo en mayor o menor medida, y eso permitió en un momento determinado conectar con sectores de ésta en los que había, no una sintonía con los aspectos más radicales de CPS, pero sí con su posición y su actitud crítica con determinados abusos y conectaba con lo que tenía de sensibilidad con los sectores más explotados, en los que entonces estaban una parte importante de los perseguidos políticos. Conectaban con un sector de la jerarquía, cosa que ya no ocurre.

La Jerarquía no iba más allá de los derechos fundamentales.. Conseguidos éstos, se repliega y dice : "ahora tenemos que volver a nuestra posición más tradicional". Se había producido una cierta coincidencia táctica con la Jerarquía, que luego desaparece. Pensé que era un esfuerzo que estaba llegando a su límite, por su falta de perspectiva y porque la crisis del Este obligaba a recomponer ideas y proyectos y si ello está afectando a los grandes partidos históricos, como los partidos comunistas, etc. hay que imaginar la conmoción en grupos pequeños, con una definición ideológica plural en un momento en que el Partido Socialista está en el poder e impone una línea que ha significado la exclusión sistemática de todo pacto con lo que representaban los partidos comunistas. Incluso CPS, que estaba construido sobre una base de alguna aproximación de sectores de la izquierda más amplia, es de los primeros grupos que hace crisis, grupo que todavía vivía e intentaba ser un marco de convivencia y un proyecto unitario.

Antonia Castellana

Ser cristià ara està ben vist. Recordo quan l'Alfons i el Joan van lluitar a Barcelona per la laïcitat del partit. Llavors inclús aquí èrem mal vistos. La gent que havia estat Bandera no ens ho perdonaven. I a mi per exemple no em perdonaven el fet de ser cristiana, de cap de les maneres, inclús les reserves que vaig tenir van ser més fortes dintre del col·lectiu polític que a fora, que va ser al revés. El ser cristiana des del punt de vista municipal i el no haver trencat mai amb l'església institució i inclús l'haver jugat un paper de credibilitat en els moments mes durs, va ser determinant inclús per guanyar les eleccions. El fet que com a cristians hàgim fet actes en defensa dels drets humans, comitès de solidaritat, i cinquanta mil coses més durant vint anys va ser un factor de credibilitat pels comunistes i per l'electorat de Molins. Molts de la primera llista del PSUC érem de la parròquia, tant jo com el Julià, inclús en deien "la candidatura dels cristians". Per a la gent d'ex-Bandera-PSUC era com una "arma arrojadiza" i en aquest sentit vaig tenir molts problemes de comprensió en el sí del col·lectiu que fora. Això ho he viscut molt intensament perquè m'ha portat problemes inclús de rebuig.

No he estat mai en l'estructura organitzativa de CPS. Sempre he estat d'acord amb les tesis i en aquells moments eren com la carta de ciutadania. Vaig estar al principi de les tesis a Avila amb el Santi i el Jaume Garriga, era l'any 74, l'any que ens vam casar. Però en aquests moments no té massa sentit, d'altra banda, el cost que té una estructura tan grossa és difícil de mantenir que és el que està passant en aquests moments al CPS : coordinar, la revista, fer les trobades, etc. sí que es necessita un mínim i és més costós que un petit embrió de comunitat de base en que et veus un cop al mes i porta menys feina. Penso que a nivell de veu d'església s'hauria de mantenir però amb el mínim cost d'infraestructura perquè, en aquests moments, fets com el de Boff o aquest viratge de la Santa Seu, crec que hem de tenir instruments i a nivell de comunitats de base, quedem molt dispersos. Val la pena mantenir la mínima estructura que tenim en aquests moments. Quan ja no hi puguin ser algunes persones-clau, no sé si es podrà mantenir aquesta coordinació estatal. Em dóna la impressió que és un esforç molt voluntarista, que té raó de ser tot i té una força molt reduïda.

S'han de fer forces coses petites i no renunciaré a viure amb dignitat, a la família, a la professió. Això no és assumir els valors d'avui: el tenir, l'individualisme, la privacitat. Abans la gent d'esquerra, parlo de la meua experiència, estàvem tan convençuts de la ideologia d'esquerra i que hàviem de canviar la societat, que en certa forma hàviem renunciat a ser persones. A mí m'ha costat arribar a aquest tipus de reflexions... però veig que les persones, cada ú de nosaltres, també hem de tenir un mínim d'equilibri i estar bé amb nosaltres mateixos, sino difícilment estarem bé amb els demés. Quan vas a contra-corrent arriba un moment que t'en ressenteixes.

Potser aquest tipus de reflexions estan en contradicció amb la històrica exigència i moral del militant. Es el que passa que cada cop hi hagi a Iniciativa menys militància abocada al carrer, tot més organitzat i pagat, que la política es professionalitzi i els cartells els pengin uns xicotets cobrant... Es cert que això és caure en aspectes del sistema tant a nivell personal com col·lectiu, però el contrari és el suïcidi personal i col·lectiu i hem de ser pràctics. Aquella militància que fèiem abans en la qual un mateix feia els mitings i enganxava els cartells ho pots aguantar 8 anys i després fas figa. Hem de ser pràctics i treballar amb una mica de perspectiva.

Ja no hi ha el nivell d'exigència que hi havia quan militàvem a Bandera o al PSUC se'ns demanava ser present en un lloc o altre. Hi havia la militància política i la militància associativa. Es feia per afinitats: si eres mestre al sindicat de mestres, si eres del barri a l'associació de veïns. Això també era dogmàtic perquè qui no estava al carrer era mal vist i criticat.

No té gaire solució, es un problema d'equilibri. També cal la militància. A Molins els cartells els enganxem nosaltres. S'ha de mantenir els valors que són irrenunciables i agafar del sistema tot el que ens vagi bé però sense deixar-nos atrapar pel propi sistema. Per exemple si pots tenir televisió, vídeo i casa en propietat, no tinc perquè renunciar-hi mai. Això ho has de fer amb esperit crític i mesuradament i llavors tindràs un mínim de "status" de vida com a persona en la societat que estem, perquè estem aquí, no a l'Àfrica. Es una qüestió d'equilibri constant

I als partits igual. Que a Iniciativa hi ha menys militància ? Però es que s'han renovat molts pocs militants i no pots exigir el mateix ritme que fa 20 anys perquè estan cansats, tenen càrregues familiars. Un dels grans déficits a Iniciativa és el jovent. No l'hem incorporat, no ens hem renovat per la base. Les nostres tesis es consoliden en la joventut però no com a expressió política.

Tot i que no hem sabut mesurar el tema del nacionalisme i el fet a les últimes generals a Catalunya tot el pes del jovent es decantés pels nacionalistes. I no hauríem de tenir por al tema de la independència ben portat i amb una base. El dia que va venir Ribó em va donar la impressió al que hi havia certa por per fer un debat sobre aquest tema.

Després de les eleccions Esquerra Republicana ha fet una pujada sobretot a les comarques gironines i als llocs on tenen més base social. Hi ha aquest tipus de jovent proclive a les tendències nacionalistes i després hi ha un altre proclive a les tendències dels nous moviments. Amb aquest segons Iniciativa hauria de connectar des d'un punt de vista ideològic i de valors... però no acabem de trobar la fórmula perquè ens agafin confiança. Des del punt de vista electoral i polític més aviat ens tenim mútuament por.

Mai he agafat cap paper de relevància a Iniciativa perquè m'ha fet por. Amb l'alcaldia em vaig veure atrapada. Vaig entrar al PSUC l'any 1974, en una escisió de Bandera Roja el qual va tenir dos escissions: la primera amb en Comin i en Solé Tura i la segona amb el Cesc Baltasar i d'altres. Els primers es van passar al PSUC i jo amb ells, després la segona també va entrar al PSUC. Llavors em vaig trobar a Molins sola, dintre del PSUC. Els únics militants que hi havia aleshores al PSUC a Molins, eren avis i en una reunió clandestina em van posar com a responsable perquè era la única persona jove.

Quan va entrar l'altra tongada de Bandera Roja ja van trobar que jo era la responsable del PSUC. Ells també van agafar responsabilitats i vam treballar junts. Total, em vaig trobar en el PSUC quasi per sorpresa. Al partit hi havien els avis del món obrer i la gent jove que venia de Bandera. Junts vam fer tota la transició amb tota la dinàmica d'assemblees democràtiques, comissions de forces polítiques i congrés de cultura catalana.

L'any 79 va arribar el moment de fer llistes i em vaig trobar encapçalant la llista, a més de forma unànim. Mai ha hagut batalla política interna i mai he estat en cap comissió de candidatura. M'agrada el treball al carrer i el contacte amb la gent... el treball intern de partit em fa angúnia...

Potser perquè em va afectar molt l'escisió de Bandera perquè jo era molt jove i m'havia d'enfrontar amb amics de tota la vida. Al fer l'escisió de Bandera en dos tombs l'ingrés al PSUC va ser pactar per dos representacions diferents. Allò va ser dur, violent, propi dels grupuscles d'esquerra... Això va suposar que tots els capítostes de Bandera s'asseguessin una cadira al Comitè Central.

També vaig viure molt malament l'escisió del PCC. De cop i volta em vaig trobar que amb companys amb els quals sempre havíem coincidit es van passar al PCC per qüestions personals. Vam tenir el PCC montat a Molins. Hi havia dos regidors del PCC. Els vaig haver d'expulsar en un ple : tot el PCC esbroncant-me al ple "dictadors..." Fou duríssim per mi, duríssim perquè era per qüestions de partit. Va ser dur, era diferent : portava la governació, no ho feia bé i la nit del cop d'Estat li vaig haver de prendre la responsabilitat. Aquest tenia un problema personal que el va traduir en un problema polític. Ara està amb els socialistes.

Però també he viscut malament tots els caps que s'han passat. El pas del Jordi Solé Tura i del Jordi Borja em va fer molt mal.

Tot i que jo entenc l'evolució personal en els postulats polítics. Des del punt de vista personal es pot entendre la decisió del Solé Tura. En aquells moments no estava bé, aspirava a molt més i se li va presentar l'oportunitat de la cartera i va optar pel pragmatisme. Crec que el Solé Tura i d'altres van arribar a un moment que van deixar d'estar interessats en el PSUC. Jo crec que s'ha equivocat, tot i que des d'un punt de vista humà ho entenc.

En Borja ha estat un cas diferent perquè ha estat pragmàtic però per altra banda no ha renunciat a allò que li agrada fer en política : agermanaments entre els pobles del món. Per altra banda es va desmarcar quan la guerra del Golf i va demostrar que no s'empassava tot. La prova és que això li ha costat la carrera política.

Francisco Fernández Buey

Creo además que en los intentos que se han hecho hasta ahora, por lo menos fuera de España, hay una debilidad, que es que se tiene muy poco en cuenta otra corriente, otro mundo, otra línea de pensamiento, otra tradición que por lo menos en el sur de Europa cuenta mucho y va bastante por su cuenta, la tradición cristiana organizada en comunidades de bases. Aquí por ejemplo, Mientras Tanto hemos sido los primeros en establecer una relación constante, hasta el punto de llegar a cierta colaboración con cosas como Noticias Obreras, que representa una tradición en el movimiento sindical organizado desde hace tiempo y que seguramente es la publicación más seria que trata problemas específicos de la clase trabajadora en España con un punto de vista muy combativo por una parte y con una tradición muy explícita. Esta tradición existe en Italia y Francia, no en cambio en Alemania. En Italia las relaciones siempre ha sido internamente al sindicato o al partido político. Por ejemplo, el grupo que hace la revista "Sinistra" que es excelente revista que dirige Doménico Gerbolino, cristiano de

izquierdas identificado con la filosofía de la liberación latinoamericana y ahí, en la "sinistra" escribe gente que estaba de "democrazia proletaria".. recogen cosas diversas. Pero la gente del sector más comunista desconocen casi "Sinistra", no tienen prácticamente ninguna relación con ella. Por ejemplo, el grupo "Ingrao", ala izquierda dentro del PDS, tiene menos relaciones con la "Sinistra" que las que tenemos nosotros. Voy a Roma y yo mismo les tengo que decir a este sector que existe una cosa así y que tiene interés en un contacto seguido.. En Francia peor todavía. En cambio, Balducci, Girardi han tenido una relación de muchos años con el Partido Comunista Italiano, escribían en l'Unitá y han estado siempre en polémica. En este momento yo echo mucho a faltar puentes de comunicación lo suficientemente estables. Tampoco aquí en España los hay. Por ejemplo en este proyecto de hacer una revista mensual en la que estaban Vázquez Montalbán y algunos más, salió este tema pero los allí presentes no tenían prácticamente noticia ni relaciones para hacer algo con Noticias Obreras.

Y no me estoy refiriendo a contactos entre personas de esos grupos e invitaciones recíprocas, que esto sí existe más o menos. Lo que quiero decir es que estamos en un momento en el que estos contactos o invitaciones son ya insuficientes. Ha llegado una situación en la que desde el punto de vista teórico, ideológico, hay que rediscutirlo prácticamente todo. Por ejemplo, el volumen este "Euroizquierda y cristianismo", que procede de una iniciativa interesante en Madrid, me invitaron y escribí mi texto ahí, pero una cosa es la superposición de escritos, que cada cual firma individualmente y otra cosa es la discusión y puesta en común de una reflexión político-teórica en un momento que eso no existe. Ahí cada cual va con su texto, cuenta lo que piensa en líneas generales pero cada cual se va a su sitio, sigue trabajando en su sitio y no se da ningún paso adelante para hacer cosas conjuntamente.

La reflexión conjunta y el debate es todavía muy insuficiente. La discusión no ha pasado todavía de una reflexión general acerca del mal momento en el que estamos, que lo admite todo el mundo con matices distintos, pero en otros planos más concretos sigue habiendo dificultades e incompresiones notables. En aquel mismo marco fue muy evidente : en el momento en que se pasó de los discrusos generales a la discusión particular sobre la enseñanza y la educación en España se armó el follón. Rafael Díaz-Salazar empezó a distinguir y con él la mayoría de los cristianos militates que estaban allí, distinguieron con un corte muy claro entre laicidad y laicismo y tendían a considerar laicismo a casi todo, digámoslo así, y el grupo de gente socialista, de izquierdas, republicanos que había allí, y que a mí me parecían gente interesante, aunque no era mi punto de vista, quedaron muy apartados. Se vio enseguida que las dos formas tradicionales hispánicas de pegarse sobre estos problemas seguían existiendo en las cabezas de los unos y de los otros. El anticlericalismo de los unos prolongado en la antirreligiosidad sin distinciones y la sospecha de los otros de que querían llevarles al huerto en cuestiones de enseñanza, etc.era clarísimo. Creo además que la prueba concreta de eso es que en cuanto se hacen propuestas sobre introducir análisis comparado de las religiones en los planes de enseñanza, casi siempre hay muchas reticencias en todas partes. Este tipo de problemas habría que tener la valentía de situarlos directamente en una discusión más amplia y general. Habría que coger el toro por los cuernos, hacer el listado de los puntos conflictivos e intentar desandar el pensamiento de cada cual.

La primera cosa que querría decir es que a mí lo de considerarme marxista o no, siempre me ha parecido una cosa secundaria, aunque pueda parecer otra cosa desde fuera, no es mi asunto. También para Manolo Sacristán lo de ser marxista era tan secundario que en discusiones bastante serias que tuvimos con amigos y colegas a mediados de los 70, Manolo quería considerarse fundamentalmente comunista. Yo también. Para mí, el marxismo es una historia de la que han salido muchas cosas. Desde hace mucho tiempo, prácticamente desde que era estudiante, que siempre consideré que eso del marxismo, en parte, había pasado a ser uno de los elementos de la cultura superior de la gente más o menos culta europea y que, para entendernos, había marxistas de derechas y marxistas de izquierdas. La línea divisoria de la lucha social y política en nuestro mundo, no pasaba por ser marxista o no marxista. De estudiante ya me encontraba más a gusto en las batallitas cotidianas con gente que no eran marxistas sino

que eran anarquistas, cristianos o socialistas utópicos, que con los marxistas. Me parecía que eso del marxismo llevaba sin más a un punto social-demócrata... porque es verdad : la cruz del marxista ortodoxo es su conversión en social-demócrata, como la cruz de un anarquista ortodoxo es acabar convertido en un fascista. Aprendí de mi madre que la FAI y la Falange era lo mismo; claro que no era lo mismo, pero luego con los años, me he dado cuenta lo qué quería decir y por qué las dos grandes desviaciones de estas tradiciones han dado lugar a cosas muy importantes desde el punto de vista de masas que se llama "nacionalsocialismo" de uno u otro signo, el naciismo o el estalinismo.

Es un error que incluso la gente que se considera marxista y socialista ni siquiera ha hecho el esfuerzo de entender que la llamada superación del socialismo cristiano en los años 40 del siglo pasado tiene una base sentimental real con el surgimiento de una cultura laica alternativa, y que eso no tiene comparación posible en el mundo de hoy, que está haciendo el camino al revés. No es una idea que tenga ahora, la tengo desde hace mucho tiempo. En una situación así, el problema es como se va hacia una cultura laica tolerante que sea consciente de las dificultades, obstáculos y problemas de lo que ha sido la cultura laica de izquierdas hasta ahora. Algunos tipos lo han visto. Manolo tenía muy claro que uno de los problemas principales del marxismo es que nunca ningún marxista había dicho nada interesante sobre un tema tan clave para las personas como la muerte. Y una cosmovisión que se pretende globalizadora y que no tiene teorías, explicación, no se sabe nada, no sólo de la muerte, sino de casi ninguno de los grandes problemas del individuo... Por ejemplo, la relación entre mundo privado y mundo público. La vía que un marxista contemporáneo puede tener para empezar a vislumbrar algo en esa línea pues puede ser estudiar la tragedia de Gramsci, por ejemplo, o cosas así, pero específicamente reflexión acerca de mundo privado y mundo público no la ha habido, entre otras cosas, porque a la mayor parte de la gente que conocemos en los años 60-70 en España, incluidos compañeros míos, les he oído decir varias veces que "no tengo vida privada" en los momentos en que eran luchadores por la libertad del individuo... aunque también hay que ser tolerante con eso, porque uno decía "no tengo vida privada porque dedico toda mi vida a la causa.." pero se estaban mintiendo a sí mismo. Eso es falso.

CAPITOL 7

LES REACCIONS DELS ENTREVISTATS Valors-ideologia i praxi

**"La utopia no es un lugar al que llegar
sino un camino que tomar"**

Presentació. Ideologia i valors.

1. Dreta-Esquerra ? Valors explícits a les entrevistes
2. La reflexió a partir de les experiències

Texts seleccionats

Temes de debat, conclusions

La frontera entre ideologia i valors no està clarament delimitada. Unes i altres son sistemes de creences que ens faciliten una determinada lectura del món i orienten l'acció. Les ideologies, més que els valors, orienten el pensament a una determinada visió, interpretació i faciliten l'estatègia per a inserir-se en el món, son sistemes de representacions (imatges, mites, conceptes). Però mentre que la ideologia la referim a un cos organitzat d'idees, els valors més aviat els referim a actituds profundes. La ideologia l'adquirim amb l'exercici de la raó, els valors per procediments no-racionals, en el mateix moment del creixement i desenvolupament de la personalitat, amb els contactes de la vida quotidiana, per afinitats amb altres persones, contrast, l'educació familiar, etc. Les ideologies arriben a formar com un cos organitzat en forma de teoria. Un es pot adherir a una teoria i convertir-la en el motor fonamental de la seva acció, per això les ideologies troben amb facilitat la manera d'expressar-se i de poder actuar a través de les organitzacions socials (polítiques, religioses, institucions jurídiques, escola..). Hi ha una relativa fàcil interacció entre ideologia i acció. Amb argumentacions racionals podem convèncer als altres de la bondat o no d'una teoria o d'una ideologia i fins i tot podem convèncer de la necessitat d'abandonar-ne una per abraçar-ne una altra. Però les ideologies convertides en teoria i estratègies d'actuació alhora asseguruen la cohesió social i poden separar, compartimenten i classifiquen la societat. Es pot arribar a matar per les idees. Els valors comuns més aviat poden generar comprensió entre persones que en la pràctica han traduït aquests valors comuns en ideologies diferents.

Per a que una persona sigui fidel a una ideologia i mantingui actituds coherents, prèviament cal que tingui uns valors profunds que li mantingui l'adhesió i l'alimentin més enllà de les adversitats. Totes les cultures son sistemes de valors, capaços de proporcionar explicacions i motivacions... des dels temes més abstractes a les questions més concretes. i a l'interior de cada cultura hi ha els "valors dominants", de la cultura

dominant, hegemònica, i petites unitats independents "inconformistes", que qüestionen el model etc.. L'escala de valors de les quals no és l'escala de valors dominant. Si la seva escala de valors coincideix amb l'escala de valors de la cultura dominant, la coherència entre valors - ideologia i actituds no requereix gaire esforç : es tracta de deixar-se portar pels aconteixements i eliminar tot possible element de crítica. En això rau l'èxit de la ideologia de "la crisi de la ideologia".

Quan els valors personals van contra-corrent als de la cultura dominant, la coherència és difícil de mantenir. Si els valors que sustenten les actituds no estan molt fortament arrelats a la personalitat, primer s'aniràn canviant les actituds davant els aconteixements de la vida quotidiana i després es buscaràn les justificacions ideològiques del canvi que tranquilitzin teòricament l'interessat. No es mes però que una simple adequació de la ideologia personal als valors reals que un ja tenia i que per algun motiu no s'atrevia a manifestar.

Els valors arrelats a la personalitat són més difícils de modificar que les ideologies. També son més difícils d'expressar tot i que la seva influència potencial es manté latent fins que es presenta l'ocasió adequada. Es difícil trobar la connexió adequada entre els valors que a un el sustenten i la corresponent postura política o acció necessària a dur a terme perquè els valors estan per sobre de les ideologies i organitzacions que els representen. Quan una societat renuncia a un sistema de valors i el substitueix per un altre canvia les bases sobre les que se sustenta. És una mutació.

El trànsit de la societat rural a la societat urbana o industrial o de la societat religiosa a la societat laica foren mutacions d'aquestes característiques i probablement el món d'ara està en trànsit cap a una altra mutació. Les noves formes d'organització social i política i els nous símbols i ideologies apunten cap a un canvi global. No està en mans dels entrevistats aconseguir-lo, però que senten la responsabilitat d'intervenir-hi.

Els entrevistats -tots, tan els militants de partit com els que no ho són- estan incòmodes amb l'actual estructura de partits. Els partits polítics de les societats occidentals van néixer a l'època en la que el conflicte de classes socials era viscut com una qüestió de supervivència material. Una de les raons d'aquesta incomoditat és el pes que han adquirit els valors postmaterialistes en la nostra societat del benestar. Les lluites de l'obrer industrial o camperol tenien l'origen en la base classista de la societat. Burgès-proletari al segle passat tenia un fàcil correlat en partits polítics de dreta o esquerra, que se suposava representaven millor els respectius interessos. Però els nous moviments socials i els valors postmaterialistes que defensen -des de la major qualitat de vida estil "burgès", fins a la lluita antinuclear o moviments de solidaritat- han fet variar les referències. Inglehart senyala que a França, l'electorat comunista no

es mes favorable al moviment ecologista o antinuclear que l'electorat de dreta ¹. En canvi, segueix el mateix autor, si a l'inici l'opinió pública situava als nous moviments mes o menys al centre de l'espectre que va de l'esquerra a la dreta, sense haver canviat els seus pressupòsits socials avui la opinió pública els situaria a l'esquerra.

Per citar només alguns exemples que han sortit a les entrevistes : la participació, reclamada pels moviments socials contrasta amb la tendència burocràtica i jerarquitzant que alguns entrevistats manifesten com a vicis també de l'esquerra; alguns dels entrevistats dels que podríem dir que formen part dels nous moviments socials constaten haver-se hagut d'enfrontar en alguna ocasió a la coincidència d'interessos entre empresaris i obrers (en ocasió per exemple de trasllad d'armament al Tercer Món); històricament l'esquerra ha considerat bo i progresista tan el creixement econòmic com el progrés tècnic, avui en canvi, aquesta "nova esquerra" desconfia de tots dos. etc.

Tots els entrevistats es manifesten fidels a uns valors profunds que han hagut d'anar purificant i solidificant davant les dificultats : el franquisme, el postfranquisme, les escissions, els nous moviments socials, etc.. Aquests valors -moltes vegades expressats, més que amb paraules, implícitament a través dels itineraris de vida- ténen dues cares : la crítica a la societat actual (explicada ja en els capítols anteriors), i la positiva, l'intent de construir una cosa nova.

Explicar com pretenen fer-ho és l'objectiu del capítol present. Igual que en el primer i el segon, aquest torna a ser un capítol de presentació dels entrevistats. Però ara ho faré com a col·lectiu, llegint les entrevistes en un sol bloc, perquè independentment de les diferències que els separen, el substracte de valors i actituds és comú. L'"antologia" podria ser molt més llarga, però per raons d'espai i perquè ho expressen millor ells mateixos en els respectius texts seré forçosament breu indicant la idea de l'entrevistat amb una frase curta. No cal recordar, d'altra banda que en la majoria d'ells parlen més els fets, el testimoni de vida, els valors implícits, que les pròpies paraules. Si precisament alguna cosa té de recomfortant el món actual es saber que enmig de la duresa de les circumstàncies hi ha encara tants testimonis d'esperança.

A la primera part i amb l'ajuda dels texts intentem exposar quins són els valors que de manera conscient o inconscient manifesten que els mouen i que en la pràctica es tradueixen en experiències concretes. Les alternatives de futur no prendran cos només a partir de valors viscuts individualment, sino a partir de la ideologia expressada en fets. A la segona part expliquen el significat que els entrevistats donen a algunes de les experiències en les que estan compromesos.

¹ INGLEHART, Ronald. *Valores, ideología y movilización cognitiva a Los nuevos movimientos sociales*. pg. 89 Ed. Alfons el Magnànim, València 1992. i INGLEHART, Ronald, *El cambio cultural en las sociedades industriales avanzadas*

1. Dreta-Esquerra. Valors explícits a les entrevistes

Pels entrevistats què vol dir doncs dretes - esquerres ? separació més retòrica que real ? : No !. Per ells és encara alguna de les poques paraules-símbol que queden. Reclamen tossudament "ser d'esquerres" com a senyal d'identitat. Però el contingut semàntic d'aquesta "esquerra" de la qual es reclamen, durant els últims anys ha anat canviant de manera imperceptible però sense parar. Evidentment que inclou també l'antic concepte social de defensa de la classe obrera. Però només amb el significat històric és impossible avui analitzar els problemes nous. La delimitació dels camps només per la ideologia o per les raons de la "lluita de classes" en el sentit clàssic del terme, no té sentit. I no serà tampoc una defensa del "medi ambient" a l'estil de la dreta. El peculiar component que els entrevistats hi posen es el dels valors de la solidaritat i de la dignitat de la persona, amb no gaires més formulacions ideològiques, a partir d'uns principis molt genèrics "solidaritat, igualtat, respecte..." que remeten sobretot a actituds personals. Es una constatació important que es dedueix de les entrevistes i que apareix com a base d'una nova manera d'entendre "l'esquerra" i la capacitat d'entesa entre les diferents "esquerres"... Confusió o poca definició "ideològica" que a vegades porta a què políticament els entrevistats sembla que necessitin "definirse" d'esquerra, mentres que a la dreta, que culturalment i políticament apareix com a guanyadora, no li cal...

A la llarga reflexió que Ignasi Riera fa a l'entrevista sobre "valors nous" i "valors antics" refusa amb energia els conceptes de "Nous" moviments socials o de "nous" valors. En definitiva, son els valors de l'esquerra de sempre.

"compte amb la trampa dels "nous" valors..." (Ignasi Riera)

1. L'entrega als "altres", per la solidaritat, és l'autèntica frontera entre la dreta i l'esquerra

"La frontera está donde siempre..." (Carolina Aguado)

"el bé als demás està per sobredel bé individual..." (Pep Castro)

"Hubiera depurado a mi propio hermano en caso de corrupción" (Pepe Castellano)

2. La fermesa profunda en les pròpies idees és un valor en sí mateix perquè es el que dóna la força en la vida personal per continuar

"Me creo lo que hago, eso es lo que me da fuerza..." (Carolina Aguado)

"Són les veritats de sempre... son problemes de consciència.." (Xav.Badia-Montserrat Roca)

3. Coherència en la vida personal entre el que es diu i el que es fa, entre valors proclamats i vida privada...

"Vaig deixar la casa de la Bonanova per venir a Bellvitge.. quan jo era rica i t'asseguro que no ho enyoro.." (Josefa Aigé)

4. Opció de ser "antisistema", d'aniar contracorrent com una opció conscient i assumida i sense voler caure en la marginalitat. No separació entre els camps polític, social i econòmic.

"Aquí ser d'IC és una heroicitat, es un desperstigi, és jugarte-la. Ho vivim com si fos des de la marginalitat, encara que sabem que tenim raó (Xavier Badia i Montserrat Roca)

5. Resistència davant de l'adversitat i perseverança com valors indestruïbles del compromís

"Resistència malgrat les derrotes a dintre i a fora del propi partit (Pepe Castellano)

"crec que si hem fet el que hem fet ara cal continuar i ser perseverant.." (Xavier Badia i Montserrat Roca)

"Importància de la constància del gota-a-gota.." (Pep Castro)

"Que sea lo que sea, Carolina no abandona. Soy comunista" (Carolina Aguado)

6. Optimisme de la voluntat davant del pessimisme de la raó

"Sé que hem perdut la batalla, però cal continuar la lluita per la utopia, per la justesa de les nostres idees, malgrat que ara no ténen èxit i potser no el tindran. Es difícil canviar les coses, però estem convençuts que aquests valors són els que haurien de canviar el món." (Antònia Castellana)

".. l'exemple dels dos venedors de sabates al Marroc..." (Pepe Castellano)

7. Esperança que a la fi s'aconseguirà. S'és conscient que no tot és per avui. Esperança utòpica

"A lo mejor yo no lo veo, pero sí que lo verá mi hija..." (Carolina Aguado)

"Abans tot era d'avui per demà... el món no el curarem. potser només podrem fer un parell de cosetes.." (Antònia Castellana)

"El tiempo de una generación a nosotros nos parece largo. Visto en perspectiva histórica es como un soplo.." (Pepe Castellano)

8. Gaudir de la lluita. Lluitar no es una càrrega, és el camí cap a la llibertat personal.

"He disfrutado cantidad, cantidad, cantidad..." (Carolina Aguado)

"Treballar així t'omple de pau, satisfacció, felicitat..." (Josefa Aigé)

"Penso que es bàsic gaudir de les coses petites, disfrutar fent coses.. en cas contrari t'angoixes, et queixes, et preocupes, perds la frescura personal.." (Antònia Castellana)

"No considero haver fet sacrificis. M'ho he cregut. Viure l'entorn amb optimisme és necessari per poder educar" (Pep Castro)

9. L'actitud vital com a necessària actitud psicològica que predisposa a la fermesa

"Tinc el subconscient disposat, haig d'estar atent a la "circumstància històrica.. tinc al cap servir al poble de tot cor. Necesito el contacte amb els altres, si

perdo el contacte desapareixo. He après tantes coses dels altres..." (Luís Caparrós)

"No podem baixar la guàrdia i deixar-nos arrossegar. En tot moment hem de vetllar i criticar" (Antònia Castellana)

10. El valor dels testimonis com estímul i del grup com a necessitat per a mantenirse

"cuando peinsas en abandonar, piensas en la gente, en los compañeros que tienes.. en Jan, en Clara, en Carmen y dices, pues mira, sigo. Con esa gente voy adelante donde sea. Mira el mismo Gregorio.. Y luego preguntamos por la frontera entre la derecha y la izquierda! Mírala, ahí la tienes. Continúa su trabajo con dignidad.. es una dignidad muy bonita." (Carolina Aguado)

"M'aguanta el fill que s'em va morir.. Als nens, la fe en el Crist no es transmet amb paraules. Es el testimoni dels pares, l'exemple no parlat..." (Josefa Aigé)

"l'entorn familiar, fonamental punt de referència fonamental per a prendre opcions.." (Carmen Arranz)

"les persones son fonamental, al cap i a la fi els programes dels partits els fan les persones" (Carme Arranz)

"Mentres tinguis un grup amb el que puguis parlar, et vas mantenint una mica.. per això hem entrat a la HOAC" (Xavier Badia i Montserrat Roca)

"Ser de izquierda lo aprendí de mi padre. Es una herencia" (Pepe Castellano)

"Exemple nefast entre els joves dels polítics arribistes..." (Pep Castro)

"despreci?, pena? per la gent que fa de la opció personal un punt de referència més fort que el de la fidelitat als principis...exemples concrets de persones públiques que s'han passat al PSOE.." (Antònia Castellana)

11. Les organitzacions com a escola formativa. Fidelitat a allò que t'han donat i que ha donat el sentit a la teva vida. Descobrimet de la organització com a lloc on es practiquen els valors de la igualtat.

"El partido, para mi ha sido como una escuela de adultos.." (Carolina Aguado)

"Valor del treball en grup, depens dels altres, es com un trapezistaamb xarxa.." (Pepe Castro)

"la lluita dintre del propi partit, el PSC, per voler que se sigui fidel als principis socialistes.." (Pepe Castellano)

12. La vivència personal forta i les ruptures i trencaments dintre de la organització com a moments de replantejament... els trencaments del partit o les traicions son alguna cosa més que simples trencaments o traicions.

"després del que em van obligar a fer, la gent del PSUC va perdre tota credibilitat per mi.. " (Carmen Arranz)

13. Importància dels valors de l'individu. Hi ha crisi de societat perquè hi ha crisi de l'individu. El respecte a un mateix, a la professió, al silenci..

"Canvi social i canvi polític.. sí, però cal un espai per a les persones. Es fonamental comatibilitzar les dues coses.. el contrari es el suïcidi. Cal una vida personal equilibrada" (Ant. Castellana)

"Necessitat personal d'interiorització i de silenci..." (Ignasi Riera)

14. Consciència de la debilitat de la gent, tolerància, paciència, no escandalitzar-se...

"Cal partir dels processos de la gent, no desanimarse per la gent que ho deixa o que s'instala, s'hi ha de comptar... (Pep Castro)

15. Les derrotes com a factor de reafirmació de les idees que són d'esquerres

"He aprendido perdiendo, perdiendo siempre (referint-se a principis, coherència, fermesa...)..." (Pepe Castellano)

16. El dubte com a manifestació de fermesa en els moments de crisi

"No soy hombre de rotundidades... no sé...sigo pedaleando para no caerme.." (Pepe Castellano)

17 Valor de la democràcia com a sistema d'organització de la vida col·lectiva, més profund que la seva concreció històrica

"mercadeo de votos, marketing político... han prostituido la democracia..." (Pepe Castellano)

18. Internacionalisme, nova consciència Nord/Sud

19. Respecte a totes les cultures, relativisme dels valors

20. "Ecumenisme" dels valors, més enllà de les ideologies : entre creients i no creients, per la "solidaritat amb les esquerres", per una mena de "socialisme intuitiu"

"Todo lo que corresponde a la izquierda es en parte algo también mio.." (Pepe Castellano)

21. La "praxi" com a instrument de purificació de les teories i de la solidesa dels valors, actituds i opcions. Costos personals molt forts, però tothom tornaria a començar pel mateix camí.

2. La reflexió a partir de les experiències

Les alternatives no prendran cos només a partir de la ideologia, sino a partir de la ideologia expressada en fets concrets, a partir de l'experiència i la pràctica. D'aquí el valor de les "microexperiències". Retorn al principi de la "praxi" com a criteri de veritat...

Davant de la dificultat de grans projectes i de ser conscients de les limitacions, a. quina és l'actitud dels entrevistats davant de la pròpia experiència? b. quin és el valor "ideològic" o "universalitzable" i intel·lectual de les micropexperiències ?

"Les experiències concretes per sí soles no ténen cap valor de futur... depèn"
(Ramon Luque)

"Mentres no aconseguim "canviar el món" deixarem que la gent es mori de gana?. Jo ja he renunciat a canviar el món" (Luis de Sebastian)

"Determinades actituds de solidaritat acaben fent mes mal que bé i no resolen el problema de fons. " (Martí Olivella)

Els entrevistats no parlen des de la teoria sino des del seu compromís quotidià. Hi ha una implicació amb la feina o entitat que va més enllà de lo estrictament racional, una implicació total de la personalitat en hores, dedicació o esforç. Es té la sensació i la seguretat que el que està fent es important per la col·lectivitat : alfabetització, atenció als immigrants, participació política en un partit, etc.. i no es medeixen els costos. Sembla com si la feina arrossegui a les persones més enllà de les seves possibilitats sense que per això hi hagi cap sensació d'angúnia o atabalament.

Però, en quin marc se situen aquestes experiències? hi ha possibilitat d'incidir en un projecte més global o se situen en el terreny de la autosatisfacció personal? Obviament les respostes son diferents segons el tipus de feina, la professionalitat..

Per la seva naturalesa hi ha experiències que difícilment son universalitzables : la dedicació a la pròpia professió (Carlos Jiménez Villarejo, Mercedes Chacón, Francisco Fernández Buey...), les que per la seva funció ja ténen una visió global, els polítics (Joan Saura, Ramón Luque, Eulàlia Vintró, Pepe Castellano, Fina Rubio), les que només es plantejen la autoocupació (Ferrer, Calderón); les dedicades a sectors de marginació, per la seva pròpia naturalesa (Marià Fortuny, Eduardo Ocio...)

Hi ha experiències que pretenen directament una reivindicació política : treball amb immigració estrangera ((Caparrós, Fisas..), moviment d'escoles d'adults (Formariz), moviment per l'escola pública del col·lectiu CEPEC (Company-Batallé i Viuà), participació directa en el sindicat (Garcia Nieto, Tomás Martínez, Simón Rosado), moviment per la pau i la desmilitarització (Arcadi Oliveres, Vicens Fisas), promoció de la vida associativa (Carme Arranz, Montse Perelló..) Des d'un plantejament difícil d'acceptar per part de les institucions, s'aprofiten les possibles esclatxes Els requisits necessaris que, de fet, manifesten els entrevistats per tenir aquest plantejament son : voler, tenir plantejament polític i dotarse dels instruments necessaris. Hi ha de manera explícita una voluntat eficaç que es posa de manifest amb els instruments que s'utilitzen: medis institucionals i polítics on es defineixen les polítiques (no només de les institucions per treure recursos) : Parlament, organismes assessors, institucions locals etc.; coordinació amb altres entitats o institucions amb objectius semblants tan a nivell nacional com internacional : desarmament, alfabetització d'adults, sindical, solidaritat...

Els entrevistats manifesten la voluntat que les microexperiències siguin "universalitzables". La majoria s'ho han plantejat : Cooperativa la Olivera (Ahumada i

Ayats : "creiem que té significat tan pel món del camp com pel món de deficients"); Centre d'Estudis de l'Hospitalet (Carme Arranz i Montserrat Perelló "voiem revitalitzar la societat civil i tenim contactes amb l'exterior"); Escola d'Adults negres Samba Kubaly (Lluís Caparrós "hem plantejat el model d'escola com a model d'integració...hem rebut la menció de la UNESCO i el premi Miguel Hernández del MEC"); Escola Patufet-St. Jordi (Montserrat company i Francesc Batallé "la transformació en escola pública..."); la AEPA i el moviment d'Escoles d'Adults (Alfons Formariz "estem coordinats amb la resta d'Espanya, formo part del Consell Assessor de la Conselleria"); Sindical (Simón Rosado "estem connectats amb els sindicats d'Europa", Joan García Nieto "el sindicalisme ha connectarse amb els moviments de solidaritat i de la marginació"); moviment de solidaritat (Josep Ribera "des de la federació d'ONGs. d'Espanya hem incidit...); marginació (Adrià Trescents "he procurat coordinar tot el que es fa.. però ara ja no puc més...) etc..

TEXTS capítol 7

A. Consideracions generals sobre valors

1. Xavier Morte i Albert Pallarès - Valors predominants en la societat. el canvi en la persona, previ al canvi en la societat. Necessitat de la interiorització.
2. Vicens Fisas - Valors morals necessaris i integritat personal
3. Ignasi Riera - Els nous valors son els valors de sempre. El valors del silenci i la interiorització. L'antifranquisme d'alguns.. El postmodernisme i els trànsfuges ideològics.
4. Mercedes Chacón - El valor de la persona individual. Fer grans coses vol dir estar per les persones en concret.
5. Josep Ribera. Importància de la formació i informació, per a prendre consciència

B. Consideracions sobre les "microexperiències"... D'entre totes les consideracions que es fan sobre la necessitat d'enfortir la societat civil i el valor de transformació...

6. Joana Poncet - Cal formació i debat tant com gestionar des de l'administració.
7. Ramón Luque - No serveixen com a "indicador" si no es situen en un marc més global
8. Martí Olivella - Hi ha moltes iniciatives petites, però les microexperiències no serveixen si no es planteja el canvi global.
9. Luis de Sebastian - El tot o res no serveix pensant en la solidaritat
10. Dolores Fuentes i Pepe Trujillo - El valor es relatiu..
- 11- Arcadi Oliveres - Els presupòsits globals del moviment per la pau i desmilitarització.

B. Algunes experiències en concret (apart de les que ja s'han exposat : les de caràcter polític des d'un partit o des d'una institució pública, o les de caràcter sindical)

12. Montserrat Company i Francesc Batallé - L'experiència de l'educació.
13. Josep Delàs- Experiència d'educació comunitària : les xarxes d'intercanvi cultural
14. Alfons Formariz - L'educació d'adults i l'Associació per a l'educació permanent d'adults.
15. Francisco Fernández Buey - Necessitat de crear petit grups de reflexió. La funció de la revista Mientras Tanto.
16. Joan Garcia Nieto - Objectius de la fundació Utopia
17. Carles Ferrer i Jacinto Camba - possibilitat de la autoocupació. Creació d'una llibreria
18. Carles Ahumada - Cooperativa La Olivera per a deficients
19. Antonio Calderón - Seguir fent teatre. Companyia la Bohèmia
20. Romà Fortuny - La cooperativa Engrunes de drapaires.
21. Eduardo Ocio i Rosa Casamartina - Viure en comunitat a drapaires d'Emaús.

22. Roser Garriga i Amèlia Romero - Grups de dones i el grup Espurna
23. Maite Sirera - Cooperació amb el Tercer Món i l'associació universitària Món-3
24. Jordi Petit - Perquè de la Coordinadora Gai i funcions i serveis.
25. Andreu Trias - La sardana com a instrument de trobada
26. Francisco Segura - La JOC com a institució educativa

C. Les actituds personals i les esperances

27. Lluís Caparrós - Amb els immigrants negres de Girona, he trobat un nou sentit de la família.
28. Pep Ribera - Cal una nova actitud... exemple de possibilitats de fer estudis superiors i doctorats a universitats del Tercer Món.
29. Paco Marín. - Tenir esperança en el futur perquè el present no pot ser pitjor.
30. Tomás Martínez. - Optimisme respecte del futur
31. Carmen Diaz. - Acceptar els canvis i seguir lluitant, única sortida
32. Pep Castro. - No es pot viure la situació actual amb angoixa.
33. Carolina Aguado. - Només podem fer que resisitir.
34. Josep Delàs.- Dos possibles discursos : el pessimista o el de la utopia
35. Lluís Hernández.- Crec en la utopia
36. Pepe Castellanos. - Perdedors?, NO. La utopia no es un final sino el camí.

TEMES DE DEBAT I CONCLUSIONS

1. La gent amb poca formació "acadèmica" i sotmesos com tothom als sistemes d'informació i valoració dels aconteixements dels mass-media coincideixen en la diagnosi i anàlisi de la crisi de la societat que fan els teòrics i analistes, sociòlegs i polítics. A través de quins canals es generen aquestes opinions i valors ?

2. L'experiència és font de coneixement. Perquè sigui també criteri de veritat per a intervenir socialment, quines exigències de tipus ètic, social, epistemològic, etc.. hauria de tenir ? Sobre quines bases hauria d'assentarse el necessari "debat" o "intercanvi" d'experiències per a poder reconstruir un pensament d'esquerres?

Xavier Morte i Albert Pallarès

ALBERT : Parlar d'actituds no té sentit si no es comença per un nivell individual. Hi ha gent que està predicant una cosa però és incapaç de portar una vida personal en concordança amb el què diu, i llavors no té sentit res del què fa.

L'única manera de predicar sigui com sigui, és amb l'exemple. És la influència més gran, perquè no estàs dient "que es faci" una cosa. L'estàs fent. Té més importància i més pes el "fer" que només el "dir". Si un "fa", evita les especulacions, fas la teva vida i a través dels fets proposes una cosa. No estàs dient a ningú el què ha de fer. És el que intentem fer a la Coordinadora Gai, ser una mica conseqüents amb la nostra vida, som homosexuals i diem "som homosexuals", no diem que els demés hagin de ser-ho o no, ho som i fem el que som.

XAVIER : Són més importants els fets que les paraules, però la feina del polític és parlar molt, parlar molt... cada dia al telediari veus cassos de corrupció, incongruència i contradicció. De tot el que diuen, has de fer cas a la meitat. Fer una cosa té tanta influència a la gent que t'envolta... el que fa, i fer-ho en silenci, sense dir res, té molta més força encara.

S'han de posar en qüestió els valors que imperen en el món occidental. Ara reivindico i poso en pràctica uns valors que no són els que imperen. Tothom està parlant de la crisi de valors, els que ara fa uns anys eren "yuppies" ja estan tornant-se "hippies" altra vegada perquè volen guanyar tants diners que no tenen temps de gastar-se'ls, per això està arribant aquest nou moviment de la nueva era o "new age", dels nous valors, de la solidaritat... i tornarem al hippisme. Estic convençut que en pocs anys tornarà el moviment hippy, potser amb una estètica diferent, no vol dir que es torni als cabells llargs i les túniques, però a una filosofia semblant del que van ser els anys 60, allò de "haz el amor y no la guerra", la gent vivint en comunes, gent cultivant la terra, vivint en el camp... Conec gent que està començant-ho a fer. L'única cosa que necessitem en aquesta vida és tenir el "carinyo" de la gent, viure en harmonia amb la natura, amb tu mateix i amb els demés. Si vivim els valors que ens donen, ni vivim bé nosaltres mateixos, ni vivim en harmonia amb la gent que ens envolta ni amb la natura perquè l'estem destruint.

ALBERT : Aquest canvi, ara ja s'ha tomat en una qüestió de supervivència. La gent que sigui mínimament sensible s'ha d'adonar que arribarà un moment en que s'haurà de dir prou a aquest model de vida.

XAVIER : Ja hi ha gent que ho diu. Jo ja he dit prou, tu també, però sempre hi ha uns grups que són primers... suposo que d'aquí a 40 anys no hi haurà ningú que sigui "yuppi-capitalista" que vulgui arribar al número ú i guanyar un kilo al mes, perquè la gent s'està començant a adonar que el més preciós que hi ha en la vida és estimar i tenir temps per a tu, i tot això no et deixa tenir-ne. La solidaritat que demanem com a gais, la vas estenent a d'altres esferes i a nivell mundial. Em repugna veure que hi ha una part del món que està menjant i tres quartes parts passen gana. Doncs això és resultat del mateix sistema que fa que es margini a immigrants, a gent que té una pràctica sexual diferent de la que impera. Són els mateixos els que discriminen als homosexuals, que els que discriminen al tercer món. No és ningú en concret, és el sistema que està format per una piràmide. La humanitat és immadura, infantil. No vull anar d'il·luminat, el món és infantil, pueril, primari, ens cal l'opinió dels demés per fer la nostra. Però hauríem de fer un esforç per entrar a nosaltres mateixos per a conèixe'ns, si tothom fés aquesta introspecció i durant una temporadeta fés vida d'ermità o de monjo, seria com un reciclatge, com un "lavado de lavadora", i que el que sortiria seria diferent. La gent viu de cara l'exterior, pendents del que opinen o del que diràn, els importa molt el que pugui dir la veïna : "A la Pepeta l'interessa molt que la Teresina li digui que porta un vestit preciós o que tenen un cotxe elegant...". Això és infantil, és com el nen que compara els juguets dels reis "el meu és millor que el teu "

ALBERT : Diuen que l'únic que compta és la professionalitat, la competència, l'eficàcia, el rendiment, produir...

XAVIER : Per sort jo me'n he escapat... però hi ha poca gent que se'n escapi. Cal anar endins d'un mateix, aprofundir, fer anàlisis, viure en silenci una temporada per a

poder saber què desitges. Si preguntes "vostè que desitja a la vida?" no saben contestar-te, la gent no sap el què vol perquè ja n'hi ha d'altres que li diuen què ha de voler "compre este detergente, compre este coche que será feliz, esta colonia, esta casa, cásese, tenga hijos..." Però si a una persona, fredament, li fas la pregunta "vostè que desitja en aquesta vida?, què vol fer per ser feliç?". No ho saben.. I estic parlant de coses i valors fonamentals que qualsevol persona mínimament sensata a qualsevol lloc del món o de la tribu més perduda de papúas ja sabrien contestar. Es tracta d'anar endins i mirar "quin sentit té la meua vida aquí, per què estic aquí? què vull?".

ALBERT : Els sentiments són iguals a tot arreu, és igual que siguem d'aquí o papúes. Com que aquest principi és tan fonamental i com que ningú ho vol veure, arribarà un moment que no podrem ja fer més fugides endavant i tornarem, tornarem.. no hi tindrem més remei. Per canviar les coses, abans un s'ha de conèixer bé a si mateix, i estar segur de si mateix, ser honest amb un mateix. L'elecció és fàcil, el que passa que la gent no sap el què vol, l'inseguretats ve de no saber qui ets.

XAVIER : He volgut tenir temps per pensar, per fer lectures de tota mena : espirituals, de pensament, esotèriques, de creixement personal, de conèixer a tu mateix... Ser gai i tenir el Sida és important, però no es tota la personalitat, necessito tenir la meua pròpia visió del món i penso que el que porta el mal de tot, és la visió econòmica del món i el mercantilisme de la societat. L'economia determina el model de relacions entre els homes : els dels EEUU amb els de Sudàfrica, els de la Xina amb els del Japó, i els del Japó amb Espanya, les relacions establertes són purament les econòmiques del món capitalista. Però la degradació ha arribat a tal nivell que els que mai pensaven, ara ja comencen a pensar en l'ecologia perquè el forat d'ozó afecta a l'economia, si no afectés a l'economia i a la salut, que vol dir que també pot afectar la salut dels fills... Si els rics poguessin comprar-se una campana per posar-s'hi com en una closca i viure-hi apart, ningú no parlaria del forat d'ozó. En l'actual moviment ecològic hi ha gent de molt bona fe, jo també estic amb aquesta història, però la raó és d'egoisme econòmic, si el forat d'ozó creix o si es talla la selva Amazònica hi haurà inundacions, el clima canviarà, els pols es descongelaran... i això també afecta als rics. L'Eugenio Trias i del Jose Luis Sampedro ho deien perfectament no fa gaire en un assaig. Hi ha gent que està dient-ho, però trigarà abans que sigui de domini públic. Passa semblant amb la solidaritat. Sovint la solidaritat és una màscara per encobrir l'egoisme. Es el que passa amb els del Nord d'Àfrica que venen aquí. Es moren de gana i vénen. Si es parla d'ajudar-los sovint és purament perquè no ens molestin, perquè no vinguin. D'això en diuen solidaritat i és egoisme.

ALBERT : La gent no canvia les idees fins que no té més remei. sovint les proclames de "canviar la societat" no són més que una excusa per no canviar-se a un mateix. Es hipocresia demanar que els altres facin el que tu no fas. Per exemple en el nostre cas, el problema no és tan que la societat t'accepti com homosexual, el problema es que sovint no ens hi acceptem ni nosaltres mateixos. No té sentit doncs demanar-ho als altres. Si no tenim idees clares i no ens coneixem com a grup i a nosaltres mateixos, la societat serà un reflexe d'aquest desconeixement. Tenim més influència a la societat quan ens coneixem i acceptem nosaltres mateixos, que dient "ens han d'acceptar i han de canviar". Si nosaltres hem canviat i som com volem ser, la societat se n'adona que hem canviat, i no tindran més remei que canviar ells.

XAVIER : S'ha de tractar als demés com voldriem que ens tractessin a nosaltres, això és una màxima universal que si es complís sempre no haurien problemes al món. Si abans de fer alguna cosa, tothom es plantejés "estic actuant com voldria?" i ficar-te al lloc de l'altre i dir "com voldria que em tractessin en aquest cas?" I a partir d'aquí actuar, serien diferents les coses. Per exemple : "vostè que és governant, o vostè que va pel carrer, s'ha posat al lloc d'un somalí ?" I si per casualitat la meua mare m'hagués parit a Somàlia? Si fós un negre que s'està morint de gana, què m'agradaria que la resta del món fes per mi. Potser ningú no s'ha fet mai aquesta pregunta... i després de respondre m'agradaria que em tractessin amb carinyo, amb amor, amb igualtat... potser això seria la solidaritat. Aleshores estaria preparat per dictar una llei al Parlament, perquè a vegades sembla que les lleis no tinguin res a veure amb això. Quan parles amb la gent en aquest tò et diuen "que ingenus.."

ALBERT : Per exemple, el Georges Bush ha d'arreglar primer els seus problemes abans d'intentar arreglar els dels altres. Si no arregla els seus problemes, si no s'estima a sí mateix, si no té un sentiment positiu envers ell mateix no pot tenir en bon concepte ni estimar als altres. És impossible. Si una persona m'agradeix és perquè em sento agredit, i jo he de descobrir perquè em sento així. Si una persona t'insulta és perquè em sento insultat, per què em sento insultat? Si penso que el meu barri és un barri marginal com la Mina, perquè ho penso o perquè hi visc? El remei pot ser o fugir-ne, i encara els faig més marginals, o no sentir-me marginal. Si el remei no el poso jo... Per mi el tipus de vida enriquidor seria ser una mica més conseqüent, fer el que penses, el difícil no és tenir idees sinó posar-les en pràctica.

Vicens Fisas

Hem de ser més "capellans" o integristes, com li vulguis dir.. El discurs de la coherència es el discurs del moralisme, i cal retornar-hi! Irònicament diria que ens fa falta una mica de "fonamentalisme islàmic", de creure's les coses i ser-ne conseqüent. Potser m'explico malament però... jo crec fonamental la coherència entre la vida personal i el missatge polític. El deslligament de les esferes personals no pot funcionar, no podem fer una política alternativa de 8 del matí a 10 de la nit oblidant el component personal i familiar de la nostra vida. Així és com es fa i va al desastre directament. Qui té família, per exemple, ha de mantenir una coherència horària de temps, no pot ser que ara juguis a la revolució i t'oblidis dels fills. Això costa molt d'entendre. O tenir minyona a casa perquè has de fer política. Potser cal que fem menys, però que ho fem amb més coherència. La vida és una cosa més integral.

Avui dia, cada setmana cada dia, cada tarda, tens una oferta de conferències o seminaris sobre immigració, Magreb, etc. Des de la guerra del Golf sobretot. Però no ha augmentat, en absolut, el nombre de persones que es dediquin a treballar directament amb els immigrants, ni que sigui unes poques hores. No hi ha. Em truquen per organitzar cicles... Prou de cicles,tú! Que ens hem de passar la vida fent cicles?. S'en fan i amb molta assistència, a més i la gent queda molt contenta de saber alguna cosa més. Però no n'hi ha prou amb això. Cal fer el pas d'implicar-se en qualsevol cosa, i avui es pot fer en una gama amplíssima, en el camp que vulguis : drets humans, ecologia, pacifisme, etc., te'n pots anar a Càrites o allà on vulguis. Cal una implicació personal i directe en alguna cosa. No està definit en termes de política tradicional però és l'únic que pot donar la força per a què després el projecte polític tingui sentit i sigui coherent.

Aquest discurs el faig sense partir d'una formació cristiano-evangèlica. No vinc d'aquí tot i que tinc amics que vénen de la influència de l'Església però també en tinc d'altres que no i he tingut els mateixos valors. Parteixo del respecte a la significació que tenen les creences en profunditat i en coherència, siguin religioses o siguin polítiques... sempre i quan això comporti donar significació a pròpia vida lligant-la amb la dels demés.

Ignasi Riera

Per mi que parlar de "nous valors" o de "valors alternatius" és un parany. Personalment crec que no n'hi ha de valors alternatius. Més que de "nous valors" o dels aspectes o fórmules d'ara, immediates i concretes, jo prefereixo parlar dels grans principis de sempre,

L'important no és l'etiqueta final que qualifica un moviment actual, sinó els seus fonaments. Els grans moviments històrics per la igualtat ja hi éren a l'època dels grecs. Per exemple, el moviment sufragista va ser més important pel feminisme que el feminisme actual, perquè en allò es basava la futura igualtat. Tant és que entre el sufragistes hi haguéssin feministes en el sentit contemporani del terme i d'altres que no. Deien : "quan faci doscents anys que les dones puguin votar igual que els homes ja veureu com no hi ha tanta discriminació". I tenien raó

Això es pot aplicar a coses més casolanes. Per exemple, acaben de nomenar a M^a. Eugènia Cuenca consellera. Moltes valoracions han sigut "que bé que hi hagi una consellera dona!". D'acord. Però perquè no partir del principi "tothom, sigui home, dona, gitano, blanc o negre té dret a accedir a qualsevol càrrec perquè la llei ho permet?". Nomenar consellers és potestat del President, i si el President vol nomenar un govern tot de dones o tot de negres o tot de gent de Reus, ¡que ho faci, allà ell. Si no t'agrada, cal que a les eleccions lluitis per tal que no torni a ser president un senyor que només vol consellers de Reus i ves a fer aquesta campanya a Tarragona, o a Girona, que estaràn contents i t'aplauriran.

I respecte a l'ecologia igual. No és un tema només de la naturalesa, és un tema de la malversació en general de béns. En Lluís Mallart, en algun dels anàlisis antropològics dels llocs on ha estat parlat de la vivència d'un concepte preciós, el de "depredació inútil". Per exemple, un caçador ha d'anar a caçar per cobrir les seves necessitats i les de la tribu i la família; és bó que hi vagi perquè si ha d'anar a mercat podrà tenir tres o quatre peces que les podrà canviar per claus, armes o el que sigui, però només pot caçar els animals estrictament necessaris pel seu manteniment i en tot cas pel seu intercanvi per un altre producte necessari. Rebutja per tant la depredació inútil, la caça purament per enriquir-se. Aquest és un gran principi, però que ja estava a la base de la moral estoica i. Ara diem "es que en el món d'ara hi ha una voluntat d'enriquiment inútil"... ¡Mentida que sigui cosa d'ara, sempre hi ha sigut! L'home que podia tenir una dona i en tenia 14, és que tenia la voluntat de tenir-ne 13 de massa. Era una exageració i una despesa inútil... "¡és que jo em sento bígam!", molt bé "fes de bígam, però no tinguis un harem de 150!". Quan a la moral llatina parlaven de "res d'exageració i res en excés" ja parlaven d'això. L'ecologia és una conseqüència d'aquest principi.

I també, més que de "grans valors" prefereixo parlar de l'antic valor de la "coherència", o bé de les persones i la seva coherència, i de la pràctica més que de les grans teories.

Això comporta una cosa que no sé si sempre es té prou en compte: la necessitat de reafirmar el valor de la solitud. Considero que la privacitat i la solitud són valors absolutament fonamentals. Això ho dic jo que sóc extrovertit i persona pública però també em penso que puc dir de mi mateix "enormement silenciosa". Al *Poema inacabat de Cadaqués* de n Gabriel Ferrater, si no recordo malament diu que "quan els lúbrics d'ànimes et grapegin l'ànima, fuig" perquè "és bona cosa que han d'anar aprenent que és llarg de fer-se decent, i decent vol dir solitari sense striptease fraternitaris". Tema permanent també a la poesia de Vinyoli.

Curiosament tinc la sensació que aquest no apareix com un valor en sí. Per exemple, sovint apareix com a valor el fet que "aquesta persona es comunica molt bé" però en canvi costa de defensar la necessitat que hi ha d'un espai de privacitat i fins i tot, d'un cert hermetisme.. Aquesta salvaguarda la notes per exemple a vegades en el cas de la vida de la gent ultrapública. Mai ningú, per exemple, ha pogut fer una entrevista amb en Joaquim Maria Puyal sobre cap aspecte de la seva vida privada, perquè ha deixat ben clar que ell és ell i no permet intromissions. Quin periodista de premsa del cor no hauria volgut tenir una exclusiva amb ell? Quina revista no li hauria arribat a oferir ofertes més que milionàries sobre això? "Feu les ofertes que vulgueu que a mi no em caçareu".

Em preocupa molt el tema de la defensa del temps de silenci, de la privacitat. No és un joc de paraules: l'oposició entre temps buit i temps lliure. El temps buit és el que t'ocupa el veure la televisió, l'anar al cinema, el no fotre res, el dormir, etc. pot tenir un valor, però el temps lliure, en el que un diu "ara estaré llegint un text que no necessito per res, assajaré a la cuina un plat que no he de fer per ningú, només ho faré pel gust de fer-lo..", en té un altre. Es tracta d'aquesta activitat personal, no finalista, no necessària. Des del punt de vista educatiu penso que estem atabalant molt les criatures no deixant-los temps per vagar, per donar voltes, per per cantar, caminar...

Quan sento un elogi se'm posen els pès de punta, és una cosa visceral. Quan algú parla parla de tu i en parla bé, penso "ves en compte de qui parla bé de tu". Aquella frase "Senyor : salva'm dels meus amics que dels meus enemics ja me'n defensaré jo" em funciona a nivell de visceralitat.

Es a partir de fets d'aquests que descobreixes que ha d'haver-hi un racó en el qual tu estiguis segur del que fas, no segur per sempre sinó conjunturalment. Segur, per poder resistir tota mena de judicis, favorables o desfavorables. Que ni el judici favorable et faci creure que allò que fas val més del compte ni el judici desfavorable t'ensorri. La persona que depèn dels vents que bufen i de l'afalac, malament rai. Això, jo que tracto molt amb el ram dels escriptors i artistes és horrorós. Es depèn absolutament i infantilment de la crítica. Hi ha gent que amb una crítica queda absolutament desfeta i que no ha tornat a escriure. Hi ha gent que està esperant que el valor o no d'una cosa depengui del ressò de la crítica.

Necessitem tenir un fons personal profund, un judici interior relativament insubornable o una certa ciutadella en el qual tu vulguis refugiar el teu criteri, encara que no d'una mera definitiva perquè pots canviar. Si no és així és molt difícil viure amb l'angúnia de molta gent, companys nostres que et diuen: "mira.. es que finalment vaig acceptar aquest càrrec.. perquè és clar.. es que feia molt anys que estava fotut" i comencen a fer-te una llarga justificació. Tu penses "aquest el que t'està dient és que feia molt temps que desitjava tenir un càrrec important i que anava aguantant el que fós esperant el càrrec...". I no ho critico, ja ens hem tornat tolerants, em sembla molt bé que cadascú defensi el que vulgui defensar, però dius "home a aquesta persona li falta el principi bàsic de coherència", és a dir, no creia de debò en allò que estava fent fins ara, ho creia com un sacrifici...

Ens falta aturar-nos, pensar, tornar a les preguntes fonamentals de "què vull fer, d'on venim, què fem, què volem fer, què és, quin valor té...". o coses semblants... I una vegada aclarit, mou la peça per matar!, però aquest deixar-te dur per la feina esbojarrada el trobo perillós.

Hi ha un concepte històric que sempre tracto de desmitificar que és el de l'antifranquisme. Vaig fer un petit llibre sobre l'antifranquisme *Opressió i resistència*, dirigit a estudiants de batxillerat. Haver de fer aquest llibre em va fer pensar molt en el franquisme i anti-franquisme. Molta gent s'ha anat declarant antifranquistes de tota la vida simplement perquè havien assistit a una reunió del sindicat democràtic o havien anat a manifestacions o fins i tot van ser detinguts durant un mes i aquí es va acabar tot. Però no eren anti-franquistes des del punt de vista social perquè pertanyien a famílies que no tenien problemes econòmics o no eren antifranquistes. Ho dic perquè quan es parla de l'abans i del després i ara en el seu aniversari a tots ens ha tocat escriure molts papers, sempre he insistit que em semblava una bajanada la frase del Vazquez Montalbán "*contra Franco vivíamos mejor*". No és veritat. Hi ha qui sempre ha viscut bé i qui sempre ha viscut malament però, després de Franco, el que no hi ha és la sensació d'estar perseguit i no hi ha coartades morals. Es un punt en el que sempre he insistit molt i penso que fins que la nostra generació no fem una revisió del nostre anti-franquisme ens continuarem dient mentides els uns als altres.

Una vegada dit això em temo que la voluntat de trobar nous valors amaga moltes coses. Per exemple : qui va viure fascinat per la URRSS ? que ho expliqui! De la mateixa manera que es deia que la teràpia de l'Alemanya post-nazi era dir: "si senyor, jo vaig ser nazi, jo vaig participar, vaig fer això i allò, el nazisme se'ns va dur a tots nosaltres.." doncs si en aquell moment tu vas estar fascinat per l'URRSS i creies que hi havia un món en el que hi havia llibertat... que ho expliqui! No passa res. Ho creia molta gent que no tenia res a veure amb el comunisme. Hi ha poemes del Joan Oliver en què parla de l'URRSS i tots aquests temes com "una pàtria on la gent és lliure i la gent s'ho creu" i, per tant, diu que estem en un món en el que hi ha una part en que no hi ha

llibertat i una altra en el que n'hi ha precisament perquè la gent és igualitària, etc. etc..

Em penso que en aquesta nova formulació de valors hi ha hagut molt una voluntat de no continuar dient coses. Una persona que sempre havia dit: "el dia que el proletariat reconquistà el palau d'hivern..."; perquè s'havia cregut que el proletariat havia reconquerit el palau d'hivern o havia estat en el poder, si havies cregut això i ara no es pot fer t'has de buscar uns nous valors. Per tant molts d'aquests valors són espuris d'entrada perquè no estan formulats "des de la possibilitat del valor" sinó "des de la necessitat d'amagar"; és com si d'aquell vel amb el que les esglésies disfressaven les imatges durant la setmana santa, diguéssis "el vel és el nou valor". I haguéssis de contestar: no, el vel és la disfressa, el nou valor encara s'ha de veure. Paral·lament haig de dir que en aquests darrers temps m'he passat més hores fent xerrades sobre el Manifest Comunista que sobre cap altra cosa perquè vaig molt a actes electorals per tot arreu. Et trobes amb companys actius, molts d'ells del PSUC o de Comissions Obreres o d'altres coses que et pregunten si encara poden dir que són marxistes. La gent ha perdut fins i tot el vocabulari bàsic a l'hora d'explicar les coses!. Jo em dedico a explicar el que era el Manifest, el que no era, què era l'internacionalisme, perquè és necessari un nou internacionalisme... en definitiva què queda de tot aquell muntatge ideològic... Perquè, per sort, queda molta cosa! i que, per tant, hi ha moltes coses per les que no has de buscar nous referents... moltes vegades només cal que cadascú miri el propi passat. O com a mínim que cadascú sàpiga què ha mort i què no ha mort en tota aquesta desfeta.

Tens la sensació que l'ambigüitat sobre la memòria històrica sobre les nostres idees anteriors i sobre els nostres sentiments anteriors han portat a haver de buscar paraules màgiques: "Ecologia" paraula màgica. Els estoics deien una frase preciosa: "l'home bo ha de viure reconciliat amb el seu entorn natural" i ho explicaven dient que "s'hi ha d'entendre aquest entorn natural" ha de saber com en pot fer ús sense fer-lo malbé massa. Allò està molt bé! és una gran formulació del que serà després el tema ecològic. Es una gran formulació, feta precisament "des de la persona", no "des de la naturalesa", i ho argumenten per raons històriques i amb moltes metàfores del camp "si tu avui no sembres no recolliràs el dia de demà", per tant és important que tu sembris i que deixis un lloc que la gent no trepitgi perquè si trepitgen el sembrat demà no tindràs blat, però tampoc no vulgis tenir tant blat perquè després no el podràs recollir. Es com el recull dels principis de l'ètica aplicats en relació de l'home amb la naturalesa.

En canvi algunes formulacions ecològiques d'ara sembla com si agaféssin el rave per la cua i es diuen absolutes mentides que no tenen cap credibilitat. Per exemple es diu "no es poden utilitzar els sprais perquè foradaran la capa d'ozó", és veritat. Ara bé resulta que tots els sprais que es fan servir a l'estat espanyol durant un any foraden tant la capa d'ozó com un sol vol del pont aeri Barcelona-Madrid anada i tornada. Es a dir, si vols fer una campanya ecològica provoca una vaga de controladors aeris i no penalitzis a la pobra senyora que utilitza el K2R per treure una taca. Què vol dir?, que aquesta senyora va plena de temor tot el dia. Una altra: estem en una societat contaminada. Es veritat, però prohibeixen la publicitat de tabac i no prohibeixen la dels cotxes. Mentre no prohibeixin la contaminació dels cotxes, que no prohibeixin el tabac, caram! i jo no sóc fumador. I les malalties del cor o del pulmó, no les provoca també el sedentarisme? perquè no el prohibeixen? etc. etc. Penso que en la formulació d'aquests valors hi ha moltes trampes. Però quan això es converteix en "valors" per part de la gent de progrés, les trampes aleshores són més penoses perquè o es diuen vaguetats o sempre acaben buscant una víctima. Molts d'aquests ara diuen: "farem una mena d'història dels tres eixos... el pacifisme, el feminisme i l'ecologia". i no saps si plorar o riure. Pot haver-hi algun col·lectiu polític que no tingui aquests tres eixos?. Potser valdria la pena que diguéssim, senzillament, que defensem la constitució!

Fa pocs dies vaig estar en una d'aquestes xerrades que anomeno sobre el manifest comunista. Eren del col·lectiu de disminuïts físics i es queixaven que la gent d'iniciativa no els atenia. Eren d'aquells que tenen molt clar allò de "comunismo, si y constitucion,

no". Vaig fer una trampa preguntant-los què dirien davant d'un text com aquest : "els poders públics duren a terme una política de prevenció, de tractament, rehabilitació i integració dels disminuïts físics, sensorials i psíquics, als quals es prestarà l'atenció especialitzada que requereixen i els ampararan especialment en la consecució dels drets que aquest títol otorga a tots els ciutadans". "¡Esto sí!", deien, i no la política de drets de submissió a la constitució! . "Doncs miri : article 49 de la constitució". Si tu vols fer una política de progrés agafa els punts de progrés de la constitució i tira'ls endavant i fes una política de defensa dels disminuïts físics i sensorials i aplica el que diuen. I així amb tants d'altres, el tema de la defensa del patrimoni mai a la vida havia estat tan explicat com està... Que vaig pel món defensant la constitució ? No és aquest el cas, però no vull anar pel món fent demagògies i estripant-ho tot i començant sempre de zero.

Mercedes Chacón

¿Qué puedes enseñar tu a los internos?, ¿a que sean normales?, ¿a que estén dentro de la curva de la normalidad?, ¿a que no trasgredan "la norma" cuando la están trasgrediendo todos? Hay personas que estan trasgrediendo normas que tienen mucho más valor que la norma que trasgreden ellos. A veces ellos trasgreden la norma precisamente por no trasgredir la moralidad y su moralidad.

¡ Y esta gente queda fuera de la historia y el político de turno no! y quedan fuera de la historia porque quenes escribimos la historia la escribimos con las vidas de de "los Boyers" y no con las suyas...! ¿Qué medios tendremos para llegar a distinguir la historia verdadera de la falsa ? Quien escribe, no escribe de estas personas, no escribe de los que realmente hacen la historia, que son ellos. Cada uno de ellos tiene mucho más vivido que cualquier empresario, político o financiero con nombre conocido, porque ¿que han vivido los de aquí dentro? : el lado oculto, lo que a nadie le gusta ni quiere ver, pero que es real... ¿qué han vivido aquéllos?: el lado brillante pero falso.. ¿transformar el país desde el ministerio de economía? ¡transformar el país...!

¡Transformar el país! Transformar una vida es, por ejemplo, la de mi primer alumno de cuando llegué a la cárcel de jóvenes en la Trinitat. Se llamaba Pedro, estaba cojo, llevaba dos años en la prisión, que por cierto salió inocente de una causa por la cual cumplió tres años y medio. Estaba cojo de una pierna porque hasta los ocho años su madre lo tuvo atado de esa pierna con una cadena al lavadero de su casa. Su madre era prostituta y el único medio de vida que tenía era prostituirse para darle de comer a su hijo que lo tenía viviendo como un perro, nunca mejor dicho. Cuando lo encontraron y desataron le dieron un zapato ortopédico pero dió con un grupito de delincuentes. El no tenía nada que ver con el tema y con 16 años recién cumplidos apareció en la prisión. No sabía peinarse y lo que más le encantó fue cuando le enseñé a peinarse delante de un espejo y le dije: "¿ves Pedro?". Cuando cada día venía al aula a la escuela, venía muy peinadito con el pelo chorreando de agua y me decía : "mire que bien me he peinado". Con esto sí que creo que transformamos la historia porque transformamos una vida a través de esas pequeñitas cosas, pero transformamos las historias individuales, no las historias colectivas. ¿Qué es la historia colectiva? ¿No son la suma de las historias individuales?. La historia ¿es Maastrich?, pero ¿qué "historia" es esa del tratado de Maastrich?

Unamuno hablaba de la "intrahistoria", hablaba del honor y de las personas.. de las personas concretas que se llaman "fulanito", "menganito", no de la historia de los señores que firman el tratado de Maastrich, que no tienen ninguna historia. ¿Qué historia tiene la Presley aparte de estar todo el día comprando muebles o ropas?. Está en la "Hola"!, pero no se baña con la "Hola", no le despiden en la "Hola", no sufre con la "Hola", no pasa frío ni pasa calor con la "Hola", no es persona con la "Hola".

¿Es romántico eso? ¡Pues yo qué sé...! Ya creo que si no somos un poco románticos no aguantamos estos trabajos. No aguantas un trabajo como el que me toca aguantar a veces : ver como unos funcionarios, haciendo su trabajo y a veces muy bien hecho, tienen que tirarse encima de una persona y ponerle unas esposas y esposarla en la cama y tenerlas un día o dos días esposadas en la cama para que no se hagan daño o se maten. Y si uno no cree que detrás de eso hay también una cosa buena y hay "algo" que estás enseñando a esa

persona, "algo".. no aguantas aquí. Algo romántico tiene que haber en lo que hacemos porque si no, ¡qué triste!

Josep Ribera

Falten instruments de treball pre-polítics. Per exemple, els sindicats i partits no han fet res seriós de formació social, política i ciutadana en 12 anys de democràcia. S'han fet coses tècniques importants, s'ha format tecnòcrates, no ho desvaloro, però en funció de què i per entendre què? La lectura de la realitat et dóna una riquesa i uns elements, que permeten fer una lectura diferent de les coses per veure com la canvies. És important fer un treball pre-polític a les institucions pre-polítiques que vertebrin la consciència de la societat.

Vertebrar la societat per comprendre i per participar, és el fonamental. És la democràcia. Com es pot fer per a què la gent s'il·lusioni i participi? Quins elements els dones? Quina metodologia? No es tracta de criticar o carregar-me el què passa, només vull entendre-ho. Del contrari poden fer el que vulguin perquè no tens elements de judici suficients i no tenim estructurada la vida social per poder fer pressió.

Veig que el camí de transformació és un procés educatiu, i participatiu en el que la gent aprèn de mica en mica a llegir la realitat i estudiar-la, a entendre-la, a comprendre-la i això és previ al que cal dir i cal fer. Ara trobo a faltar fer cultura des de la base. Per exemple, aquells questionaris per llegir a barris i empreses que fa mots anys havíem fet. Em posaria a fer-ho de gust per poder estudiar i entendre la realitat, i ara es podria fer amb més professionalitat aprofitant que això s'estudia a la universitat, i incorporant-hi gent nova. M'agradaria poder refer l'experiència del final dels anys 50 i 60 perquè anava en aquest sentit...

Això no vol dir deixar de banda la política de l'eficàcia en els resultats electorals. No en podem prescindir. No per oportunisme, sinó perquè s'hi juga la via institucional de la societat. La gent es mou per eslògans puntuals o per prejudicis: que si un diu una cosa, com que joestic a l'altre costat haig de dir la contrària. Però el contingut del què es diu no s'estudia.

S'ha de ser modest, saber disfrutar amb la modestia i amb l'aportació senzilla i prescindir del messianisme, malgrat que això no se'ns ha ensenyat. Només la tolerància i el respecte mutu transformaran la realitat actual. Conviure amb gent anònima em fa pensar molt, és generosa al màxim inclús amb el poc que té i amb el seu sacrifici continuat... què és la generositat?.. A vegades aquesta gent que té escassa capacitat de reflexió té una immensa capacitat de generositat...

No sé quan es podrà fer un salt qualitatiu de comprensió per valorar tot això... perquè són molts elements, molta informació, moltes realitats diferents tant a nivell intern com a nivell geogràfic que hem de saber incorporar i valorar. Aquesta capacitat de comprensió és bàsica per tenir un pensament ampli i reflexiu.

La manera com es va portar el tema de la OTAN, per exemple, va ser exactament el contrari del que estic dient. Felipe l'utilitzà políticament com un instrument de pressió social. S'havia estat jugant amb nosaltres amb ambigüetats respecte dels EEUU, Amèrica Central o la política internacional, fins que es va abocar el sac pel Sí, sense cap mena d'informació.. Per això vaig votar que No. La meua reacció davant de fets com aquests és repetir que cal estructurar la gent, que sàpiga llegir la realitat i que opti pel que ha d'optar amb coneixement de causa. Si creiem que això no és possible, ni que sigui un procés de segles, vol dir que som incapaços d'establir una democràcia. Aquest és el repte.

Joana Poncet

Estic convençuda que hi ha molta gent que amb lluita ideològica oportuna i convenient, pot avançar en aquest tema. Son canvis lents, molt lents... perquè toquen les mentalitats i cultures atàviques.. però malgrat tot veig que els mecanismes més eficaços per crear consciència des de baix es fer que la gent participi, hi sigui... Els canvis que es fan només des de dalt, per importants que siguin, si no aconseguen que la gent els entengui i faci seus, que hi estiguin al darrera, no serveixen de res.

Segur que des de l' Ajuntament o des del Parlament s' ha aconseguit fer tal o tal cosa... i bé què canvia això ? Res. En definitiva a la socialdemocràcia ja li va bé això. El que canvia les coses no és estar estudiant dictàmens al detall des de dintre de l' ajuntament. Que no es pot fer tot ? Doncs no es fa. "aquest any només ens dedicarem a això i això" No passa res. El contrari es entrar en un joc que crema a tothom. Potser el que dic es massa barroer o simple, però a mi m' interessaria que s' entrés en discussions d' això... Però no, no, no perquè s' està en una dinàmica... No cal tantes reunions ni passadissos.. i de les reunions i passadissos no surt mai res.

Ramón Luque

La filosofía de las microexperiencias es para establecerlas en lo nuevo y a partir de un parámetro de actuación general. Me interesan las microexperiencias en tanto se plantean en la perspectiva de lo nuevo. Las islas de actuación política no sirven para nada. Por ejemplo, nuestra experiencia de oposición en el ayuntamiento de l' Hospitalet o lo que ha ocurrido en Igualada, la moción de censura y el co-gobierno de Iniciativa no aporta nada nuevo. Sirve para que haya gente que no tire la toalla, pero no aporta nada. Y no me interesa mi microexperiencia; no me interesa como resolver el problema del transporte urbano en l' Hospitalet, y sí me interesa hacer que toda la gente de Iniciativa tenga claro que tiene que resolverse en uno u otro sentido. También es verdad que las microexperiencias te abren camino, y te ayudan a ver por dónde habría que alumbrar lo nuevo. Pero luego llega un momento que viene la casa que es la sociedad global: proyectos más sólidos, gente que intentó hacer por ejemplo, sociedad alternativa y a partir de construirla se han diluido porque la sociedad lo absorbe todo, y con gente implicada hasta el cuello. Podría haber sido más interesante una cuestión en una ciudad de la Cataluña del interior con una coyuntura concreta y con unas personas concretas. No estoy haciendo una lectura despreciativa de esas microexperiencias, sólo digo que eso tiene unos límites. Es el eterno interrogante de Toni Farrés, que se plantea ¿de que me sirve ganar la alcaldía si no logro avanzar en las ideas de la gente para hacerles progresistas? Para mí la respuesta es clara, y es que nunca lo logrará una alcaldía desde una microexperiencia, simplemente la microexperiencia del día que tengas este planteamiento, te va a ayudar. Va a ser un terreno que tienes en barbecho preparado para la siembra, pero hasta que no tengas grano ya puedes ir arando...

Marti Olivella

En aquest moment hi ha diverses iniciatives aprop nostre amb les que ens relacionem : la Fundació Vivàrium, amb en Raimon Panikkar, el Projecte Q", amb en Marià Corbí, El Xiri l' Estudi General, l' Agustí Chalaux en el Joan Bardina, i d' altres... Hi ha hagut diverses iniciatives de publicacions : Mientras Tanto, En Peu de Pau, L' Esborrany, o Arguments i Propostes, Cruïlla, Integral, Archipiélago, Viento Sur, Ecología Política... ara hi ha 7 o 8 revistes que es fan aquí a Catalunya, moltes d' elles són de gent militant d' abans que s' han reconvertit, però continuen sent o bé molt sectorials, de les urgències i de denúncia, d' aspecte crític però amb molt poca proposta, o bé molt en un intent de retrobar les claus teòriques d' un marxisme actualitzat o llibertarisme actualitzat. Està bé, però quan llegueixo totes aquestes coses, prenc nota d' aquelles persones que no només fan l' anàlisi de lo malament que van les coses, sinó cap a on haurien d' anar, i no només a nivell teòric de les confluències de grups i moviments, sinó aquella gent que diu : això o allò en aquest camp concret podria funcionar.

Per exemple, la gent de La Balsa. Puc sentir a aquesta gent propera des del punt de vista de la bona voluntat, perquè és la que ha treballat fins ara, però no me'ls sento propers en aquest procés de construcció de futur. Per mi és gent anclada en el passat que intenta veure el present però amb un ancla en el passat com una rêmora... Només mirar el passat i lamentar-se de còm han anat les coses, no serveix de res.

Però crec que tampoc serveix de res veure les respostes puntuals que avui dia es donen a temes urgents : drapaires, marginacions, etc. Si dic que cal vertebrar noves regles de joc, tampoc dic res de nou, perquè abans es deia d'una altra manera, canviar l'estructura o digues-li com vulguis. Però és clar, canviar l'estructura normalment implica una transformació, no només "apagar focs", o acollir necessitats o portar lluites puntuals o sectorials (el feminisme, lluites veïnals, ecologisme...) Totes aquestes coses si no es van teixint dins d'unes propostes i uns marcs més globals de canvi, tendeixen a ser molt frustrants, perquè topes amb un sistema legal de competència que fa impossible la teva mateixa proposta. La problemàtica que ténen les cooperatives en relació amb les empreses normals seria un bon exemple.

Tinc la sensació que hi ha molta energia i molt bona voluntat i esforços en aquests camps. Per més que portis endavant una lluita, et trobes amb un marc legal i unes estructures de poder real o fàctic que aquest tipus de coses no els interessa i te les aturen. Dius "estic fent el que he de fer", però quan xoques contra el mur sol, no pots tirar-lo el mur.

Ja sé que en teoria no ha d'haver-hi contradicció entre un plantejament global i una lluita concreta d'un tema puntual. El que passa és que fins ara, als que s'han interessat per aquests tipus d'acció puntuals els ha faltat el marc de referència de com ha de ser aquesta transformació. Aquestes actuacions s'han basat en les quatre idees generals de justícia, fraternitat i igualtat, i això avui no funciona perquè : què vol dir igualtat? Igualtat jurídica o igualtat socio-econòmica? El tema s'ha de discutir, no es pot tenir com a punt de referència el cridar "Igualtat!", quan cadascú tenim un punt de vista diferent d'això, i quan sociològicament hi ha unes inèrcies molt determinades sobre com la gent pot o no entendre-ho d'una altra manera.

Luis de Sebastian

La alternativa del entre todo o nada no conduce a ninguna parte. Si se cambia la estructura de Venezuela, habría que cambiar toda la estructura de Venezuela, se tendría que quitar el poder a la compañía de petróleo, estructurarlo, hacerlo,..., y si no haces eso, estás colaborando con el régimen? entonces no haces nada! : no haces las escuelas, no haces los hospitales regionales... si creemos que haciendo algo creamos más mecanismos de dependencia ; no hagamos nada! retirémonos! Esperemos que cambien las estructuras! dejemos que la gente se muera, como no vamos a cambiar las estructuras desde aquí : ni ONGs, ni solidaridad ni nada.. qué tenemos que hacer? no hacer nada?

Yo no estoy de acuerdo con eso, la gente tiene necesidades concretas, y no son necesidades solamente estructurales, de hecho, hay mucha gente que está sufriendo. Si solucionas el problema de X número de personas ¿refuerzas la estructura?, puede que sí, pero has resuelto el problema de esa gente. Si vas a la estructura, te vas a estrellar, porque fuera de una revolución armada, incluso aunque ganes la revolución armada te van a machacar como ha pasado en Nicaragua, pues seamos realistas, así seguimos ayudando al tercer mundo y nos vamos educando.

Yo me he resignado a no cambiar el mundo, sé que esto no puede ser, por más gritos y argumentos que des, y no es por falta de que no des unos argumentos, sino porque hay unos intereses, particulares a veces, de poca gente pero bien organizada que impide que las cosas se hagan. Cuando renuncias a los cambios globales, te centras en cosas concretas

para ayudar a la gente de un pueblo, de un barrio, de una población, y así vas, es una manera de no perder la esperanza, es una manera de no plegar y decir "esto no tiene remedio". Mi solución es decir "esto no tiene remedio total, pronto", pero aquí se van remediando cosas, y se va realizando un trabajo que por lo menos a la gente que le beneficia, sí que le beneficia. Si no se cambia el mundo, por lo menos vas cambiando personas y situaciones concretas.

Hay cosas concretas pequeñas que van saliendo adelante. Trabajé en el Banco Interamericano de Desarrollo, es un banco como el Banco Mundial pero para América Latina, es un banco de desarrollo que es un vehículo de ayuda multilateral. Voy ahora como consultor del BIRD, Banco Interamericano de Reconstrucción y Desarrollo, para ayudar a que se financie un proyecto que el propio banco no quiere financiar. Hay dinero de los países ricos, de E.E.U.U., de España, de Francia, de Alemania,... dan dinero ahí para hacer programas, proyectos en América Latina. Tiene su corte imperialista pero lo que hace normalmente es ayudar a proyectos, algunos de ellos muy bien pensados y algo hacen, van reconstruyendo escuelas de una zona, montando un hospital nuevo o una carretera nueva, y el Banco Mundial y la ayuda económica con todo lo imperialista que pueda ser, algo va haciendo en estas cosas.

Dolores Fuentes i Pepe Trujillo

PEPE: La misma esquizofrenia que puede vivir una persona que está militando en un grupo político con el intento de contestación al sistema desde dentro del mismo sistema democrático o parlamentario, es decir, el trabajo político y lo que puede hacer al trabajar en un nivel cotidiano, con los vecinos, en el trabajo, la familia, la educación de sus hijos... los que trabajamos a una escala micro, pequeña, con voluntad de llegar a situaciones más cotidianas también vivimos esta esquizofrenia de saber que todo eso no va a cambiar el sistema porque no lo contesta de una manera directa sino de una manera indirecta porque es un proceso muy lento como para que se nos pase la vida y no lo veamos cambiar realmente. Nosotros decidimos hacer una opción pequeña, si la relacionamos con el cambio global del sistema, y vivirla a fondo.

DOLORES: Aunque las opciones "pequeñas" cuestinan también el sistema. Por ejemplo, hace 10 años, una opción personal tan fuerte como era la objeción de conciencia había 5 personas en el país. Actualmente, ¿cuántos miles de personas hay cuestionando el sistema militar? La sociedad española está viendo con normalidad que la gente no vaya a la mili, que cuestionen el sistema militar. O qué grupos políticos ha movido más aspectos fundamentales del sistema como lo que plantea el movimiento feminista, desde las relaciones de poder de hombres y mujeres, la anticoncepción.. Hay cuestiones que iniciaron algunos "grupúsculos", porque no eran una formación política clara, como una gota en el mar y, en estos momentos, están integradas en la realidad social. Por lo tanto el "cuestionamiento del sistema" puede venir tanto de grupos políticos como de movimientos sociales aparentemente con poca articulación. Unos son mas inmediatos, concretos, micro, otros de planteamiento más global.. pero los dos reales. El hecho de que uno se apunte más en una dirección u otra será probablemente por cuestión de temperamento, manera de ser... El problema es que no hay conexión entre ambos.

El sistema se va a defender, por definición, de cualquier participación dentro mismo del sistema que lo pueda cuestionar. Ahí está por ejemplo Argelia, o Chile..

PEPE: Cuando una serie de pequeños colectivos nos planteamos cambiar la sociedad, tenemos la sensación de estar jugando al parchís porque estamos en una situación tan pequeñita que decimos ¿cómo estamos hablando de cambiar la sociedad cuando ni siquiera nos acercamos ni a pinchar al poder de alguna manera? Pienso que ese mismo planteamiento se lo está haciendo una persona que está en un grupo político que se da cuenta de su fracaso al intentar pinchar al poder. Por ejemplo, el referendum de la OTAN.

DOLORES: ¿Por qué cuando se dijo sí a la OTAN los parlamentarios que no estaban de acuerdo no se fueron masivamente de allí, si saben que después de eso queda claro que nunca les harán caso ? ¿Por qué no se tienen posturas mucho más radicales desde dentro del sistema? ¿por falta de imaginación o porque quedan atrapados dentro de las redes ?

PEPE: A nivel político, igual que se puede tachar a los movimientos que son más espontaneistas, más localistas, que no inciden en lo que es el cambio de la sociedad, también se puede tachar a cualquier movimiento político de que por mucho que tenga una infraestructura ni siquiera han dado una vuelta de tuerca a lo que es la posibilidad de cambio de la sociedad, del sistema. En mi caso yo vivo esa esquizofrenia, pero sigo manteniendo que doy una opción a poder trabajar, a poder dedicar mi energía, para crear una situación micro en donde todo aquello que quiero que esté implícito en ese cambio del sistema, se dé en mi vida cotidiana, en mi trabajo, en mi relación con las personas que vivo... Simplemente porque sé que si desvío esa energía de aquí hacia cosas más globales me voy a perder.

Arcadi Oliveres

L'esquema mental en pacifisme, antinuclearisme, antimilitarisme és molt senzill, però és una mica més ampli que això. Em baso en una cosa, que hem sentit dir moltes vegades. En Frederic Roda sempre diu que "la pau no és un valor absolut, és un valor relatiu i és fruit de diferents condicions que ens hi apropen o ens hi allunyen". Si som pacifistes o volem treballar per la pau hem d'anar estudiant de quina manera podem aconseguir aquestes condicions. Sempre em plantejo que hi ha cinc o sis de condicions bàsiques per arribar a tenir la Pau.

1^a., el desenvolupament econòmic, cultural, etc., dels pobles del tercer món,
2^a., el respecte de les diferents generacions de drets humans, econòmics, socials, polítics, i els nous drets ja siguin els drets dels consumidors, els drets dels pobles, fins i tot de la biotecnologia o de l'intimitat davant de la informàtica i tota aquesta vessant dels drets humans.

3^a., la justícia social exercida dins dels països rics, que evidencien els problemes de les borses de pobresa i de marginació.

4^a., aspecte és el medi ambient, la conservació de la natura i l'entorn
i per últim, evidentment, quedarien els aspectes vinculats al desarmament.

Totes aquestes condicions, i segurament alguna altra, han de ser les bases per establir condicions de pau. Es a dir, la pau no es donarà només en un punt zero d'armes mentre tinguen aquestes condicions diferencials de vida, dins o fora dels països o entre diferents països en relació, amb el tercer món mentre no es respecten les llibertats, mentre hi ha marginació social, mentre ens estem menjant el planeta, etc. Per tant, una mica el treball aquell diguem-ne per la pau, -no m'agrada gens dir-ne pacifista- l'entenc generalitzat a tots aquests temes. El desarmament és només un aspecte parcial.

Montserrat Company Francesc Batallé

FRANC.: En principi, l'esforç del pas cap a l'escola pública ha valgut la pena. Sha fet una feina que ha tingut un resultat. Sino l'escola pública ho hagués tingut la possibilitat de fer un petit canvi. La integració de les escoles del CEPEC a la xarxa de l'escola pública li dóna un alt marge de possibilitat Si després això s'aprofita o no ja és una altra cosa...

MONTS.: Jo crec que el procés ha de mirar-se des de dues dimensions. D'una banda, ha estat positiu a nivell personal pel que ha implicat de feina, de lluita, d'actitud, de treball i del que això ha valgut dir per a la gent que s'hi ha posat i que hi ha posat el coll. Això sol ja val la pena ! Ha servit al conjunt de pares i ens ha servit a nosaltres mateixos.. per coherència personal amb el que sempre havíem pensat de la millora general de l'ensenyament, etc.. Com a mínim, a nivell personal hem viscut uns anys amb

il·lusió per construir una utopia. Però començo a tenir els meus dubtes de si haurà valgut la pena com a estratègia política... A vegades penso que ens hem equivocat.

Això es el que els joves d'ara no poden tenir : la possibilitat d'equivocar-se o d'encertar-la, una responsabilitat. En aquest cas concret, veuen que no ens ha sortit com volíem i no volen caure en fer els mateixos esforços.. diuen : total, per a què ?

El Patufet ha estat una escola de convivència i de democràcia. Hi ha hagut pares amb diners i pares sense diners, hi ha hagut comunistes, convergents, anarcos, socialistes, creients i no creients.. gent de tota mena. Això ha estat possible perquè els pares han donat a l'educació un valor que estava per damunt d'altres valors. Aquest fet els unia malgrat les seves diferències socials i ideològiques. I pels fills, la vivència de l'escola, en la mesura en que ha estat important per ells, sempre queda.

FRANC.: I amb el pas dels anys veus que hi ha pares que sempre han mantingut el seu contacte amb l'escola i en aquest sentit en la mida en què donaven valor al que fèiem, ens han ajudat i feien que realment allò tingués valor.

MONTS.: L'escola s'ha salvat per això, però també es cert que hi ha hagut de tot.. El pes de la família és evident i hi ha hagut famílies de tot, i quan els nens es fan grans segueixen el seu fil. No hem pretès pas mai salvar el món.

FRANC.: La defensa de l'escola pública i d'un model de societat ha estat un procés que no sabs explicar bé. Personalment per exemple, el sentit de l'Escola Pública no l'he "olorat" fins gran, perquè jo em vaig trobar a l'ensenyament a partir de l'Escola privada, però l'hem anat trobant i hem fet valoracions però no sé pas intuir quin ha estat el procés. Com altres persones defensen altres.

MONTS.: Era per ser coherents amb el que pensàvem...

Josep Delàs

Si crec en alguna cosa és que només hi ha una salvació i és fer poble, fer comunitat, fer grup de gent, malament si ens rebutgem els uns als altres. L'única feina que es pot fer es agrupar gent, treballar amb tothom : immigrants, UGT, CCOO, Càrites, gent que no és una cosa ni una altra.. Anar agrupant i anar treient barreres és una de les feines més importants, sino la més important que em de fer i eliminar sospites i reticències.. si no aconseguim anar junts, el fracàs serà nostre !

Estic treballant en un barri fent una Xarxa d'Intercanvi de Coneixements entre els veïns. Cadascú ensenya als altres el que ell sap. Jo ara estic aprenent a picar la dallà i ensenyo el word perfect. Això funciona, és un èxit, hem començat en un barri amb molta majoria de parla castellana, i la convivència va bé.. etc. Doncs hem volgut fer els butlletins d'informació barrejat en català i castellà segons el que parli la gent. No hi ha hagut cap problema. En canvi tenim una altra Xarxa d'Intercanvi a Salt i aquí s'enten d'una altra manera, i tot absolutament ha d'ésser en català per poder dir que s'ha de predicar amb l'exemple. Després quan la gent intervé, molts d'ells parlen en castellà. És no reconèixer la realitat, i el motiu de defensar la identitat és flas, això és imposar un model t'agradi o no t'agradi. Aquests temes suposo que s'aniran dosificant, però ara són d'una crispació terrible. I com pots incorporar-hi negres i marroquins? Tothom diu que sí, però el butlletí sobretot en català.

Les estructures d'aquestes xarxes es creen en funció de que hi hagin quatre o cinc persones voluntàries interessades totes en aquesta idea, que constitueixen el grup que la promociona i anima, ja que la xarxa no està recolzada per cap altra estructura. Segona condició és que en principi l'intercanvi s'ha de fer a casa, tant pot ser la del professor com la de l'alumne, el que es tracta és d'obrir les llars, no creant un centre cívic on es facin grans plans, això no canvia a les persones, les persones canvien a mesura que s'obren una mica i que s'atreveixen a ser amics d'un altre. Primer hi ha la valoració, l'autoestima de cadascú perquè s'et fa patent la igualtat de tots i després l'obertura cap a altres. L'alcalde d'una ciutat francesa que té més de 35.000 habitants, em deia que fent aquest tipus de xarxa es coneix tot el poble. I no costa un duro, no hi ha professors, no hi ha estructura, no hi ha res. Els resultats fins ara no parlen de grans xivres perquè

ho anem fet tot a poquet a poquet i sense aixecar protagonismes. Es una cosa molt intuitiva, però funciona. Potser a d'altres llocs amb més diners aquest tipus de xarxes no sortirien perquè estem acostumats que si algú vol alguna cosa s'ho paga i probablement hi hauria més reticències perquè quan més tens, més tancat ets.

Carles Ferrer i Jacinto Camba

CARLES.- Vam muntar la llibreria Perutxo a l'Hospitalet, perquè vam arribar a dos conclusions : que feia falta i que podia funcionar.

Era necessària una llibreria que pogués oferir tota mena de llibres i altres activitats, que fós dinamitzadora cultural. Aquesta era la idea.

Avui ens hagués costat més de muntar-la tal com estan les coses. Per exemple amb la nova llei d'atur no hauríem pogut capitalitzar.

Perutxo és fruit de dues coses : primer, tan el Jacinto com jo no estavem a gust a la feina, ell com administratiu a una empresa i jo a una escola, i tots dos vàrem plegar. I segon, el món del llibre em feia molta gràcia, i com que ser bibliotecari era fotut, l'única alternativa era ser llibreter. Vaig començar a moure'm i allò que primer et plantejes quasi com a somni o com a cosa molt difícil, li comences a veure el sentit... Quan mires el panorama del que hi ha a l'Hospitalet, veus que hi ha un forat que cal omplir... que és necessari i que és possible..

La idea ens enamorava : muntar una llibreria i tot el que hi podríem fer !. No sabem encara ben bé les nostres possibilitats, però pensavem que inclús en cas que això anés malament, el pitjor que podia passar és que desapareguéssin els diners que havíem capitalitzat o estalviat. Això anant molt malament.

Ens hi vam posar sabent els riscos que implicava, però penses "si va malament , va malament, no s'acabarà el món aquí...". Tens uns diners de l'atur, et dediques a això perquè et fa gràcia i penses que pot funcionar i si no funciona, mala sort i fòra.

Muntar un servei suposa un sacrifici, però és una cosa que t'encanta i per això la fas, no t'amoïnes i penses que la cosa pot funcionar d'aquí un temps, intentes ser molt realista i vas a poc a poc. Ells han intentat fer un negoci que funcioni, amb el càlcul de : quines són les llibreries que més funcionen a Barcelona ? per exemple el Happy Books, el Corte Inglés... aquelles que ténen llibres i coses semblants, música, vídeos o revistes, barrejat amb tot tipus d'objectes de regal i que fa que un que entri a comprar qualsevol cosa per regalar també s'emporti un llibre.

Per nosaltres és al revés, voldríem fer-ne una llibreria de creació, que alhora de tenir llibres i fer del llibre la única part important, intentem donar-li una certa vida, comunicar o posar en contacte als clients amb el llibre, fer activitats per promoure el llibre, tractar amb escriptors, ficar-nos en un seguit de coses que donin a la llibreria ambient de llibre i de lectura... Ells en comptes d'això, intenten oferir coses que converteixen la botiga en més negoci : papereria "pija" amb objectes de marca, regals bonics, o el mateix fet de tenir-hi el bar, que és una bona idea.. Com a negoci pot funcionar tota aquesta part maca, però el llibre és el sacrificat, perquè tot això altre també has de saber-ho treballar, porta feina, has de tenir cura de moltes coses i el marge és petit.

Francisco Fernández Buey

La sensación de que nos ha robado las palabras y que las cosas se han ido poniendo muy mal la tiene mucha gente. Y el estado más bien pesimista y depresivo es bastante generalizado entre conocidos y amigos. En estos momentos, una de las formas posibles de no deprimirse es tener cosas a las que agarrarse : pequeñas comunidades, pequeños grupos, pequeños colectivos, amigos... donde uno comparte las penas y las miserias con los demás porque, realmente, solo son difíciles de aguantar.

Estos grupos van existiendo, pero tengo la impresión que todavía es una red muy inarticulada, casi sin coordinación, con muy pocos contactos. Generalmente nos enteramos de que hay más cosas de las que pensamos a través de personas que tienen contactos con otras organizaciones, pero difícilmente salen a flote todas ellas : "¿Sabes que tal grupo ha empezado a publicar una revista en tal sitio relacionada con estos problemas o que en otros sitios hay otra gente que está haciendo algo parecido..?" Muy pocas veces se llega a entrar en contacto. Parece que uno de los sitios donde parece haberse encontrado más gente así, ha sido en lo del Quinto Centenario. Gente de procedencias distintas y con preocupaciones parecidas.

Mientras Tanto siempre ha sido una cosa pequeña... siempre he pensado que Mientras Tanto e incluso antes, des de el 77-78 cuando hacíamos Materiales, las expectativas que despertaba la revista eran mayores que lo que podíamos dar de sí el grupo de componentes de la redacción. Mientras Tanto al fin y al cabo, es una revista que sale 4 o 5 veces al año, y acaba de salir el número 50. Tenemos una tirada de 3000 ejemplares, hay 1500 suscriptores fijos que además muchos de ellos son gente joven, vinculados a movimientos alternativos. Desde ese punto de vista estamos bien, incluso desde el punto de vista económico funciona, pero en el momento actual creo que se necesita algo más.

Vicens Fisas

Continuo confiant que surti una cosa verda que sigui prou àmplia de temàtica, que no sigui un partit de "medi ambient", sinó que el Verd sigui ecologia humana i tracti amb seriositat, tant temes de pau i seguretat com borses de pobresa i marginació.

L'únic que ens fa falta per provar, quant a organització, és el món de la política tradicional. Es a dir, treballar amb els instruments polítics institucionals com ara el Parlament, els ajuntaments, etc. El que s'hauria de canviar és l'estil, la manera, la personalitat, de fer les coses.

Es una via en la que no crec que ningú hi tingui massa fe, però que s'ha de provar. En aquests moments, hi ha una temptativa seriosa de fer partit verd de veritat: aglutinador, amb una visió àmplia, treballant amb seriositat. Ara veig que, no sé per quins motius, hi ha l'oportunitat, hi ha l'intent i espero que pugui sortir i es pugui encetar aquesta via amb una certa esperança. Pel que fa a la receptivitat, no en tinc massa. No espero absolutament res. No parteixo, en absolut, de la fantasia que ningú ho estigui esperant !

Alfons Formariz

Potser algú es pot desanimar mirant la situació actual de les Escoles d'Adults. Però s'equivoca si només mira l'ara, ha de mirar el passat d'on venim. Quan als anys 80 plantejàvem el model de l'escola d'adults hi havia una cosa que no era real: pensar que l'AEPA era la representant de tot el moviment. Com a tot moviment hi havia un cercle a prop de l'AEPA que en tot estava d'acord i un altre cercle més ampli i allunyat, que encara que estava d'acord quan demanàvem més diners per a les Escoles d'Adults o més professionals mantenia divergències profundes en altres temes. I hem après, a més, que també en això teníem un miratge : un model únic d'escola d'adults no hi serà mai.

No s'ha disgregat res, tot continua igual. Què ha passat ? : que el sector que representa els interessos dels professionals s'ha organitzar més i millor. Això és bo. A l' EPA queda la representació de l'usuari de l'educació d'adults, al marge dels problemes dels professionals. A vegades d'acord amb les reivindicacions dels professionals i altres no. El "model" sempre serà problemàtic perquè és més ideològic. L'única cosa que reivindico per mi és el dret a la resistència i a la rebeldia. Com diu el Paco Fernández Buey, el "dret a la resistència contra la barbàrie" . Sempre hi haurà resistents contra la barbàrie tot i que el seu model mai s'imposarà socialment. No és inútil la seva resistència que fa que el model vagi canviant, a vegades clarament i a vegades no tant clarament. La resultant serà la suma de tots els vectors amb les seves discrepàncies

angulars. Ni es bõ un relativisme absolut ni tampoc penjarse mútuament etiquetes de "purs" i "impurs". Els models són construccions teòriques, als quals certes realitats tendeixen i d'altres se'n allunyen. Defenso aquelles realitats que tendeixen cap a models per a mí vàlids, però sense deixar de constatar els elements discordants que hi incorporen. El model real de l'Educació d'Adults a Catalunya serà la suma estructurada de forces entre les reivindicacions de la Mesa, l'AEPA, l'Administració i les tendències del moment. El model resultant dependrà de la coordinació de forces i podrà ser una mica més avançat o una mica menys retrassat. Però ni aleshores haurem acabat, quan tinguem aquest nou model, ni que fos el meu, tornaria a la rebeldia. No és la dialèctica de què parlàvem abans? Per a mi això significa "ser d'esquerres" i estar viu.

Per exemple : nosaltres vam bregar per la Llei d'Adults i quan aquesta surt, en part no és la llei que nosaltres volíem. El següent pas és pugnar per fer que les directrius de la seva aplicació estiguin d'acord amb un determinat tipus de plantejament. Quan tinguem aquestes directrius si mantenim el nivell d'exigència haurem de lluitar contra elles, en el sentit que hi haurà conseqüències no esperades, perverses. Això socialment sempre ha estat així. Es cert que viure de manera reiterada aquesta dialèctica cansa perquè no es una vegada sinó quaranta i probablement sense resultats immediats. Es fer d'oposició permanent.

Eduardo Ocio i Rosa Casamartina

ROSA- A casa tot es en comú. El que vé a viure a casa té el menjar, el dormir i la roba assegurats. Una vegada havíem cobert les despeses de la casa ens repartíem uns petits diners de butxaca cada un, tots igual, tant els que van començar la casa com l'últim arribat i ens sobraven una mica de diners per ajudar d'altra gent i ara no ens és possible. En aquest moment cobrem 2.500 pts. la setmana per persona i quan vam començar la casa em sembla que eren 5.500. Aquests diners eren pels teus vicis petits. Si algú fuma li servirà pel tabac i si volem anar al cine o el que sigui... Abans, una vegada coberts tots els gastos de casa més aquests petits sous, tot el que podíem estalviar, guardant una petita cosa per prevenir malalties o el que fos, ho donàvem a gent que ho necessitava més que nosaltres a través d'altres organismes. El que passa és que d'uns anys cap aquí, com que tots els preus han pujat, menys els preus de les matèries que treballem nosaltres, no podem estalviar i estem penjadíssims... fòra de les coses per vestir, que vestim del que ens donen i en tenim de tot i força.. Es a dir, és una subsistència diària. Ara mateix a finals de juliol no sabem si podrem cobrar res per les vacances d'aquest estiu...

No sabem com, però ens en sortirem.. com tantes vegades, ¿ no parlen de la providència ? encara que hi tenim poca fe.

El que passa és que quan tens gent acollida no pots estar a casa a "salto de mata", es una responsabilitat que tens. I quan tens fills tampoc, tot i que els nostres dos nens viuen el mateix ambient de tots.. Encara que visquem amb el que portem, hem de saber segur si ho tindrem demà. Una cosa és que tu vulguis viure de qualsevol manera però a la gent que tens acollida l'has d'alimentar, no las pots deixar a l'estacada.

EDUARDO- Cuando viene alguien lo primero que hacemos es mirar si hay sitio en casa. Luego miramos si la problemática que tiene la puede asumir el grupo o no. El primer día le explicamos lo que hacemos y durante la primera semana le conocemos y nos conoce . A la semana le damos la llave de casa y entra y sale cuando quiere. Compartimos el trabajo de traperos, todos cobramos lo mismo, desde Rosa que empezó hasta el último que entra, pero al vivir en comunidad tienes cubiertas la alimentación, la ropa y si quieres alguna cosa del rastro para ponerte en la habitación también.

ROSA- Dels nens també s'en encarrega la comunitat : l'escola, les despeses de l'associació de pares, si fan alguna excursió , etc.

Pel que fa a les malalties, fins fa poc, ens atenia l'ajuntament com a beneficiència perquè els ho vam proposar. Abans amb les assegurances col·lectives sí que hauríem pogut pagar aquesta assegurança però ara això ja no existeix, són assegurances

personals. A casa, hi ha entrades i sortides constantment, és molt difícil portar l'assegurança d'aquesta gent. D'altra banda són uns diners que llançàvem cada més. Llavors vam dir a l'ajuntament que ens comprometien, si ells ens rebrien com a beneficiària, i en lloc de donar-ho a una casa d'assegurances donaríem aquests diners a famílies de Sabadell que ho necessiten a través de Càrites de Sabadell amb qui hem treballat. El que passa és que sovint han canviat de regidors, i cada vegada s'ho han tornat a qüestionar...

A nivell personal jo tenia una pòlissa de l'Assistència Sanitària de mils anys...vam decidir continuar amb aquesta assegurança i quan van néixer els nens la meua assegurança els cobria el primer mes però com la nena va néixer prematura i l'assegurança no la cobria havíem de pagar 150.000 pessetes d'incubadora setmanals. Els vam assegurar. Aquestes assegurances són les úniques que hem tingut fixes. Com ara ens hem hagut d'organitzar com a empresa, perquè sinó no ens deixàvem viure a nivells legals, m'han agafat com a empresari i, de moment, d'única treballadora. Només jo tinc carnet de la seguretat social i l'Eduardo i els nens estan amb el meu. El Felipe té tarja de la seguretat social i si fem ara el contracte amb l'ajuntament també l'assegurarem i estarem assegurats el Felipe i jo només. Suposo que a mida que hi vingui gent i es vagi quedant l'anirem assegurant si el contracte amb l'ajuntament continua...

EDUARDO- Nosotros hemos podido elegir vivir así, pero Felipe, no. En definitiva, es como lo de los religiosos con la pobreza, ellos hacen voto de pobreza.. pero los que viven en pobreza de verdad son los pobres.

Por una parte si deseas reinsertar a una persona le tienes que dar lo mínimo, una seguridad social, etc. Cosa que está bien pero que nosotros no podemos hacerlo porque no tenemos los medios !.

ROSA- No tenim ni mitjans ni diners ni res... Reinsertar, sí... però em sembla que no volen reinsertar ningú. I a vegades penses... reinsertar qui? no sabem perquè hem de reinsertar si no sabem si ells volen reinsertar-se. I reinsertar a on, a quina societat? mes aviat jo ajudaria a "desreinsertar-se" a tohom. Posats a fer els hauries de fer el boicot total i en canvi representa que el sistema et va engolint engolint.. t'agafes amb els que més ho necessiten però després se'n oblidem de tu.

No té sortida.. els pobres en el nostre món no en ténen de sortida. No pots ni et queden forces per odiar ningú, ni a l'administració. Només pots dir des de dintre de tu mateixa "sou uns desgraciats... serviu per fer propaganda, però no estimeu res del que feu"

Quan parlo amb els que diuen que han fet una opció per la pobresa... cada dia m'ho crec menys. M'ho crec menys perquè em dóna la sensació que no veiem més enllà del nas. Si no veig més enllà del meu nas i visc d'esquena al món potser sí que em faltaran coses. Jo crec que només hi ha un sol món: no hi ha ni primer ni segon ni un tercer... Quan penso de la manera en què vivim i el que tenim.. ¡som milionaris! : tenim de tot, no ens falta res, gairebé que podem despilfarrar...

Romà Fortuny

Vam començar amb la gent de l'atur i a la vista de que anava tan bé, ens vam donar compte de que tants locals, camions... per què? Per tenir deu o vint famílies que tinguessin resolta la seva subsistència? No tenia massa sentit, l'atur era un problema més estructural que l'ha de resoldre la societat d'una altra manera, no podem afrontar aquest problema. En canvi si això mateix ho fem amb gent marginada, no es tracta de simple subsistència, sinó de donar esperança, donar sentit a gent que creu que la seva vida no val i que són uns estripats.

Els primers que vam incorporar els va portar Càrites, eren quatre o cinc dels quals només en queda un, un és mort i els altres ja s'han situat. La convivència dels marginats amb els aturats va portar conflictes, perquè els aturats creien que això era la solució del seu problema i van veure que era impossible. Van fer l'opció de dividir-se.

Vam deixar al grup d'aturats el local que teníem a Cornellà, la furgoneta i tot el material perquè poguessin continuar independents. Segueixen endavant tenim molt bona

relació, som amics però ells són cooperativa, es guanyen bé la vida; i nosaltres ens decantem més per la marginació. Teniem també gent aturada perquè en aquell moment n'hi havia molta i creiem que era un complement, la gent aturada s'adonava que el problema no era només el seu sinó que n'hi havia de més gruixuts, i el marginat tenia la possibilitat de veure que "aquest és com jo, està millor que jo i jo podria estar com ell". Era estimulante per una banda i per l'altra: per una banda perquè veia que el món no s'acabava amb els seus problemes i l'altra era el pensar "jo també podria superar els meus problemes". Aquesta convivència va ser molt positiva durant bastant de temps. Ara ja no hi ha ningú aturat a Engrunes. A Engrunes tots són de la marginació o ex-marginats que es queden perquè creuen que val la pena seguir aquí; n'hi ha tres que no se'n volen anar, volen continuar.

L'atur crònic queda dins del tema de la marginació. Tenim per sistema no preguntar mai "que has fet, de que has viscut, has estat a la presó...?" Mai. Només li fem entendre que aquí no som una empresa, que això es una altra cosa

Com s'omple això, per molta comunitat que facis? Creiem que arribant a ser conscient de que la teva vida sigui útil a altres, tenint la sensació de que en la teva vida no només has de ser feliç tú, sinó contribuir a que els demés ho siguin. D'aquí va venir lo dels tallers, de dir si aquesta experiència dels pobres ens ha modificat a tots els que ens hi hem acostat, hem de creure que és bo per ells i per nosaltres, no només per nosaltres. S'ha de crear un àmbit a on el pobre pugui explicar la seva història i experiència de vida, així el que no ho és es modifica, i el pobre té la gratificació de veure que la vida que per ell és una desgràcia, és instrument i estímul perquè l'altre canviï.

Això ha estat així, la gent que encara no havia deixat l'alcohol, ho ha fet després d'això. Volen fer més tallers, ens hem adonat que potser no en sabem del tot. Vam fer una trobada de 40 marginats i va haver-hi molta comunicació. Vam decidir fer més tallers en el futur, però on puguin posar en comú la seva experiència de vida uns i altres, i després ja veurem que passa. Com a màxim que hi hagin dos o tres persones dels que es consideren normals, però que ells siguin els protagonistes, no els convidats.

El grup d'opció fem reunions de fe, però amb ells no hem parlat mai del tema. Ara en motiu del desè aniversari, si que els més veterans van proposar que hi hagués una missa pels morts que han estat aquí. Vam fer una celebració a la masia i va ser fantàstic, una cosa viscuda. Va venir la família del Xisco, un dels primers engrunaires, mort de càncer i que les seves cendres estan en una paret de la casa que ell va reconstruir i vam parlar molt. Segons els comportaments de la societat aquest home és un degenerat, i resulta que està generant una energia, una capacitat, convocatòria i esperança manifesta. No dic que sigui només d'ell, és el resultat de quan ens ajuntem tots.

El d'opció es aquell que decideix estar aquí perquè vol, sigui perquè és cristià, per justícia o qualsevol motivació. Després estan els que venen per necessitat, perquè l'assistent social li ha dit que vingues, una vegada dintre pot triar estar aquí.

El engrunaires generalment venen a través dels serveis socials: Càrites, Ajuntaments, serveis d'atenció Primari...

Per Catalunya hi ha uns altres col·lectius d'aquestes mateixes característiques: Drapaires d'Emaús de Sabadell, Can Revifa de Terrassa, Dit i Fet que és un altre tipus de col·lectiu i està a Sant Just i Pastor a Barcelona... Si aquests grups només existeixen i no ens relacionem i fem coses junts, penso que no avançarem. Si aconseguim compartir, reflexionar, conèixer-nos no per ser gent "tirada" sino per ser un col·lectiu i poder estar-ne cofois de ser-ne els homes de la fam i de la marginació faran camí i nosaltres amb ells.

Carles Ahumada

L'Olivera no és una alternativa al model de societat! No ho pot ser, és una cosa petita. Però sí que pot ser interessant tan pel propi món rural on som i dels deficientes com pels de fora de l'àmbit rural: pels que hi vénen, per les amistats, pels que coneixen la seva evolució... Probablement té valor pel que significa d'esforç col·lectiu en una

situació difícil. Possiblement sí que dibuixa alguna alternativa, encara que com alternativa econòmica es complica, del que podria ser el món rural. S'hi impliquen molts aspectes: món rural, deficients, cooperativa.. Això és bo, però alhora per a molts és complicat. Si observes el que veuen els que ens segueixen d'aprop, tothom hi troba coses diverses. Si preguntessis: es alternativa a què? et dirien coses diferents, a nivell rural hi ha qui dirà que com que això és una cosa de deficients, és una alternativa per als deficients.. i a nivell de deficients, et diran que potser és una alternativa econòmica pel món rural... Aquesta confusió a la llarga s'anirà aclarint.

No és ni ha sigut fàcil tirar això endavant: voler fer un producte agrícola competitiu, el vi, en una zona en la que la gent marxa del camp, fer-lo rentable amb uns treballadors deficients, i amb la fórmula de cooperativa en la que els mateixos deficients són els cooperativistes... S'han de superar les dificultats econòmiques al voler viure del treball, no de subvencions, les dificultats d'obrir-se mercat, de voler superar les pròpies limitacions dels deficients sense voler convertir-nos en un "centre" de deficients. L'equip dura des de fa molts anys i això és un gran mèrit de tots els que hi som, perquè lògicament també hi ha les dificultats pròpies del funcionament quotidià en un món força reduït.

Cada vegada que vaig en cotxe per la carretera em plantejo què passaria si tingués un accident... probablement seria complicat. Però avui ja hi hauria recursos per continuar: quantes més hores de feina hi ha i més estabilitzats siguin els sous, les possibilitats de recanvi són més fàcils. El temps juga a favor. Si això hagués passat el primer o el segon any potser s'hauria hagut de deixar córrer perquè no valia la pena complicar-se tant la vida. Ara tot està més teoritzat, el ritme de feina més estable i sembla que es pot veure la sortida econòmica. Hi ha més possibilitats per intercanviar, per agafar algú.

Però això de la valoració que es fa de les coses o de les experiències es complexe i molt relatiu. Per exemple, des de dintre de la mateixa feina, món rural o món de deficients, els que s'acosten a la Olivera no hi veuen tots els aspectes que hi ha. Cadascú n'hi veu un troç.. La gent del voltant valoren la feina, la dimensió econòmica i d'empresa, no la presència de deficients o els valors de la fe. La gent del sector dels deficients no veu els valors evangèlics ni hi entren. Aquest aspecte només el veuen o valoren els creients o els que estan implicats en qüestions d'aquestes característiques i que s'ho miren des de fora, per exemple els de Tàrrega o els de Sant Joan de Déu.

Probablement això ha de ser així: una feina econòmica i tècnica d'elaboració de vins, s'ha de valorar o no estrictament a partir de criteris econòmics i de la qualitat del producte, no per altres coses com l'acollida, de la mateixa manera que si et poses una feina política, s'ha de valorar amb criteris polítics i d'eficàcia.

Tot i que constato que una part del sector clerical de la zona el que valora primordialment són les alternatives econòmiques. Que tan important com l'anar al món dels deficients és el fet de crear alternatives a la zona. Això és sobretot a nivell de capellans, de gent molt conscienciada, que es planteja el futur de la comarca i l'economia dels pobles. Valoren força l'intentar donar alternatives al món del pagès.

Ara fa deu anys que hi sóc. Quan va marxar el company amb el que vaig venir no vaig gosar anar-me'n. Em semblava que traïria la gent, com si hi jugués. En un poble sense gaire esperança de futur, fóra com si abandonés, com si jo tampoc no cregués en cap esperança. Però sí que n'hi havia d'haver, d'esperança!. Ha estat un temps difícil. Primer, per a poder sobreviure treballant de pagès: quanta ajuda no he necessitat! Penso que tot aquest temps ha estat per a mi temps de desert: purificació dels meus ídols, esquemes i teories; abandó en mans de Déu, sense acabar d'entendre si aquest era el meu lloc o no; acceptació del tarannà de la gent; distància cultural punyent entre el meu món i el món rural; sensació de ser foraster (un punt de desconfiança permanent perquè qualsevol dia me'n puc anar); manca de privacitat i de recursos per a sortir del

forat, rutina, manca de perspectives, caciquisme de la política local, les meves pròpies contradiccions...

En aquest desert he tingut tres temptacions: la de la riquesa ràpida de la vida urbana, la seva gran oferta cultural i els seu progrés enlluernador; la del poder: accedir al poder per canviar les coses i les persones des de dalt i fer front als cacics del poble; i la de l'eficàcia: deixar-ho córrer tot per fer una altra cosa amb més incidència i més valor, que afecti més gent.

Però resto al poble, perquè hi tinc amics i em sap greu abandonar-los, perquè crec que el món rural ha de tenir un futur més digne i vull treballar-hi, perquè hi ha una munió de gent que hi resta: vells, solitaris, fracassats que s'agafen a un món rural que els han pres i que ja només existeix en llur record. Perdut entre ermots i conreus, sol, em surt un clam, com una pregària al Déu de Jesús: que no s'obli de tot aquest sofriment amagat al món rural.

A poc a poc he anat canviant. A estones perdudes treballo el vidre. Menys del que voldria per falta de temps. Tinc el forn i taller i les eines precises. Les vidrieres s'han presentat ja a diferents exposicions. He recuperat la paraula a l'església local i a la vida local. Al treball he optat per formes de progrés, per les noves tecnologies, per la recerca de futur al poble i a la comarca, i, per això, he esdevingut sovint, sense voler-ho, una persona incòmoda.

Antonio Calderón

Para actores como nosotros el vivir continuamente pasando la reválida del público es duro, muy duro, durísimo y además porque vales lo que el último espectáculo. Ahora mismo nosotros estamos por los suelos. Nuestro último espectáculo no ha funcionado Subes y bajas la escalera, un día eres el mejor y al día siguiente no vales nada, sobre todo cuando hay un fracaso. Es duro económicamente y psíquicamente, son las dos cosas, te quedas sin nada, te quedas sin saber de qué vas a comer, te quedas debiéndolo todo y debiendo a todos, o sea entrampado, y luego te quedas con unos sinsabores de gente que les dices que "tampoco es para que ahora me maten, tampoco he hecho nada para que me tengas que matar, que ayer era no sé quien y hoy no valgo ni una gorda". Tampoco es eso. Lo duro de cada montaje es la reválida y otra vez abrirse camino con la ilusión de conectar y de decir: "bueno nos equivocamos en esto, pero hay que conectar", sobre todo cuando eres creador; cuando eres actor tienes que leerte el texto antes y deducir si aquello va a ser una porquería o va a funcionar. Esta profesión de actor y del teatro es muy jodida, muy jodida.. Cuando eres joven vas haciendo, pero cuando llegas a cierta edad es más chungo.

Por eso ahora nos tiraremos a los *sketx*. Es un producto que dominamos nosotros, las historias largas no las dominamos; un *sketx* puede durar de tres minutos a un cuarto de hora o 20 minutos. Disfrutaremos mucho más en esto nuevo, pero al mismo tiempo es.. bueno, no duermo, me levanto por las noches a dar vueltas... me duele la espalda, no duermo bien. El Jordi tiene los pelos blancos.. es fotut! En esta ocasión se mezclan los nervios y la excitación del estado creativo y la inseguridad económica del presente.

Otra cosa fué que quizá nos desviamos de nuestro camino. Nos metimos en un *merdé* que no dominábamos.. y decimos : "volvamos a lo que nosotros dominamos". Ahora es como haber recorrido un largo camino para volver otra vez al origen. Porque nosotros dominamos el *esquetx*, somos cómicos y no tendríamos que habernos salido de esto.

Es mal momento ahora para preguntarme si estoy satisfecho del oficio y del trabajo... Con el Jordi decimos "ho deixarem, ho deixarem..." Esta profesión es muy *fotuda*. Si es que están amargados hasta el Landa y compañía, que son los que se llevan más en esta profesión, de pelus y todo... es una reconversión dura para el cine y el teatro.

Creo y estoy seguro que he vuelto a descubrir que la ilusión que me tira para adelante es decir, vamos a volver a los orígenes, que sabremos crear unos productos que serán *made*

in Jordi y el otro. Irás a ver al Jordi y al Willy hacer las tonterías que sabes que saben hacer muy bien y que te agradan y que están bien, un día te gustarán menos pero sabes que están bien; o sea no vas a venir a desengañarte. Dagoll Dagon, por ejemplo, saben hacer un producto, han cogido una marca y saben hacer ese producto, unas veces te gustará más y otras menos, pero aquello funciona. A nosotros, hasta ahora, nos ha ido bien excepto en este espectáculo que hemos pinchado y no tendríamos que haber pinchado y no pincharemos más, procuraremos no pinchar. Al menos este es el deseo.

Joan Garcia Nieto

Actualment estic interessat per la Fundació Utopia i per l'arxiu sindical del Baix Llobregat perquè m'ho van encarregar... A més, una raó molt senzilla és per la meua salut, que no puc fer altres coses, grans lluites i conferències són apart. Aquesta idea que ha estat brillant en els últims anys de que la crisi de l'esquerra és perquè hi ha una crisi d'Utopia, de que el món es pot transformar en nous paràmetres alternatius... el descobrir això, que és una descoberta que hem fet molts i a través de formes d'actuació molt diverses, crec que dóna un sentit profund a la nostra forma de viure en aquests moments. Això es veu avui dia a través del que seria la recuperació de la memòria històrica utòpica que ha tingut la nostra història, no només durant els últims quaranta anys, que ha sigut una lluita política a vegades ingènua, a vegades molt immediatista... sinó que parlo de la recuperació de la memòria històrica de tots els moviments emancipatoris des de finals del segle passat, que s'han oblidat i que són patrimoni de la humanitat.

Una de les grans coses dolentes actualment és l'immediatisme. Estem sota la dictadura del consum en el sentit més ampli de la paraula, no només material sinó també consum cultural, de categoria, etc.

Utopia no és una cosa que no pot existir, sinó el que deia Paulo Freire "lo inédito viable". Hi ha hagut moments al llarg de la història en que la gent ha lluitat per coses que semblaven utòpiques i que després han estat una realitat. En aquests moments ens manca a tots el redescobrir nous horitzons utòpics. Parlava de les crisis i inèrcies dels moviments socials i de les formacions polítiques que tenen incapacitat utòpica, manca d'horitzó utòpic... Redescobrir quin és aquest horitzó utòpic, a on estan les grans mancances, perquè per a nosaltres la utopia industrialista del segle passat i d'aquest segle, en el que vam pensar que amb el desenvolupament econòmic tot s'arreglaria i que arribaríem a una situació de pau i d'igualtat etc., doncs hem vist que no, que el desenvolupament econòmic ha estat una forma més de generar més gran desigualtat : Nord-sud, el 4t. Món, etc.. La utopia industrialista que creia això ha estat un fracàs. Per tant, és necessari redescobrir altres horitzons utòpics, altres formes alternatives, mirar cap al futur. A l'entorn nostre ja hi ha gent que parla de formes alternatives de desenvolupament econòmic, cultural, de formes alternatives de relacions personals, d'equilibri entre home i natura. Aquest és l'únic camí. Per això, no crec tampoc en la utopia postindustrial que seria la ideologia d'aquests que diuen que l'hiperindustrialisme i les noves tecnologies ens duren a una societat d'oci, que és del que parla Racionero, això és una quimera, perquè no parla d'un moviment nou i de valors alternatius.

Crec que aquesta utopia mai la podrem veure, almenys a curt termini...

Roser Garriga i Amèlia Romero

ROSER : Avui hem tingut una reunió amb les dones del barri, que han acabat el curs per fer-ne la valoració. Moltes són gitanes, gent que no sap llegir ni escriure... Te n'adones que malgrat la importància que es dóna al professionalisme, a l'hora de la veritat el que fa que un curs per adults tingui èxit és poder comptar amb la presència i col.laboració de la mateixa gent del barri que l'hagin fet abans. Coneixen més els problemes, son com elles, de mateix barri i saben on s'ha d'insistir més. S'ha de tenir molta paciència. Les gitanes diuen que només aguanten "las que creemos en Dios, que ponemos una mejilla y

después la otra". S'ha convertit en un grup de solidaritat amb la resta. Va funcionant molt bé. És molt important que arribi final de curs i et diguin: "és que no m'adonava del que valia i veig que ja sóc capaç de presentar-me pels llocs o a l'INEM a buscar feina". fins la mateixa Pilar Cortés, que encara no ha après a llegir però segur que l'any vinent n'aprendrà, la resta ja en saben. Hi ha un percentatge molt gran de gent analfabeta-total en els nostres barris. Val la pena obrir camins a la gent.

AMELIA: És positiu perquè d'aquesta manera es motiva els fills d'aquestes dones que a la tarda vénen a l'Espurna i que molts cops estan mancats d'afecte, d'estructures i d'un suport segur de la família. Per exemple, hem donat classes a una noia de 25 anys, petitona, bufona, que el marit l'obligava a prostituir-se. Ara s'ha asserenat, ja té nocions de com ha de tractar els seus fills i de com els afecta el seu comportament. La mestra d'un dels seus fills ha notat que ara el nen està més serè i menys agressiu.

ROSER: Em sento amiga de moltes d'aquestes dones. Ja no són elles les que compten amb mi, sóc jo que compto amb elles i les necessito. Són llaços d'amistat...

Tota la gent que estem sota la pancarta de Càritas ja la tenim la teoria, i ens la sabem: és una autoformació, és un autoaprenentatge, només som els propiciadors, els coordinadors, etc..... Però quan es fa el treball en grup comences a sentir: "nosaltres els hi donem, nosaltres els hi donem, nosaltres els hi donem...". A l'hora de la veritat el llenguatge ens traeix! tota la teoria de Freire per terra.

ROSER: Per nens hi ha el grup de l'Espurna. Teatre, jardineria, espai i berenar a les tardes...L'Espurna està per salvar el que hi ha a cada un dels nens. Tants nens i famílies desestructurades....No ha quedat ni un nen del barri sense joguines. Va ser gràcies a l'Eustàquia! ; ens ho va fer tan si volíem com no!

AMELIA: És l'"espurna" que salva el que queda... L'objectiu principal és el reforçament perquè queden molts nens que es queden a la cuneta i que no saben llegir. Tenim 70 nens apuntats. Són nens que a l'escola sembla que no estiguin ben acollits o no se'n surten.

ROSER: Són del barri, han passat per moltes dificultats: dones que han vingut d'Andalusia, han estat ajudades i ara col·laboren i ajuden als demés. Veus que a la pràctica saben molt més que els professionals. Per exemple, l'assistenta social només està una estona amb les dones i no té la psicologia que et dona l'experiència i la convivència per tractar d'ajudar-les sense ferir.

AMELIA: Hi ha una monitora que el seu pare és borratxo i la seva mare ha vingut al curs de dones. És voluntària.

ROSER: S'ha de crear la consciència que ells són importants. Si, per exemple, convoques una reunió i no venen, de vegades, és per una manca d'autoestima. Si ells sabessin l'important que són per nosaltres, segur que vindrien. No em canso de dir-ho: "encara que no diguis res a la reunió, és important que hi siguis".

S'ha d'anar amb una pedagogia a llarg termini i dir: "Tu pots, oi que has pogut canviar una cosa teua?, doncs també dels demés."

Treballar aquí és el mateix que a Xile, en el sentit que també treballem amb marginats però s'ha de tenir en compte que un pobre aquí pot rebre un ajut de 30.000 pessetes, que és una misèria i que amb això a Xile ets ric. El sou base d'allà són 6000 pessetes al mes amb els mateixos preus del pa i de la llet d'aquí. Allà la gent passa amb pa i te.

ROSER: La Mercedes aquest matí em deia que havia estat una sort que l'haguéssim ensenyat a fer un planell de la casa perquè gràcies a això havia pogut entendre un que li havien donat per anar a treballar.

Maite Sirera

Món-3 comença amb un grup d'estudiants d'econòmiques. Van penjar un cartell dient: "Qui estigui interessat en el tema del Tercer Món, en treballar i fer alguna cosa ens trobarem a tal hora a la sala de juntes". Va venir un grupet de 10 o 15 persones. Casualment a biologia estava passant el mateix: un grup de gent que també es trobava per parlar del tema i veure què es podia fer, i quan vam descobrir que hi havia dos grups d'aquest tipus ens vam reunir per intentar fer-ho conjuntament.

Va ser una mica difícil perquè és molt diferent la forma de treballar de la gent de ciències de la de lletres, i va costar unir-se en la mateixa moguda, però quan vam aconseguir-ho va ser la expansió de Món-3 cap a d'altres universitats: l'Autònoma, la Politècnica, la de Girona...

Hem crescut bastant. Del plantejament inicial en el què tot ho fèiem entre tots, ara ens hem organitzat per seccions. Perquè va arribar un moment en el que allò de fer-ho tot entre tots era inaguantable: masses temes, moltes coses petites, grans, conferències, seminaris, revistes... És molt difícil que un grup de gent ho porti tot. Ara tenim 5 seccions i intentem que hi hagi un responsable per secció: finances (tracta el tema de subvencions...), dinamització associativa (organitzen els grups i les campanyes que hi ha a les facultats... és la més estudiantil), cooperació (es responsabilitzen dels projectes a Mauritània, Veneçuela, Costa d'Ivori... i es canalitzen les demandes que venen demanant diners o persones...), educació pel desenvolupament (referida a ensenyament primari i secundari, fem cursets per a professors, xerrades pels Instituts...), i estudis i investigació (es porta la revista de Món-3, el post-grau, una oficina d'informació per la cooperació on s'informa als estudiants universitaris de beques...)

Per part del professorat mai hem tingut impediments, hi ha molta col·laboració. Costa una mica, però a mida que ens hem anat coneixent més la col·laboració és més fàcil. Gairebé tots els que treballen amb temes d'aquests, ja sigui per interessos personals o pels programes, tenen una vinculació amb Món-3, tan de la Central, com de l'Autònoma; alguns són socis i fan activitats per nosaltres, conferències...

Món-3 és laic però hi ha de tot, molts són cristians i militants. No ens preocupa ni ho preguntem, la gent s'apunta pel que fem, és independent de si són catòlics o protestants. En el fons un cristià com Déu mana, és normal que sigui sensible i conseqüent i estigui a entitats del tipus de Món-3 que treballen la solidaritat amb el Tercer Món.

Ens arriben moltes cartes demanant informació per apuntar-se a projectes concrets. Desenvolupem alguns projectes, però per nosaltres això no és el prioritari perquè si ens preguntem què és el que mou el món?, i per què està el Tercer Món com està?, evidentment els projectes de cooperació puntuals no són la solució. La solució seria molt radical i a gran escala, molt política i de baixar el nivell econòmic de la resta del planeta; anar implantant projectes de cooperació no soluciona gran cosa: es pot millorar el nivell de vida de petites poblacions, per exemple tenim uns hospitals petits a Mauritània, però què és això en comparació a les dos terceres parts de la humanitat que no té els serveis sanitaris adequats?

Món-3 no té res a veure amb "les missions del Domund", normalment aquests tipus d'entitats no es qüestionen res del sistema, no són crítiques. A Món-3 ens qüestionem el funcionament del món.

Les missions, igual que moltes organitzacions de l'església, pensen: "quina injustícia hi ha al món!", però analitzen les causes, són caritatius i prou. Més que treballar per la justícia en el sentit de "a cadascú el que li toca", és com anar donant almoines als pobres.

Per això no fem dels projectes el tema prioritari, sinó del crear consciència aquí. I dels projectes de cooperació depèn també de com es facin... El que tenim a Mauritània, per exemple, és en una cooperativa agrària de dones. Ara ha anat un tècnic agrícola d'aquí, perquè va veure que li podien treure més partit a la terra del que ho estaven fent elles. Les està formant per treure més profit als conreus, ensenyant-les la possibilitat de fer conserves amb els productes, a canalitzar l'aigua amb mètodes molt senzills amb materials que tenen per allà...Tot això sense crear més dependència.

Els de Domund, més que formar a la gent per què s'espabilin pel seu compte, hi van i fan el que poden.

La societat no potencia les idees de cooperació i solidaritat, sinó l'individualisme, la competitivitat, el mirar de tenir una bona feina i guanyar molta pasta, viure en el confort... Així t'acaba enfonsant el sentiment solidari que puguis tenir. Fins i tot, en alguns sectors està mal vist aquest tipus de coses, en alguns cassos he sentit que la gent pensava "si no hi ha res a fer...".

Com ONG, Món-3 tenim coordinació amb la Federació Catalana d'ONGs, amb la Coordinadora estatal a Madrid i estem vinculats a nivell internacional amb "Joventut pel Desenvolupament i Cooperació", *Youth for Development and Cooperation*, YDC, formada per entitats de joves (moltes són ONGs), que té la seu a Amsterdam.; som membres de l'Associació Europea d'Instituts de Desenvolupament, EADI; formem part de la Federació Estatal d'Universitaris Solidaris, que integra col·lectius d'universitaris semblants a Món-3, dedicats a fer educació pel desenvolupament, campanyes, cursos o fent rodar conferencians que venen del Tercer Món, etc. Normalment ens entenem molt bé. Altres vegades ens deixem portar per l'activisme i no tens converses de fons amb les entitats perquè tothom està molt atabalat amb la feina que fa.

Es molt difícil canviar les estructures del món, som uns utòpics. Això està lligat i molt ben lligat, hi ha molts interessos. Però no perdem l'esperança. Nosaltres no ho veurem, però a la llarga petarà. Per sobreviure, el sistema capitalista necessita anar menjant món, necessita dels països de l'Est... Ja va tirar el mur, amb el mercat ara passa el mateix.

Per això no permet que apareguin sortides diferents a les capitalistes, com podria ser el cas de Nicaragua o Cuba o els països de l'Est. Ja sabem que els països de l'Est eren un desastre, però ara estan pitjor. S'hagués hagut de fer un altra tipus de reestructuració interna, si la societat no hagués estat tan corrompuda, el pseudo-comunisme que tenien hagués hagut de generar millores per no veure's abocats al capitalisme.

Reconec que som utòpics, però és una satisfacció diària veure que a cada conferència que fas, s'apunta algú més. Tenim la sensació de créixer, sobretot cap al sector d'estudiants universitaris.

Jordi Petit

Tenim simpatia amb els valors de l'ecologia, feminisme... però com a organització, precisament perquè pretenem estar en sintonia amb els gais i lesbianes, no entrem en res més que no siguin llibertats personals. Participem a les manifestacions anti-racistes, som solidaris amb aquests temes de llibertats individuals i punt. Ni en el tema del feminisme, ni en el de l'ecologia, ni en el tema del anti-militarisme, no ens pronunciem com a organització, i a més amb un absolut consens.

Som una organització bastant nombrosa i molt jove, no ens pronunciem perquè entenem que el ser gai i ser lesbiana i preocupar-te pels teus drets i la teva salut, no necessàriament ha d'implicar ser ecologista, feminista, anti-militarista ... i així ho diuen la immensa majoria dels gais i lesbianes de la ciutat.

L'organització sí pretén ser militant, perquè entenem que hi ha una certa sintonia amb els temes de racisme, discriminacions i temes molt individuals, és el mateix tipus d'opresió. Però més enllà d'aquí no ho fem, ho fan altres grups com a organització, em sembla que ho fan d'una forma artificial. Aquí hi ha molta gent rebotada que diuen que no van al FAG perquè no volen fer política. El FAG està en total sintonia amb l'anti-militarisme més radical, amb els insumisos, amb les feministes més radicals, amb un independentisme exacerbant...

La gent gai normal, no sintonitza amb aquests temes, diuen que allò és un partit polític i no s'hi queden.

Creiem que estem a la sintonia de la majoria, pretenem més ser un moviment sindical que no una organització de vanguardia, per tant va ser artificios i més fruit d'un desitg que no d'una realitat, voler ficar dintre d'una sintonia de valors tots aquest, quan hi ha ecologistes que són masculistes i anti-gais, i molts anti-militaristes que m'emprenyen.

Inclús dintre de l'ecologisme hi ha una corrent que vol "la vuelta a la madre tierra", i entén que la sexualitat original és la heterosexual d'home i dona i lo demás són aberracions. No hi ha cap garantia d'aquests moviments respecte de nosaltres, ni nosaltres cap a ells tenim una especial afinitat que no sigui que ens trobem tots igualment en el "pelotón de los olvidados", de les reivindicacions poc asumides pels polítics institucionals.

El moviment feminista ja s'ha defasat respecte del que van ser les seves idees inicials, perquè el feminisme ja s'ha estés en la societat i funciona sol, les organitzacions que ara funcionen de dones són innecessàries tal com estan funcionant. És una ideologia que s'ha assumit molt dins de la societat i té una dinàmica pròpia en les dones individuals, les dones que protesten en la feina, desde les organitzacions sindicals...Les dones estàn molt per damunt de les limitades organitzacions de dones que existeixen, per tant el feminisme impregna a la societat. Ara ja "queda mal discriminar a las mujeres". Les dones joves planten cara, com a mínim de discussió. Les senyores més grans per un problema de generacions menys, però és un valor latent i es va assumint. Les dones han de tenir els mateixos drets dels homes, inclús els drets masculistes, com ser capellanes o entrar en el exèrcit.

El repartiment de la riquesa amortigua totes les tensions. Ho veig en el tema del racisme. Vaig molt a Holanda i veig immigrants a tot arreu, però tothom té uns subsidis d'atur increïbles i a ningú li falta res, llavors no hi ha problemes.

Alemanya és diferent, no té uns subsidis com els holandesos, a més els d'Alemanya del Est no tenen l'hàbit de treballar dels de l'Oest, i els de l'Oest es queixen de que són mandres, i a sobre els turcs i els demás immigrants, com que tenen molta necessitat treballen millor que els de l'Est, i aquest estàn produint una xenofòbia perquè resulta que els immigrants els estàn agafant la feina. És una bomba de rellotgeria.

Quan un Estat necessita controlar la població a nivel sexual, limita totes les llibertats. Per què països com Cuba tenen aquesta postura? Hi ha un substracte cultural previ al règim del Castro. Tots aquests països de l'Est són pseudo-teocràtics, pseudo-medievals, on va arribar el comunisme i van passar d'un lloc a l'altra conservant-se moltes tradicions i elements culturals. En països tan teocràtics, per la prèvia influència de l'Església, es condemna l'homosexualitat.

Tots els règims que intenten una solidessa de la base social comencen a partir de recolzar la família. El divorci i sobretot la homosexualitat són valors que qüestionen el concepte tradicional de matrimoni i família. Si et comences a desenvolupar has de ser coherent, i coherents són els holandesos, danesos i suecs, que ara donen el dret d'adopció. És una experiència nova en el sentit de que d'aquí uns anys seguirà essent punt de referència, si allà es fa per què no en altres països? En canvi a Polònia o Alemanya no ho toleren. Són factors culturals. La política no fa sinó recollir els valors previs del poble.

A la Coordinadora participen un centenar de persones, però gent que està fent serveis actius som uns 40, i gent que tingui el carnet de l'associació són uns 700. Això viu a partir de socis que tenen un carnet, pel qual entren gratis a llocs com discoteques i serveis. Creiem que malgrat les facilitats que dona el carnet, el número és baix respecte als serveis que ofereix i la gent que el pugui fer servir. Hi ha una gran reticència de la gent a agafar un carnet. A vegades som 2000 o 3000 persones a una festa, i només hi ha 700 carnets. A molts no els agrada donar el nom, hi ha un recel lògic. Estem molt contents dels carnets i de la gent que en tenim perquè això abans no existia. Fa cinc anys els grups gais eren reduïts, de vint persones que feien molt de soroll, conseguïen a

vegades una ampla participació en una festa o acte puntual, però que després la organització era molt petita. Ara és al revés.

El moviment gai és circumstancial, vol la normalització. Per què ja no hi ha lligues de dones pel dret de vot, com n'hi havien als anys 20 ? Perquè ara ja tenen dret de vot. El feminisme segueix, però les lligues aquestes van desaparèixer. Quan arribi la normalització pels gais, quan siguem reconeguts amb normalitat en els nostres drets i les nostres diferències, el moviment gai ja no farà falta.

Andreu Trias

No em vull cansar, però em canso. Faig coses.. teatre amb uns joves, la sardana, el Catòlic.. A mi m'han posat el "sambenito" de sardanista, però abans he estat altres coses com jugador de bàsquet, actor de teatre, ballador de ballets.. He fet tot el que s'ha pogut fer en una entitat, en el meu cas des del Catòlic. En un moment determinat van voler eliminar-les les entitats. Al Catòlic no hem rebut mai ni una pela de l' Ajuntament, ni una, i de la Generalitat, menys. Estem amb l'aigua fins el coll i en canvi hi ha 300 nens que fan bàsquet, hi ha una escola de bàsquet, hi ha 30 o 40 joves que fan teatre, he format un grup de poesia, perquè a mi la poesia m'agrada molt, tinc més de 60 nanos que venen a aprendre a ballar sardanes cada dissabte, i a més fem teatre per a que aprenguin a parlar català, fem normalització lingüística..

Malgrat tot això, no sé què em passa, no puc parar.. no puc parar. No sé perquè. De tant en tant, encara et trobes amb alguna satisfacció, hi ha més gent que respòn del que sembla... Em sembla que encara faig servei a aquesta colla, com la del meu fill, que té 24 anys i que han voltat, han anat a les amèriques i han tornat, que han estudiat.. No sé, no mano perquè no m'ha agradat mai de manar, però hi ha una confiança, hi ha una relació, i de vegades et venen a explicar coses i semblo el pare confessor. Amb els petits igual, si un dia em veus anant pel carrer a vegades sentiràs de l'altre punta un crío cridant "Andreeeu.. ", perquè veig que es pot treure alguna cosa, si veiés que és una cosa inútil el que faig..

El que faig no sortirà als diaris, però sí que hi haurà un caliu en un cantó de gent gran, un altre de nens petits, un altre de mitjans... i d'una manera o altra he tingut, per petita que sigui, jo veig que hi he tingut alguna cosa a veure. Sigui per l'experiència de tants anys d'anar pel món, o perquè hi has estat.. no per estudis, perquè en aquell temps no estudiàvem.

Francisco Segura

Existen personas que tienen la sensación de que estamos delante de un muro que nos impide hacer nada, de que el sistema aplasta, de que los movimientos políticos no conectan, que a veces llegan solamente a las pequeñas minorías... Parte de eso es cierto, pero yo creo que en el fondo la esperanza o por lo menos el deseo existe en todos, aunque hay algunos que se dejan llevar más por el pesimismo.

Personalmente, no tengo la sensación de que esté todo perdido y de que no podamos transmitir esos valores a los jóvenes. Al revés, estas cosas son las que me hacen seguir en lo que estamos haciendo.

La JOC como movimiento social, cristiano, se plantea un cambio de la sociedad, contra la explotación y la injusticia y, por tanto, contra el capitalismo como único sistema posible. La JOC opta por un cambio radical, por la transformación, de la sociedad, de lo que es el modelo capitalista. Eso es evidente, pero la JOC, como organización, no tiene a nivel general, un "decálogo", una manera concreta para realizar esa transformación porque no le toca, por eso como entidad se diferencia de lo que pueden ser los partidos políticos, los sindicatos... Otro problema sería el mirar como llegar a ese cambio de

sociedad. Cabe señalar que, dentro de la JOC, puede haber militantes participando en cualquier partido político o sindicato. La JOC ha recibido toda la tradición del respeto al movimiento obrero y a la clase obrera, pero no tiene un modelo político concreto...

No me siento ni soy líder ni jefe del movimiento. Simplemente soy el responsable. Si estoy liberado es, en primer lugar, porque me lo propusieron y, en segundo, porque después de un reflexión personal con mi equipo y con mi pareja opté por hacerlo para poder hacer llegar a cuantos más jóvenes de la clase obrera, mejor, las palabras de Cardijn : "No sois máquinas, no sois bestias, sois hijos de Dios y herederos de su Reino".

Lluís Caparrós

Tinc tres fills de 19, 16 i 13 anys. Saben que els respecto i els estimo però no estic a casa. Necessito els meus fills, i especialment el meu fill petit, l'Ignasi de tretze anys. I necessito la Rosa, l'estimo. Els quatre m'han demanat que vagi a viure a un altre lloc i actualment ho estic fent, visc a uns 8 quilòmetres d'ells. Es una altíssim preu per la solidaritat amb la família universal.. per atrevir-me a ser ciutadà del món. Bogeria ?

El meu sentit de família s'ha transformat. Els que estem junts, Mohamed, Bully, formen la nova família. Ells noten que per a mi és massa el fet de tenir vivenda, dos cotxes, bicicletes... i que tinc una ambició de pobresa, de compartir. Per a ells tanta riquesa és una provocació. Els fa falta l'aigua, aliments per menjar... El consum ha deshumanitzat la consciència de la gent. A pesar de la duresa de la vida, d'aquesta forta carència, no estan amargats. Es una vida que m'ha enamorat. Els immigrants m'han tret de casa, encara que jo m'estimo els meus fills i la meva companya. M'he extremat molt. Quan vaig anar a Africa, a Japó i a Xina amb la meva companya, em vaig adonar que la família pot ser un impediment per ser solidari, perquè no podem oblidar la Família per la família.

La "família" als països de progrés d'Europa ha perjudicat molt el tema de la solidaritat. Em preocupa la família i els sentiments, però és que aquests estan basats en uns elements petits i pobres. La família pròxima es desvirtua si et deslligues de la Família universal que pateix. Vivim més una barbàrie que una civilització.

Necessito el contacte directe amb la Família, amb la gent i si el perdo em trobo desorientat. La solidaritat és un fet que necessito perquè la gent em demana i em demostra un acolliment. Hi ha gent que m'anima i em fan tirar endavant. El meu punt vital és el contacte amb la Família i els nois immigrants i amb la meva feina a l'escola amb els gitanos, si perdo el contacte amb ells, desapareixo. Es fonamental que pensem que ells són adults, que poden opinar i participar en la recerca de solucions. Són ciutadans i la ciutat s'ha d'assabentar dels seus problemes. Totes les persones, han de copsar i estimar la diversitat i les diferències entre les mateixes persones. Això et dona vida i et situa en una nova realitat, t'obre espais de reflexió per *compartir i fer país*...

De moment som quatre gats, però no hi fa res. La gent depèn molt del vídeo, de la tele, etc. interiorment tenen una espurna que els fa pensar, de tant en tant, en una possibilitat de llibertat i de futur. L'home és capaç de ser lliure i crític en moments determinants. Si l'home està atrapat passarà, per exemple, el que ha passat amb el mur de Berlín i amb els pobles de centre Europa com Iugoslàvia, que han viscut una època tenebrosa i ara pateixen, finalment exploten violentament i probablement encara veurem fets més horribles i forts... però tot és relatiu. Pensem en l'Àfrica, l'Índia, en milions i milions de persones en la misèria. A nosaltres ens toca preparar un futur on les coses han de ser millor que abans. Hem de ser responsables i solidaris i, a vegades, la intel·ligència s'interposa perquè ens diuen que ha de ser de la manera en la qual està educat el nostre inconscient en el racionalisme materialista. Crec en les persones que poden trencar els esquemes i dir que ets d'una altra manera, que pots fer una altra cosa, canviar el món a poc a poc...

Tinc al cap servir al poble de tot cor. Vaig entrar d'aprenent a una empresa i hi vaig ser com a ajustador-fresador durant 18 anys. Al matí feia gimnàstica, dibuix, matemàtiques, etc. i després anàvem als tallers. Allà vaig conèixer la solidaritat del món obrer. Em va fer canviar la meua vida i vaig decidir posar-me al servei dels demés. Allò va començar, continua, m'agrada, m'interessa. En el món hi han hagut grans canvis però a mi, aquesta opció em continua interessant. Comprometre'm és viure.

Em considero un mestre i un pare vocacional. Per mi ser mestre i ser pare vol dir aprendre i compartir, i jo estic aprenent molt. Els mestres i els pares, molt sovint mostren una gran incomprensió de la diversitat de la vida, d'una realitat diferent.

Drets Humans, política, religió i ser mestre i pare van junts. Un polític seria com un mestre i pare, però els partits això no ho recullen i ho haurien d'aprendre. Jo aprecio la gent que ha entregat la vida per una causa política sense limitarse, que han estat a la presó, etc. però els partits limiten.. Ara ho fan com un ofici, no com un servei. Hauríem de treballar plegats.

Hem de ser solidaris, no perquè jo sigui com un quixot sinó perquè la vida és la solidaritat i si vas per aquests països ho pots viure. La diversitat és plenitud de vida, rica en matisos i noves sensacions enriquidores. El progrés és possible amb formes no violents, lliberadores.

No estic desanimat, tornaria a començar malgrat tantes tensions, tants problemes laborals, familiars i legals.. ara jo tornaria a començar. Però no és necessari tornar a començar.. només cal *continuar*.

Em sento viu, tinc il·lusió. Com diu el Miguel Hernández : "pobre d'aquell que la vida no l'ha esgarapat... és que no ha viscut". La vida és això. Ell mateix, pocs dies abans de morir, de la presó estant, també deia : "no hay nada más importante que dar una solución hermosa a la vida".

Cal haver-la viscut la vida, i cal mantenir la il·lusió!

Josep Ribera

Per exemple, és molt fàcil això que el Nord ha de ser sensible i receptor de les aprotacions del Sud, però com ho fas entendre? Recordo l'impacte que em va fer quan vaig proposar a dos professors, un catedràtic de ciències polítiques de Madrid i l'altre de Barcelona, de fer intercanvis universitaris, sobretot de doctorants, d'estudiants d'aquí que anessin cap a Amèrica Llatina. Van contestar: "què et penses? Com puc portar doctorants a Amèrica Llatina? Per a això que se'n vagin als Estats Units o a universitats europees!.. però a Amèrica Llatina?" Jo veia tan lògic el que pot aportar la situació caòtica de Lima, de Sao Paulo, de Santiago de Xile o de el Cairo, m'és igual, a una persona que està fent el doctorat, si sap llegir i se l'orienta!. Probablement els nostres acadèmics només et valoren pels llibres que has llegit. La seva "bona fe" ja els fa veure que no és que aquests païssos no puguin aportar res, però et diuen "que si no hi ha llibres, que no si hi ha tutors que puguin dirigir..." cosa ben falsa, sobretot a Amèrica Llatina. Després vaig reaccionar, però de moment em vaig quedar desarmat perquè era una cosa que considerava evident per mi i per la gent que jo estimo i que respecto acadèmicament. I això amb bona gent d'esquerres!.

Paco Marín

Es necesario encontrar y dar esperanza a esta gente. Nuestra gente vive su existencia de una manera dramática, por manera de ser y por la realidad que viven. Y hay que transformar su dramatismo, su vivencia dramática, dar cuerpo a la esperanza dando a entender que el futuro tiene que ser mejor que el presente. Porque el presente es muy

malo y entonces el futuro tiene que ser mejor. Necesitan y necesitamos puntos de referencia y apoyos a la identidad personal. Cualquiera de nosotros en esas circunstancias estaría perdidísimo.

Yo pienso que el futuro no puede ser peor que el presente. En cualquier caso, tal como se han planteado las cosas, la dinámica conllevará que la "normalización" no se llevará a cabo tal y como la tenían prevista expulsando a la población. No se permitirá llevar a cabo las actuaciones como en el 87.

El análisis global, es que o el sistema cambia o la insolidaridad y la desunión seguirán creciendo... Las conclusiones a las que llegó la asamblea parroquial ayer después de analizar el plan que presenta el ayuntamiento y de ver por qué se opone a este plan, eran muy sencillas: decían que en una sociedad como esta hemos de implantar la solidaridad y si no se logra esto la depredación social será brutal, que es lo que está pasando en el Tercer Mundo, y que aquí todavía se podría evitar.

Tomás Martínez

Soy optimista respecto al futuro, sé que va a ser una cosa muy lenta, pero creo que cada vez más la izquierda va a ir haciendo más mella en España y en Cataluña. La gente de momento dice "todos son iguales" y no va a votar, a medida que la cultura de las personas vaya cambiando y vaya tomando más conciencia política y vaya entrando más en lo que es un sistema democrático, se irá dando cuenta de que la izquierda, tanto Iniciativa por Cataluña, como Izquierda Unida en España, va a ir subiendo. Si no fuera así, si yo viera que esto no tiene arreglo, no estaría aquí.

Carmen Díaz

La situación actual la vivo de la misma manera aunque todo es muy distinto. Pero sí entiendo que no queda otra solución que seguir adelante, seguir luchando y conseguir cada día más amplitud en el marco de la izquierda. No darse por desanimados, no dejarse llevar por la complejidad de la situación, que es muy compleja.

No nos queda otra salida que luchar por todo, por el bienestar social, por el trabajo, por toda la izquierda y por que este gobierno no se derechice de la manera como lo está haciendo, que pueda dar lugar a otros malos tiempos.

Todas estas cosas que tenemos pendientes, son las que me llevan a pensar que no nos queda otra solución, que no se puede uno volver atrás y hartarse, sino que se ha de dar el máximo rendimiento que se pueda en cualquier campo. A la izquierda no nos queda otra solución y al pueblo en general, que es el que va a perder. Yo no tengo en esto ninguna duda.. No hay que vacilar.

Pep Castro

Si cal viure en contradicció, es viu en ella, però no amb angoixes i no d'una manera pessimista o trista. Crec que és una de les coses que em preocupen més perquè jo he viscut un procés, de jove, en el qual em van augmentar aquestes angoixes: que no hi ha sortida, que això no canviarà, que en definitiva som quatre i el gat,... Això toca revisar-ho, perquè és una de les característiques de molta gent que es creu el procés, que lluita perquè està convençuda però en el fons no ho viu bé. Si grates una mica veus que, en molts moments, a la seva via quotidiana ho passen malament. Hem d'aprendre a ser més feliços en les relacions interpersonals, amb la família, amb la gent. Moltes vegades es parla de valors i no es parla d'aquesta actitud d'equilibri personal que fa tanta falta.

Jo no considero haver fet sacrificis. El que he fet ho he fet perquè m'ho he cregut. No passo comptes a ningú en aquest sentit. M'ho he passat bé, he après. Segurament valoro més les coses que he après d'aquesta manera que d'altres que podia haver après. Aquests aprenentatges no es valoren. Si volgués tenir una feina d'educador reglada no la podria

tenir, no tinc capacitació, i fa 10 anys que treballa amb nens i joves!. En teoria, sóc un tècnic electrònic que repara maquinàries i coses d'aquestes, no sóc una persona apte per treballar amb persones. Però no valoro massa els costos.

Ara, en aquests moments i d'ençà que m'he casat, sí començo a tenir problemes. El valor del col·lectiu es pot mantenir per sobre de les teves accions més individuals, però quan tu decideixes compartir la vida amb una altra persona has d'intentar tenir un equilibri diferent i, personalment, encara no l'he aconseguit. Tinc conflictes : ahir vaig arribar a les 2.30 de la nit a casa, demà altre cop.. això porta problemes.. Crec que l'única manera de resoldre això és tenir un nivell d'acceptació de l'altre molt elevat i això, és clar, és difícil. Es estar disposat a no gaudir de dos dies de festa seguits i a haver de dir que no a moltes coses que t'agradarien de fer amb la teva família però que, en definitiva, el que fas també t'omple. Tinc companys amb els que fa més de 12 anys que treballem plegats en l'esplai, i són com els meus germans. El meu germà i ells, per a mi, són el mateix. Tant valoro una cosa com l'altra. No faig separacions d'aquesta mena: és tan important estar amb el meu germà com estar amb els meus pares, com estar amb aquestes persones, com estar amb la meua dona. Imagino que intentar desxifrar-ho i posar-ho en ordre vivencialment... és complicat. Conceptualitzar-ho sí. Crec que això passa, bàsicament, per l'acceptació de l'altre. Són anys que han de passar. En tot cas, jo no estic decebut ni em sento malament quan faig balanç en aquest sentit.

Carolina Aguado

Yo creo que he estado en todos esos temas : cuando el movimiento de alfabetización, el movimiento de solidaridad, la interculturalidad, el feminismo porque me los creo. Me creo lo que hago; creo que si lucho por los derechos de la mujer no lo estoy haciendo solamente por mi sino que por las demás mujeres. Lo de la solidaridad me lo creo, aunque sea cuando teníamos que recoger ropa, vender bonos, vender postales. Yo se que si vendo cuatro postales son cien pesetitas, un dolar, que podemos enviar a Nicaragua o al Salvador para lo que sea. Cuando no me creo una cosa la dejo a parte porque no puedo hacerla. La fuerza que me empuja a hacer todo esto me viene porque creo en la solidaridad, creo en el feminismo, creo en el compañerismo. Porque aún ha habido personas que a veces no cuentan las ideas sino las personas.

A veces, cuando piensas en abandonar alguna cosa porque no tienes ninguna necesidad de estar aguantando, piensas en los compañeros que tienes, en la gente de verdad, en los que se están pateando el pueblo y estan haciendo cosas y dices: pues mira, sigo. A veces crees en esas personas no por sus ideales sino por las cosas que están haciendo, y porque crees en ellas. Para mí la amistad es lo más importante de todo. Vas a Nicaragua o estás en la casa de Nicaragua y te encuentras con esos compañeros tan majos, o en el partido con Carmen Diaz o con Clara, con la que yo me llevaba tan bien o con Juan. Son personas que quieres de verdad como si fueran hermanos. Mi hermana mayor, por ejemplo, pasa de la OTAN, de Nicaragua, es mas felipista que Felipe y yo no me siento tan a gusto como con la gente del partido o de la casa de Nicaragua o en la asociación de vecinos.

En estos momentos el partido tiene pocas cosas para repartir y que los que estan es porque lo creen más que para buscar la silla. Hay muchísima gente que ha estado toda la vida a tu lado y continuamos. Yo al PSUC le tengo muchísimo cariño.

Creo que la frontera entre ser de derechas y ser de izquierdas es la misma de antes. Me parece que la frontera es la misma. Lo que pasa es que ahora el PSOE es de derechas y les está quitando terreno a Alianza Popular; no creo que el Señor Solchaga fuera diferente en Alianza Popular. Pero la frontera si que está en la izquierda. Es lo que decimos siempre, no es un tópico, es la verdad : el ecologismo, el feminismo, la ética, la solidaridad, el hacer las cosas diferente y en pensar diferente, en pensar en los demás. Ellos son unos egoístas, van a lo suyo, nada más miran Europa, lo de Maastrich... No ven el mundo entero como está, solo piensan en este cachito que no es nada comparado con lo que del mundo entero. Ahí es donde está la frontera y cada vez existe, más porque con

tanta corrupció, tanta sinvergüenza y tan poca dignidad el muro es cada vez más grande.

Tengo la esperanza de que los comunistas y los cristianos van a volver a renacer, no dentro de cuatro días porque la ola derechista va para largo, pero la historia también es larga.. y el "muro" es cada vez más grande Y para solucionar la distancia la izquierda tiene que trabajar.. Si no hubiera comunismo, se tendría que inventar y nacería en forma de izquierda que decimos ecologista, feminista, y ética. Las cosas volverán a su cauce por sí solas aunque las personas no aprendamos y sigamos tropezando en la misma piedra. No perderemos la esperanza.

El nuevo orden mundial es el principio de la historia. Los que creemos en esto no somos los últimos de Numancia, como dice Gonzalez. Sabes que hay posibilidades, aunque sea a la larga. Hay que aguantar. Sabemos que de momento el enemigo tiene más armas que nosotros, pero no hay que perder la esperanza. Por ejemplo la lucha por los derechos de las mujeres : si no hubiéramos luchado no tendríamos lo que tenemos ahora y sería una cosa muy difícil. Los comunistas hemos conseguido algunas cosas. La mujer comunista va a luchar por liberarse. Esta idea tiene que salir otra vez a flote, por muchas razones: porque a veces la mujer ha tenido tiempos oscurísimos pero al final vamos saliendo adelante. Pienso que los comunistas, o sea la idea de la izquierda, esta idea ecologista, de solidaridad, de tener dignidad y vergüenza, será la voz de la libertad de verdad y no de la que dice Bush. Estoy convencida, a lo mejor yo lo no veré pero mi hija sí lo puede conocer otra vez, sí lo puede conocer, aunque sea con otro nombre como el de ecologistas o verdes, etc. En Sudáfrica, después de tantos años de lucha lo van a conseguir. Vamos a hacernos la idea de que nosotros también somos esclavos y que vamos a romper el cerco algún día.

Josep Delàs

Avui hi ha dos discursos : un, el del model de societat que porta a depressions, que porta a insatisfaccions, que porta a un fruit que al final és un buit, que porta a veure aquests telediaris tan sagnants i tan punyents cosa que el jovent no pot pair... això no condueix enlloc.

L'altre és el discurs utòpic. La gran utopia a construir a partir d'ara i per la única que es belluga la gent : la previsió d'un món global equilibrat, el treball per la integritat de la creació, per l'ecologia, pels nous recursos tecnològics i d'energia, el futur mirant el tercer món etc... per fer aquest gran discurs crec que hauríem de tornar a aquella gran intuició antisistèmica l'Ivan Illich .

Jaume Soler

Als dos anys i mig de la primera legislatura els empresaris, els convergents del consistori, deien que a Arbúcies s'estava implantant una societat marxista leninista i independentista i com que no en volien ser còmplices van marxar. Pensem que tant de bo tantes de les utopies que hem defensat les poguéssim realitzar mínimament a la petita societat d'Arbúcies. No hi renunciem malgrat siguin utopies. Tan de bo a partir de la petita esfera de poder que tenim poguéssim traduir-la en accions quotidianes per anar transformant la nostra realitat.

Lluís Hernandez

Crec en la utopia com un horitzó que assenyala un camí que sempre t'exigeix anar una mica més enllà. L'amor a les persones dóna sentit al que fas i, per tant, buidar-te per amor, cansar-te per amor, encara que no vegis massa el futur de què fas, és una cosa que té sentit. Una altra cosa important és que necessito estar amb els altres.

Malauradament moltes persones han abandonat els seus compromisos socials i polítics, s'han aïllat i han optat per la solitud. Vull poder manifestar els meus esquinçaments interiors i els meus desencisaments als altres. No vull buscar la solitud d'Emaús sinó que vull tornar a Jerusalem per trobar-me amb la comunitat, sigui la comunitat que sigui. Per això estic a Iniciativa per Catalunya; per això crec en l'equip municipal d'Iniciativa a l'Ajuntament de Santa Coloma i per això crec que en les qüestions polítiques la participació és fonamental per tal que la gent vagi fent un canvi de mentalitat i descobreixi els nous valors i els falsos valors que estan de moda.

Pepe Castellano

Mis convicciones se basan en los valores de la justicia, la verdad, la ética, la solidaridad, la transparencia, etc. y se fundamenta en la confianza en el ser humano aunque cueste. El ser humano no es esto que estamos viendo : la competitividad, el destrozar al del lado... Hay lo que uno llama el socialismo intuitivo, que no sabes muy bien explicarlo pero que sabes que hace referencia a la defensa de lo lo colectivo por encima de lo individualista, la capacidad de solidaridad, el valor del trabajo, del esfuerzo, de la austeridad ante un mundo ecológicamente destruido, un NO a la doble moral, etc. Es para reir cuando esto lo contrastas con lo que, a veces, estamos viendo.

¿Es posible que seamos los perdedores?. Lo cierto es que si miramos en nuestro interior y nos preguntamos, en términos generales y con el carácter instrumental con que debemos entender las organizaciones políticas y sindicales de izquierda: "¿seguimos después de tantos años luchando por aquel ideal, por aquella utopía?" y obtenemos una respuesta afirmativa, yo no me considero perdedor y no creo que nosotros seamos perdedores. La utopia no es un lugar al que llegar sino un camino que tomar.

EPILEG

- a. Marginació i utopia
- b. Marginació i història
- c. Marginació i laicitat.

Quan aquest treball estava a mig redactar el professor Ramón Valdés va proposar-ne un títol que el relacionava amb la marginació. Jo vaig creure que alguns entrevistats es trobarien incòmodes sota aquest adjectiu, però no per això Ramón Valdés deixava de tenir raó.

La realitat que habitualment tenim davant dels ulls no es tota la realitat. Al seu costat n'hi ha una altra de negada políticament, culturalment o socialment i que expressa la possibilitat d'una altra societat. Habitualment per marginació s'entén de manera restringida la marginació econòmica, la més visible i escandalosa, la dels que han quedat fora del sistema de producció i de distribució de béns. Hi ha també la marginació cultural o política, la d'aquells que promouen uns valors diferents als de la cultura dominant. Quan aquests valors es manifesten activament i en contraposició als valors vigents en una societat que deixa poc marge a l'inconformisme, el resultat és l'exclusió de la persona o del grup. Se la tolerarà relativament o es procurarà que quedi aïllada per evitar la seva influència no controlada a la resta de la societat. Son grups socials o individus que ténen un lloc difícil en el món actual i que personifiquen aquelles realitats o valors que la societat nega i amaga. D'alguna forma marginats del sistema. Aquest grup era l'objecte d'aquest treball.

L'investigació sobre la negació social no es fa per pura especulació sinó per poder construir una història real. L'estudi del que està amagat posa en evidència allò que el sistema expulsa i que per això mateix s'erigeix en negació de la negació. Implica una búsqueda dels elements crítics de la societat. Son els reductes de disconformitat, d'imaginació, de creativitat, de ruptura i d'afirmació de la identitat davant d'una totalitat que tot ho anega. Posar a la llum pública la marginació vol dir optar per la utopia. Per això vam decidir de canviar l'adjectiu de marginació pel d'utopia.

En els capítols anteriors, sobretot a la Introducció, he explicat les opinions dels entrevistats delimitant el camp en el que se situaven, sobretot en relació al pensament del neoconservadurisme i postmodernisme. Les cites de Bell, Berger, Novak, etc. ajudaven a definir, per contrast, el que pensaven els entrevistats.

Per concloure aquesta presentació, ara em proposo situar les seves opinions en el context ideològic en el que jo crec que es mouen, o si més no el que jo les he percebut. Em serviran de guia per fer a questa reflexió final tres autors el pensament dels quals dona cos a una visió diferent de la història i l'esperança: Ernst Bloch, Walter Benjamin i Dietrich Bonhoeffer. Els tres visquéren la persecució durant l'Alemania nazi. Bonhoeffer, pastor protestant, fou empresonat per haver participat en un atemptat contra la vida de Hitler i fou finalment executat el 9 d'abril de 1945. La seva obra més coneguda són les cartes de presó publicades sota el títol de *Resistència i submissió*. Es tracta d'un document impressionant escrit entre bombardeigs i sirenes sobre l'actuació del cristià en un món definitivament irreligiós. Benjamin, jueu, fou probablement el crític literari més important del seu moment. Amic de Adorno i Horkheimer i relacionat amb l'escola de Frankfurt, fou en canvi la seva amistat amb Bertolt Brecht la que exerceix sobre ell una influència decisiva en la configuració del seu pensament marxista. Es llevà la vida a Port Bou el 26 de setembre de 1940 fugint de la persecució nazi en constatar que les autoritats espanyoles li havien negat el visat. A *Tesis de filosofia de la història*, escrit poc abans de morir, fa una crida a la necessitat de llegir la història a partir de la raó dels vençuts. I Ernst Bloch, amic també de Benjamin i com ell de l'escola de Frankfurt, ha deixat una monumental obra escrita sobre l'esperança i la utopia.

a. Marginació i utopia

Em deixaré guiar primer per Bloch. El seu pensament es una filosofia de l'esperança. És l'exaltació, des de la perspectiva del materialisme, de la capacitat d'expressió de l'individu en art, ciència i revolució: "el món està encara per acabar, i és l'home que l'ha de fer" ¹. La seva obra més coneguda, *El principi esperança* ² es un gran retaule de desitjos, una invitació a convertir els somnis de la vida de cada dia en esperança i utopia. El somni acompanya sempre tots els intents de subversió de l'ordre social que hi han hagut al llarg de la història.

Des del materialisme dialèctic Bloch interpreta els moviments d'emancipació científica, artística o religiosa com les grans empreses humanes per la lluita de la utopia ³. El moviment utòpic ha travessat tota la història i arriba fins als nostres dies. Les

¹ BLOCH, Ernst, *L'arc utopia-matèria i altres escrits*. Laia Barc. 1986. pg. 153: "N'hi ha molt encara en el món d'inconclús..."

² BLOCH, Ernst. *el principio esperanza*. Ed. Aguilar. 3 vol. Madrid 1977-1980

³ BLOCH, Ernst, *Entemundos en la historia de la filosofía*. Taurus. Barc. 1976. *Thomas Münzer, teólogo de la revolución*. Ciencia Nueva. Madrid 1968.

tensions entre institució - testimoni, entre ortodòxia - ètica, entre el poder - marginació, viscudes en tots els intents de transformació radical son altres maneres d'entendre la dialèctica permanent entre opresor-oprimit. Bloch pren com a exemple i fa la biografia ideològica dels heretges Joaquim de Fiore i Thomas Münzer, dels científics Bruno i Galileu, dels revolucionaris Moro i Winstanley etc. etc.. Sempre hi ha hagut un enfrontament brutal amb el sistema perquè per dèssota del tema concret objecte de la lluita (religió, ciència...) tota utopia posa en qüestió el poder (el poder que dóna la ciència, el poder de l'església, el poder econòmic...) Enfrontament que s'ha pagat gairebé sempre amb la vida o l'ostracisme. La conclusió que se'n treu és que només el sofriment i la marginació han impulsat la història de la humanitat cap a l'esperança i que els impulsors de la utopia ho han seguit essent inclús després de morts i condemnats : negats pels sistema s'han erigit permanentment davant de la història en jutjes i negadors dels sistema que els havia exclòs.

Efectivament, la sola existència de la marginalitat es una crítica.

La sola existència d'aquestes persones entrevistades, encara que no haguéssin parlat, es una crítica a la societat actual. Lluiten amb pocs medis. Ells no són els perdedors de la història, però han fet seva la causa dels que ho són, i per tant també el paper de perdedors o marginats. Elaboren propostes concretes de transformació social, però troben enormes resistències per ser assumides.

Lo marginal fa palès, fins al límit, la irracionalitat de la societat i pel sol fet d'existir s'erigeix en negació d'aquesta societat de la instrumentalització de l'existència per la raó. N'és la "cara amagada". Manifesten que "raó i persona" només poden realitzar-se com a negació de la racionalitat present. Per això la crítica des d'allò que és marginal és titllada com a irracional, il·lusòria, utòpica, en tant que negació del domini de la racionalitat capitalista, burocràtica i del consum.

La utopia anunciada des de la marginalitat està a les antítesis de qualsevol utopia de "món feliç" proclamada des del positivisme científista. Mentre que la història de les societats industrials es la història de les relacions de domini entre persona, naturalesa i societat, la història dels marginals apareix com la voluntat del subjecte per mantenir la seva identitat. Si cada progrés de la societat porta una major alienació, el coneixement i progrés de lo marginal hauria de portar a una major contestació i subversió, perquè es la protesta contra la situació present i la resistència contra el sistema de relacions socials i de representacions imposat per la classe dominant.

Cfr. MOLTSMANN Jürgen y HURBON Laënnec, *Utopía y esperanza con Ernst Bloch*. Sígueme. Salamanca 1980. TAMAYO Acosta, Juan José. *Religión razón y esperanza*. Ed. V. divino. Estella 1992. ZECCHI, Stefano. *Ernst Bloch, utopia y esperanza en el comunismo*. Peninsula. Barcelona 1988. UREÑA, Manuel. *Ernst Bloch, ¿un futuro sin Dios ?*. Ed. BAC. Madrid 1986.

Per això, la segona característica de la utopia es la prospecció de les possibilitats encara no realitzades. La utopia és crítica però també és construcció. Desplaça el present cap al futur. Des del seu ateisme, Bloch parla de l'efecte profètic de la utopia. La utopia recorda el passat, el té present, però no construeix el futur a partir de l'anàlisi del passat sinó a partir de les pròpies propostes de futur i de negació del present. Davant de la creixent institucionalització de qualsevol manifestació individual o cultural, la crítica utòpica sempre qüestiona el sistema. Molts moviments crítics de la societat postindustrial i que neguen el seu model de creixement vinculen utopia amb revolució. Ja sé que no estem en un moment eufòric per a utilitzar aquesta paraula de majúscules.. el que dic que es que la utopia, com a racionalitat de lo marginal, busca l'acció social de les persones en un procés de construcció històrica que supera la situació present. Què són, sinó, les actuacions explicades per l'alfabetització, l'acollida d'immigrats, per la pau, pel no-corporativisme, per la dignificació del sistema polític? La utopia erigeix com a raó pròpia allò que la racionalitat dominant aplasta, i impulsa la llibertat a construir mons possibles i alternatius a l'existent. Torna la raó i la llibertat als que estan lligats pel pes de les estructures.

La utopia es l'antítesis del mite i per tant de l'ideologia, però hi ha una complementarietat entre lo racional i lo utòpic. En darrer terme lo utòpic anticipa la inserció de la raó de lo marginal a la realitat. No s'integra en l'estructura de la societat negada, sino que funciona com un estímul mobilitzador i urgeix a concretarse, té una dimensió pràctica. Per això la raó utòpica actúa com a praxis revolucionària encaminada a assolir la reunificació entre realitat i utopia. Gairebé sempre es concretarà en actuacions molt petites i de vida quotidiana de les que a *El principio esperanza* en fa una llarga llista, però que no per petites deixen d'orientarse cap a una perspectiva de canvi radical, de tenir una càrrega revolucionària. Aquesta és la importància del contingut de les entrevistes.

En què consisteix aquesta càrrega revolucionària? Segons afirma Moltmann "el marxismo de Bloch no es propiamente filosofía marxista-leninista-ortodoxa, sino un pensamiento libre dentro del ámbito trazado por Marx, en relación con la antropología, cosmología e historia de la filosofía"⁴. Es de Bloch la distinció entre la "corrent freda" (ciència de la realitat material i estratègia de lluita) i la "corrent càlida" (factors subjectius de la conquesta de la llibertat) en el marxisme, raó científica de l'anàlisi i planificadora de la lluita i la necessària fortalesa per la lluita, necessàries totes dues

⁴ MOLTSMANN, Jürgen y HURBON Laënnec *Historia y esperanza. Diálogo con Ernst Bloch*. Sígueme.Salamanca 1980, pg. 112.

per l'alliberament ⁵. No hi ha possible projecte utòpic o de futur sense les dues. L'objectiu és la supressió de les marginacions i injustícies humanes cap a la "patria de la solidaritat", i això no es donarà només amb la millora del present. En un anàlisi d'antropologia cultural aquí només he volgut ressaltar aquesta segona dimensió en els entrevistats. Bloch parla d'una ontologia universal -que abarca naturalesa i història- cap a una "escatologia universal".

Les propostes per canviar el sistema des del "possibilisme" son diametralment oposades a les propostes que es poden fer des de la marginalitat. Una i altra parteixen del coneixement de la realitat present, però mentre uns busquen l'alternativa en la millora del present, el coneixement del que és marginal se situa més enllà del present per buscar un nou punt de partida i per tant assigna als marginats un paper d'anunciadors. La marginació es la fonamentació del coneixement de la utopia.

Entesa així la utopia pot semblar impossible. No es vertitat. Es possible perquè la convivència humana serà sempre perfectible. Es un horitzó últim de referència, es el camí, com diu un dels entrevistats. Es el motor de tots els intents històrics de construir la llibertat. La categoria "utopia" com a consciència d'allò que és possible introdueix en l'àmbit de les ciències socials la *dimesió històrica* i una concepció de la història com a procés constant de construcció d'una nova realitat.

b. Marginació i història.

Les dues interpretacions de la història.

Tot al llarg de les *Tesis de filosofia de la història* ⁶, Walter Benjamin contraposa la noció de "temps continuum" amb la noció del possible "temps interromput". A la Tesi XVII explica que la noció de temps continuu vol dir la manera d'entendre la història purament per adició de dades "per omplir un temps homogeni i buit". Es la concepció dels historiadors "historicistes". A la base d'aquesta concepció hi ha la noció il·lustrada i romàntica del progrés i del desenvolupament infinits : la noció kantiana de coneixement immanent a la raó humana o de la noció hegeliana d'evolució dialèctica de la història. Es la noció de temps i d'història de la modernitat -raó, progrés, futur.- en totes les versions, inclosa la filosofia marxista de la història : l'evolució de la història és triomfal i la utopia no serà més que la prolongació del present.

A aquesta noció triomfalista del temps i de la història Benjamin contraposa la concepció històrica de la "possible interrupció" : el continuum del temps pot ser trencat o interromput bruscament en qualsevol moment. Tot el temps es converteix aleshores en

⁵ BLOCH, Ernst. *L'arc utopia-matèria*. Laia 1986. pg. 169.

⁶ BENJAMIN, Walter, *Angelus Novus*. Ed. Gaya Ciencia. Barcelona 1971. pg. 77.

aquell precís instant. Un fet d'aquestes característiques, que trenca la història, només pot ser o una intervenció messiànica o una revolució de les classes oprimides, perquè son elles les protagonistes de la lluita. "La consciència de fer saltar *el continuum* de la història es pròpia de les classes revolucionàries en el moment de la seva acció" (Tesis XV). En un sol moment tot queda en el no-res, aquell moment resumeix tot i pot acabar la història, el moment del "judici final" de l'escatologia cristiana. Si es viu amb aquesta perspectiva, les seguretats no vindran de les alegries d'un possible futur, sino d'alliberar el passat, de la tradició. En la concepció jueva de la història com a ontologia que busca la raó de ser del present en el passat i la concepció de la intervenció messiànica de la salvació. En la recuperació d'aquest passat oprimat es veu Benjamin situat la conquesta del futur.

No es d'això que parlen precisament els entrevistats immigrants i els que tracten amb població immigrada? La formació de la identitat s'inicia amb el despertar dels records. El record es com una categoria o instrument de búsqueda de la pròpia identitat. La subjectivització històrica d'un poble o d'una classe comença quan assumeixen la falsetat de la història que els vencedors havien explicat d'ells..

No hi ha altre possible camí per a dominar el futur que el record. Perquè aquesta importància en el passat? : perquè l'únic mitjà de llibertat i de la plena realització de la raó es l'evocació de "la història de sofriment del món" i no la idea, tan banal com irresponsable, del "progés indefinit de la raó" que no té present la víctima: "la noció de salvació i la búsqueda de la felicitat com a única finalitat de la història, s'amaga en la representació del passat" (Tesis II). No es un record de resignació o de compassió, sino un "record perillós", un record violent, es la "solidaritat cap enrera". El mort i el vençut es fa present com a categoria de salvació de la identitat. Es una història rememorativa. Oblidar el mort i el sofriment es perdre la pròpia identitat de classe oprimida i convertir-se en joguet de la classe dominant: "Articular històricament el passat no significa conèixe'l "tal com ha sigut", sino apropiarse del seu record... el perill amenaça tan al patrimoni de la tradició com als que reben el patrimoni. Pels dos es el mateix perill: ser convertits en instrument de la classe dominant" (Tesis VI).

Invocar la llibertat serà, doncs, abans de tot, una "evocació del sofriment dels oprimits". Benjamin torna a la idea del perill de l'opresor en apropiarse del passat fent-se propietari dels morts de la classe oprimida: qui doblega la causa per la que van lluitar els morts, doblega l'actual causa dels vius. Segueix dient "Només aquell historiador convençut de la idea que *ni tan sols els morts* estaràn a cobert de l'enemic si aquest guanya, té dret a encendre en el passat la xispa de l'esperança. I l'enemic ha guanyat sempre" (Tesis VI). Per això una filosofia de la història verdadera ha de tenir

molta cura de les interpretacions dels historiadors "historicistes" que interpeten la història com a història de venedors. "La tristesa s'entén quan un es pregunta amb qui està l'historiador historicista? La resposta es inevitable : amb el vencedor" (Tesis VII)

El record perillós.

Els "historiadors" testimonis d'aquest llibre, no han caigut en el perill positivista sobre el que alerta Benjamin. El que diuen son "records perillosos", relats de salvació. La força crítica d'aquest testimoni evidentment no es demostrable! El qui vulgui, que les escolti i el qui en lloc d'escoltar vulgui fer-ne, per exemple, una "crítica científica", vol dir que ja ha pres partit. Son testimonis per a la utopia. En un altre text el mateix Benjamin diu "el narrador agafa de l'experiència pròpia o d'altres el que explica. I pel sol fet d'explicar-ho ho converteix novament en experiència pròpia pels que escolten la seva història" ⁷. La història és l'experiència de la realitat carregada de contradiccions i conflictes i la vida històrica va lligada a l'experiència dolorosa i penosa de la no-identitat per causa de la opresió, la violència, la injustícia i la desigualtat. Aquest tipus d'històries ens demostren que la nostra consciència es una "consciència implicada en històries", condicionades a una identificació narrativa. Per molt que el positivisme lògic hagi fragmentat la demostrabilitat de les proposicions, el postmodernisme les qualifiqui objectivament de metarrelats o l'erosió política hagi destronat l'autoritat i el magisteri, no es pot destronar el magisteri d'aquestes històries. La ciència i la memòria es comporten respecte del passat i del present de maneres diametralment posades. En això està la seva força. Allò que la ciència (històrica, jurídica..) pot donar per indemostrable o arxivat, per la memòria pot ser un cas pendent. Si la política només fa cas de la ciència es converteix en política-gestió. Marginar aquesta "memòria" de l'exercici de la política es marginar als subjectes de la història.

El concepte de "subjecte" no és una determinació arbitrària. Subjecte és l'home implicat en les pròpies experiències a través de les quals s'identifica. Som una suma d'experiències, de relats. Hi ha com una mena de subjectiva harmonia entre teoria i praxis que fa que a nivell subjectiu la teoria es converteixi en praxis, en biografia. I per biografia no s'entén només aquells aspectes més subjectius o individuals, sino sobretot aquelles dimensions públiques i pràctiques a través de les quals un es compromet i s'insereix en el món per a transformar-lo. Una de les funcions dels intel·lectuals es precisament interpretar i donar sentit al caràcter emancipatori del llenguatge narratiu i dels fets.

⁷ BENJAMIN Walter *Para una crítica de la violencia y otros ensayos. Iluminaciones IV*. Ed. Taurus. Madrid 1991. *El narrador* pg. 111-135. Cfr. sobre Benjamin : ARENDT, Hannah, *Hombres en tiempos de oscuridad*. Ed. Gedisa. Madrid 1992. pg. 139-193. WITTE, Bernd, *Walter Benjamin*. Ed. 62. Barcelona 1992. FERNANDEZ, Concha. *Walter Benjamin, crónica de un pensador*. Ed. Montesinos, Barcelona 1992.

Escatologia i revolució

Bloch i Benjamin comparteixen la visió que el real subjecte de la història es el marginat i el pobre i una noció del temps com a interrupció. Es a dir, no aquella concepció triomfal de la història com a desenvolupament infinit, com si la utopia no fos sino la resultant final de les circumstàncies actuals. No. El món pel que lluitem serà resultat d'un trencament, de la negació del món present.

Trencament de què ? Del model de progrés tècnic desvinculat del progrés moral, de l'atenció als oprimits. A la tesi IX de la *Filosofia de la història* hi ha el conegut relat del *Angelus novus*. Com que tots els detalls estan carregats de significació he volgut transcriure íntegrament el fragment :

Hay un cuadro de Klee que se titula *Angelus Novus*. Se ve en él un ágel al parecer en el momento de alejarse de algo sobre lo cual clava la mirada. Tiene los ojos desencajados, la boca abierta y las alas tendidas. El angel de la historia debe tener ese aspecto. Su cara está vuelta hacia el pasado. En lo que para nosotros aparece como una cadena de acontecimientos, él ve una catástrofe única, que acumula sin cesar ruina sobre ruina y se las arroja a sus pies. El ángel quisiera detenerse, despertar a los muertos y recomponer lo despedazado. Pero una tormenta descende del Paraíso y se arremolina en sus alas y es tan fuerte que el ángel no puede plegarlas. Esta tempestad lo arrastra irresistiblemente hacia el futuro, al cual vuelve las espaldas, mientras el cúmulo de ruinas sube ante él hacia el cielo. Tal tempestad es lo que llamamos progreso.

Es l'àngel de la història, veu la catàstrofe, mira esgarrifat sense voler mirar, vol fugir però no pot. Es la catàstrofe del progrés. Ell veu el desastre i les runes, vol cridar el passat i evocar els morts però no pot. Una tempesta se l'enduu. L'àngel hi ha vist més que nosaltres : allò que per nosaltres és el desenvolupament normal dels aconteixements per l'àngel es el final i la runa. Aquesta és la visió de Benjamin sobre el progrés entès exclusivament com a progrés material.

Apart del judici negatiu sobre el progrés, el conte exemplifica el seu concepte d'interrupció històrica, en aquest cas carregat de totes les imatges apocalíptiques. El conte es una advertència : l'apocalisi pot venir en qualsevol moment si no canvia el curs de la història. Com canviar-lo ? : amb la mirada al futur des de la "memòria dels morts". La història del sofriment dels homes proporciona criteris suficients per a negar la raó planificadora i abstracte. Només la solidaritat amb el passat, amb els vençuts i les víctimes, es la garantia de la solidaritat amb les generacions futures i evitar la catàstrofe. Repeteixo : en la mida en què els entrevistats -o d'altres- han fet seves les causes dels drames humans estàn evitant el fracàs de la història i anuncien la utopia.

c. Marginació i laicitat.

Visió teològica des de l'ateisme

A la primera de les *Tesis*, que ja he citat a la Introducció, la del jugador d'escacs, Benjamin dona una estranya clau interpretativa del seu pensament: "el materialisme històric, ninot jugador, guanyarà sempre la jugada a qualsevol contrincant si demana ajut a la teologia que, com ja sabem, avui és petita i lletja i no ha de deixar-se veure de ningú". Perquè aquest interès per la teologia en un pensador que professa el materialisme dialèctic? Què li ha aportat al seu pensament? Probablement el que Benjamin ha descobert a la teologia judeo-cristiana són els elements de *fracàs-culpa* i de *messianisme-salvació* com a elements centrals en la interpretació de la història: fracàs del progrés, fracàs de la història i necessària primacia dels vençuts i fracassats per a poder construir una altra història (per tant, una visió crítica del concepte marxista de temps i de dialèctica) i el concepte bíblic de messianisme com a interrupció, com a necessitat de lluita, com a possibilitat de salvació.

Benjamin i Bloch coincideixen en què han trobat en el cristianisme com a religió l'estructura teològica d'encarnació en la història: no és una religió ideològica sinó històrico-narrativa. No hi cap la filosofia, sino la praxis. En tot, l'apassionada defensa que Bloch fa del cristianisme sempre és, alhora, una defensa del materialisme històric i dialèctic i per tant de l'ateisme. Per ell, l'ateisme al que apela el materialisme històric i dialèctic té l'obligació de recollir l'herència de les religions, i especialment de la judeo-cristiana, és a dir, el contingut d'esperança, suprimint la hipòtesis Déu i sucedanis (estat, església..) que van contra el moviment autònom de les masses oprimides. El gran significat de la figura de Jesucrist es que, des de la seva humanitat profana, lluita contra el concepte de transcendència de Déu i invita als pobres i oprimits a una fraternitat escatològica proclamant la guerra contra l'estat i totes les altres mediacions. En nom precisament del cristianisme, Bloch proposa una transformació radical de la manera d'entendre la religió. El leit-motiv de seva obra teològica *Ateisme en el cristianisme, la religión del éxodo y del Reino*,⁸ indica clarament el caràcter específic de la seva interpretació del cristianisme: "només un ateu pot ser cristià, i només un cristià pot ser ateu". Aquesta afirmació va directament lligada al concepte d'utopia-concreta: sense ateisme no hi ha utopia, però tampoc no hi ha utopia sense ateisme. La història del cristianisme occidental està plena de revolucions salvatges de pobres, que son la manifestació de l'autèntica esperança utòpica dels pàries.

Visió secularitzada des de la fe

L'actitud inicial de Bonhoeffer respecte de la fe es diametralment oposada a la de Bloch i Benjamin. Bonhoeffer parla de des la fe d'un creient, però des d'una fe que ha de

⁸ BLOCH, Ernst. *El ateísmo en el cristianismo*. Taurus. Barc. 1983.

viure i manifestarse de forma "irreligiosa" davant del món. "Déu ens obliga a viure en el món sense la hipòtesi de treball Déu -*etsi deus non daretur*"⁹. La primera condició per a viure conseqüentment en aquest món es la de la honradesa intel·lectual, i el primer acte d'aquesta honradesa ha de ser el reconeixement que el món ha esdevingut realment i radicalment irreligiós, profà i laic. L'"a-priori" religiós no es constitutiu de l'essència de l'home sino un estadi del seu desenvolupament històric ja superat. Es cristianisme evangèlic és *mundà*, no és religiós. "Cal esforçarse per fer una interpretació *no religiosa* de la Bíblia" ¹⁰. L'home ha de viure en el món sense Déu i no li és permès d'intentar cobrir aquesta absència amb sucedanis de pseudo-religiositat. "Ser cristià no significa una determinada manera de ser home, sinó que significa, simplement, ser home" ¹¹. En conseqüència l'església no té com a missió crear espais propis enmig del món.

En què consisteix per Bonhoeffer la "honestat del viure en el món sense Déu" ? : en el reconeixement de la opressió dintre mateix de la història, en la consciència de l'existència de les esclavituds i el sofriment humà, i en situar l'esperança del cristià en la superació d'aquestes esclavituds i sofriments. Un cristià es diferencia d'un que no ho és en què "el cristià ha assumit de participar en els sofriments dels homes". La funció del cristià és, a més de la pregària, "la construcció de la justícia entre els homes en un món en el que Déu ja no hi és present" ¹². Això és la redempció. La redempció, concepte central en el pensament de Bonhoeffer, no és només un concepte escatològic, sinó, i sobretot, la realització intrahistòrica de la justícia i de la veritat ¹³.

No es el moment ni sóc la persona adequada per exposar amplament o criticar el pensament de Bonhoeffer. Només he volgut citar-lo breument degut a l'enorme influència posterior que va exercir en l'elaboració, des de la fe, en les teories de la secularització i de la laicitat. I ho he fet perquè he cregut que, de manera molt genèrica, aquest es el substracte cultural i antropològic en el que s'han mogut els entrevistats cristians. La Josefa Aigé o en Carles Ahumada o en Joan Garcia Nieto o en Paco Marín o l'Eduardo Ocio o l'Adrià Trescents o d'altres, no han creat àmbits propis d'església per poder viure la relativa confortabilitat que pot donar la possibilitat de compartir fe i treball. No hi ha illes o espais reservats per un treball en el món fet des de la fe. El treball es fa al sindicat, al partit, a la cooperativa o a l'associació. I serà o no treball cristià en la mida que sigui un treball per la justícia, no en la mida en què sigui un treball de fe. No es la ideologia la que determina els valors utòpics de l'experiència, sino els valors profunds que la sustenten.

⁹ BONHOEFFER, Dietrich *Resistència i submissió*, pg. 203.

¹⁰ Ibid. pg. 201.

¹¹ Ibid. pg. 205.

¹² Ibid. pg. 176.

¹³ Ibid. pg. 192.

Primat de la praxi i esperança.

Malgrat la gran distància que separa a Benjamin i Bloch del pensament cristià, comparteixen del cristianisme precisament el fet de ser una història. No es una ideologia sinó que és una narració. Comparteixen també la seva concepció del temps i per tant que la història en general ha de ser vista com una "història de salvació", d'utopia, però també que la història es pot corrompre i acabar en fracàs. Cristians i no cristians ténen un llenguatge comú per evitar-ho, el de la praxi ¹⁴.

Que aquest llenguatge existeix i és possible en funció d'un mateix projecte, ho demostren els entrevistats, tan els cristians com els no cristians. Han parlat amb els fets que expliquen. Només aquest llenguatge de la praxi social informada pels valors de la voluntat d'alliberament dels discriminats i dels oprimits donarà a la història l'esperança i el sentit escatològic "d'història de salvació".

Qualsevol altre llenguatge de "Final de la història" des del paradigma de la ciència que aniquila el subjecte, desquartitza la comunicació o significa el domini d'uns sobre els altres, anuncia el fracàs. El que va veure i advertir l'Angelus Novus de Benjamin.

Postdata

Quan vaig iniciar aquest treball tenia el pressentiment de la importància que podia tenir recollir els testimonis de persones que, enmig dels valors dominants d'ara, notòriament s'han proposat nedar contra corrent.

Haig de confessar que el que ha resultat de les entrevistes no només confirma aquella intuïció sinó que la supera. Ja he dit, a més, que les entrevistes ni es van forçar ni, per discreció, vaig voler fer ressaltar aquells aspectes més punyents que fàcilment podien haver fer més noticiable el contingut. Foren converses pausades, sovint desordenades, volent fer ressaltar en tot cas la normalitat de la vida de cada dia.

Doncs bé, és aquest substracte de la vida quotidiana el que dóna més valor, no només a les persones entrevistades en concret sinó al col·lectiu de persones del què formen part. Son minoria, però de ben segur que és aquella part de la societat que sense estridències senyalen un camí d'esperança.

¹⁴ La relació entre fe-praxi-primacia del pobre es la base de l'anomenada *Teologia política* de la que a Europa el representants més coneguts serien Jean Baptista METZ y Jürgen MOLTSMANN. Vegi's ; METZ, J.B. *La fe, en la història y la societat*. Ed. Cristiandad. Madrid 1979. RAHNER, Karl, MOLTSMANN J. METZ, J.B. y ALVAREZ BOLADO. *A.Dios y la ciudad*. Ed. Cristiandad. Madrid 1975. METZ, J.B. MOLTSMANN J. *Ilustración y teoría teológica*. Ed. Sígueme. Salamanca 1973. A Espanya un dels autors més coneguts es Reyes Mate. Vegi's MATE, Reyes, *Mística y política*. E. V. Divino. Estella 1990. y *La razón de los vencidos*. Ed. Anthropos. Barcelona 1991. Sobre la influència que la Teologia Política hagi pogut exercir sobre la Teologia de l'Alliberament d'hispanoamèrica, cfr. LOIS, Julio. *Teologia de la liberación, opción por los pobres*. Ed. IEPALA. Madrid 1986. y ELLACURIA, Ignacio. *Mysterium Liberationis*. Ed. Trotta. Madrid 1990.

ANNEXS

1. Bibliografia utilitzada

2. Biografies sucintes dels entrevistats

3. Qüestionari model de les entrevistes

BIBLIOGRAFIA UTILITZADA

- ALEGRE, Xavier y otros. Naufrajo de las utopías. Ed.Narcea. Madrid. 1988.
- AMIN, Samir. La desconexión. Ed.IEPALA. Madrid.
- ANDRES, Francisco i SANCHEZ, Alejandro. El sistema de valores dels catalans. Ed.Institut Català d'Estudis Mediterranis. Barcelona. 1991.
- ARANGUREN, José L. Etica de la felicidad y otros lenguajes. Ed.Tecnos. Madrid.1989.
- ARENDT, Hannah. Hombres en tiempos de oscuridad. Barcelona. 1992.
- y FINKIELKRAUT, Alain. La crisis de la cultura. Ed.Pòrtic. Barc. 1989.
- ARGULLOL, Rafael y TRIAS Eugenio. El cansancio de Occidente. Ed.Destino. Barcelona. 1992.
- ARRANZ. Carme, ROCA. M. ROGER, A. Marroquins a Barcelona. Vinti-i-dos relats. Ed. 7 1/2 i Ed. Laertes. Barcelona 1983.
- ASSMANN, Hugo. Teología de la praxis de la liberación. Salamanca. 1973.
- AZCARATE, Manuel. La izquierda europea. Ed.El País. Madrid. 1986.
- BAHRO, Rudolf. La alternativa. Ed.Alianza. Madrid. 1980.
- Cambio de sentido. Ed.HOAC. Madrid. 1986.
- BARRERA, Andrés. La dialéctica de la identidad en Cataluña. Ed.CIS. Centro de Investigaciones Sociologicas. Madrid. 1985.
- BAUDRILLARD, Jean. La société de consommation..Mythes Ed .Gallimard.París.1984.
- Cool Memories. 1980-1985. Ed.Anagrama. Barcelona. 1989.
- BELL, Daniel. El advenimiento de la sociedad postindustrial Ed. Alianza. Madrid 1976.
- Las contradicciones culturales del capitalismo. Ed.Alianza Madrid.1977.
- BELLO, Gabriel y otros. Comunidad y utopía. Ensayos históricos, éticos y políticos. Ed.Lema. Barcelona. 1990.
- BENJAMIN, Walter. Angelus Novus. Ed. La gaya ciencia. EDHASA. Barcelona 1970
- Diario de Moscú. Ed.Taurus. Madrid. 1990.
- Discursos interrumpidos.Filosofía del arte y de la historia Taurus. Mad.1990.
- Para una crítica de la violencia (Iluminaciones IV). Ed.Taurus. Madrid. 1991.
- y SHOLEN, Gershom. Correspondencia 1933-1940. Taurus. Madrid. 1987.

- BERGER, Peter. La revolución capitalista. Ed. 62. Barcelona 1989
- i LUCKMANN, Thomas. La construcció social de la realitat. Ed.Herder. Barcelona 1988.
 - y KELLNER, H. Un mundo sin hogar. Ed. Sal Terrae. Santander. 1979.
- BERIAIN, Josetxo. Representaciones colectivas y proyecto de modernidad. Ed.Anthropos. Barcelona. 1990.
- BERRIO, Jordi i altres. La cultura davant del nou segle. Ed.Fundació Bofill. Barcelona. 1991.
- BLOCH, Ernst. Thomas Münzer, teólogo de la revolución. Ciencia Nueva.Madrid.1968.
- El principio esperanza. (3 vol.) Ed. Aguilar. Madrid. 1977 - 1980.
 - El ateísmo en el cristianismo. Ed.Taurus. Madrid. 1983.
 - Entremundos en la historia de la filosofía. Ed.Taurus. Madrid. 1984.
 - L'arc utopia-matèria i altres escrits. Ed.Laia. Barcelona. 1986.
- BOBBIO, Norberto. Estado, gobierno, sociedad. Ed.Plaza i Janés. Barcelona. 1987.
- BONHOEFFER, Dietrich. Resistència i submissió. Ed.Ariel. Barcelona. 1969.
- BOTEY, Jaume. Cinquanta quatre relats d'immigració. Ed.Diputació Barcelona - Centre Estudis l'Hospitalet. Barcelona. 1986.
- BOUDON, Raymond La lógica de Lo social. Introducción al análisis sociológico. Rialp. Barc.1981.
- BUXO, Mª J. i altres. Problemas en torno a un cambio de civilización. Ed.Laberinto. Barcelona. 1988.
- CAMPS, Victòria. Virtudes públicas. Ed.Espasa-Calpe. Madrid. 1990.
- CANDEL, Paco. Els altres catalans vint anys després. Ed.Ed. 62. Barcelona. 1985.
- La nova pobresa. Ed.Ed. 62. Barcelona. 1988.
- CARBONELL, Francesc. La formació de treballadors estrangers africans i de les seves famílies. Fundació SER-GI. Girona 1992
- CARDUS, Salvador i ESTRUCH, Joan. Les enquestes a la Joventut de Catalunya. Ed.Generalit. de Catalunya. Dep.Prees. Dir. Gral. de Joventut. Barcelona. 1984.
- CASADO, Demetrio. Sobre la pobreza en España. 1965-1990. Ed.Hacer. Barc.1990.
- CASTELLS, Manuel. Crisis urbana y cambio social. Ed.S. XXI. Madrid. 1981.
- CASTIÑEIRA, Angel. L'experiència de Déu en la postmodernitat. Ed.Cruïlla. Barcelona. 1988.
- Societat civil i estat del benestar. Ed.Pòrtic. Barcelona. 1990.

- CASTORIADIS, C. La institución imaginaria de la sociedad. Ed.Tusquets. Barc. 1989.
- COLOMER, Leandre. Catalunya i el federalisme. Ed.Eumo. Vic. 1991.
- COMIN, Alfonso C. Cristianos en el part. comunistas en la Iglesia. Ed.Laia. Barcelona. 1977.
- CORBI, Marià. La religió que vé. Ed.Claret. Barcelona. 1991.
- CORTINA, Adela. Crítica y utopía: La Escuela de Frankfurt. Ed.Cinca. Madrid. 1985.
- Razón comunicativa y responsabilidad solidaria. Ed.Sígueme. Salamanca. 1985.
 - Ética sin moral. Ed.Tecnos. Madrid. 1990.
- CHOMSKY, Noam. El miedo a la democracia. Ed.Crítica. Barcelona. 1992.
- Ilusiones necesarias. Ed.Prodhufi. Madrid. 1992.
- DALTON Russell y KUECHLER Manfred. Los nuevos movimientos sociales. Edic. Alfons el Magnànim. Generalitat Valenciana. València 1992.
- D'AGOSTINO, Federico. Imaginación simbólica y estructura social. Ed.Sígueme. Salamanca. 1985.
- DIAZ, Elias. Ética política. Ed.Centro de Estudios Constitucionales. Madrid. 1990.
- DIAZ SALAZAR, Rafael. El capital simbólico. Ed.HOAC. Madrid. 1988.
- ¿Todavía clase obrera? Ed.HOAC. Madrid. 1990.
 - El proyecto de Gramsci. Ed.Anthropos. Madrid. 1991.
- DOMENECH, Antoni. De la ética a la política. De la razón. Ed.Crítica. Barc. 1989.
- DUMONT, Louis. Ensayos sobre el individualismo. Ed.Alianza. Madrid. 1987.
- DUMONT, René. Un mundo intolerable. Ed.S. XXI. Buenos Aires. 1991.
- DURKHEIM, Emile. Las formas elementales de la vida religiosa. Ed.Akal. Madrid 1986.
- ELLACURIA, Ignacio y otros. Mysterium liberationis. Ed.Trotta. 2 vol. Madrid 1990.
- ESCUADERO, Manuel. La transición al postcapitalismo. Ed.Sistema. Madrid. 1992.
- ESNAOLA, Marian y otros La sociedad de la desigualdad. Ed.Gakoa Liburuak. Donostia. 1992.
- ESTEVA, Claudio. Antropología industrial. Ed.Planeta. Barcelona. 1973.
- FERNANDEZ BUEY, Francisco. Contribución a la crítica del marxismo cientifista. Galvano della Volpe. Ed.U.B. Barcelona 1984.
- La ilusión del método. Ed. Crítica. Barcelona 1991.

- FERRAROTTI, Franco. La historia y lo cotidiano. Ed.Península. Barcelona. 1991.
- FINKIELKRAUT, Alain. La derrota del pensamiento. Ed.Anagrama. Barcelona. 1987.
- FISAS, Vicens. Defensa 2001. Una proposta de defensa no ofensiva per Europa. Ed.Fundació Bofill. Barcelona. 1990.
- Desarmament i desmilitarització. Ed.Barcanova. Barcelona. 1992.
- FONTANA, Josep. La història després de la història. Eumo Ed. Vic 1992.
- FOUGEYROLLAS, Pierre. Los procesos sociales contemporáneos. F. C. E. Mèxico 1982.
- FUKUYAMA, Francis. El fin de la historia. Ed.Planeta. Barcelona. 1992.
- FUNDACIO SER-GI. Sobre interculturalitat. Joan Lluís alegret, Jaume Botey i altres. Girona 1992.
- FUNDACION FRIEDRICH EBERT Sociedad civil o estado ¿Reflujo o retorno de la sociedad civil? Ed.Fundación Friedrich Ebert. Salamanca. 1988.
- FUNDACION PAULINO TORRAS DOMENECH. Itinera. Ciclo inmigración extranjera. AAVV. Barcelona 1990
- FUNES, Jaume y ROMANI, Oriol. Dejar la heroína. Min.. de Trab. y Seg. Social. Mad. 1985
- GARAUDY, Roger. Los integrismos. Ed.Gedisa. Barcelona. 1991.
- GARCIA COTARELO, Ramón. Del Estado del bienestar al Estado del malestar. La crisis del Estado social y el problema de legitimidad. Ed.Centro de Estudios Constitucionales. Madrid. 1986.
- GARCIA, Néstor. Las culturas populares en el capitalismo. Ed.Casa de las Américas. Habana. 1982.
- GARCIA NIETO, Joan (coord.) Treball i atur. Ed.Fundació Escuela de Mandos Intermedios. Barcelona 1984.
- GARCIA NIETO, Joan i altres. La sociedad del dsempleo. Ed. Cristianisme i Justícia. Barcelona 1989.
- GEERTZ, Clifford. La interpretación de las culturas. Ed.Gedisa. Mèxic. 1989.
- GELLNER, Ernest. Cultura, identidad y política. Ed.Gedisa. Barcelona. 1989.
- GIDDENS, Anthony. La estructura de clases en las sociedades avanzadas. Ed.Alianza. Madrid. 1979.
- GIMBERNAT, José Antonio. Bloch, esperanza y utopía. Ed.Catedra. Madrid. 1983.
- GINER, Salvador. Comunió, domini, innovació. Per una teoria de la cultura. Ed.Laia. Barcelona. 1985.
- El corporatismo en España. Ed.Ariel. Barcelona. 1988.

- GIRARDI, Giulio. Sandinismo, marxismo y cristianismo. Ed.C. Valdivieso. Manag. 1987.
- GODELIER, M. Lo ideal y lo material. Ed.Taurus. Madrid. 1990.
- GOFFMAN, Erving. Estigma. La identidad deteriorada. Ed.Amorrortu. B.Aires 1989.
- GONZALEZ CARVAJAL, Luis. Cristianos de presencia y cristianos de mediación. Ed.Sal Terrae. Santier. 1990.
- GOODWIN, Barbara. El uso de las ideas políticas. Ed.Península. Madrid. 1988.
- GORZ, André. Estratègia obrera i neocapitalisme. Ed.Ed. 62. Barcelona. 1967.
- Los caminos del paraíso : para comprender la crisis y salir de ella por la izquierda. Ed. Laia. Barcelona 1986.
 - Capitalisme, Socialisme, Écologie. Ed.Galilée. Paris. 1991. .
- GRAMSCI, Antonio. Antología. Compilación a cargo de M. Sacristán. Ed.S. XXI. Madrid. 1978.
- GUIDIERI, Remo. La abundancia de los pobres. Ed.FCE. Mèxic. 1984.
- GURTWIRTH, Jacques. Chemins de la Ville. Enquêtes ethnologiques. Ed.CTHS. Paris 1978.
- H.A.L. Interrogantes desde los marginados. Ed.Pio X. Barcelona. 1989. 170 pg.
- HABERMAS, Jürgen Teoría de la acción comunicativa. Ed.Taurus. 2 vol. Madrid. 1981-87.
- Conciencia moral y acción comunicativa. Ed.Península. Barcelona. 1985.
 - La necesidad de revisión de la izquierda. Ed.Tecnos. Madrid. 1991.
- HAYEK, Friderich Von. Camino de servidumbre. Ed.Alianza. Madrid. 1985.
- HELLER, Agnes. Hipótesis para una teoría marxista de los valores. Ed.Grijalbo. Barcel. 1975.
- Anatomía de la izquierda occidental. Ed.Península. Barcelona. 1985.
 - Sociología de la vida cotidiana. Ed.Península. Barcelona. 1991.
 - y FEHER, Ferenc. Políticas de la postmodernidad. Península. Barcelona 1989.
- INGLEHART, Ronald. El cambio cultural en las sociedades industriales avanzadas. Ed.Siglo XXI. Madrid. 1991.
- LAFONTAINE, Oskar. La sociedad del futuro. Ed.Sistema. Madrid. 1989.
- LEVI-STRAUSS, Claude. Tristes trópicos. Ed.Paidós. Barcelona. 1988.
- Raça i història. Ed. 62. Barcelona 1969

- LEWIS, Oscar. Los hijos de Sánchez. Ed.FCE. Méxic. 1964.
- LOMBARDO RADICE, L. Socialismo y libertad. Ed.Desclée. Bilbao. 1971.
- LOPEZ CAMPS, Jordi. El pluralisme polític dels cristians. Ed.Avance. Barc. 1977.
- LORES, Jaume. Catalunya, política y socialisme. Ed.E.62. Barcelona. 1984.
- Societat, cultura i pensament. Ed.Ed. 62. Barcelona. 1984.
- LOZANO, Josep M^a. Petiades d'una recerca. Notes per a una revisió crítica del progressisme. Ed.Claret. Barcelona. 1983.
- LUHMANN, Niklas. Sociedad y sistema: la ambición de una teoría. Ed.Paidós. Barcelona. 1990.
- LYOTARD, Jean Franc. La condición postmoderna. Ed.Cátedra. Madrid. 1986.
- LLOBERA, Josep R. La identidad de la antropología. Ed.Anagrama. Barcelona. 1990.
- MACINTYRE, A. Tras la virtud. Ed.Crítica. Barcelona. 1988.
- MALINOWSKY, Bronislaw. Una teoría científica de la cultura. Ed.Edhasa. Barcelona. 1970.
- MARDONES, José M^a. Postmodernidad y cristianismo. Ed.Sal Terrae. Santander. 1988.
- Capitalismo y religión. Ed.Sal Terrae. Santander. 1991.
- Postmodernidad y neoconservadurismo. Ed.Verbo Divino. Estella. 1991.
- MARTINEZ ALIER, Joan. L'ecologisme i l'ecologia. Ed.Ed. 62. Barcelona. 1984.
- MARTINEZ, Raúl i BERNEY, Joan. Enquesta a la Joventut de Catalunya 1990. Ed.Gabinet d'Estudis Socials. Generalitat de Catalunya. Barcelona. 1991.
- MATE, Reyes. Mística y Política. Ed. Verbo Div. Estella. 1990.
- La razón de los vencidos. Ed.Antropos. Barcelona. 1991.
- MEAD, Margaret. Cultura y compromiso. Ed.Granica. Barcelona. 1977.
- METZ, Johan B. La fe, en la historia y la sociedad. Ed..Cristiandad. Madrid. 1979.
- y MOLTSMANN, Jürgen; OELMULLER, Willi. Ilustración y teoría teológica. Ed.Agora. Salamanca. 1973.
- MOLTSMANN, Jürgen; HURBON, Laënnec. Utopía y esperanza. Diálogo con Ernst Bloch. Ed.Agora. Salamanca. 1980.
- MUGNY, Gabriel. El poder de las minorías. Ed.Ed. Rol 1981.

- MUGUERZA, Javier. La razón sin esperanza. Ed.Taurus. Madrid. 1986.
- y otros Etica día tras día. Homenaje al profesor Aranguren en su ochenta cumpleaños. Ed.Trotta. Madrid. 1991.
- NEGRI, Toni. Fin del siglo. Ed.Paidós. Barcelona. 1992.
- NOVAK, M. El espíritu del capitalismo democrático. Ed.TresTiempos. B. Aires 1984.
- NOVALES, Fèlix. El tazón de hierro. Ed.Crítica. Barcelona. 1989.
- OFFE, Claus. Partidos Políticos y nuevos movimientos sociales. Ed.Sist. Madrid.1988.
- Contradicciones en el Estado del Bienestar. Ed.Alianza. Madrid. 1990.
- OLIVELLA, Martí. El poder del diner. La monètica. Ed.Ed. 62. Barcelona. 1992.
- ORIVE, Pedro. Nuevo desorden mundial. Europa desde la caída del muro. Ed.Eudema. Madrid. 1991.
- PANEBIANCO, Angelo. Modelos de Partido. Alianza Ed. Madrid 1990.
- PASQUAL, Jordi. La immigració estrangera a Catalunya. Fund. Jaume Bofill. Col. Estat de la qüestió n°3. Barc. 1993.
- PAVONE, Claudio. Una guerra civile. 1943-1945. Saggio Storico sulla moralità nella resistenza. Ed. Bollati Boringhieri. Torino 1991
- PAYNE, James L. y otros. Las motivaciones de los políticos. Ed.Noriega. Mèxic. 1990.
- PEREZ DIAZ, Víctor. El retorno de la sociedad civil. Ed.Inst. Est. Ec. Madrid. 1978.
- PSOE. Programa 2.000. Ed.S. XXI. Madrid. 1988.
- PUIG, Gentil (coord.). Recerca i educació interculturals. AAVV. Actes de la Conferència Europea de Sant Feliu de Guixols de ERAIM. Ed. Hogar del Libro Barcelona 1992
- RAHNER, K.; MOLTMANN, J.; METZ, J.B.; ALVAREZ BOLADO, A. Dios y la ciudad. Nuevos planteamientos en teología política. Ed.Ediciones Cristiad. Madrid. 1975.
- RAMONEDA, Josep. El sentit íntim. Ed.Ed. 62. Barcelona. 1982.
- Apologia del present. Ed.Ed. 62. Barcelona. 1989.
- RIERA, Ignasi. Pàries, sindicalistes i demagogs. Ed.Ed. 62. Barcelona. 1986.
- ROMA., CLUB DE. La primera revolución mundial. Ed.Plaza J. Barcelona. 1991.
- ROQUE, María Angels (ed.) Els moviments humans en el mediterrai occidental. AAVV. Simposium internacional. Institut Català d'Est Mediterranis. Barc. 1989.
- ROVIRA Bellosó, Josep Mº. Fe i cultura al nostre temps. Ed.Saurí. Barc.1987.

- RUBERT de Ventós, Xavier. El cortesà i el seu fantasma. Ed.Destino. Barc.1991.
- SAMUEL, Raphael. Historia popular y teoria socialista. Ed.Crítica-Grijalbo. Barcelona. 1984.
- SANCHEZ MONTERO, Simón. El futuro se llama libertad. Ed.El País. Madrid. 1988.
- SAVATER, Fernando. Etica como amor propio. Ed.Mondadori. Madrid. 1988.
- SCHAFF, Adam. ¿Qué futuro nosa aguarda? Ed. Grijalbo. Barcelona 1985.
- Perspectivas del socialismo moderno. Ed.Crítica-Sistema. Madrid. 1988.
- SEBASTIAN, Luís de La crisis de América Latina y la deuda externa. Ed.Alianza Madrid 1988.
- Mundo rico, mundo pobre. Pobreza y solidaridad en el mundo de hoy. Ed.Sal Terrae. Santander. 1992.
- SEBRELI, Juan José. El asedio a la modernidad. Crítica del relativismo cultural. Ed.Ariel. Barcelona. 1992.
- SEMPERE, Joaquim. L'explosió de les necessitats. Ed.Ed. 62. Barcelona. 1992.
- SOBRINO, Jon. El principio misericordia. Ed.Sal Terrae. Santander. 1992.
- TAMAYO ACOSTA, Juan J. Religión, razón y esperanza. Ed.E.V.D.. Estella. 1992.
- TENZER, Nicolás. La sociedad despolitizada. Ed.Paidós. Barcelona. 1992.
- TERMES, Josep. La immigració a Catalunya. Ed.Empúries. Barcelona. 1984.
- THOMPSON, Paul. La voz del pasado. Historia oral. Ed.Alfons el Magnàn. Valèn.1988.
- TIERNO Galván, Enrique. Cabos sueltos. Ed.Bruguera. Barcelona. 1981.
- TOURAINÉ, Alain. Movimientos sociales de hoy. Ed.Hacer. Barcelona. 1990.
- TRESCENTS, Adrià i GUERAU, Faustino. El educador de calle. Ed.Roselló Impressions. Barcelona. 1987.
- TRIAS, Eugenio. Els habitants de la frontera. Ed.E.62. Barcelona. 1985.
- Los límites del mundo. Barcelona. 1985.
- UREÑA, Manuel. Ernst Bloch ¿un futuro sin Dios?. BAC. Madrid 1986.
- VAHANIAN, Gabriel. La muerte de Dios. La cultura de nuestra era postcristiana. Ed.Grijalbo. Barcelona. 1968.
- VALENTINE, Charles. La cultura de la pobreza. Ed.Amorrortu. Buenos Aires. 1970.
- VAN BUREN, Paul M. El significado secular del evangelio. Ed.Península. Barc.1968.
- VANSINA, Jan. La tradición oral. Ed.Labor. Barcelona. 1967.

- VATTIMO, Gianni. El fin de la modernidad. Ed.Gedisa. Madrid. 1986.
- VILLALAIN, José Luis y otros. La sociedad española de los 90 y sus nuevos valores. Fundación SantaMaría. Madrid 1992.
- WEBER, Max. La ética protestante y el espíritu del capitalismo. Ed.Península. Barcelona 1975.
- Ensayos sobre la sociología de la religión. Ed.Taurus. Madrid. 1988.
- WITTE, Bernd. Walter Benjamin. Ed.Ed. 62. Barcelona. 1992.
- ZIEGLER, Jean. La victoria de los vencidos. Ed.Ed. B. Documentos Barcelona. 1988.

Breus biografies

AGUADO, Carolina.

Nascuda a Ciudad Real al 1935. Arriva a l'Hospitalet l'any 1955. Ha participat activament en el moviment popular a partir de l'associació de Veïns, Moviment de dones, Campanya d'alfabetització de l'Hospitalet i Escoles d'Adults, APAs. Des de fa uns anys s'ha incorporat al moviment pacifista i de solidaritat amb el Tercer Món. Membre de la Junta de la Casa de Nicaragua. Treballa de senyora de neteja a domicili i de planxadora.

AHUMADA, Carles.

Nascut a Barcelona. Enginyer industrial. Viu a Vallbona de Monges des de l'any 1980. President de la Cooperativa de Deficients l'Olivera. Ha treballat de pagès i posteriorment s'ha especialitzat en la producció del vi propi de la Cooperativa. Artista vitraller, ha participat en exposicions de vitralls. Regidor de Vallbona des de 1991.

AIGE, M^a. Josefa.

Jubilada de 78 anys, vídua, 8 fills. Nascuda a Lleida, ha fet la major part de la seva vida a la Bonanova (Barcelona). Es trasllada a Bellvitge fa vint anys i està totalment dedicada als temes relacionats amb problemàtica juvenil: esplai Vivac i atenció a nois drogodependents. Ha fet de la seva fe cristiana l'eix vital de la seva existència.

ARRANZ, Carme.

Nascuda a l'Hospitalet. Sociòloga. Presidenta de l'entitat Centre d'Estudis de l'Hospitalet. Ha participat anteriorment en altres projectes culturals de la ciutat: Alfa 63, Cine-Club, promoció de premsa local. Professionalment ha estat responsable tècnica de la Subseu Olímpica de l'Hospitalet.

AYATS, Manuel - VICENS, Carme.

Matrimoni de Vallbona de les Monges, Lleida. Dos fills. Treball agrícola i d'atenció als deficients. Socis fundadors de la Cooperativa de Deficients l'Olivera imembres de la junta. Han posat les seves terres en comú amb l'Olivera.

BADIA, Xavier - ROCA, Montserrat.

Matrimoni d'Igualada, dos fills. Nascuts a Barcelona. Mestres d'ensenyament mitjà vinculats als moviments de mestres i de renovació pedagògica. Formen part de moviments culturals y cristians de base. A les eleccions municipals del 1991 decideixen presentar-se com a candidats (IC). En Xavier forma part de l'Equip de Govern municipal (PSC, ERC, IC)

CALDERON, Antonio. "Willy"

Nascut a Sevilla, viu a l'Hospitalet des de l'any 1975. Estudia a l'Institut del Teatre. Forma part de grups de Teatre Independent. Amb un altre soci crea la companyia *La Bohèmia*. Les últimes representacions són *Made in Japan*, *El Milagro*, *Putiferi*. de les quals ell mateix en bona part n'és l'autor.

CAPARROS, Lluís

Ha sigut Coordinador de l'Escola d'Adults *Samba Kubally* de Santa coloma de Farners (Girona). Deixà el treball de professor de Formació Professional per impulsar l'alfabetització del col·lectiu d'africans immigrants en condicions de vida difícils. Ser capdavanter d'aquesta experiència li ha portat força problemes legals, laborals i familiars. La Generalitat encara no ha assumit plenament l'Escola, que a l'any 1992 ha rebut el premi Miguel Hernández del MEC. i ha sigut menció del premi internacional de la UNESCO. Casat. Tres fills.

CASTELLANA, Antònia

Filla de Molins de Rei i Alcaldessa pel PSUC del 1979 al 1987. En deixar l'alcaldia retorna a la seva professió de mestra en una Escola Pública. Actualment continua de mestra i com Regidora porta la responsabilitat de la solidaritat i la cooperació. Es de Cristians pel Socialisme i ha estat vinculada als moviments de base socials i polítics. Casada i amb dos fills.

CASTELLANO, Pepe

Nascut a Ecija, Sevilla, emigra a Catalunya després de la mili. Membre del Partit dels Socialistes, dirigent local i Regidor de l'Ajuntament de l'Hospitalet del 79 al 83. Actualment forma part de la corrent Izquierda socialista i afiliat a la UGT. Promotor de la Casa de Ecija, entitat cultural de l'Hospitalet, i participa des d'aquest àmbit en tots els aconteixments culturals relacionats amb immigració i vida associativa. Casat. Dos fills.

CASTRO, Pep

Nascut a Còrdova l'any 1961, arriba a l'Hospitalet l'any següent. Pertany al grup de joves que va crear el Centre d'Esplai (1978) i més tard el Casal de Joves del barri Sanfeliu, on ha viscut durant tota la seva vida. Actualment es dedica de ple a aquesta tasca en coordinació amb el moviment d'esplais del Baix Llobregat (MOVIBAIX). Ha estat també promotor de la nova Associació de Veïns que ha aglutinat al barri amb motiu de la construcció de la ronda de dalt. Preocupat per l'educació intercultural ha elaborat materials educatius sobre aquest tema. Casat.

CHACON, Mercedes

Subdirectora de Tractament de la presó de Quatre Camins (La Roca). Mestra i llicenciada en filosofia per la universitat de San Sebastian. A l'any 1985 als 24 anys es trasllada a Catalunya per fer de Mestra de Presons donades les possibilitats que veia per actuar-hi en aquest camp. Des del seu lloc de treball ha impulsat experiències pedagògiques renovadores.

COMPANY, Montserrat, BATALLE, Francesc

Matrimoni de mestres. Han estat directors i propietaris de l'Escola Patufet-St.Jordi, primera escola catalana i de pedagogia activa de l'Hospitalet durant el franquisme. Pel seu convenciment d'Escola Pública, han passat pel procés de Cooperativa, CEPEC, i finalment estan a la xarxa d'Ensenyament Públic. Actualment son mestres de la mateixa escola. Impulsors del Moviment de Renovació Pedagògica i de l'Associació de Mestres Rosa Sensat de l'Hospitalet (El Casalet)

DELAS, Josep

Militar de carrera amb grau de Tinent Coronel retirat i pacifista no-violent. Impulsor durant el franquisme de la Unió Militar Democràtica, va haver d'exilar-se a França. Junt amb en Vicens fisas va crear el primer Gabinet d'Estudis sobre Pau i Conflictes. President de Justícia i Pau a Girona. Impulsor a Girona de les *Xarxes d'Intercanvi de coneixements*, nova experiència de cultura popular. L'últim treball publicat es *L'Església Europea, creadora d'una Teologia de la Guerra*.

DIAZ, Carmen

Jubilada de 76 anys. Militant del PCE-PSUC des de sempre. Nascuda a Cartagena (Múrcia). Va viure la guerra civil compromesa amb el Front Popular i patí la repressió. Ha treballat de dependenta en una carniceria fins la seva jubilació. Viu al barri de Pubilla Casas i participa activament a l'associació de jubilats del seu barri, a CCOO i a IC.

FERNANDEZ BUEY, Francisco

Catedràtic de Metodologia de les Ciències Socials a la Facultat d' Econòmiques de la Universitat de Barcelona. Traductor i intèrpret de Gramsci i impulsor d' una visió no mecanicista del marxisme (v. gr. la seva obra *Contribución a la crítica del marxismo científico*). Fundador, junt amb Manolo Sacristàn, de la revista *Mientras Tanto* i membre del seu consell de redacció. Assiduu col.laborador de diferents diaris i revistes sobre temes d' anàlisi ideològica i política.

FERNANDEZ, David

Estudiant universitari de 22 anys, fill de pares immigrants. Objector de consciència. Treballa al Centre d'Esplai Infantil de Pubilla Casas, barri en el que sempre ha viscut. Pertany a l' Associació de Joves Estudiants de Catalunya.

FERRER, Carles, CAMBA, Jacinto

Han muntat la llibreria Perutxo al centre de l' Hospitalet capitalitzant el subsidi d' atur i amb explícita voluntat de militància cultural. Un procedeix de l' esquerra extraparlamentària i l' altre de moviments cristians. Formen part del comitè de solidaritat amb Centramèrica. Abans de ser llibreters un era administratiu i l' altre professor d' ensenyament mitjà. Tots dos casats i amb un fill.

FISAS, Vicens

Investigador sobre temes de desarmament del Centre UNESCO de Catalunya i membre del Centro de Investigación para la Paz (CIP). Autor sobre diverses publicacions sobre desarmament, investigació per la pau, defensa i militarime. Les més recents : *Desarmament i desmilitarització*, Barcelona 1992., i *Defensa 2001, Una proposta de defensa no ofensiva per Europa*, Barcelona 1990.

FORMARIZ, Alfons

Fundador i President de la AEPA (Associació d' Educació Permanent per Adults) i de moltes altres entitats promotores de l' Educació d' Adults: Editorial *el Roure*, Centre de Recursos *El Cercle*, Coordinació d' experiències culturals i comunitàries *Trama*, i revistes sobre educació d' adults. Membre del Consell Assessor de l' Educació d' Adults de la Generalitat. Prové de la lluita política radical durant el franquisme i ha participat durant molts anys en el moviment popular i associatiu de Nou Barris.

FORTUNY, Romà

Promotor de la Cooperativa de drapaires *Engrunes* a Esplugues del Llobregat. Capellà de parròquia de barri i ATS de professió. Ha treballat durant molts anys al servei d' urgències nocturn a l' Hospital de la Creu Roja. Amb un grup de la comunitat Cristiana endeguen fa deu anys el que avui és *Engrunes* : una experiència de vida amb els marginats.

FUENTES, Dolores, TRUJILLO, Pepe

Matrimoni. Nascuts a Andalusia. Promotors d' experiències de vida alternativa. Ell ha estat dels primers objectors de consciència dels anys 70 i ha treballat de fuster, de forner, d' educador de nois disminuïts.. Ella es metegessa especialitzada a França en medicina natural. Junt amb altres van crear la Cooperativa *Tascó* dedicada a oferir formació i alternatives de vida més ecològiques, naturals i comunicatives. Després de vint anys de viure a Barcelona han retornat a Andalusia a un medi rural.

GALVE, Carles

Comerciant de professió, en els últims anys viatge i resideix llargues temporades a Tunísia per treballar a la indústria del peix congelat. Aquest treball li ha permès conèixer d'aprop els valors i la vida quotidiana del món àrab, el creixement de l'integrisme i la contradicció amb l'influència de la cultura occidental. Ha estat vinculat a l'Associació de Veïns del seu barri i als aconteixements culturals i polítics de l'Hospitalet. Té dos fills.

GARCIA NIETO, Joan N.

Jesuita i sociòleg vinculat al sindicalisme de classe a Cornellà i al Baix Llobregat. Ha incidit en la formació de molts dirigents polítics i sindicals de la comarca. Preocupat per la desigualtat econòmica i social ha publicat molts estudis sobre la nova pobresa i marginació. Creador de la Fundació *Utopia* de Cornellà dedicada especialment a la recuperació de la memòria històrica dels moviments emancipatoris. Fundador, junt amb A.C. Comín de Cristians pel Socialisme. Viu a la ciutat Satèlit de St. Ildefons des de fa trenta anys.

GARRIGA Roser, ROMERO Amèlia

Mestres i religioses, viuen en petita comunitat al Polígon Gornal de l'Hospitalet. Han treballat molts anys a l'única escola gitana de l'Hospitalet *Lacho Bajl*, al barri de Can Pi fins a la seva desaparició. Continuen treballant per la dignificació dels gitanos i les persones més marginals del barri del Gornal a partir de l'Escola de Dones de Càrites, del Centre Infantil *l'Espurna* i en col·laboració amb totes les entitats de promoció cultural i col·lectiva del barri.

GOMIS, Joan

President de Justícia i Pau a Barcelona. Aquesta entitat en els últims anys ha participat en totes les grans campanyes de solidaritat, drets humans, pau i desarmament, etc. i ha encapçalat accions punteres com la objecció fiscal o la campanya 0,7. Anualment organitza també una jornada sobre el 4t. Món a Catalunya.

HERNANDEZ, Lluís

Alcalde de Sta. Coloma de Gramenet de 1979 a 1991, pel PSUC-IC, ciutat a la que ha viscut durant els últims 25 anys. Capellà. A l'inici dels anys 70 impulsa el moviment veïnal, reivindicatiu i de cultura popular, especialment al barri de les Oliveres. Viu al barri de Singuerlin i continua en la política activa com a regidor de l'Ajuntament i president de la corporació metropolitana del transport

ISUN, José M^a

Director de l'Escola Pública d'EGB Pla del Llobregat del Polígon Gornal de l'Hospitalet. Delegat sindical i dirigent de CCOO de l'Ensenyament. Vinculat als moviments de renovació pedagògica i en defensa de l'Ensenyament Públic. Casat i amb un fill. Viu a Barcelona.

JIMENEZ VILLAREJO, Carlos

Fiscal en Cap del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya des d'agost de 1987. Nascut a Màlaga viu a Barcelona des de fa 30 anys. Fundador de Justícia Democràtica. Va formar part de l'Assemblea de Catalunya en representació d'aquest col·lectiu. En els anys 70 participa activament en el moviment de Cristians pel Socialisme. Ha fet de la rectitud en l'exercici professional i de la defensa de les institucions democràtiques un instrument a favor de la igualtat de tots davant de la llei. Casat. 3 fills.

JIMENEZ VILLAREJO, Teresa

Mestre d'Escola Pública al Polígon Gornal, viu a aquest barri des de que arribà a l'Hospitalet l'any 1978. Ha participat en tots els aconteixements reivindicatius, culturals i polítics del seu barri i en gran part de la ciutat : associació de veïns, campanya d'alfabetització, escola d'adults, entitats culturals etc. Regidora municipal per IC des de 1991. Nascuda a Málaga.

LOPEZ CAMPS, Jordi

Ha exercit càrrecs de responsabilitat política i tècnica a l'Ajuntament de Sta. Coloma de Gramenet i a la Diputació de Barcelona. Ha estat dirigent de Cristians pel Socialisme a nivell de l'Estat. Després de militar políticament al PSUC, en els últims anys ha fet un procés de reflexió personal cap als socialistes. Té publicacions sobre valors i món contemporani, entre les quals *El pluralisme polític dels cristians* i *La estabilidad de los valores*. Casat. Dos fills. Viu a Barcelona.

LUQUE Ramón

Dirigent local del PSUC i de IC. Regidor municipal des de 1987. Professor d'història d'Institut de Formació Professional. Viu la militància política com l'eix central de la lluita per la transformació social. Especialment preocupat pels temes de vida associativa, sindicals i dels nous moviments socials. Malgrat tenir possibilitats no ha volgut professionalitzar-se en la política. Nascut a Cuevas de San Marcos (Málaga), viu a l'Hospitalet des de l'any 1964. Casat.

MALLA, Pilar

Secretària General de Càrites Diocesana de Barcelona. Assistent social de professió s'ha dedicat a l'acció social amb nivells de responsabilitat diversos : emigració espanyola a París, Directora Gral Tècnica durant la Generalitat Provisional, Presidenta de la Comissió de Benestar Social del Pla Estratègic Barcelona 2000, així com en tasques de formació a l'Escola Universitària de Treball Social. Viu a Barcelona.

MARIN, Francisco

Dirigent veïnal del barri de la Mina (St. Adrià del Besòs). Regidor municipal per IC. al 1987 es presentà com a independent a la llista del PSC, equip governant, del que dimiteix per desacord amb el Pla urbanístic de la Mina. Antropòleg i professor d'Ensenyament Mitjà . Casat i amb tres fills viu a la Mina des de fa vint anys.

MARTIN, Antonio

Advocat. Assessor jurídic de la major part de les Associacions de Veïns nascudes als anys 70 per reivindicar major qualitat de vida en els barris perifèrics. Lluitador antifranquista. Forma part de la Comissió de Defensa del Col·legi d'Advocats. Viu a Barcelona.

MARTINEZ, Tomás.

Secretari General de la Unió Local de CCOO de l'Hospitalet. Comença a treballar als 8 anys : en una fàbrica de filatures, en la fàbrica del vidre, a empreses del metall, etc. Fa treball sindical des de 1967, primer al sindicat vertical a la UTT i ingressa a CCOO i al PSUC al 1974. Des d'aleshores manté la posició de defensa activa dels interessos dels treballadors. Nascut a Múrcia l'any 1943 i viu a l'Hospitalet des de 1947. Casat. Un fill.

MONTESINOS, Gonzalo

Treballador manual de SEAT i delegat sindical. A partir del convenciment de la ideologia comunista ha format part de partits minoritaris que han anat desapareixent : PCI, PT, PCOC. La coherència política l'ha portat a situacions personals i econòmiques arriscades. Malgrat tot, continua. Actualment militant del PSUC i de IC. Dirigent veïnal a barri de Bellvitge de l'Hospitalet. Nascut a València l'any 1939. Casat i amb els fills ja grans.

MORTE, Xavier-PALLARES, Albert

Joves homosexuals que pertanyen a la Coordinadora Gai. La lluita per la seva identitat sexual és a la vegada una forma de rebeldia contra la hipocresia social i a favor de la llibertat de les persones. Són portadors d'anticossos de la SIDA, i consideren que aquest fet ha canviat "positivament" les seves vides. Han hagut de relativitzar tot allò que no és essencial. Viuen a Barcelona.

OCIO, Eduardo-CASAMARTINA, Rosa.

Drapaires d'Emmaús. Des de fa dotze anys viuen en comunitat amb persones desahuciades socialment amb les que, a més, ténen un projecte econòmic: reciclatge del que llença la societat. Matrimoni amb dos fills. Abans de començar aquest tipus de vida ella treballava d'enfermera. Ella es filla de Sabadell i ell del País Basc.

OKUPAS, L'Hospitalet

Grup d'uns vint joves de disset a vint i cinc anys. De diferents procedències socials, corrents ideològiques i que han ocupat pacíficament dues grans cases abandonades al centre de l'Hospitalet. Dónen acollida al Comitè de Solidaritat amb Centramèrica, a ràdio Korkó, grup de dones i ofereixen activitats culturals i tallers als joves de la ciutat. Reclamen el dret a ser diferents i denuncien així el consumisme establert.

OLIVELLA, Martí

Fundador del grup *EcoConcern* (Ecologia, Economia, Ecumene), dedicat a la recerca de formes econòmiques i socials alternatives. Pertany a les primeres generacions d'objectors de consciència dels anys 70 que van voler fer el servei civil a Can Serra (l'Hospitalet) per presionar el reconeixement del dret a la objecció. A conseqüència d'això fou empresonat. Ha treballat al Centre d'Estudis Joan Bardina de Barcelona. Autor del llibre *El poder del diner*. viu a Centelles. Casat i amb dos fills.

OLIVERES, Arcadi

Militant pacifista, especialitzat en temes d'economia armamentista des de fa quinze anys. Es professor d'estructura econòmica a la Universitat Autònoma de Barcelona (Escola d'Estudis Empresarials de Sabadell). Ha col·laborat durant molts anys amb el moviment europeu Pax Christi. Actualment dirigent de Justícia i Pau a Barcelona. Col·laborador habitual de revistes especialitzades en pau i desarmament. Casat, quatre fills, viu a Barcelona.

PERELLO, Monserrat

Gerenta de l'entitat cultural Centre d'Estudis de l'Hospitalet. S'inicia en la protesta antifranquista i lluita política amb el moviment estudiantil dels Instituts dels anys 70. Ha participat activament en moviments socials (grup de dones, escola de pares, escoles del CEPEC). La seva militància actual s'orienta cap a enfortir la societat civil i vida associativa plural. Filla de l'Hospitalet, casada, amb dos fills.

PETIT, Jordi

President de la Coordinadora Gai de Barcelona. format en la lluita antifranquista clandestina a la universitat, la seva trajectòria l'ha portat a ser personatge públic de la defensa de la identitat i els drets dels homosexuals. en els últims anys, des del moviment Gai ha contribuït a la organització dels afectats per la SIDA, a la campanya permanent d'informació preventiva, al telèfon rosa, etc. Viu a Barcelona.

PINO, Eivira-VALDERRABANO, Justí

L'una és presidenta de l'Associació de Veïns de Can Serra i l'altra ho ha sigut en etapes anteriors. Tenen una llarga història de participació en el moviment veïnal reivindicatiu, escola d'adults, grup de dones, etc. Nascudes a un poble de Càceres i Sevilla respectivament, varen emigrar a Catalunya, on estan plenament integrades. De parla castellana habitual. De grans s'han preparat professionalment com a treballadores familiars. Mares de família de quatre i un fills. Viuen a l'Hospitalet.

PONCET, Joana

Nacuda a Barcelona. Militant política al PSUC en els anys de la clandestinitat i la transició. Inicia estudis universitaris. Es trasllada al cinturó industrial de Barcelona per militància antifranquista i està al moviment reivindicatiu de base. Abandona la universitat per dedicar-se plenament a promoure la cultura popular, integració dels immigrants, cultura de dones, etc. En els últims anys ha retornat als estudis universitaris i manté la seva participació activa en el camp de la solidaritat i moviments alternatius.

REVILLA, Mateo

Treballador manual de SEAT i dirigent veïnal del barri de Bellvitge de l'Hospitalet. Sindicalista. Històric i incansable militant obrer de gran sentit pràctic. Participa activament a la Federació d'Associacions de Veïns i a la Comissió de Festes de Bellvitge. Nascut a Salamanca, viu a l'Hospitalet des de l'any 1969. Casat i un fill.

RIBAS, Francesc i PERARNAU, Maria.

Matrimoni amb els fills grans. Ell és dels últims deu pagesos que queden a l'Hospitalet. És l'últim testimoni d'allò que havia sigut i que ha desaparegut per sempre més. Nascut en una família que porta set generacions vivint a l'Hospitalet. Han vist l'arribada de milers d'immigrants. Testimonis de l'especulació urbanística i de la destrossa ecològica i ambiental del seu poble. Fundador de la Unió de Pagesos. Participants actius d'entitats culturals: Amics de la Música, associació de pares, etc.

RIBAS, Pep

Militant nacionalista. Participa ja durant el franquisme a la lluita per l'alliberament nacional i de la classe obrera. Dirigent sindical de CCOO de banca. És a la vegada soci actiu d'entitats cíviques i culturals. Llicenciat en Història, ha participat en treballs d'història de l'Hospitalet. Casat i amb dues filles.

RIBERA, Josep

President del CIDOB (Centre d'Investigació i Documentació de Barcelona), entitat especialitzada en relacions internacionals i cooperació amb el Tercer Món. President de les ONGs a nivell estats. Fa molts anys que participa en el camp de la solidaritat i la cooperació. Ha impulsat entitats de forta incidència social, a més del CIDOB, com són Agermanament i Associació Catalana de Solidaritat i Ajuda al Refugiat (ACSAR). Casat, viu a Barcelona.

RIERA, Ignasi

Escriptor, editor i polític. Nascut a Barcelona el 1940, viu a Cornellà, del que n'ha fet la seva pàtria adoptiva. Vinculat al moviment polític i cultural de la ciutat, del Baix Llobregat i de Catalunya. Llarga trajectòria en defensa de la llengua i cultura catalanes, de la integració dels immigrants i de les entitats i grups de vida associativa. Regidor municipal pel PSUC-IC des del 1979 i parlamentari 1987-91. Col·laborador habitual dels mitjans de comunicació. Algunes de les seves obres són *Pàries, sindicalistes i demagogs* i la última *Un diputat per a no res*. Casat. dues filles.

ROSADO, Simón

Secretari General de la Federació del Metall de Catalunya de CCOO des de l'any 1988. Nascut a Hervàs (Càceres) l'any 1957, va arribar a Catalunya amb 17 anys. Va entrar a treballar a la Derbi com ajustador. Viu a Barcelona.

RUBIO, Fina

Membre de la direcció de Revolta, nou partit format de la unificació d'altres dos partits, el Moviment Comunista de Catalunya i de la Lliga Comunista Revolucionària. Convençuda que l'esquerra és plural i que ha de confluïr en l'anàlisi dels problemes i les respostes ha contribuït al debat entre diferents posicions de l'esquerra. Ha participat en moviments de solidaritat i feminista. El seu compromís polític comença a la dècada dels 70. Viu a Barcelona.

SAURA, Joan

Nascut a l'Hospitalet a l'any 1950. Portantveu del Grup Parlamentari d'IC al Parlament de Catalunya des del 1988. Pràcticament ha viscut durant tota la seva vida al barri de La Florida, d'immigració obrera, des d'on va participar al moviment popular i veïnal antifranquista (Centre social i Associació de Veïns). Ingressa al PSUC en la clandestinitat i n'és dirigent local durant els anys de la transició fins al 87. Regidor municipal del 79 al 91. Ha fet de la honestetat i rectitud l'eix central de l'activitat política. Casat. Un fill.

SEBASTIAN Luis de

Professor d'Economia Internacional de ESADE, Barcelona, des de 1982. Ha viscut dotze anys a El Salvador, on va ser vicerector acadèmic de la Universitat Centramericana (UCA). Des de 1990 es consultor del Banco Interamericano de Reconstrucción y Desarrollo. Diverses publicacions, entre elles *La crisis de America Latina y la deuda externa*, y *Mundo rico, mundo pobre*.

SEGOVIA, Miguel

Nascut a Vélez Málaga. Arriva al barri de Bellvitge al 1971. Impulsor des de fa nou anys del Grup Ecologista de Bellvitge. Prové del moviment veïnal i assambleari. Treballa a l'empresa SANDOZ (química), de El Prat del Llobregat. Ha estat delegat sindical dels treballadors de la seva secció. Casat i amb fills, viu a l'Hospitalet.

SEGURA, Francisco

Responsable nacional de la JOC de Catalunya. Als seus vint i pocs anys va deixar el treball estable en un centre públic per dedicar-se plenament a la JOC com a alliberat. Fill de pares immigrants, viu al barri de Bellvitge. Objector de consciència. Veu la JOC com un moviment educatiu i pedagògic per formar actituds solidàries entre els joves de la classe obrera.

SIRERA, Maite

Filla de Barcelona. Des del seu batxillerat al Patronat Ribas preocupada per la injustia al Tercer Món. A l'entrar a la universitat, amb estudiants de diferents facultats creen Món-3, ONG universitària per la cooperació amb el Tercer Món, de la qual n'és responsable i que, a més de projectes puntuals de cooperació promou l'educació pel desenvolupament. Llicenciada en Filologia a la UAB.

SOLER, Jaume

Alcalde d'Arbúcies (Girona), des del 1979, per la Candidatura d'Unitat Popular d'Arbúcies (CUPA). La CUPA prové de la gent de l'Assemblea de Catalunya i inicialment aglutinava a tots els partits. Durant aquesta alcaldia s'ha fet de la participació ciutadana i de la cooperació amb el Tercer Món eixos centrals de la seva activitat i senyals d'identitat de la seva posició d'esquerres. Forner de professió. Casat. Dues filles.

TRESCENTS, Adrià

Conegut com a Germà Adrià, de la congregació religiosa de La Salle. Nascut a Lleida. 73 anys. Va participar a la guerra al front de l'Ebre amb el POUM. Durant tota la seva vida ha estat dedicat als sectors marginats: escoles del somorostro, Montjuïc, camp de la Bota, Sant Roc.. Actualment es dedica sobretot als sortits de la presó, malalts de la SIDA, prostitutes. Forma part de OBINSO, (Obra d'Integració Social). Manté relació habitual amb molts presos gairebé totes les presons d'Espanya. diverses obres publicades sobre el tema, entre elles *Interrogantes desde los marginados*.

TRIAS, Andreu

Nascut a l'Hospitalet i fill de pares pagesos. Conegut militant de la vida associativa i cultural de la ciutat : coordinadora sardanista, esbart, teatre, esport, etc., des del Centre Catòlic de l'Hospitalet. Sempre ha fet treball de base amb nens i joves dels diferents barris de la ciutat. Ha fet de pagès i forner i actualment administratiu d'una empresa constructora. Casat i amb els fills grans

VALLS, Jaume

Secretari de la Unió Local de CCOO des de la seva legalització fins al 1991. Militant històric del PSUC. Va escindir-se'n per formar el PCC, i retornaria al PSUC al Congrés d'Unitat del 1988. Nascut a Bellvís (Lleida) al 1930, forner de professió, arriba a l'Hospitalet a l'any 1964. Des d'aleshores ha fet de paleta. S'ha mogut sempre en barris obrers i d'immigració. A la seva edat repassa amb serenitat la història recent dels últims 20 anys, de la qu n'ha estat un protagonista ben destacat.

VINTRO, Laly

Neix al barri de St. Andreu de Barcelona. Actualment regidora de l'àrea de Benestar Social de l'Ajuntament de Barcelona per IC. Es forma políticament a la universitat on participa inicialment al SEU i al moviment de professors per passar als anys 70 a Bandera Roja i després al PSUC. Ha sigut diputada al Congrés participant de manera activa en la política d'ensenyament. Professionalment catedràtica de Grec a la Universitat de Barcelona.

VIUSA, Elena

Filla d'una de les masies de l'Hospitalet desapareguda per la construcció dels cinturons de ronda. Mestre de professió. A l'any 1982 assumeix la direcció d'una escola privada abandonada amb dèficit pels propietaris. Es forma una cooperativa de mestres. Amb molts esforços econòmics i pedagògics aconseguixen convertir-la en un centre prestigiós i no elitista. Formen part del CEPEC. Els intents de convertir-se en Escola Pública queden frustrats per la política de la Generalitat. Militant activa de CiU.

Qüestionari indicatiu o temes de conversa

1. Motivacions i filosofia que sustenten el compromís personal actual :

- On milita actualment, com s'expressa aquest compromís ? :
Partits Polítics, entitats culturals, Associacions de Veïns, Moviments socials :
pau, solidaritat, droga...
- Per què ? Nivell de compromís ideològic, de veure-hi clar...
- Ideologia "nuclear". Com s'hi vertebren altres projectes al seu entorn. :
justícia, igualtat econòmica...
- llibertat individual...
- pensament religiós..
- Com es "nuclearitzen" els valors
- Existència o no d'una mística. Argumentacions.
- Consideració personal davant d'aquesta opció : autovaloració, autosatisfacció.

2. Descripció de la vida actual i del context

- Circumstàncies, persones, nivells acadèmics, associacions...
- Condicions laborals, econòmiques, vivenda... la cultura familiar.
- L'autopercepció cultural, estudis, lectures, oci, cinema...
- Hàbits quotidians...

3. Evocació personal de la pròpia història

- Aconteixements que determinen la causa d'aquesta ideologia o opció.
- Records, llocs, moments.
- Persones que hi van influir...
- Raonaments racionals o d'un altre tipus ?
- Hi han hagut canvis importants ? Evolució personal ? Cap a on ?

4. Relació amb les altres ideologies, tendències polítiques, religioses..

- La "unitat de les esquerres"? "tolerància"?
- On es situa el límit entre dreta-esquerra. Quins "pactes" son possibles ?
- Fins on es possible la tolerància ?
en els aspectes personals, ideologia, familiars, diner...
- en els aspectes socials i econòmics : justícia, discriminacions...
- en els aspectes polítics : participació, pactes...
- en els aspectes ètics : moralitat pública...
- Paper dels intel·lectuals, dialèctica entre viangàrdia i poble.
- Per quines raons els militans d'un determinat tipus d'esquerres que s'anomenen "radicals" segueixem militant, contra tota possibilitat immediata d'obtenir la mínima quota de poder ? Esperar contra tota esperança ? En raó de què ?
- Quins son els interessos dels joves en incorporar-se : aspectes globals o interessos particulars o concrets..
- Pes de l'església i de la religió com a configuradora d'una identitat :
- Com ho viuen els cristians , comunitat de base, JOC...

5. La percepció política-ideologia, en el moment actual de la crisi de l'esquerra.

- El final del comunisme. Hem d'acceptar el "triomf del capitalisme"?
- El "Nou ordre mundial". Serà mai possible un món diferent ?
- Com ens afecten ara els canvis de l'Est, després dels primers moments de sorpresa, desorientació ?.
- El sofriment de tanta gent, d'allà i d'aquí, ha servit d'alguna cosa ?.
- Sembla que, entre d'altres coses, van fallar els homes.
- Aquí també hi ha corrupció. La corrupció és intrínseca a l'home ?
- El marxisme ha estat interpretat de moltes maneres, però avui és encara possible dir-se marxista?
- Sentiment anti-ianqui... Nicaragua, Saharais, Cuba..

- 6. Percepció dels valors que es té de la societat occidental.**
 Consum-necessitat, diner, tècnica, progrés, "Europa", èxit, competitivitat...
 Individualisme, aïllament, privacitat, passotisme, despolitització,
 Societat dual, fatalisme, doble moral, seguretat, ordre, nacionalisme..
 Desideologització i "pensament dèbil", valors ianquis ?
 Exemples de la vida quotidiana.
 La reacció dels fonamentalismes de tot tipus.
- 7. Identificació amb les propostes polítiques i les formes d'organització.**
 Les grans corrents i els models polítics : socialdemocràcia, liberalisme, PCI-
 PDS, Verds, conservadurisme, tatcherisme, Le Pen...
 Els populismes, les Lligues italianes, Gil i Gil, l'autoritarisme messiànic..
 Democràcia i partits polítics : els partits polítics superats com a expressió de la
 democràcia ?
 Programes, líders, autoritat moral dels líders...
 Partits polítics-moviments de masses : associacions de veïns, sindicats...
 Els Nous Moviments Socials...
 Percepció de la política d'Estat - Catalana - local.
 Quins nivells de consciència ha fet canviar el PSOE, id. el PC-PSUC-IC, id.
 extraparlamentaris.
 El "Govern de la majoria", com a generador de consens.. el "vot útil"
 Com es va viure la escisió del PCC i altres escissions-unions ?
 Com es van viure els resultats del 82-83?
 Com es veuen ara les campanyes contra l'entrada a la OTAN, La guerra del Golf?
 Les campanyes OTAN, Golf, solidaritat.. han demostrat la possibilitat que diferents
 esquerres treballin juntes.. es possible continuar ?
 Presència a la ciutat i a les entitats.
- 8. Percepció de la problemàtica social-cultural**
 Bosses de pobresa - marginacions
 Immigració - llei d'estrangeria - racisme - gitanos.
 Droga - SIDA - disminuïts
 Feminisme
 Possibles actuacions a nivell individual, a nivell institucional-polític.
 Hi ha problema real entre nosaltres d'acceptació de gent d'altres ètnies :
 gitanos, negres, àrabs ?
 Problemes de contingut que se'n deriven .
- 9. Percepció econòmica, laboral, consciència de classe i "condició obrera"**
 Les diferents conjuntures econòmiques. L'economia de "mercat"
 Fragmentació de la classe obrera ?
 com es viu la relació present i futura entre treballadors amb ocupació fixa i a
 temps parcial, id. d'economia submergida, els aturats, els joves, immigrants
 estrangers : africans, asiàtics, sudamericans
 Consciència de classe = una "opció" més que una situació econòmica ?
 no relació entre benestar econòmic-alienació
 no benestar econòmic-consciència de classe.
 La política econòmica del PSOE i de CiU
 el 14-D-88 i el 28-M-92.
 El progressiu increment de necessitats. Com s'hi respòn, quina consciència se'n té
 ("estamos igual que antes", "somos los obreros" ?)
 Paper dels sindicats. Com es veu i quines funcions haurien de tenir.
 Corporativisme ? La unitat sindical.
 Paper de les Associacions de Veïns i dels moviments reivindicatius populars
 urbans i veïnals : corporativisme, millor benestar als barris i prou ?
 Altres moviments reivindicatius alternatius.

10. Percepció de la problemàtica nacionalista i problemàtica immigratòria

Els nous nacionalismes a l'Europa de l'Est.
 El fet i les llibertats nacionals. Estatut, federalisme..
 El nacionalisme de Pujol i el dels altres partits.
 Articulació entre qüestió obrera i qüestió nacional.
 La percepció migratòria : integració, assimilació..
 La llengua.
 La convivència de les diferents comunitats ara a Catalunya.
 La relació català-andalús en els últims temps està més crispada que abans ?
 La memòria històrica dels llocs d'origen : els fills.
 Fenòmens recents dels moviments regionalistes : Feria de Abril, Rocío, Casas y Peñas, toros..
 Davant del terrorisme.

11. Percepció dels valors que defensen els Nous Moviments Socials

Pacifisme, antimilitarisme, campanyes OTAN - Golf, objecció, inssubmissió..
 Es té consciència que èticament econòmicament, ecològicament, etc.. no es possible la pràctica de la teoria del "creixement indefinit" ?
 Nord/Sud, relacions consciència que se'n té. Mecanismes de solidaritat a nivell de base, individual i col·lectiu i a nivell polític.
 Llibertats individuals, llei Corcuera
 Poden ser aquests uns dels criteris de la diferència dreta - esquerra ?
 En temes tan elementals com aquests : pobres, Pau, integració... i que afecten les essències mateixes del missatge cristià, aconseguir l'església crear consens ?

12. Vivència de la pròpia organització i vida associativa

Grau d'identificació amb la pròpia organització.
 Perquè es va assumir un cert grau de responsabilitat o de poder ?
 Quin grau de poder es té consciència de tenir, o d'autoritat moral..?
 Us que se'n fa de la presa de decisions, de mantenir el grup.
 Coherència ideològica, organitzativa i apertura.
 Cohesió ideològica, cohesió organitzativa, cohesió afectiva.
 Grup-secta o grup tancat.
 Fins a on es consideraria que els "pactes" son possibles.
 Capacitat d'iniciativa individual i col·lectiva.
 Actituds enfront de l'administració :
 Societat civil - societat política ?
 Com es viu el paper de les institucions, relacions amb la societat civil, la societat "comprada", societat "regulada", mecanismes que es descobreixen.
 S'és conscient de la dificultat de transformar les antigues entitats ?
 Per què hi ha gent que s'hi queda enquistada ?
 Com es viuen els conflictes interns a la pròpia organització..
 A nivell de partit polític - d'organització de base - a l'interior de l'església

13. Percepció de la consciència ètica.

El descrèdit de la política, la no-informació, la banalització del missatge.
 El descrèdit de l'adversari com a arma. L'estil de l'insult.
 Descrèdit de la política o descrèdit dels polítics. El no-dimitir.
 La imatge : política = corrupció ? Cassos coneguts
 Guerra, Ibercorp, Renfe, Filesa, Naseiro, Burgos, Banca Catalana, Casinos..
 Internacional : Japó, Alemanya, Itàlia, França, El Vaticà i Marcinkus.
 A nivell local : racaptació, favoritismes..
 L'ús dels mitjans de comunicació.
 La corrupció a petita escala : subsidi-INEM, PER.
 El missatge de moralitat de l'església.
 L'església, avaladora de propostes de la ètica ?

14. Sentiment de que el que es fa serveix d'alguna cosa o no ?

En raó de què es considera que el que es fa serveix d'alguna cosa ?

Com es viu el conflicte intern :

sentiment de la possibilitat d'incidir, de lluita, de transformació...

sentiment de marginalitat, de testimonialisme, d'inutilitat...'

Formes d'actuar :

es considera que es un treball ideològic a llarg termini ?

es vol actuar, ja : via parlamentària, sindicats, associacions, solidaritat...

la reivindicació immediata i el perill del corporativisme.

es preferix viure al marge, no incidir, fugir...

l'actuació de la solidaritat de tu a tu. Criteris d'actuació : cooperació, paternalisme, imposició, elitisme...

Diferents models de marginalitat abans i ara :

vivència del sentiment d'opressió

vivència de les estructures de poder.

consideració que els aparells de l'Estat són indestructibles...es inútil.

15. Implicacions personal en la vida privada i la seva percepció.

Assumir responsabilitats, dedicar-hi temps i diner, tranquil·litat personal, implicacions acadèmiques.

Nivell de consum, austeritat, viatges, vacances, propietats.

Cada vegada costa més fer sortir a la gent de casa, el treball voluntari...

Implicacions familiars.

Expressions concretes : fugir de la ciutat, anar al 3er. Món, acollir gent.

Conflictes personals : desorientacions, desànim, persecucions, soletat...

16. Simbolismes i graus d'identificació

Com es viu el sentiment d'identitat o de pertinença a un grup.

La no-significació de la simbologia tradicional en un moment de crisi.

Identificació amb els símbols tradicionals del moviment obrer : roig, puny, falç-martell, internacional, Lenin..

Amb el simbolisme polític : logotips dels Partits, Parlament ..

Amb els símbols del nacionalisme : Catalunya, el "llenguatge" Pujol.

Amb els símbols religiosos.

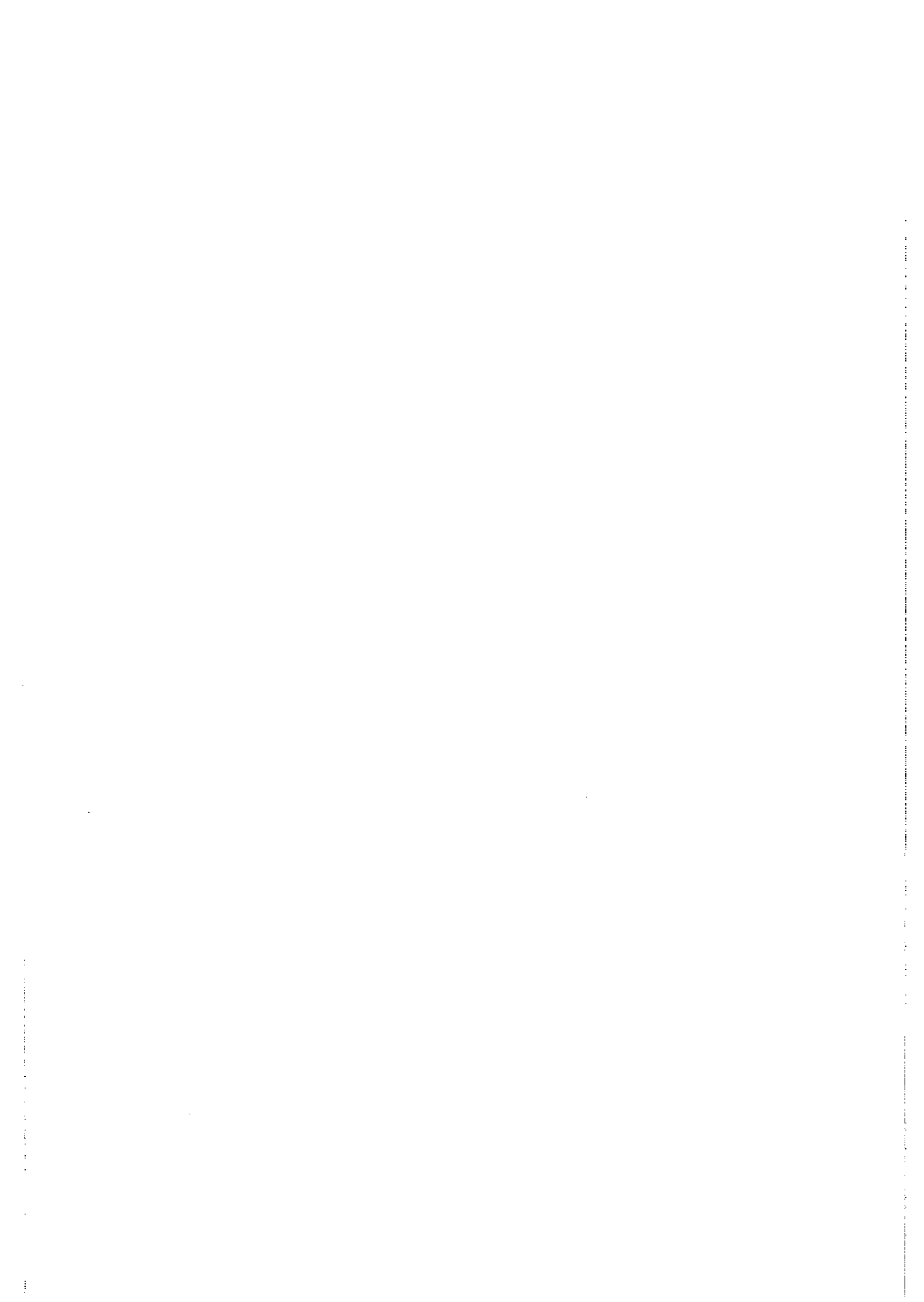
La nova simbologia : pacifista, antinuclear, feminista, verd, mili KK, CCCCC.,

Les persones-símbols : n'hi ha ? qui ? per què ?

Anàlisi del llenguatge, temes dominants, expressions.

- 1 AGUADO, Carolina
- 2 AHUMADA, Carles
- 3 AIGE, M^a. Josefa
- 4 ARRANZ, Carme
- 5 AYATS,Manuel-VICENS,Carme
- 6 BADIA,Xavier- ROCA,Monts.
- 7 CALDERON, Antonio, "Willy"
- 8 CAPARROS, Lluís
- 9 CASTELLANA, Antonia
- 10 CASTELLANO, Pepe
- 11 CASTRO, Pep
- 12 CHACON, Mercedes
- 13 COMPANY, Monts.- BATALLE Francesc
- 14 DELAS, Josep
- 15 DIAZ, Carmen
- 16 FERNANDEZ BUEY, Paco
- 17 FERNANDEZ, David
- 18 FERRER,Carles - CAMBA,Jacinto
- 19 FISAS, Vicens
- 20 FORMARIZ, Alfons
- 21 FORTUNY, Romà
- 22 FUENTES,Doí.-TRUJILLO,Pepe
- 23 GALVE, Carles
- 24 GARCIA NIETO, Joan N
- 25 GARRIGA,Roser - ROMERO,Amèlia
- 26 GOMIS, Joan
- 27 HERNANDEZ, Lluís
- 28 ISUN, José M^a
- 29 JIMENEZ VILLAREJO, Carlos
- 30 JIMENEZ VILLAREJO, Teresa
- 31 LOPEZ CAMPS, Jordi
- 32 LUQUE, Ramón
- 33 MALLA, Pilar
- 34 MARIN, Paco
- 35 MARTIN, Antonio
- 36 MARTINEZ, Tomas
- 37 MONTESINOS, Gonzalo
- 38 MORTE,Xav-PALLARES,Alb.
- 39 OCIO,Ed.-CASAMARTINA,Rosa
- 40 OKUPAS L' HOSPIT.
- 41 OLIVELLA, Martí
- 42 OLIVERES, Arcadi
- 43 PERELLO, Montserrat
- 44 PETIT, Jordi
- 45 PINO,Elvira-VALDERRAB.Justi
- 46 PONCET, Joana
- 47 REVILLA, Mateo
- 48 RIBAS, Francesc
- 49 RIBAS, Pep
- 50 RIBERA, Josep
- 51 RIERA, Ignasi
- 52 ROSADO, Simon
- 53 RUBIO, Fina
- 54 SAURA, Joan
- 55 SEBASTIAN, Luis de
- 56 SEGOVIA, Miguel
- 57 SEGURA, Francisco
- 58 SIRERA, Maite
- 59 SOLER, Jaume
- 60 TRESCENTS, Adrià
- 61 TRIAS, Andreu
- 62 VALLS, Jaume
- 63 VINTRO, Laly
- 64 VIUSA, Elena

NOM	Lloc	Preocupació	Entitat
1 AGUADO, Carolina	l'Hosp.	solidar., alfabetz., dones,	Casa Nic., Ctè. Sol. Cuba.
2 AHUMADA, Carles	Vallbona M.	deficients, món rural, àrabs	Coop. la Olivera, regidor
3 AIGE, M ^a . Josefa	l'Hosp.	droga, joves..	l'Horitzó, Vivac..
4 ARRANZ, Carme	l'Hosp.	vida associativa, esports	Centre Est. l'Hosp.
5 AYATS, Man. - VICENS, Carme	Vallbona M.	món rural, deficients	Coop. La Olivera
6 BADIA, Xav. - ROCA, Monts.	Igualada	visió global, educació	regidor, enseny.
7 CALDERON, Ant. "Willy"	l'Hosp.	moviment cult. Teatre	Companyia La Bohèmia
8 CAPARRÓS, Lluís	Sta.Col.Fam	immigració africana	Esc. Ad. Samba Kubaly
9 CASTELLANA, Antonia	Molins	municipi, solid., dona	ex-alcaldessa, CPS
10 CASTELLANO, Pepe	l'Hosp.	l'esquerra.. immigració	Izq. Social, Casa Extrem.
11 CASTRO, Pep	l'Hosp.	joves, barri..	Esplai i AAVV Sanfeliu
12 CHACON, Mercedes	La Roca	presos	Presó Quatre Camins
13 COMPANY, Mts.-BATALLE Fr.	l'Hosp.	educació, ciutat.,	Esc.Patufet, Casalet Mes.
14 DELAS, Josep	Girona	militarisme, conflictes..	Just.i Pau.Gir. Xarxes d'Int
15 DIAZ, Carmen	l'Hosp.	visió global política	3 ^a .edat, partit..
16 FERNANDEZ BUEY, Paco	Barc.	l'esquerra, marxisme, ec.	Mientras Tanto, Universit.
17 FERNANDEZ, David	l'Hosp.	joves, objecció..	Esplai, Joves IC., Univers.
18 FERRER, C. - CAMBA, Jacinto	l'Hosp.	moviment cult. Llibres.	Llibreria Perutxo
19 FISAS, Vicens	Floresta	armamentisme-pau	UNESCO Catalunya
20 FORMARIZ, Alfons	Barc.	educació d' adults	Ass.Educ.Perm.Adults
21 FORTUNY, Romà	Esplug.	marginació	Coop. Engrunes
22 FUENTES, Dol.-TRUJILLO, Pepe	Barc.	vida naturista	Cooperativa Tascó
23 GALVE, Carles	l'Hosp.	mov. ass., món àrab,	AAVV.Colbl., IC
24 GARCIA NIETO, Joan N	Cornellà	sindicalisme, xt-marx.	Fund. Utopia, CPS
25 GARRIGA, Rs.-ROMERO, Amèlia	l'Hosp.	marginac. gitanos..	Espuma, parr. Gornal
26 GOMIS, Joan	Barc.	drets hum., Pau, desarm.,	Justícia i Pau
27 HERNANDEZ, Lluís	Sta.Col.	municipi,	ex-alcald Sta.Col.
28 ISUN, José M ^a	l'Hosp.	educació, sindicat	C.P.Pla Llob., CCOO
29 JIMENEZ VILLAJ., Carlos	Barc.	justícia	Fiscalia Barc.
30 JIMENEZ VILLAJ., Teresa	l'Hosp.	vida as. Gornal, ciutat	Ambit Gornal, regidora
31 LOPEZ CAMPS, Jordi	Barc.	l'esquerra, utopia	Crist. i Justícia
32 LUQUE, Ramón	l'Hosp.	visió política global.	Regidor, IC.
33 MALLA, Pilar	Barc.	marginació i pobresa	Càritas
34 MARIN, Paco	St.Adrià	pla St.Adrià-Mina-mar.	AAVV Mina, regidor
35 MARTIN, Antonio	Barc.	moviment veinal	Advocat
36 MARTINEZ, Tomas	l'Hosp.	moviment obrer	Secr.Unió Loc. CCOO
37 MONTESINOS, Gonzalo	l'Hosp.	visió global, vida assoc.	AAVV.Belv. PCOC-IC
38 MORTE, Xav.-PALLARES, Alb.	Barc.	homosexualitat, Sida	Coordinadora Gai
39 OCIO, Ed.-CASAMART.Rosa	Sabadell	marginació	drapaires Emaús
40 OKUPAS L' HOSPIT.	l'Hosp.	nou model de vida...	Okupas, Ctè solid...
41 OLIVELLA, Martí	l'Hosp.	nous sist. econòm., objecc.	ECOconcern
42 OLIVERES, Arcadi	Barc.	armamentisme, pau..	Justícia i Pau, Univers.
43 PERELLO, Montse	l'Hosp.	vida associativa	Centre Est. l'Hosp.
44 PETIT, Jordi	Barc.	homosexualitat, Sida	Coordinadora Gai
45 PINO, Elvira-VALDER.Justi	l'Hosp.	vida associativa..	AAVV. Can Serra
46 PONCET, Joana	Barc.	visió global, solidaritat	Ctè solidaritat
47 REVILLA, Mateo	l'Hosp.	vida associativa	AAVV.Bellvitge
48 RIBAS, Francesc	l'Hosp.	món rural desaparegut	Unió de Pagesos
49 RIBAS, Pep	l'Hosp.	visió global, probl. nac.	CCOO., IC
50 RIBERA, Josep	Barc.	solidaritat	CIDOB
51 RIERA, Ignasi	Cornellà	vida cultural	ex-parlament. Inst.cult.
52 ROSADO, Simon	Barc.	moviment obrer	Secr.Metall CCOO
53 RUBIO, Fina	Barc.	visió global..	Revolta.
54 SAURA, Joan	l'Hosp.	visió global..	Parlament, IC
55 SEBASTIAN, Luis	Barc.	relacions ecòm. internac.	ESADE
56 SEGOVIA, Miguel	l'Hosp.	ecologia	Grup Ecologista Bellvitge
57 SEGUERA, Francisco	l'Hosp.	Joves, església	JOC
58 SIRERA, Maite	Barc.	Solidaritat, Universit.	Món-3
59 SOLER, Jaume	Arbúcies	municipi, solidaritat	alcalde
60 TRESCENTS, Adrià	l'Hosp.	marginació, presos	OBINSO, Alps, barri xino
61 TRIAS, Andreu	l'Hosp.	mov. assoc., cult.catalana	Casino, Coord. Sardanista
62 VALLS, Jaume	l'Hosp.	moviment obrer	Secr. Unió Loc. CCOO
63 VINTRO, Laly	Barc.	visió global, marg., educ.,	regidora
64 VIUSA, Elena	l'Hosp.	educació, marginats..	Esc.Canigó,

CAROLINA AGUADO

Canvi de valors, aspectes personals, participació...

Tenía ganas de hacer tantas cosas!, y en cambio, había mucha gente que pensaba que las hacías porque ibas buscando protagonismo. Eso hacia que muchas veces no estuviera a gusto. Estaba encantada... Aquellos tiempos después de Franco, de tanta participación, de ir a tantas cosas, de hacer tantas cosas como la Asociación de Vecinos, el Partido, la Asociación de Padres... Además lo hacía porque me gustaba, porque me gustaba hacerlo... Era tan, tan "echada para adelante" que los problemas que tenía era porque había gente que se pensaba que les iba a quitar la silla. Pero, desde luego, he disfrutado cantidad, cantidad, cantidad.. Es una cosa que por muchas cosas que vengan ahora detrás y pasen, como por ejemplo lo de los países del Este, lo del "muro", todo ese tinglado y todo eso... Para mí es una cosa que ahora pienso "que me quiten lo bailao".

Ahora estamos un poco fastidiados porque se ven las cosas de una manera tan diferente. No es lo que pensabas pero como tenías tanta ilusión te lo creías todo y hacías las cosas porque te las creías de verdad... No me arrepiento de nada, de nada, de lo que hice con toda esa ilusión. A veces me faltaba tiempo para hacer tantas cosas: ir a reuniones, estar en sitios así...

Hacía muchas más cosas que ahora. Ahora no hago casi nada, estoy solamente en lo de la solidaridad y no hago otras cosas. Al principio estaba en la Escuela de Adultos, en el "casal de la dona", con Clara en el Aula de Cultura, en la asociación de padres que era presidenta y teníamos muchísimas actividades, en el partido, además tenía la secretaria de enseñanza y después tuve la secretaria de "les dones". Me daba tiempo para todo y además lo hacía con mucha ilusión.

En cambio ahora no hago tantas cosas. Hago lo de Nicaragua, lo de Cuba, lo de la Solidaridad y lo hago con la misma ilusión que hacía antes tantas cosas. No hago tantas cosas porque no puedo por tiempo. Hace tres años que dejé la escuela de adultos y empecé a trabajar por las tardes y por esta razón me es imposible hacer tantas actividades. Pero es por causa de trabajo y de la situación personal que tienes que no te permiten realizar tantas actividades. Si tuviera las tardes libre no me quedaría en mi casa porque iría a la asociación de vecinos o a donde sea. No podría quedarme en casa porque se me cae encima.

La situación actual me hace reflexionar ya que hemos perdido la ilusión de después del franquismo. Ha sido muy duro.. Es muy duro ver que la gente no participa en nada. Por ejemplo las asociaciones de padres por las que tanto luchamos e hicimos tantas cosas, los consejos escolares actualmente no sirven para nada, en el aula de cultura no hay nadie. Algunas de las asociaciones de vecinos sí que funcionan pero es un funcionamiento muy diferente. Lo único que queda, para mí y quizás esté equivocada es el tema de la solidaridad. Eso sí que no decae porque además los problemas son cada vez más gordos. En esto sí que veo que la gente no participaba antes tanto como ahora. Tengo esa impresión. Por ejemplo antes en el partido o en la asociación de vecinos si hablabas de solidaridad no interesaba, pienso que lo dejaban de lado. En el partido, hace algunos años, de solidaridad nada. Desde hace años estaba en la casa de Nicaragua y no interesaba el tema aunque, puede ser, se hicieran cosas y yo no las sabía... No porque yo no haya participado no se hayan hecho cosas, o porque yo no he estado en el Comité y puede ser que no me enterase. Pero de todas manera todo es diferente, eso sí.

El día de San Juan hicimos la verbena de la asociación de vecinos en el Sepu y no había gente. Antes, cuando Clara estaba en el aula de cultura y la asociación de vecinos estaba en todo su apogeo, era una fiesta preciosa. EL otro día a las doce ya me fui a casa porque me cogió tristeza al pensar lo que había sido y lo que era es ahora. No había nadie en la fiesta. De Iniciativa estábamos Anita, Paco, Salva,

Josefa, Isabel. Ana bajó a las doce porque le tocaba estar en la barra. Estábamos nosotros, o sea, nosotros nos lo guisamos, nosotros nos lo comemos, como Juan Palomo: "yo me lo guiso yo me lo como". Si haces fiestas es para que venga otra gente y no para vernos nosotros.

Creo que esto ha venido para atrás quizás por culpa de los vecinos y por culpa del ambiente. En las asociaciones de vecinos también hubo muchísimos problemas, en unos años todo fueron problemas, causados por la división de los que estábamos trabajando y nos dividimos : fue cada uno por su lado. La guerra en la asociación e vecinos también empezó como en la de los partidos: que si este me denuncia, que si la vocalía para este o para el otro. Creo que eso también fué un poquito culpa de nosotros que hemos sido un poco ..

La vida de Partit, La divisió i el transfuguisme...

Resulta que los que entonces nos criticaban están todos en el PSOE y sabe Dios dónde... Y hay que ver como los planteamientos que yo llevaba es lo que se está haciendo ahora más o menos. Y hay que ver las cosas que me han hecho o que me decían y es que algunos se panteaban echarme del partido o de la asociación o de la concejalía como, por ejemplo, lo hizo uno que ahora está con los socialista... Me echó delante de toda la gente y además me puso... y me dijo cosas desagradables. Nunca he sido rencorosa pero cuando veo a este individuo sectario, partidista, demagogo me da dolor de estómago. Además tiene muchísima culpa de lo que pasó en la asociación de vecinos porque se enfrentó a todos. Me acuerdo que Gonzalo, aquel muchacho de la asociación que era del PCC y que era incansable en su trabajo y que estábamos juntos en la escuela. Yo me tenía que pelear con él porque era del PCC. Pero yo, porqué me tenía que pelear con él?, ¿porqué era del PCC? Al final acabamos mal por qué se metió por medio la asociación de vecinos... Gente así me hicieron mucho daño y lo hicieron a la asociación de vecinos y en todas partes.

La división del PCC me traumatizó. Perdí 14 kg. Para mí fué una de las cosas más desagradable y más tristes que me han pasado en la vida, porque en el franquismo las cosas que te pasaban eran diferentes y como tenías, no la alegría pero sí la esperanza de decir : ya verás tu cuando esto acabe y demostraremos esto y esto otro. Y luego empieza a haber todos los problemas en el partido, empieza a haber ese sectarismo... Eso me traumatizó de tal manera que lo que yo sufrí, no quiero ni acordarme : era una angustia, una penita... Había noches que llegaba a mi casa y, después de haber estado en el comité o en el partido con aquellos problemas, me ponía a llorar como una loca. Durante el franquismo no lloraba porque tenía la esperanza de que las cosas cambiarían, que serían de diferente manera. En cambio ahí te veías tan impotente, con hombres y mujeres, que habías sido compañera, que los apreciabas, que los querías y, sin embargo, nos tuvimos que decir todas aquellas cosas, hasta llegamos a pegarnos. A mi me agarraron por los pelos, me dijeron de todo y me echaron del pleno. Aquellas cosas si que traumatizaron y fueron muy dolorosas, han sido de las cosas más tristes. Ahora pienso que si éramos pocos y no teníamos poder y organizamos todas esas cosas, imagínate en los países del Este que tenían todo el poder, las peleas han tenido que ser tremendas. Si aquí luchaban por una sillita, por un número en las listas o por lo que fuera, allí que era por un ministerio o por todo el poder, pues lo entiendo perfectamente.

Aquí hay bonitos como el individuo que hablábamos antes que ahora está con carguito en el PSOE. Me acuerdo que se me echó de la concejalía y, cuando me separé, propuso que me expulsaran del partido. Ahora no queda nadie de los que eran tan rectos, ni uno de aquel grupo que me hiciera la vida tan imposible. Pero yo cada día aguantando. A veces, cuando venía a los plenos del ayuntamiento, cuando él estaba de concejal me decía que tenía que asistir a los plenos. ¿Por qué me tenía que decir a mi si yo tenía que asistir a un pleno o no ?. ¿Quién era él para decirme a mí nada?. Pero qué era él. Un día le dije que le iba a denunciar a

la policía porque lo que me hacía era de juzgado de guardia. Cuando yo podía disfrutar en el partido era cuanto estábais vosotros once. También estaba mi hermano. Yo tenía muchísima alegría porque estaba mi hermano y, sin embargo, no pude disfrutarlo; estaba con cara de risa pero por dentro estaba sufriendo de verdad porque era coacción, era de acoso. El individuo me decía que por qué iba yo allí !. Pero a él que le importaba a que iba yo : pues al pleno. De verdad que me hizo la vida imposible.

El fracaso del 83 lo vivimos llorando, que penita más grade, que palo. Trabajamos como burros sin guardarnos ni cinco céntimos. Yo me acuerdo que hice la encuesta aquella por los pisos, me quedé ronca y todo. Toda la gente decía "muy bien" valoraban todo lo del ayuntamiento en pleno. De aquella encuesta estaba contentísima porque me pateé toda la Florida junto con Juana y Miguel. Tardes y días enteros hablando con la gente. Y después sólo salimos tres. La gente me decía : muy bien, muy bien, huy lo de enseñanza qué bien... Después vinieron a la asociación de padres para el asunto de la matrícula preguntando por Jaume: pero si Jaume ya no está en el Ayuntamiento porque no le habéis votado, o sea, que ahora lo que tengáis que hablar de enseñanza os vais al ayuntamiento a hablar con Pujana. Tenía una rabia más grande. Y 3 en el Parlamento después de 27.. Vimos como lo habían boicoteado todo: la campaña de alfabetización nos la boicoteó des del primer día Germà Pedra, el consejo municipal de enseñanza, todo, todo, todo...

Decepcions : la OTAN, caiguda de l'Est... moviment popular...

Era una opción de izquierda que contaba con la gente y se quería a la gente. Creo que de alguna forma la historia con el tiempo hará justicia. Ahí quedan las cosas pero de momento es amargo. Recuerdo grandes días de la vida como el día de la OTAN. Ver como se nos engañaba con el tema de la OTAN y nosotros mismos caímos en el engaño traicionando la ética y los principios históricos. Hay una especie de tristeza por dentro. Ya se que no hay que decirlo pero contra Franco la lucha fue mejor. Tenía la esperanza y aquella ilusión de que no iba a durar toda la vida y que algún día las cosas cambiarían. Ahora sientes impotencia y rabia. Tienes el sentimiento de que se ha falseado todo y de que se ha mentido a la gente. Parece que la mayoría de la gente está contenta si se la engaña.

Después de la caída del Este, después de todo este desencanto que está pasando aquí, tenemos cantidad de cosas a hacer porque cada vez las cosas van peor. Pienso que Nicaragua , Cuba, los palestinos, lo que es el tercer mundo, los saharagüis, los negros de Nelson Mandela... son cosas por las cuales podemos trabajar. Entonces dices: y yo me estoy quejando aquí por esto y por esto y por esto?. Cada vez que estoy frustrada y me siento pesimista me pongo a pensar en los otros países y digo: allí si que tienen problemas grandes.

Yo creo que he estado en todos esos temas : cuando el movimiento de alfabetización, el movimiento de solidaridad, la interculturalidad, el feminismo porque me los creo. Me creo lo que hago; creo que si lucho por los derechos de la mujer no lo estoy haciendo solamente por mi sino que por las demás mujeres. Lo de la solidaridad me lo creo, aunque sea cuando teníamos que recoger ropa, vender bonos, vender postales. Yo se que si vendo cuatro postales son cien pesetitas, un dolar, que podemos enviar a Nicaragua o al Salvador para lo que sea. Cuando no me creo una cosa la dejo a parte porque no puedo hacerla. La fuerza que me empuja a hacer todo esto me viene porque creo en la solidaridad, creo en el feminismo, creo en el compañerismo. Porque aún ha habido personas que a veces no cuentan las ideas sino las personas.

Testimonis i fidelitat a les idees.

A veces, cuando piensas en abandonar alguna cosa porque no tienes ninguna necesidad de estar aguantando, piensas en los compañeros que tienes, en la gente

de verdad, en los que se están pateando el pueblo y estan haciendo cosas y dices: pues mira, sigo. A veces crees en esas personas no por sus ideales sino por las cosas que están haciendo, y porque crees en ellas. Para mí la amistad es lo más importante de todo. Vas a Nicaragua o estás en la casa de Nicaragua y te encuentras con esos compañeros tan majos, o en el partido con Carmen Díaz o con Clara, con la que yo me llevaba tan bien o con Juan. Son personas que quieres de verdad como si fueran hermanos. Mi hermana mayor, por ejemplo, pasa de la OTAN, de Nicaragua, es mas felipista que Felipe y yo no me siento tan a gusto como con la gente del partido o de la casa de Nicaragua o en la asociación de vecinos.

En estos momentos el partido tiene pocas cosas para repartir y que los que estan es porque lo creen más que para buscar la silla. Hay muchísima gente que ha estado toda la vida a tu lado y continuamos. Yo al PSUC le tengo muchísimo cariño. Ahora, por estas fechas, me acuerdo cuando fuimos a lo de la Tortuga, al parque de la Ciudadela. Nos lo pasábamos muy bien, se notaba la solidaridad obrera. Aquellos tiempos de las primeras elecciones, de las primeras manifestaciones fueron preciosos. Empezabas a ver gente que habías visto en otros sitios y después la veías en el partido o en el sindicato. Me acuerdo de la primera "Festa del Treball" en la plaza España. Yo estaba vendiendo "El treball" y me vino un señor y me dijo: "Compañera"... Hacia mucho tiempo que no nos habíamos visto, habíamos tenido contactos aquí en Barcelona cuando aún estaba la calle Aragón destapada y un muchacho perseguido por la policía se cayó al tren. Estábamos llevando propaganda, yo trabajaba por Sagrada Familia y Renfe. Este señor, el que me saludo en la fiesta de Treball era de aquel grupo. No sabíamos el nombre de nadie ni direcciones por si la policía te cogía. Este señor era del partido y del sindicato y cuando me saludó me dio mucha alegría.

Personalmente no estoy de acuerdo en pactar con el PSOE debido a su política. En el 82, cuando se pactó en los Ayuntamientos, no sabíamos de que manera iba a actuar el PSOE pero, después de diez años, sabiendo lo que estan haciendo, yo no pactaría. No lo haría ni por un poquito de poder ni por una silla. Para hacer como han hecho en Madrid, como dice el Julio Anguita, que en esto si que estoy de acuerdo con él: si ha de entrar Gallardón, mejor que esté Leguina, que de todas maneras... O como aquí en Barcelona el caso de Lali con Maragall. Hay casos concretos que aceptas y no los cuestionas y pactas para que la derecha no asuma el poder como, por ejemplo, el caso de Madrid. En estos casos, puede ser válido aunque tengo la impresión de que nos van a confundir con ellos. O sea, llegará el momento en que a la Lali la van a confundir con los socialistas u entonces no sé si vamos a perder los dos concejales que tenemos. Ojalá que no porque Laly y Luqueti me encantan. La duda llega cuando la gente de Barcelona no ve el trabajo que están realizando estos concejales. No lo sé, quizás sí. Mi impresión es que ven lo que hace Maragall y los socialistas porque además lo tapan todo; o sea, te ponen a Maragall pero a la Lali pocas veces la ponen y está haciendo un trabajo que les saca muchas castañas del fuego y la gente no valora eso. En los pactos y en la valoración que se pueda hacer si que soy un poco pesimista.

Dreta - Esquerra ?

Creo que la frontera entre ser de derechas y ser de izquierdas es la misma de antes. Me parece que la frontera es la misma. Lo que pasa es que ahora el PSOE es de derechas y les está quitando terreno a Alianza Popular; no creo que el Señor Solchaga fuera diferente en Alianza Popular. Pero la frontera si que está en la izquierda. Es lo que decimos siempre, no es un tópico, es la verdad: el ecologismo, el feminismo, la ética, la solidaridad, el hacer las cosas diferente y en pensar diferente, en pensar en los demás. Ellos son unos egoístas, van a lo suyo, nada más miran Europa, lo de Maastrich... No ven el mundo entero como está, solo piensan en este cachito que no es nada comparado con lo que del mundo entero. Ahí es donde está la frontera y cada vez existe, más porque con tanta corrupción, tanto sinvergüenza y tan poca dignidad el muro es cada vez más

grande. El PSOE no es izquierda. No es cierto que el PSOE gobierne porque no haya otra forma de hacerlo. Al Ordoñez, al Serra, al Guerra, al Felipe y al Solchaga les tengo verdadera manía.. No es que les tengo manía, es que son unos sinvergüenzas. Han perdido la vergüenza y están haciendo para que la pierdan los demás. Ahí está la política de Ordoñez : OTAN, UEO, Guerra del Golfo, dar la espalda a los países árabes, aliarse con USA frente a Israel y Cuba, V Centenario, solidaridad Internacional. Lo de la guerra del Golfo salvo lo de la intervención en Cuba con lo de las embajadas !. Ordoñez decía aquellas cosas de Fidel Castro; pero qué se ha creído ese franquista. De verdad, no lo puedo ni tragar, ha sido un ministro de derechas. El Bush lo confundió con Felipe, le dijo primer ministro y lo felicitó por lo bien que lo habían hecho con la guerra del Golfo. Por eso pactar con esos es una barbaridad. En cambio hay gente en la base que sí, pero además yo les digo: ¿cómo puedes defender a Felipe y a Guerra". Tengo una prima con la que trabajo, que dice le gusta Guerra, que es guerrista. Le digo ¿como te puede encantar ese bocazas, es un sinvergüenza y chulo, la indecencia personificada en la política? y me responde que le encanta. Cuando Felipe dijo en Sevilla, con esa chulería: "porque me da la gana"; eso es provocar y faltarle el respeto al pueblo. Lo que sucede es que, probablemente, a la gente les encante porque están tapando sus propias vergüenzas. La idea de que si uno no es Juan Guerra no es porque no quiera ser, sino porque no puede y, por tanto, justifica todas mis trampas.. Con lo de la guerra del Golfo tuve que comprarme unos tapones y ponermelos porque en el trabajo tienen la radio todo el día puesta... Ahora, con lo de Croacia, es horrible; la tele nos pone imágenes horrible, Pero ¿cuándo nos han dado fotografías de la guerra del Irak? no nos mostraron nada, como si no fueran seres humanos. James Baker dice que hay que romper con Serbia porque está masacrando a la población civil. Pienso que es un cínico, un hipócrita. Estoy en contra de todas las guerras y también de esta.

El partido que ha sido para nosotros como una escuela de adultos : de saber, de orientación. Muchos lo han abandonado... Pero Carolina no abandona. Le ha dedicado muchas horas en vez de trabajar y ganar dinerito. Pero claro, no sería lo que soy. A mí en la cuneta no me dejan. Yo no me rindo, como dicen los sandinistas "aquí no se rinde nadie". No pienso irme nunca del partido o de iniciativa, porque para mí el partido y iniciativa es lo mismo. Y no me iré porque pienso de esa manera, y no de la otra.. y si me fuera no sería para quedarme en casa sino que continuaría trabajando en los mismos grupos : en la solidaridad, en las mujeres. Estaría fuera del partido pero no dentro de mi casa.

La gente que se cambió al PSOE fue por la silla, por las ganas de mandar y de tener un puesto. Yo no aspiro a tener silla. O a lo mejor es que como nunca habían asumido del todo ser comunista. Como por ejemplo los que te decía antes, que después de hacer mitings y aparecer tan recto al otro día está con ellos. Eso es chaquetería. Solé Tura tardó más tiempo, pero al final también se cambió. Tamames se cambió a la UCD, y Carrillo ? jay... ! Cuando veo a esta gente siento asco. Igual que el Curiel: me acuerdo cuando vino a la plaza Española a lo de la OTAN, estuvo repartiendo propaganda, haciendo la campaña y después se va con ellos. Total para nada, ya no se acuerda nadie de él. Me da asco pero además me dan pena. El otro día vi a Ariza el de comisiones obreras y dije: madre mía, quien te ha visto y quien te ve, que vergüenza... Sobre todo hacen daño a los demás. Porque nosotros estamos metidos en política y lo entendemos pero, por ejemplo mi cuñado, que vota iniciativa, cuando ve que se va alguno me dice: "¡Carolina, pero bueno!". Yo le digo que si quiere los ato a la pata de la mesa. Cuando veo a Carrillo, con el daño que nos ha hecho, con la culpa que tuvo con lo del PCE... Me acuerdo que iba con Luisa y otras mujeres, que luego se quedaron en casa y no han vuelto a hacer política, cuando se rompió el partido; yo no le daba palmas a Carrillo y ellas se enfadaban...porque yo no le daba palmas. Pero ahora unas se fueron, otras están en el PSOE y yo continúo en el Partido y Carrillo mira donde está. No le di nunca palmas a Carrillo; no me gustaba su manera de hablar. En cambio a Gregorio le quiero, con gente así voy adelante donde sea y hago lo que haga falta por él. Es un hombre que se fue de presidente y continúa haciendo su

trabajo con dignidad. Y luego preguntamos por la frontera entre la derecha y la izquierda !, mirala, ahí la tienes. Pues claro que la hay ! Es una dignidad muy bonita.. igual que la de muchos compañeros del partido que también la tienen. Yo, con esa gente, voy a misa; es por eso que sigues.
Somos pocos; menos éramos en el franquismo, aunque luego fuimos muchos y fuimos quedando otra vez pocos.

Campanya d'alfabetització a l'Hospitalet i Nicaragua

La campaña de alfabetización y el viaje a Nicaragua son las cosas más lindas que me han pasado. Para mí lo de la alfabetización fue una liberación como mujer y como persona. Fue la vivencia más importante que he tenido a nivel personal y como militante porque todo lo que uno tiene lo da. Con mujeres como Isabel y Josefa, que eran todas como yo y con los mismos problemas, trabajar en el barrio fue maravilloso. Esto es lo que más me ha gustado hacer : "perder" todas las tardes. Era el trabajo que he hecho y que me gustaba hacer.

Lo que pasa es que ahora no puedo a causa del trabajo, porque he de cotizar y necesito trabajar. Llegaré a los 60 años y no tendré ni para una cama para jubilarme. Ahora tengo 57 años y me quedan tres o cuatro años de trabajo duro para que después me quede una buena paguita. Aunque a saber lo que habrá hecho entonces Solchaga !. Puede ser que esté trabajando para el gobierno. Hay que ver la cantidad de horas que tengo que hacer para poder pagarme el autónomo. Por eso he de trabajar por las tardes y entonces ya no puedo dedicar el tiempo que dedicaba a la alfabetización. Para mí esto ha sido un golpe muy duro, cada vez que tenía que pensar en dejar la escuela por causa del trabajo me ponía malísima.

Pensaba que con los 60 cogería la jubilación y me iría a Nicaragua. Esto es lo que tengo en mente Lo que si me gustaría es estar bien de salud porque para ir allí no puedes ir hecha un cacharro. No sé como estaré a los 60; aún estoy para dar guerra. Lo de Nicaragua ha sido la experiencia más preciosa que he tenido en mi vida. primero supuso ir a la Casa de Nicaragua y conocer a los sandinistas. Pero luego, el ir a Nicaragua, el estar con ellos, el trabajar con ellos, vivir la revolución y participar un poco en todo aquello fue lo más hermoso y lo más bonito que guardo en mí.

Nicaragua nos ha marcado a todos los que hemos estado, te cambia tu vida, es otra historia. Aquellas madres, aquellas mujeres de Matagalpa, me recordaban a mi madre por aquello de cuando se llevaron a mi padre. Recuerdo aquellas mujeres con esa abnegación, con esa valentía, sin quejarse : porque Dios quiere y porque es así. Luego dan otras alternativas por otro lado, después buscándose la vida. Con la guerra pensábamos en los pobrecitos, con esa angustia, llorando todo el día, pero era un pueblo alegre y con ganas de hacer las cosas. Cuando veo como están aquí las cosa me pongo a pensar en Nicaragua, en aquella gente y se me va la neura. Por eso tengo tantas ganas de trabajar por Nicaragua o por la Solidaridad. Por Nicaragua o por el Salvador, aunque más por Nicaragua porque es a la gente que conozco y es con los que he vivido. Además me gusta este grupo de gente y su ideología, su compañerismo, su solidaridad: te lo ofrecen todo. Es gente maravillosa.

El otro una chica del trabajo, viéndome una chaqueta, me dijo:

- ¿la ha traído de Nicaragua?
- No -le respondí.
- Es que cuando habla usted de Nicaragua hay que ver como habla..
- Hablo así porque la quiero mucho, la quiero tanto que estoy deseando jubilarme para ir a vivir allí.
- Pues no he conocido a nadie que no quisiera irse a jubilar a otro país que no fuera el suyo.
- Pues ya conoces una -le respondí.-

No es que quiera mucho más a Nicaragua que a mi país. Lo que pasa es que este gobierno y esta sociedad que hay en este país no me gustan. Ahora mismo preferiría estar en Nicaragua durmiendo en la tierra con un saco.

El barco de la Pau

El trabajo que hice en Nicaragua fue precioso. De aquí me llevé fotocopia de los papeles de las cosas que estaban embarcando, sobre todo de los ayuntamientos de Cataluña, hermanados con ayuntamientos de Nicaragua. Nada más llegar a Nicaragua y ver a la gente del DRI y a la gente del Barco por la Paz, empecé a recorrer todos los asentamientos, cooperativas y pueblecitos donde tenían que recibir cosas del barco y empecé a decirles lo que el barco les traería : tantas cajas, la DKV, el tractor... Les dije que se prepararan para cuando llegase el barco y que estuvieran a punto para ir a recogerlas. Esto hizo que esta vez recorriera casi toda Nicaragua. La otra vez, en el 87 no salí de Matagalpa. En el 89 me pateé casi toda Nicaragua, excepto la costa Atlántica que no pude ir nada más que a Puerto Cabezas. Fue maravilloso conectar con toda esa gente. Conocí a la gente de la UNAG y a Tomás Borge. Se trataba de organizarnos, buscar la gente de las brigadas y esperar que viniera el barco. Tenía que hablar con Henry Ruiz y con Tomas para ver de que manera la gente del frente podría venir a ayudarnos a descargar, porque el barco llegó con 20 días de retraso ya que en el Canal de Panamá no lo dejaron pasar porque el gobierno español no pagó los derechos de aduanas. Luego lo dejaron pasar. Pero los brigadistas que estaban apuntados de aquí de Cataluña ya se habían regresado a Barcelona y tuve que buscar brigadistas entre toda la gente que conocía de Matagalpa, de San Ramón y de todos los pueblecitos y cooperativas que iban a recibir el material. Eran necesarias varias personas para poder descargar. Luego había que preveer el transporte: sin carretera, sin teléfono, sitios donde la contra impedía el paso... Hubo muchas dificultades. Me fui a Esteli y a Matagalpa a buscar un grupo que había de CCOO que trabajaban en Iberia para descargar el barco. Eran gallegos, murcianos, madrileños, etc. También recluté a Antonio - un muchacho andaluz-, a Ana y a un grupo que estaba trabajando con el Orlando Pineda en eso de "Y se ensuciaron las manos".

Cuando llegó el barco a puerto Corinto, al ver la corona decían que había venido un Barco del Reino de España. Yo les decía que no era del reino sino de la SOLIDARIDAD. Se descargó el Barco y se tuvieron que buscar camiones para llevar los contenedores hasta Managua. Que costoso a causa de las carretera y del estado de los camiones. Se vigiló que todas las cosas llegaran a su destino y de que no se perdiera nada en el camino. En las bodegas del frente, como ellos dicen, se descargaron los contenedores. Los dos primeros días se descargó todo con un toro y los siguientes a mano. Había en total 120 contenedores y descargando el primer barco éramos unos 20 ó 25. Fue una experiencia preciosa porque comíamos juntos, nos íbamos i veníamos juntos... Aún nos escribimos y nos llamamos por teléfono. Yo me adelgacé durante aquel cansancio tan bonito. Venía la gente a recoger los contenedores. En San Carlos hasta de los mismos contenedores hicieron un hospital y una casa; no nos los devolvieron, los pintaron y los acondicionaron.

En la embajada de España en Nicaragua hicieron una recepción para toda la gente que habíamos ido con el Barco de la Paz. El embajador nos ofreció ayuda y nos atendió muy bien. El embajador llamaba por teléfono a casa de Berta para invitarme a todas las recepciones que hacía. No fui nada más que aquella porque no me gustan esas chorradas.

Henry Ruiz nos recibía a cada momento, también era muy amable. Ellos viven en Nicaragua y, después de 60.000 muertos, ya saben lo que tienen que hacer. Quienes somos nosotros para decir a los nicaragüenses lo que tienen que hacer ?.

Estuve en las jornadas sobre solidaridad que se hicieron en Sants y estuvieron hablando de la Demografía. Decían que ahora somos tantos como los que han habido en toda la historia del mundo. Y el Papa en Rio decía a las mujeres que continuasen teniendo hijos...! Luego se va a Africa, a los países más pobres del mundo, a decir a las mujeres que tengan más hijos para que se les mueran de hambre y de miseria nada más recién nacidos. Eso es demagogia y cinismo si tenemos en cuenta los millones y millones de niños que se están muriendo en el mundo, a mí este Santo Padre me pone... No lo puedo soportar. El Vaticano no ha firmado el tratado de Rio por el tema de la demografía. A mí me gustan muchísimo los niños y además los quiero con locura, pero eso no tiene nada que ver. Juan Pablo II ha desacreditado a la Iglesia por politicastro. Juan XXIII no decía esas cosas, decía que lo que merece la vida es amar a los demás, etc. Este ha ido de condenación en condenación : condena la Teología de la Liberación, condena a Oscar Romero. Ha dicho que él ha acabado con el Muro, que él ha terminado con los comunistas... Pero anda, de que vas, tío?, es un fascista como el Bush.

Comunistes i cristians

Me siento comunista al margen de lo que ha pasado, como los de la Teología de la Liberación. Nuestro Vaticano y Santo Padre estaban en Moscú... Pienso lo mismo que pensaba y además están las mismas circunstancias y las mismas cosas, por lo tanto continuo siendo comunista. Pienso que los que quedamos somos como los de la Liberación de Pedro Casaldáliga. A ver que tiene que ver Casaldáliga con el Santo Padre o con el Vaticano ?. En cambio cree en Dios. Pues lo mismo yo era com Moscú. ¿qué tengo que ver yo con lo que allí hicieron o con lo que haga el Boris Yeltsin y con lo que hagan los demás? No tengo nada que ver. Yo estoy aquí en el mismo sitio de siempre y mi ideología continua siendo comunista porque me lo creo aún. Porque todavía hay hambrientos en el mundo. Soy de iniciativa y no tengo nada en contra de los demás. Voy a continuar siendo comunista, nadie me lo va a quitar. Yo no me cambio de chaqueta.

Tengo la esperanza de que los comunistas y los cristianos van a volver a renacer, no dentro de cuatro días porque la ola derechista va para largo, pero la historia también es larga.. y el "muro" es cada vez más grande Y para solucionar la distancia la izquierda tiene que trabajar.. Si no hubiera comunismo, se tendría que inventar y nacería en forma de izquierda que decimos ecologista, feminista, y ética. Las cosas volverán a su cauce por si solas aunque las personas no aprendamos y sigamos tropezando en la misma piedra. No perderemos la esperanza.

El nuevo orden mundial es el principio de la historia. Los que creemos en esto no somos los últimos de Numancia, como dice Gonzalez. Sabes que hay posibilidades, aunque sea a la larga. Hay que aguantar. Sabemos que de momento el enemigo tiene más armas que nosotros, pero no hay que perder la esperanza. Por ejemplo la lucha por los derechos de las mujeres : si no hubiéramos luchado no tendríamos lo que tenemos ahora y sería una cosa muy difícil. Los comunistas hemos conseguido algunas cosas. La mujer comunista va a luchar por liberarse. Esta idea tiene que salir otra vez a flote, por muchas razones: porque a veces la mujer ha tenido tiempos oscurísimos pero al final vamos saliendo adelante. Pienso que los comunistas, o sea la idea de la izquierda, esta idea ecologista, de solidaridad, de tener dignidad y vergüenza, será la voz de la libertad de verdad y no de la que dice Bush. Estoy convencida, a lo mejor yo lo no veré pero mi hija sí lo puede conocer otra vez, sí lo puede conocer, aunque sea con otro nombre como el de ecologistas o verdes, etc. En Sudáfrica, después de tantos años de lucha lo van a conseguir. Vamos a hacernos la idea de que nosotros también somos esclavos y que vamos a romper el cerco algún día.

entrevista hecha el día 25 de Junio de 1992

CARLES AHUMADA

L'Olivera, cooperativa de deficients en el món rural

L'Olivera no és una alternativa al model de societat ! No ho pot ser, és una cosa petita. Però sí que pot ser interessant tan pel propi món rural on som i dels deficients com pels de fora de l'àmbit rural : pels que hi vénen, per les amistats, pels que coneixen la seva evolució... Probablement té valor pel que significa d'esforç col·lectiu en una situació difícil. Possiblement sí que dibuixa alguna alternativa, encara que com alternativa econòmica es complica, del que podria ser el món rural. S'hi impliquen molts aspectes : món rural, deficients, cooperativa.. Això és bò, però alhora per a molts és complicat. Si observes el què veuen els que ens segueixen d'aprop, tothom hi troba coses diverses. Si preguntessis : es alternativa a què? et dirien coses diferents, a nivell rural hi ha qui dirà que com que això és una cosa de deficients, és una alternativa per als deficients.. i a nivell de deficients, et diran que potser és una alternativa econòmica pel món rural... Aquesta confusió a la llarga s'anirà aclarint.

Aspectes personals : perquè el món rural, deficients ?...

Vaig venir aquí a Vallbona amb un company. Veníem per integrar-nos al món del camp. D'universitaris anàvem sovint al monestir, on teníem gent coneguda i amics. Es una zona pobra, i ho vèiem com un lloc de pas. Vaig venir per passar-hi un any i mig i adaptar-nos al món rural. Despres em vaig quedar sol i vaig estar parlant amb el Lluís sobre el futur de la zona, la feina, els llocs de treball, l'agricultura.. Però hi havia l'Olivera, cooperativa de treball agrícola amb deficients psíquics, era aquí, feia temps que funcionava, i m'hi vaig anar vinculant...

Les dificultats de l'empresa...

No és ni ha sigut fàcil tirar això endavant : voler fer un producte agrícola competitiu, el vi, en una zona en la que la gent marxa del camp, fer-lo rentable amb uns treballadors deficients, i amb la fórmula de cooperativa en la que els mateixos deficients són els cooperativistes... S'han de superar les dificultats econòmiques al voler viure del treball, no de subvencions, les dificultats d'obrir-se mercat, de voler superar les pròpies limitacions dels deficients sense voler convertir-nos en un "centre" de deficients. L'equip dura des de fa molts anys i això és un gran mèrit de tots els que hi som, perquè lògicament també hi ha les dificultats pròpies del funcionament quotidià en un món força reduït.

Cada vegada que vaig en cotxe per la carretera em plantejo què passaria si tingués un accident... probablement seria complicat. Però avui ja hi hauria recursos per continuar : quantes més hores de feina hi ha i més estabilitzats siguin els sous, les possibilitats de recanvi són més fàcils. El temps juga a favor. Si això hagués passat el primer o el segon any potser s'hauria hagut de deixar córrer perquè no valia la pena complicar-se tant la vida. Ara tot està més teoritzat, el ritme de feina més estable i sembla que es pot veure la sortida econòmica. Hi ha més possibilitats per intercanviar, per agafar algú.

L'Olivera des d'una perspectiva de fe...

L'Olivera tingué un origen des de la fe, però s'han anat laïcitzant les formes. Molts amics i d'altres hi troben aspectes interessants des d'aquesta perspectiva i hi veu molts valors, i els qüestiona... Només algú que l'havia viscut en les seves formes d'abans i que n'ha anat quedant al marge o lluny

físicament considera que aquella dimensió s'ha esmortuït, però a les parròquies de la zona, per exemple, aquella dimensió se segueix valorant : hi ha simpatia i es nota. S'intueix que hi ha valors evangèlics... potser perquè des de la fe es fàcil de valorar la dedicació als deficients.

La valoració que es fa de les experiències.. món rural, deficients..

Però això de la valoració que es fa de les coses o de les experiències es complexe i molt relatiu. Per exemple, des de dintre de la mateixa feina, món rural o món de deficients, els que s'acosten a la Olivera no hi veuen tots els aspectes que hi ha. Cadascú n'hi veu un troç.. La gent del voltant valoren la feina, la dimensió econòmica i d'empresa, no la presència de deficients o els valors de la fe. La gent del sector dels deficients no veu els valors evangèlics ni hi entren. Aquest aspecte només el veuen o valoren els creients o els que estan implicats en qüestions d'aquestes característiques i que s'ho miren des de fora, per exemple els de Tàrraga o els de Sant Joan de Déu.

Probablement això ha de ser així : una feina econòmica i tècnica d'elaboració de vins, s'ha de valorar o no estrictament a partir de criteris econòmics i de la qualitat del producte, no per altres coses com l'acollida, de la mateixa manera que si et poses una feina política, s'ha de valorar amb criteris polítics i d'eficàcia.

Tot i que constato que una part del sector clerical de la zona el que valora primordialment són les alternatives econòmiques. Que tan important com l'anar al món dels deficients és el fet de crear alternatives a la zona. Això és sobetot a nivell de capellans, de gent molt conscienciada, que es planteja el futur de la comarca i l'economia dels pobles. Valoren força l'intentar donar alternatives al món del pagès.

L'Olivera i el poble

També en la integració dels nois en la vida laboral i normal del poble el temps juga a favor. No hi ha hagut una integració real dels nois de l'Olivera al poble... Probablement és natural perquè són processos molt llargs. Si no hi ha conflictes pots tenir la sensació d'estar aïllat o que tot va bé. Hi ha qui creia, potser per la nostra mateixa educació i consciència, que això és una obra de caritat. La gent tenia la possibilitat d'acostar-se a l'Olivera, fer una obra de caritat o tolerar una mica els pobres nens... Però quan el procés comença a tenir una certa força econòmica, una certa capacitat de decisió o un cert pes dintre de l'ambient, la gent s'alarma. Es polaritzen les tensions i surten amb més claredat les acceptacions o les no-acceptacions de base que ja existien abans. A partir d'aquí es manifesten les dues o tres postures lògiques : la dels que creuen que això és una sortida i pot tenir futur, la dels que hi estan en contra perquè hi ha interessos pel mig i es troben afectats i la dels que tan els és.

Apart de què l'Olivera també ha pres part activa en el procés i les institucions del poble. I ha passat el mateix que en la relació del poble respecte de l'Olivera : mentre estas callat en un racó i no crees problemes, tot va bé, però en el moment que aixeques la veu, opines i tens criteri, la gent es gira, es senten agredits. És típic de sobrietats rurals tancades sense gaires perspectives econòmiques i demogràficament velles. És el que ha passat amb la Cooperativa del poble : se senten agredits perquè pots tenir criteris diferents, però és perquè hi ha interessos creats de privilegi, de poder... Quan sembla que alguna cosa ha de canviar, les tensions surten. No és que comencin, ja hi eren i es posen sobre la taula. Problemes de poble quan les primeres eleccions municipals que s'arrossegaven des de la guerra civil, de cop i volta es posen al carrer en qüestions de 40 anys... Semblava un poble on tot funcionava bé i no hi havia

problemes, i sortien els fantasmes d'anys enrera. Sembla que el poble oblidí, però és que no ha paït ni solucionat alguns temes. La reacció a la Cooperativa va ser igual: la por del canvi, que hi havia gent amb interessos molt concrets..

El futur del món rural. Pessimisme

El problema és que el món rural està en liquidació. S'ha acabat el bucolisme. L'assimilació cultural del món rural pel món urbà, la nova tecnologia agrària i la política europea que ens va repetint que al camp sobra mà d'obra, i aquest es converteix en una reserva per la gent de la capital que vol descansar. Els jardiniers seran els cuidadors del paisatge, cuidaran els marges, els camins, la vegetació, tenir quatre vaques per fer bonic. Es viu amb un profund pessimisme i com un final d'època important. A les reunions es parla del final dels pobles, del seu no-futur, de les alternatives per la gent de la tercera edat. Un dels temes reiterats en aquestes reunions és el futur de la gent jove que se'n va a estudiar fora i ja no torna... La gent s'ho veu negre. No veuen les sortides ni cap a on va l'agricultura.

El poble s'està implicant en tota la cultura urbana sense respecte de res. Serem els dormitoris de la gent de les ciutats que vindran a buscar la tranquil·litat. Les capitals de comarca s'aniran industrialitzant. Als pobles hi haurà xalets i algun pagès que cuidarà un hortet. Però mentrestant què se'n farà de la gent que sobra? Catalunya encara s'en sortirà perquè tampoc té una població activa pagesa massa gran: si és d'un 6% quedarà en un 3%, però Andalusia i Castella que tenen un 15 o 16% fins el 6%. Si sobren 2 milions de pagesos quasi tots estan per allà.

El futur de l'alimentació estarà basat en tecnologies intenses i prou. Les multinacionals de l'alimentació, traslladaran la producció al Tercer Món que serà més barata. S'han d'establir patates més barates que a Espanya amb alta tecnologia. Aquí ens quedarem amb el paisatge i el sol perquè no tenim alta tecnologia. Alemanya farà la llet més barata, Holanda farà les patates més barates i les maduixes i les enciams. El cereal no sé qui el farà. Es va cap a una agricultura de qualitat i amb més valor afegit i tot el servei de turisme i d'acolliment de la gent del món urbà cap a la residència de descans o tot el tema de la protecció de la natura...

Pel que fa al tema del raïm i del vi s'utilitza el mateix to de fa vint anys, el que passa és que a força de repetir-ho i com les sortides no arriben... L'altre dia en una reunió amb unes cooperatives -anys enrera era impensable- es posava ja sobre la taula el problema que ens ve a sobre. Fins ara semblava que el vi era un producte que podia anar sortint i les cooperatives anaven fent la viu-viu. Ara ja es diu que la gent ha de buscar-se una altra cosa. No ens veiem les orelles fins que s'acaben els recursos..

També és veritat que ara molta gent es queda a viure al poble. Fa uns anys no passava. El que no es veu són les alternatives econòmiques de la pròpia agricultura. En canvi sí es veu que la gent jove que abans marxava ara es queda al poble i van a treballar fora. Fan trenta o quaranta quilòmetres i tornen. La línia que apunta la política agrària comunitària va per aquí. Les sortides dels pobles és la creació d'altres tipus de feines i de serveis dintre de la mateixa zona perquè l'agricultura és segur que no crearà altres nous llocs de treball.

Amb aquesta situació el fet d'intentar elaborar productes de qualitat, en el fons és buscar alternatives ni que siguin en l'única via possible que ens deixen en el mercat comú. En aquest sentit a l'Olivera tenim marcat un camí, encara que la Cooperativa el poble no ho vegi. Algunes Cooperatives d'altres pobles sí que ho veuen i fan comentaris en aquest sentit, independentment de què hi hagi o no deficients.

Hi ha alternatives que s'han d'anar treballant a nivell de poder polític. Però en un sistema com el nostre tot està molt controlat i és difícil. Cal refer el teixit social a aquests nivells... La qüestió és que això abans es solucionava relativament perquè hi havia una xarxa consistent, molt lligada, que ara no existeix. Aquesta experiència de cooperativa no s'ha mogut en el sentit de si algú vol venir a estudiar aquí o alguna cosa semblant tot i que sí que estem lligant caps i llençant cordes... Aquest teixit s'ha d'anar fent.

Món rural i vida política

Des del poble hi ha el sentiment de ser utilitzat pels partits polítics. Per això el descrèdit o desconfiança.. sembla com si políticament el món rural sigui com un món de marginats. I com que la major part de l'electorat de Convergència és de zones rurals, es poden les aberracions econòmiques que es vulguin sense possible contestació : es diu que hi ha pocs cèntims i alhora se'n donen sense saber què fer-ne, perquè això dóna una força terrible als quatre cacics que s'han agrupat al voltant d'unes sigles determinades. A partir d'aquí s'ha anat llençant els diners sense cap mena de criteri polític, simplement per mantenir l'electorat. Es tracta de donar la sensació que el govern fa alguna cosa, per exemple, un poliesportiu.

L'electorat valora si has posat un poliesportiu encara que no serveixi per gran cosa, només sigui per utilitzar els caps de setmana quan venen a jugar els de Barcelona o, a l'estiu els estiuvejants, però la resta de setmana, res ni sigui el més necessari pel poble ni per la comarca. S'ha fet un altre poliesportiu sobre de l'antic. La gent veu i diuen "aquí sí que s'han fet coses!". No es dóna cap alternativa al camp ni perquè la gent no en segueixi marxant, no es protegeixen els productes, no es creen infraestructures econòmiques i laborals, no hi ha subvencions per cultura ni ajudes per esports ni concentracions esportives que seria més interessant.. ; però s'ha fet el poliesportiu!. Per a qui servirà si ja no quedarà ningú? ; això és el de manys!.. plantejarse per a què s'utilitzarà és igual!. A més, si la política sembla que ha d'anar cap a serveis concentrats, superant una mica la idea de poble-poble, el que es fa a la pràctica és mantenir la rivalitat entre pobles com tota la vida : tinc una piscina més maca que la teva; tinc un poliesportiu i n'he de fer un altre...

Curiosament la gent no té la sensació que això vagi malament, que calgui millorar-ho, que cal canviar l'orientació de la política. No té la sensació de desvalgut i cada vegada és més lluny el lloc de la decisió. El fatalisme és encara molt pitjor perquè abans encara hi havia algú pròxim. Ara ja no sap on anar, amb qui, com... La conclusió és que "tots fan el mateix", "tots els polítics són iguals". Ara ja queda massa lluny el poder de decisió: la Generalitat passa la culpa a Madrid, els de Madrid a Bruseles... Tot això a nivell del que la gent pensa. Per ells, el d'aquí és un bon xicot, fa el que pot, s'esforça, treballa per Catalunya...

Fa dues legislatures que un grup d'independents presentem candidatura pròpia a les municipals. Per un poble tant petit això no és ideal, però no hem tingut altre remei.. A les primeres municipals es va fer una candidatura unitària per tot el poble, prèviament votada per tots els veïns. Això es va trencar unilateralment per part d'un sector presentant-se per CiU. Molts hauríem volgut mantenir la proposta de candidatura independent i unitària i ens vàrem veure obligats a fer-ho com a alternativa a la candidatura de CiU. Però els altres partits no s'acosten per aquí i ens vàrem acullirals socialistes pels serveis de coordinació que ens oferien. A les últimes municipals jo vaig anar de cap de llista i ara sóc el regidor de Cultura. Porta feina.. però crec que si estàs en un lloc has d'integrar-te a les estructures del lloc.

Immigració estrangera i món àrab

M'havia dedicat al tema de la immigració estrangera però ara ja hi ha coses que no segueixo. Vaig anar a parar al camp perquè volia fer de temporer. No em veia anant al Marroc o a algun altra d'aquests llocs per viure i treballar pel problema de la cultura. La idea era anar-me'n a Andalusia a passar un any amb la gent que va d'un lloc cap a un altre. Amb això connectava una mica amb la nostra manera d'estar amb els emigrants: viure amb ells...

A Barcelona havíem descobert el món dels immigrants clandestins, nord-africans o magribins. Compartíem la feina de les escombraries i una pensió clandestina, i ens férem amics. Allí vàrem iniciar el centre cultural d'acollida Bayt-el-Thaqafa, que encara funciona.

Vàrem anar a buscar a la Teresa Lósada i va començar a treballar amb més metodologia que nosaltres, l'Anton i jo. Les franciscanes de la Mina ens van donar el seu nom. Les franciscanes estaven a la Mina i nosaltres estàvem a la Catalana i vivíem en una pensió de marroquins, tots ho eren menys nosaltres, i a partir d'aquí ens vam plantejar de fer alguna cosa, algun despatx de laboralista, intentar legalitzar la situació, posar una denúncia en algun *interview*, en una revista... Ella ja s'havia plantejat alguna cosa. No sabíem massa què faríem. Es va plantejar de fer un centre d'acollida, un lloc de pregària.. era encara un projecte confús. Amb el món dels temporers, dels immigrants, veies la problemàtica partint de la realitat i d'uns contactes molt concrets. Quan ella va començar amb més mètode que nosaltres, ho vam deixar. Sobre l'any 76 que és quan es comença a treballar en la premsa i en els despatxos d'advocats. Durant uns anys nosaltres vam estar fora i després ella mateixa ens va reclamar per reestructurar una mica el tema.

Aquests magribins ens van ajudar a descobrir la complexitat del món àrab i la gran riquesa de la cultura islàmica i dels seus països. De la mà de la gent pobre vaig descobrir l'acolliment, el diàleg, les altres cultures, la immensitat del món, la misèria de dintre i de fora de l'Europa rica.

Un tema seria el de la integració i un altre seria el de la relació d'Europa amb aquells països, intercanvis culturals... Alguns països deuen pensar que Europa és una illa i que el problema de la immigració magrebina, pakistaní, egípcia... es resoldrà per medi de la via política: control de fronteres, expulsions d'ilegals... Es molt fort que sigui aquesta és la sortida, però en realitat Europa no té cap més sortida que aquesta, la d'expulsar. Jo no hi estic d'acord però tal i com va l'Europa actual, va per aquí. Espanya serà la que cuidarà la frontera del sud, Itàlia la seva frontera i els altres miraran de trampejar el que puguin de l'est, allò no ho controlarà ningú... La immigració vindrà de l'est perquè no hi ha fronteres, serà més fàcil subvencionar, etc. Els de sud és possible perquè hi ha la mar pel mig. El problema que té Europa és els que ja té a dintre perquè ja són no sé quants milions de musulmans que no s'integren, que no es volen integrar o que ho han intentat. Fins ara hi ha hagut una integració econòmica si és que es pot dir així: viuen en les condicions econòmiques d'Europa. A la població rural la integració sempre és més fàcil, no té les connotacions de ciutat. A Lleida, hi ha una campanya de premsa que diu que cada dia hi ha agressions, que poden ser veritat o que se les inventen. Sembla com si tinguessin ganes de col·locar el títol de racista.

Aquesta política repressiva d'Europa pot ser catastròfica. Se li haurà de dir econòmica quan s'hi arribi. El primer és controlar la frontera i, per tant, expulsar tothom illegal. Cada vegada són més eficaços. Les pateres de l'estret que tota la vida anaven passant i on tots els funcionaris sucaven ara sembla que de tant en tant n'agafen alguna, o altres que s'ofeguen. Sembla un muntatge dramàtic de cara a l'opinió pública. És més rentable controlar això militarment que no amb intervenció. Hi ha una política totalment cega.

Diàleg intercultural

El diàleg intercultural no existeix. Hi ha integrisme per les dues bandes, pel musulmà i pel catòlic. Començant per l'església que per consciència tindria més capacitat de diàleg. Estan bloquejats totalment. Tot el diàleg islamo-cristià s'ha fos. A Barcelona ha passat amb els musulmans, els jueus, catòlics, etc. Els protestants no van acceptar la votació perquè tenien alguna disputa a nivell d'església catòlica o perquè l'església protestant ha caigut a mans dels més fonamentalistes... Hi ha molt mala relació. Un cop caigudes les barreres del "telón de acero" ara es tracta de fer-se la competència a veure qui posa més esglésies enmig de la Rússia o enmig d'allà on sigui per dir "som tants". Doncs això mateix ho fan els musulmans.

Una cosa és la integració dels que vénen i una altra encara més complicada el diàleg entre les dues cultures -cristiana i musulmana-perquè totes dues volen ser hegemòniques mundialment. No accepten el diàleg sinó que diuen que són mil milions i l'any dos mil seran dos mil milions i els cristians seran un milió de més.. Quan vas a una conferència d'aquestes i parles amb ells sembla com si la capacitat de diàleg a nivell personal fos correcta i l'acceptin.. i no hi ha cap problema ni falta de respecte, però després res de res... a nivells polítics probablement això es deu veure.. Desaparegut l'est només queda el nord o el sud de tradició cristiana.

Aspectes personals, els orígens, les raons..

Sóc enginyer per la Universitat de Barcelona, vaig participar activament als inicis del moviment cristià universitari, vaig estar compromès en la lluita política pel canvi de règim i una major justícia i llibertat, vaig tenir contacte amb la realitat eclesial, política i del moviment obrer, de Catalunya, de la resta de l'Estat i internacional...

Vàrem ser influenciats per la revolta estudiantil del 68, per una llarga lluita obrera, pel moviment polític d'esquerres, per la lluita a l'Amèrica Llatina, que coneixíem i vivíem gràcies a molts amics, per la teologia de l'alliberament i les teologies polítiques europees i pels corrents teològics més innovadors... També ens van influir les experiències de renovació eclesial de les comunitats de base i les comunitats populars, el moviment de Cristians pel socialisme i la renovació monàstica (Taizé Bosse, Collsabadell, Fogars.. i ermitans com el pare Estanislau de Montserrat)

L'experiència de la Missió Obrera i, sobretot, una lectura compromesa de l'Evangeli des de la lluita concreta i política, ens van fer optar per la vida amagada i senzilla en un barri obrer i per diferents treballs humils (en el meu cas, peonatge en una fàbrica de ceràmica, desbarbament de peces de ferro en una fundició, recollida de monedes de les cabines telefòniques, peonatge agrícola al Prat de Llobregat enmig de les colles clandestines subcontractades als bars, recollida nocturna d'escombraries a Barcelona durant dos anys i mig). Pel que fa a l'estatge, he viscut al barri Xinès, a la Mina, al Catalana i a les cases del Governador, al barri de Verdum.

Volíem compartir les dificultats i la vida de la gent pobre, dels més marginats. No n'hi havia prou amb lluitar pel canvi des de la nostra situació còmoda, sinó que calia ser un d'ells i lluitar al seu costat. Era fàcil parlar dels pobres i oprimits, però la nostra paraula només tenia sentit si ens fèiem pobres i patíem la seva situació.

La nostra opció pels pobres era, doncs, sense retorn. Per això podíem arribar allà on no arribaven ni la institució Església, ni els polítics, ni els sindicats. Podíem anar als límits de la vida, a la frontera de la marginació, allà on les coses i les persones deixen de ser rendibles, mesurables i valorables. Era a finals de l'any 72.

L'opció d'anar al camp es va anar coent al llarg d'aquests sis anys de vida de treball i de lluita obrera i contra la marginació. No va ser cap fugida bucòlica ni cap recerca alternativa o ecològica. Volíem anar on ningú no volia anar. Semblava que la ciutat era el centre de tot i la mesura de totes les coses i que el futur es decidia a la ciutat. Havíem descobert el treball de pagès i una gran explotació al Prat de Llobregat. Volíem connectar, també, amb el món dels temporers.

L'anada a Vallbona. Deu anys de desert.

Ara fa deu anys que hi sóc. Quan va marxar el company amb el que vaig venir no vaig gosar anar-me'n. Em semblava que trairia la gent, com si hi jugués. En un poble sense gaire esperança de futur, fóra com si abandonés, com si jo tampoc no cregués en cap esperança. Però sí que n'hi havia d'haver, d'esperança!. Ha estat un temps difícil. Primer, per a poder sobreviure treballant de pagès: quanta ajuda no he necessitat! Penso que tot aquest temps ha estat per a mi temps de desert: purificació dels meus ídols, esquemes i teories; abandó en mans de Déu, sense acabar d'entendre si aquest era el meu lloc o no; acceptació del tarannà de la gent; distància cultural punyent entre el meu món i el món rural; sensació de ser foraster (un punt de desconfiança permanent perquè qualsevol dia me'n puc anar); manca de privacitat i de recursos per a sortir del forat, rutina, manca de perspectives, caciquisme de la política local, les meves pròpies contradiccions... En aquest desert he tingut tres temptacions: la de la riquesa ràpida de la vida urbana, la seva gran oferta cultural i els seu progrés enlluernador; la del poder: accedir al poder per canviar les coses i les persones des de dalt i fer front als cacics del poble; i la de l'eficàcia: deixar-ho córrer tot per fer una altra cosa amb més incidència i més valor, que afecti més gent.

Però resto al poble, perquè hi tinc amics i em sap greu abandonar-los, perquè crec que el món rural ha de tenir un futur més digne i vull treballar-hi, perquè hi ha una munió de gent que hi resta: vells, solitaris, fracassats que s'agafen a un món rural que els han pres i que ja només existeix en llur record. Perdut entre ermots i conreus, sol, em surt un clam, com una pregària al Déu de Jesús: que no s'oblidi de tot aquest sofriment amagat al món rural.

A poc a poc he anat canviant. A estones perdudes treballo el vidre. Menys del que voldria per falta de temps. Tinc el forn i taller i les eines precises. Les vidrieres s'han presentat ja a diferents exposicions. He recuperat la paraula a l'església local i a la vida local. Al treball he optat per formes de progrés, per les noves tecnologies, per la recerca de futur al poble i a la comarca, i, per això, he esdevingut sovint, sense voler-ho, una persona incòmoda.

entrevista feta el dia 23 de juny del 92

M^a. JOSEFA AIGE.

Joves-droga. Implicacions personals...

El que em mou és la pau social i la pau cristiana. Es el que em mou a mi a fer el que bonament puc, però no faig grans coses. Faig tot el que puc pels joves perquè comprenc que és una realitat palpable. Lluito tot el que puc contra la droga perquè, a nivell de barri, veig que és una plaga que va en contra de tot humanisme.

M'he implicat a la droga perquè em van demanar per ajudar a l'associació Horitzó i no sé dir que no quan em demanen una cosa així. Vaig començar amb un cert respecte i la meva mentalització, arcaica i molt general, que era que, al cap i a la fi, ells eren culpables. Després, quan els vaig tractar, vaig trobar que eren malalts psíquics. Jo vaig tenir un fill malalt psíquic que va morir i que havia lluitat molt. Per això, quan vaig venir al barri em vaig posar a l'escola Estel. Mira, una vegada he conegut aquest camp els he agafat afecte, he intentat comprendre'ls tot el que puc.

Vaig viure el cas d'una noia que estava a punt de tenir una criatura. Jo m'estimo molt Bellvitge, més aquesta part en la qual sempre he treballat i al veure que era d'aquesta part em vaig trobar en l'obligació moral d'ajudar-la. Va tenir la criatura, vaig fer tot el que vaig poder per ella, va anar a parar a la presó i s'ha mort. Jo l'anava a veure, m'escrivia -li vaig dir en què volia que l'ajudés i em va dir que l'escrigués, que necessitava cartes- i quan hi anava, tornava amb una immensa pau i tranquil·litat. La primera vegada que vaig anar-hi, vaig anar asustadíssima. Després de l'estiu, quan vaig tornar-la a trobar i em prometé que es curaria del tot. Desitjava tornar-la a veure. Però va morir a la presó d'una sobredosi a l'edat de 34 anys.

Més tard es va morir una altra noia a la que també havia trobat a la primera reunió. La coneixia de petita. Els seus pares havien format part d'un equip de matrimonis que jo portava. Em va demanar aquest dia, -jo ja no la coneixia, l'havia perdut de vista,- que l'ajudés i vaig fer tot el que vaig poder per ella, i també acabà morta.

Així una sèrie de gent. Comprendc que se'ls ha d'ajudar. Potser quan arriben a una certa edat no tenen cura, però un malalt del càncer tampoc té cura i no obstant se l'ajuda. A aquests pobres, en canvi, la gent no els ajuda el que se'ls hauria d'ajudar perquè tenen una concepció diferent

El que més desitjo és implicar a la gent a que coneguin el problema tal com és i ajudar les famílies. Sé que als malalts no els puc ajudar, és cosa de tècnics i jo no sóc tècnica, sóc ignorant en això, però crec que puc ajudar les famílies i puc fer tot el possible per lluitar per la joventut i amb la joventut. Per evitar que la joventut caigui a la droga i acompanyar-los a ells i a les famílies en el que jo puc.

Realment amb tots els nois que he tractat, gent de la droga, he tractat molt poc perquè em vaig posar a l'associació per poder tractar la gent, però em fan fer coses de burocràcia, d'arxiu, que a mi això... Es clar que és una manera d'ajudar indirectament, però jo el que voldria seria ajudar d'aprop aquesta gent. He comprés que no és allò que jo havia imaginat i que s'imaginem molts, que són uns viciosos, que tot vici és droga. Es que, per ells, és una malaltia psíquica, que no tenen força per lluitar a la vida. I una persona que no té força per lluitar a la vida necessita que altres persones l'ajudin a lluitar.

Matrimonis grans, quan els fills marxen...

Després hi ha un altre camp que és el dels matrimonis que han arribat a la cinquantena. Els seus fills s'han d'emancipar a la força, quan han lluitat molt, sobretot els immigrants que han patit molt pels fills, i els costa desprendre-se'n. Matrimonis que tenen cinquanta anys, que tota la seva il·lusió era tenir fills. Ara els fills saben més que ells, es troben acovardits, que la vida no serveix per res, "después que hemos hecho tanto por los hijos y ahora que ...", per què no té sentit la vida? Em fa molta llàstima aquests d'aquesta idea. Es queden com desamparats, com si no tingués sentit la vida i se'ls ha de fer veure que la vida, realment, té un sentit per grans que siguin, que pots ajudar a la demés gent. Que els problemes dels barris els han de sentir ells també, i que s'haurien d'implicar i ajudar tot el que pugin.

Hi ha escrits molts llibres per la joventut, molts llibres per als matrimonis que es casen, molts llibres per a la tercera edat, perquè ara es posa de moda la tercera edat, quants llibres escriuen per gent que es troben en aquesta fase? perquè ha hagut un desnivell molt gran en aquests anys. Gent que han après a viure en barris, de l'època industrial, han tingut moltes ganàncies, moltes coses, però no se'ls ha ensenyat a viure en comú. I d'això, qui té la culpa? La gran societat que malgasta, malgasta, malgasta.

Vida personal, procés...

Fa vint anys que visc aquí. Em va marxar el marit, em va arruinar i em vaig quedar amb vuit criatures. Em vaig quedar sota zero, perquè em va arruinar completament. Vaig haver de lluitar molt i vaig sortir de tot, gràcies a Déu. Tots els fills tenen carrera i estan ben col·locats.

Jo estava sota zero -de cèntims-, tot el que jo guanyava era pels meus fills. Al principi de marxar el meu marit treballava en tres oficines a la vegada: en un diari, a les tardes, com a suplent a Hisenda, i també "a destajo" a la Diputació, calculant el cadastre. Aquesta feina me la podia emportar a casa-. De vegades no tenia temps ni de dormir però era igual i, després, quan havia de fer molts càlculs, el dia de festa, em portava els nens a dalt de la Diputació i allà feia els càlculs mentres ells jugaven. Així vaig estar dos o tres anys per salvar la primera situació. Però vaig pensar que els meus fills tenien "pare" perquè ja hi havia qui guanyava i treballava, però que els faltava una "mare" tot lo dia a casa per criar-los. Vaig decidir muntar una residència d'estudiants. Nosaltres vivíem a la Bonanova-St.Gervasi en un d'aquests pisos grans, d'habitacions grans i de tot, i ens vam estrényer. A la nit, muntàvem els llits, i així vaig anar fent. Els jesuïtes em van ajudar moltíssim. Els meus fills van anar al col·legi de Sarrià, no com a becaris. Quan va marxar el meu marit, la gran tenia tretze anys i es portaven nou anys amb les últimes que eren bessones. En nou anys havia tingut els vuit fills.

Quan ja tots es col·locaven, els fills van dir: "prou de treballar que ja guanyen ells". Llavors va ser quan jo vaig pensar: "ara és quan ja no em necessiten, perquè ja tots ténen novies, i es van casant, m'en aniré als "Hogares Mundet" com que encara tinc ànims per fer feina, ajudaré i així quan sigui vella ja tindrè lloc per estar gratuïtament". Però un jesuïta em va dir que això era molt egoisme, que només pensava en mi, que medités i pensés. Jo no havia anat mai de vacances i un dels meus fills em va dir: "mira aquest anys et portaré de vacances en cotxe, tria on vulguis anar". I vaig anar a parar al Pedraforca. Allà vaig meditar i pensar. Vaig decidir que com que els meus fills eren de la congregació de Bergmans, aniria de campaments amb los de St.Pere Claver, i el dia que vaig arribar al campament uns amics dels meus fills: "Ai, Sra. Salas cuidi's, ai Sra. Salas aquí té l'habitació, ai, Sra. Salas, no faci això".. Em cuidaven molt!. Total, que al cap de dos dies, me'n vaig tornar. No hi feia falta!

Per això el jesuïta em va dir: " Ja et buscaré jo un lloc perquè si no tornaras a fer el mateix!".

Va ser quan vaig venir a Bellvitge, però vaig venir amb intenció de no deixar el pis perquè tenir casa meva a Barcelona i venia els matins una estona.

Llavors quan ja tots van ser en edat de casar-se se'm va morir un de vint-i-tres anys que tot i que tenia esquizofrènia va fer la carrera de periodista. Era d'idees avançadíssimes, jo en canvi era una "carca" però després he vist ell que tenia raó en tot... Quan es va casar l'últim fill i ja no em van necessitar vaig venir aquí. Em vaig trobar... és una d'aquelles coses que mai no podré explicar. Quan vaig veure Bellvitge, de seguida vaig pensar "això sí!".

Fe, Crist, Església-Institució...

Gràcies a haver vingut a Bellvitge, jo vaig agafar un cristianisme em sembla cada vegada més simple però més profund, crec que més real... com més faig el seguiment de Crist, trobo que és més real, més... maco. Aquesta donació, aquesta entrega als demés és una cosa que dóna sentit, que t'omple... La pau i el benestar que sento quan faig alguna cosa pel barri o quan estic amb la gent d'aquí, no l'he viscut a Barcelona, ni a Alemanya on tinc una filla. Ja sé que tinc molts defectes, però...

Aviat faré 78 anys, el dia onze de juliol. Però em trobo bé i sento tanta vitalitat interior!, sé que m'ho dóna Déu d'una manera especial i jo li corresponc. Quan la gent veu que em moc em diu: "Mira que bé, així et distreus, així et distreus" i no, no és per distreure'm!. Per la única cosa que em sab greu ser tan gran es per no poder comunicar-los millor això intern tan fort, tan fort que sento...

Trobo a faltar una comunitat cristiana. de fons....

Quan vaig venir a Bellvitge el Reventós, em va dir: "Ara vosté oblidi's que és la Sra. Sales. Es una més del Barri". I així és. Li agrairé tota la vida perquè em vaig oblidar enterament que era de Barcelona i em vaig dedicar enterament. Desseguida em vaig trobar molt bé amb la gent del barri i me'ls estimo moltíssim. M'hi trobo francament bé.

Vaig venir aquí per donar classes de taquigrafia i mecanografia al Joan XXIII. A més em va dir que podia fer alguna altra cosa, podia ajudar al despatx parroquial. Això em posaven nerviosa, però vaig acceptar; o a l'escola de l'Estel de nens deficients com a monitora de menjador i això sí que em va agradar. Llavors ja em va dir que allò de Joan XXIII ho deixés córrer perquè em necessitaven a la parròquia i vaig començar a donar la catequesi i jo deia: "jo no puc donar catequesi perquè la meva mentalitat és molt carca...", perquè em semblava que per aquells nens havia de ser una altra la formació espiritual que la que jo tenia.

La fe és una cosa d'adults, no és una cosa de nens, se'ls ha de transmetre per l'exemple, perquè veuen els pares i diuen: "si meu el pare és tan maco, i la meva mare és tan maca i estimen Jesús, senyal que jo també he d'estimar Jesús". Ha de ser la transmissió per testimoni dels pares però no per inculcar els nans això de ser cristià o no ser-ne, que és una cosa molt seriosa. Jo sóc completament refactària de totes aquestes Primeres Comunions i aquestes coses. Em sembla que hauríem lograt coses més bones treballant amb els pares.

Però em vaig dedicar plenament a la parròquia. Durant tres anys me n'anava a dormir a les nits a casa. Però ja havia dit que només seria els matins i sovint tornava a les 11 de la nit. Em quedava una filla soltera i el drama que jo havia de passar que tots els fills se n'anessin de casa el va passar ella: "El pis tan gran,

que trobava a faltar els germans, que volia anar a viure a un apartament.." Doncs jo me n'aniré a viure a Bellvitge !. Així va passar i llavors em vaig dedicar plenament aquí a Bellvitge, participava en les reivindicacions del barri en general i en la catequesi.

Com que no teníem local i encara avui no el tenim, vaig tirar a terra embans i parets d'aquest pis per tenir un lloc de reunions. Això no està bé però no hem tingut altre remei i jo n'estic molt contenta perquè aquí venen tots. Aquí demà la tarda hi haurà no sé quants nanos i dilluns venen no sé quants monitors i la comunitat cristiana es reunieix aquí. Aquesta és la casa de tots. Amb els veïns he tingut batusses, perquè tu t'imagines que a les 12 de la nit baixin 13 o 15 nois d'aquí.. vulgues que no fan soroll !

Jo no sé en quin concepte em tenen o em deixen de tenir, a mi tothom m'acull bé... però jo vaig una mica en el camí del que crec que haig de fer. Crec, com a cristiana i com a humana, que tot i que només fos humanament, haig de fer quelcom pels altres. I com a cristiana, encara més. El seguiment del Crist és això: fer el camí d'ajudar els demés. I com crec que s'ha d'ajudar, per això ho faig.

Vaig començar amb les reivindicacions del barri perquè vaig veure que les persones que anaven al davant, que les que es comprometien, eren més del PSUC, i per això vaig votar el PSUC. I, per això continuo i continuaré votant PSUC o ara Iniciativa. Perquè, baix el meu punt de vista cristià, ser cristià es fer això : l'ajut als pobres, l'entrega als pobres, de la mateixa manera que penso que l'església hauria de ser una església de pobres, no per als pobres, sinó de pobres. Per això un dia em vaig dir "Josefa, pensa-t'ho bé!". Per a mi, pobre no és el miserable, el que no té res, per mi pobra és una persona que, per molts diners que tingui, té uns problemes grossos o una insuficiència, també és pobra aquesta persona.

A mi m'agradaria que l'Església fos més de pobres, que els pobres hi tinguessin més acollida, que fos seva. Quan, per exemple, fem una eucaristia en ple camp o la fem aquí, la fem en un lloc sense coses, ostentacions, m'hi trobo molt bé. Per exemple, em va dir molt i em va frapar la cerimònia de l'ordenació sacerdotal d'en Miquel : els moments en que ell estava en la imposició de mans i oferint la seva vida, jo no el veia envoltat de tota aquella gent, jo el veia rodejat de gent pobra, de gent que el necessitava. Mentalment el veia així. La mitra del bisbe em feia molta nosa, però l'acceptava. Si temps enrera anava en contra de tot això, ara comprenc que no podem la canviar l'església tal i com voldríem que fos per seguir a Crist. Jo no m'imagino què podria ser l'Església si no hi lluitessim des de dintre mateix.

Però l'Església hauria de donar passos més actualitzats, molt més actualitzats, més pels pobres i més per la gent. Per exemple, tinc una filla divorciada que està a Alemanya, tornada a casar. Ella no practica -l'altra dia vam estar molta estona aquí parlant- i em deia: "*Es que yo estoy excomulgada. En Alemania estoy excomulgada*". Jo li deia: " Jesús estima sempre, ens estima sempre." "*Pero la iglesia no. Y la iglesia me reconciliará si un día yo digo que no quiero a Alerns. Pero yo a Alerns le quiero.*" Alerns és l'home que té actualment. El meu home va morir l'any passat. He estat separada des que les petites tenien cinc anys. No he pensat en tornar-me a casar. Però són idees que jo sempre dic, quan al matrimoni ja no hi ha amor, ja no hi ha un matrimoni. Són una sèrie d'idees que l'església hauria de mirar.. o lo de la paternitat responsable, caramba!. Quan em vaig preparar pel matrimoni ens deien que la finalitat del matrimoni és la procreació dels fills. Això era la finalitat del matrimoni. Jo potser no hagués hagut de separar-me si no hagués tingut aquesta idea, tan fixa, que la finalitat del matrimoni era la procreació dels fills. Són tota una sèrie de coses que no solament és l'acollida a la gent marginada, l'acollida als pobres, sentir-nos tots germans, el desfasament de classes -uns a dalt de tot i

uns altres a baix de tot... no només això. Són una sèrie de coses en que l'església hauria d'avançar molt més.

Quan jo era rica -t'asseguro que no ho enyoro gens, gens -, em recordo de quan anàvem a la finca l'estiu, les minyones s'havien d'aixecar molt de dematí per anar a missa, i la gent pobre treballant mentre nosaltres estàvem al camp donant-nos la gran vida. Ara ho recordo com un horror, t'ho asseguro. De manera que jo crec que és la crida de Déu, els camins de Déu. Estic contentíssima d'haver passat tot el que he passat per veure les coses ara tal i com les veig, tal com intento de veure-les i tal com intento de viure-les.

Valors, consum...

Em sap molt greu, però molt de greu, les actituds de gent pobre que és més egoista que els rics. Jo tracto amb molta gent de Bellvitge que estan buscant el tenir, el tenir i no veuen que el tenir no és la felicitat. Em sap un greu horrorós veure aquestes coses. Quan vaig a les cases i es reuneixen només saben parlar que " *si se han comprado eso, que si se han comprado lo otro; que si tienen esto, que si tienen lo otro*". Els voldria inculcar que això no és la felicitat. Tinc un gran horror a la societat de consum perquè hi ha un desfasament terrible entre l'adquirir coses i l'adquirir un coneixement real del que ha de ser la vida. Molts es creuen que tenint coses ja ho logren tot. Per exemple, famílies que veig que han comprat moltes coses als seus fills, els dic: "Per què heu comprat això?". Es una realitat, perquè volem que tinguin el que nosaltres no hem tingut. Es pensen que tenint el que ells no han tingut, comprant-se uns vestits elegantíssims, comprant-se tota una sèrie de coses, amb això, ja han fet una escala social alta, ja s'han equiparat a tothom. I no és això. La vida no és això, no els dona felicitat això. Només voldria que la gent compregués que això no és la felicitat.

La societat de consum ha crescut una cosa bàrbara. Si fos a fer, si en comptes de tenir els anys que en tinc, només que en tingués vint menys, me n'hauria anat cap a l'Àfrica, amb aquella gent o a un barri més pobre. Tot i que m'estimo molt el barri, però aquest ja ha pujat i ara som menys feliços que abans, quan no havíem pujat. D'això n'estic molt convençuda, plenament convençuda. Saps el que és que tot el dia et diguin -ho comprenc perquè és una cosa que crec fermament, que els avenços de la tècnica, la televisió... podria ser un gran avanç per a ells, per a tothom. Però hem de modificar els nostres costums. Saps que hi ha famílies que es passen dos i tres pel·lícules? Això és espantós. I només saben parlar d'aquestes coses i de tenir, de comprar-se, de canviar-se el cotxe, canviar-se tots els mobles, canviar-se totes les coses de la cuina... Es pensen que, amb això, ja tenen la felicitat. Però la culpa no és d'ells. La culpa és dels que ocupen l'esfera més alta, dels que tenen una formació. No només dels que manen sinó dels que tenen una formació. D'això n'estic convençudíssima. Es tracta d'ajudar a que tothom tingui aquesta capacitat.

No som conscients que vivim en un món de superabundància i que estem controlant tota la riquesa del món i com més tenim més volem i necessitem. Però no en tenim la culpa cada ú, ens hi aboquen! En canvi, hi ha un tercer món, i no només un tercer món sinó un quart món, i bosses de marginació a tot arreu. Es clar.. la riquesa d'uns, com més rics es fan, més pobres els altres.

Això és contrari a l'Evangeli, contrari al seguiment de Crist enterament. Es no comprendre'l gens l'ensenyament de Crist. Ho haig de fer per seguir l'Evangeli però sense fer-ne propaganda.

Aquest any passat vaig anar de colònies amb els nanos damunt de Sort. Ho vam organitzar d'una manera que hi havia un campament a prop, havíem de baixar els menjars del campament, vam dir que cuinaríem els més grans, perquè amb els nanos allò era impossible). Total que em vaig passar totes les colònies cuinant moltíssim, i no tenia temps de gaire cosa més, perquè crec que s'ha d'nar grup

per donar un cop de mà en el que calgui i en el moment que calgui. Calia que fes cuina, doncs vaig fer cuina, cuina, cuina. Només tenia una estoneta cada dia i sortia... teníem les muntanyes, amb la vegetació que anava pujant. A mida que anava pujant la muntanya hi havia menys vegetació. Pensava: "Què hi ha darrera d'aquesta muntanya?". Llavors això em va fer pensar molt en la meua vida. Quan era més jove anava a més, més, més. Per l'edat que tinc ja sóc molt a dalt de la muntanya, em quedaran, relativament, pocs anys de vida. Va ser una meditació profunda de dir que aquests anys de vida que em queden els haig d'aprofitar pel bé. Estic convençudíssima de tot això. No és una idea d'aquelles de dir: "Sí, ho penses però no ho reflexiones." He reflexionat però molt profundament i aquest sentit de la vida és quelcom que ho veig claríssim. Mentre siguem uns egoistes que volem per nosaltres el millor, és segur que hi haurà gent que patirà per culpa nostra. D'això estic convençudíssima.

Jo puc donar a la gent, si sóc coherent, quelcom del que tinc i del que visc. Haig de donar més testimoni que paraules. No necessitem que els hi digui de paraula perquè de vegades les paraules són molt inútils. Per mi el que els haig de donar que realment vegin, no perquè ho vegin, sinó més aviat en el sentit de si pensen que si ho faig jo, d'ells mateixos també sortís de dir: "el cristianisme és això". Em fa tanta por el parlar, parlar i que tot quedi en paraules... Ara sí que estic convençudíssima que ho faig realment perquè Crist m'atrau i en vaig plena!. Però abans ho feia perquè la humanitat m'atreia. Al començament de ser a Bellvitge, una monja de les de la meua germana em va preguntar: "*¿Por qué estás en Bellvitge? ¿Por qué haces estas cosas? Por amor a Dios, supongo que será*". Jo li vaig dir: "*No. Por amor al prójimo, por amor a la gente.*" Es que realment, si he arribat aquíés perquè he estat sempre religiosa; però d'una manera diferent, no la religiositat legalista... Si he arribat plenament a veure un cristianisme tal i com ha de ser ha sigut gràcies a la gent.

I aquí a Bellvitge he après molt, moltíssim.

Em van dir per formar part de les dones d'església, d'una espècie d'associació de dones d'església. Es va formar a ICESB i es reunia principalment amb unes quantes de la parròquia de Sant Ildefons. M'ho va demanar una de Borges Blanques que vaig conèixer en catequesi. Hi havia com a directora la Maria Martinell de manera indirecta. Cada vegada més s'hi anaven posant la gent de Sant Ildefons i anava adquirint un caire de gent bé que vol fer quelcom. El mateix que aquí: gent que havia fet catequesi, que ja es feien més grans.. Aquest problema de barri però de gent alta. També hi havia la Maria Rosa Requesens. Jo no m'hi trobava massa bé però els anava fent de secretària i posava tot l'empeny. Em va agafar molta simpatia i un dia em va dir: "Escolta, no t'aniria bé tenir una entrevista les dues?" Li vaig respondre que no tenia cap inconvenient. I em van fer preguntes sobre la meua vida: per què estava en un barri, ja que ells no ho entenien gaire, etc. La qüestió és que al final em va dir: "Mira, és que de la Claret m'han encomanat uns llibrets que es diuen Testimoni i he fet varies entrevistes amb alguns -un pagès de la Cerdanya, amb una capellà, amb una noia jove,...- de diferents estaments socials i m'agradaria fer el teu. Em va tornar a llegir la còpia i li vaig dir que de cap de les maneres i que quan estigués morta que fes el que volgués, però mentre estigués viva no ho volia de cap de les maneres.

He dit el que sento i com sento molt dic molt.

entrevista el 19 de juny del 92

CARME ARRANZ

Trajectòria personal i política.

D'on em vé la consciència política i social? Es un cúmul de coses i ja fa anys... Una de les primeres coses que recordo es la meva participació des dels seus inicis, l'any 63, al grup de l'Alfa 63 aquí l'Hospitalet. Feien teatre... però per mi no va ser precisament allò un revulsiu de consciència política i social.. potser perquè era encara molt joveneta..

Va ser a partir del 68, quan vaig començar a parlar de política, a fer pintades, a tenir més consciència, a implicar-me, tot i que no tenia ni idea encara de què volia dir pensament d'esquerres. Tot era intuïció.

A la meva família eren republicans. Intelectualment el personatge fort era el meu avi de part de pare. Havia sigut president de Izquierda Republicana de Bilbao, i tenia una trajectòria política forta. Va haver de fugir durant la guerra i van venir a Barcelona. El meu pare i la meva àvia van fugir cap a França, després es van separar...

El meu pare no va ser mai "del règim". De petita recordo que els de l'Ajuntament franquista li van proposar ser regidor. Era empresari, li anaven bé les coses i consideraven que podia ser-ho, però s'hi va negar al·legant que tenia molta feina...

D'ascendència basc, el meu pare era molt masculista.. Per això vaig sentir molt aviat la consciència feminista d'una manera molt intuïtiva, per reacció.. Per mi era una contradicció, sempre estava renegant de Franco, mai havia tingut una conversa política, per què "la política és cosa d'homes". Les filles noies havien d'anar a monges, fer batxillerat, treballar amb ell, casar-se amb nois que tinguessin carrera i tenir nets. Aquest era el plantejament del meu pare.

El temperament de la meva mare, era bastant més obert i vital. Tot el que tenim de simpàtiques i extrovertides és la "vena murciana" de la meva mare, i el que té el meu germà d'irascible és la "vena vasca" del meu pare.

Des de la jubilació s'ha dulcificat molt en el masculisme i en tot, però la relació i el problema generacional d'incomunicació, a casa s'ha viscut molt i de manera particular en mi mateixa. Van ser moments dolorosos, em vaig fer radical i independent per reacció al model d'allò que no vols ser, i el que no volia ser era la meva mare; l'estimava i admirava i alhora em semblava que es deixava trepitjar. Per això el meu feminisme sempre ha sigut poc teòric, molt pràctic, molt viscut des de les vísceres. Jo estava guanyada per la causa, molt abans per convenciment i experiència pròpia.

A casa no hi havia consciència política, el meu pare no conversava d'això. Però en canvi sí teníem plena consciència que la meva família era laica, no practicant ni creient. La meva mare sí, però a la seva manera, no anava a l'església. El meu pare no va entrar mai a l'església, només cinc minuts pels batejts dels seus fills. Tenia un odi increïble a tots els capellans.

Vivíem per tant uns valors oposats als valors de l'època, i com una contradicció cínica i fastigosa: el pare no anava a l'església, però enviava a les seves filles a les monges. Probablement li semblava més apropiat per l'estatus. Era una actitud burgesa, també anava amb l'època perquè a l'Hospitalet o anaves a monges o s'havia d'anar a Barcelona. Tot i que a mí m'hagués agradat anar al St. Jordi, amb el Sr. Batallé. El demés eren acadèmies. A casa no vam viure un ambient politizat.

La rebeldia em ve de petita. He sigut sensible i ho continuo sent al cinisme. Les actituds cíniques del meu pare, de dir una cosa i fer-ne una altra, de la doble moral en temes públics i privats, que corresponien amb allò de portar-nos a les monges, mai m'han agradat i em van fer rebel de petita. I a sobre, a les monges

hi vaig aprendre poc. Fou ser després, en estudiar nocturn i secretariat quan vaig aprendre pel meu compte. Va ser quan vaig estudiar conscientment, com a opció de millorar. Durant el batxillerat, a les monges no es pot dir que aprenguéssim res; em van portar interna a San Cugat com a càstig perquè em saltava la classe de religió. Robava diners a la meua mare per mi i una amiga, amagava la maleta sota el llit i els dijous m'en anava al cine.

Un dia em van enxampar al cine per culpa d'una xivata. Fèien "El doctor Jekyll i Mr. Hyde" i en el moment que hi ha la transformació sento una mà a sobre.. "¡Arranz!", van cridar.. era Sor Plàcida que em va treure del cine. Volien que fes acte de contricció i vaig dir: "si usted lo que quiere es hacerme llorar no lo va a conseguir". Em van donar un parell de bofetades, però jo "muy chula y fuerte"... tenia 11 anys. Em van treure d'aquí i em van portar l'internat de les franciscanes de San Cugat.

Quan torno, als 15 anys, vaig començar a treballar a hores de mecanògrafa en una fàbrica de tanques de maleta. Volia tenir els meus diners i ser independent. Estudiava batxillerat. La meua germana va anar a treballar amb el meu pare. Jo no volia, érem incompatibles, ens veiem poc, quasi no ens parlàvem.

Primers contactes amb la política.

Als 18 anys tenia les activitats a l'Alfa, sortia de nit.. No vegis com es posava el meu pare quan arribava a les 4 o les 5 de la matinada. Va ser quan vaig començar a tenir contacte amb gent de l'Hospitalet, era gent de "la oposició", que tenien una mica més de consciència, culturalment d'esquerres, que a partir de la cultura i sobretot el teatre tenien ganes de transformar les coses. Em relacionava sobretot amb l'Enric Company i en Joan Casas,

La primera vegada que vaig fer alguna cosa interessant, va ser quan vam contactar i fer intercanvis amb gent del Centre Social de La Florida, allà vaig veure que hi havia política. El grup amb el que jo m'havia trobat a l'Hospitalet acceptaven amb dificultat als vinguts de fora. No m'hi trobava bé... el meu pare era botiguer.. segur que això hi tenia alguna cosa a veure. En canvi al Centre Social de La Florida era una altra cosa... però tampoc vaig donar el pas d'anar-hi perquè em sentia inadaptada, com si no fos la meua gent.

L'altra, va ser la meua experiència personal quan vaig estar al sindicat vertical i vaig contactar amb gent de CCOO. Reunions clandestines a una parròquia de la Sagrada Família... a través d'aquí que vaig entrar al món de la política, no a través de la gent de l'Hospitalet. Aquí no hi havia activitat política d'esquerres organitzada o com a mínim no la coneixia, era l'any 68-69. Segurament ha hi havia el PSUC però jo no ho coneixia. Tenia inquietuds i si hagués conegut algú implicat, segur que m'hauria enganxat perquè hi estava predisposada.

Vaig anant-me inclinant més cap a Barcelona, perquè vaig començar a tenir la sensació a l'Hospitalet d'ofegarme, semblava que no hi havia res que interessés... Em semblava que a Barcelona la gent era diferent. Em va agafar la idea que m'en hi volia anar perquè tenia la sensació que a l'Hospitalet no es feia res. Vaig deixar l'Alfa, i al any 70 vaig a fer teatre l'Institut americà on estudiava anglès. Allà hi havia més ideologia i més intencionalitat.

Però vaig tenir una fortíssima discussió amb el meu pare, vaig dir que ja en tenia prou i vaig marxar a Madrid amb la meua germana que es va solidaritzar amb mi. Era l'any 72 i vaig estar-hi un any. Al tornar va ser quan vaig entrar a l'ICESB per estudiar sociologia, al 73-74 i anys més tard vaig entrar a treballar al CEUMT. Tot això va ser molt enriquidor i vaig entrar en contacte més seriosament amb la política.

Militància al PSUC.

Al 74 vaig entrar al PSUC, m'acabava de casar, vivia a Pubilla Casas i els meus contactes fins aquell moment havien sigut només els sindicals. Treballava de secretària a una empresa de cames a la Carretera del Mig. Tenien un altre local al barri xinò i durant un temps vaig treballar allà. Quan estàs treballant cada dia al "barri xinò", les quatre coses que deien els petits burgesos de l'Hospitalet em semblaven xorrades.

Va ser el Jaume Edo, molt amic del Bartolomé, qui em va introduir al PSUC. Va venir una dia a casa nostra a les 4 o 5 de la matinada i va dir "os vengo a buscar para que nos ayudeis a hacer pintadas en el metro". Encara no erem del PSUC i li vam dir que ens expliqués que era això d'aixecar-nos del llit per fer pintades. Ens va dir que era del PSUC i ja ens explicaria, que ara necessita ajuda. I vam anar a fer pintades al metro.

I hi vaig entrar en contacte. Llavors estava organitzat en cèl·lules. Tot molt clandestí. Va ser curiós perquè els va semblar que jo "era chica un poco leída" i van dir "esta a organización", i als pocs dies ja era responsable d'organització de la cèl·lula a Pubilla Casas. Hi havia el Xeca, el Carrasco, un altre xicot i jo. Erem 4 i ens reuníem a casa del Carrasco. Aviat vaig veure que ser "responsable d'organització" de fet volia dir fer de secretària. Els deia marxistes i reiem... El PSUC es plantejava el tema del feminisme d'una manera molt "timorata". Vaig començar a participar en discussions d'organització. En aquell moment hi havia molts problemes polítics per falta de direcció política i es va propiciar una entrada massiva de militants i repartiment de carnets sense cap criteri. A vegades em semblava una mena de "repartidora de cromos"... Em deien "ya tendremos tiempo, compañera, para la formación política.."

Però jo vivia en una contradicció molt gran : per una banda la gent que m'agradava, més radicals, eren universitaris i jo tenia la idea de "classe obrera. classe obrera" Era aquella tontera d'escrúpols que tots teníem. Tothom ha tingut aquestes contradiccions de lluitar contra la tendència petit-burguesa que tenies a la família. Això et marcava.

Em deien "de feminismo nada Carmen, aquí la lucha obrera y el sindicato..." y naturalment la lluita anti-franquista, manifestacions, reunions, pintades...

Vist amb perspectiva, per estar a les cèl·lules s'havia de tenir molta fe en que allò tenia sentit, perquè era molt poc enriquidor. Sortosament, vaig entrar al final. Va ser quan es va començar el debat de les agrupacions al 75, i es va canviar cap a una activitat més col·lectiva i de debat. Llavors jo estava al comitè local i el responsable era Joaquim Maldonado. En aquells anys el partit era bastant gran. Sempre vaig estar a organització, i lo primer que vaig fer amb una mica de responsabilitat, va ser a les primeres eleccions democràtiques al 77. Vaig participar en la comissió electoral que va muntar la campanya.

Sortida del PSUC. Desengany polític.

El meu procés de sortida del PSUC va ser molt dolorós. Molt del que em va passar després, els mals rotllos que he tingut a la militància, em venen de la manipulació que vaig sofrir allà. No sé exactament a qui li hauria que trencar la cara...

En un procés tan dolorós com va ser el Congrés on es va veure que hi havia política fraccionària per part dels que després van fer el PCC, jo estava de secretària de l'organització. La fracció del PSUC a l'Hospitalet va ser un tema molt dolorós i desagradable, no estant d'acord amb els plantejaments que ells defensaven, més tancats i dogmàtics, tampoc estava d'acord amb el procediment que s'havia seguit, i menys amb l' utilització que van fer de mi, perquè ningú es va mullar de debò per aquella gent, ni tan sols per acusar. Em van nomenar per

una comissió de reglament em van demanar que prengué notes amb exactitud. No em van avisar del que s'anava a fer, només que les notes de totes les esmenes que fessin els companys fóssin textuals, que respectés fins les comes. Inocentement ho vaig fer literalment. Allò es va ser servir com a prova per veure qui estava en una corrent fraccionària. I quan es va fer el judici, em va tocar anar a acusar als meus companys, ningú m'en havia avisat, en Saura i la Mercé estaven fora, ningú podia...i m'hi van enviar a mi. El Gregorio López Raimundo feia de jutge, i jo d'acusadora : davant meu van passar Jaume Valls, Antonio Ruiz, Santi Diaz, Jordi Homs.... molts éren gent a la que jo respectava moltíssim..

Em vaig sentir tan sola, utilitzada, manipulada... jo ho vaig fer per disciplina al partit. I tot i que jo estava dintre de les posicions més "euros" no eren formes de fer les coses.. No eren formes ! Va ser com descobrir que no et pots fiar de ningú.. El mateix Gregori em va haver d'aconssolar

No hi havia dret a que m'utilitzéssin d'aquella manera; a més a més havia tingut situacions molt "heavys". Pubilla havia estat molt de temps sense responsable polític, i jo hi anava com a responsable d'organització i política en funcions, però mai m'en feien de debò de responsable política perquè potser perquè era dona, joveneta.

Després de "todos los servicios prestados" em venen amb això !. La meua postura al comité local va ser dir que m'en volia anar, em van pressionar perquè no marxés i em vaig esperar fins el 81 per plegar del partit i anar-me'n a Madrid a estudiar sociologia fins el 84.

La gent del PSUC van perdre tota credibilitat personal per mi. A Madrid al 81 va haver-hi un problema molt semblant amb tot el tema dels renovadors i de Lertxundi al País Basc. Jo era una decidida defensora que el procés d'unificació al País Basc s'havia de fer per arribar-hi a constituir allà un partit estil PSUC.

Però va passar el mateix, Ni allà ni aquí no es va plantejar bé el tema, mai hi va haver un debat a les agrupacions ni una assemblea, com si fós un tema decidit des del comité central. Amb un procés de renovació i democràcia interna i de permetre que hi haguéssin més veus, s'haurien pogut evitar molts problemes posteriors.

Però hi havia gent molt dogmàtica i que no acceptava la postura discordant dintre de les seves files. També hi havia, dintre de la dificultat, postures més honrades i transparents, però per mí van predominar les postures del cinisme, sinistres i barroeres.

A Madrid vaig entrar en contacte amb gent que coneixia del PC. Però els que coneixia però eren dels "renovadores", que també havien estat expulsats... per plantejaments polítics contradictoris als d'aquí.. però el procediment, igual. I així vaig perdre tot contacte amb l'organització.

Contacte amb la societat civil. Relació partits-entitats.

Abans d'anar-me'n a Madrid va haver-hi un moment i una experiència molt bonica : *L'Estaca*, al 78. L'Enric em va cridar per que estigués a gerència. Allò va ser un intent seriós de periodisme local ben fet i coherent per donar veu a allò que ara en diem "societat civil". Vam estar mesos dissenyant el projecte, del novembre del 77 a l'abril del 88.. Però va durar massa poc...

Els partits polítics estan molt bé, però els programes els han d'aplicar les persones i aquí és on fallen... Al final téns la sensació que el que has de fer és confiar en les persones, i si les persones et fallen... Em va costar molt.. A partir d'això vaig pensar que no entraria en cap partit més, inclús he sentit violència anti-partits, i per això em vaig decantar per la societat civil, per l'associacionisme i em va fer molt il·lusió començar a treballar al Centre d'Estudis.

Té sentit que lluitem i ens esforcem per tenir graus més alts de democràcia. No és suficient la democràcia delegada als partits polítics. Hi ha formes de participació més directa i creativa que el depositar un vot cada quatre anys. Quan votes ho fas

a sigles pel sistema de partits que tenim de llistes tancades, no pots votar a persones sinó a programes i a sigles, i aquí la gent vota a Felipe González.

Seria ideal poder votar llistes obertes i votar a aquell senyor que coneixes del teu barri i que saps que després s'incorporarà al Partit Demòcrata o al Republicà com als EEUU. En part per això em sembla que un bon sistema de la democràcia als EEUU. Té molts defectes, grups de pressió, etc, però com a sistema d'elecció, el que un es pugui presentar individualment em sembla que és bò, que la gent pugui demanar comptes individualment, que qui l'ha posat el pugui treure de forma directa sense haver de dependre de les decisions dels aparells dels partits. Això no vol dir que no cregui en els partits, ara si que hi crec després de fer un esforç de racionalització, però durant molt de temps he sigut molt anti-partits. Vaig tornar de Madrid convençuda de que mai més em veuria amb un carnet. Ha sigut a través d'un procés lent, de definició personal, de veure com em situava de forma coherent en allò que feia i deia.

Quina relació ha d'haver-hi entre partits polítics i societat civil i quina possibilitat hi ha d'una societat civil realment independent? Es difícil. Seria ideal que poguéssim aspirar a ser complementaris, a que cadascú pogués representar un nivell diferent i un espai de la societat i de la democràcia, però és difícil perquè com que al final els partits polítics els apliquen persones, hi ha una forta tendència al clientelisme, a comprar acòlits, atènyer-los ben lligats, a crear dependències...

Si l'Estat financés el funcionament de les entitats i de la cultura a l'estil de com es financien els sindicats o els partits, si hi hagués la possibilitat de que la retenció del IRPF no fós solament per Càrites o Creu Roja, sinó per qualsevol entitat... Si hi hagués una fiscalitat que facilités més la financiació de les entitats, hi hauria més possibilitats. Però aixís i tot, també es un problema d'estils, de persones, de maneres de fer, tendències. Si al Centre d'Estudis tinguéssim més subvencions, tindriem un projecte genial i podríem fer moltes coses. I les podem fer però amb dificultats.

Seria utòpic pensar que de cop i volta tots ens tornem immaculats i no tenim tendències a comprar acòlits, que és el tema denigrant de les associacions i de les seves relacions amb les administracions. Però no hi ha prou força encara per exigir-ho. Es un problema de l'administració, però el fet que no s'exigeixi i no hi hagi coordinació també és un problema de les pròpies associacions. No hi ha suficients grups de pressió, hi ha molt de fraccionament, poca força. Les associacions hauíem de funcionar com un loby. S'hauria de treballar perquè això es recollís en propostes parlamentàries. Malgrat hi ha sectors que estan coordinats com per exemple els sindicats, que han aconseguit les seves vies de financiació; encara queden altres com els usuaris i consumidors, el gruix de les associacions, els moviments culturals etc..

Hem de reconèixer que sòm gent molt invertebrada que no estem ni participem en coordinadores. Es molt difícil muntar veritables grups de pressió per aconseguir que això sigui una veritat i no una demanda des de l'any 73. Tothom diu que s'ha de potenciar l'associacionisme, però en realitat són paraules que se les emporta el vent. La lei d'associacions es la mateixa del franquisme, és l'etern tema pendent.. i al final penses "aquí li interessa això?" sembla que no ens interesi ni a nosaltres, perquè sinó estariem lluitant més. Es miopia per part de les associacions si diuen -o diem- que no podem, que estem en el dia-a-dia, etc.. Es alhora que s'ha de fer la reivindicació i el treball propi del dia-a-dia..

Sempre hi ha la possibilitat de convertir-te en capdavanter d'un moviment així. Per exemple, des del Centre d'Estudis ara podríem fer-ho. La proposta de revista n'és un intent discret, respectuós, democràtic, participatiu i que s'acaba en si mateix; però és un primer intent de coordinació, és la manifestació de les ganes de tenir alguna cosa entre tots. Estic contenta de que poguem fer-ho, serà un procés lent perquè s'ha de respectar tothom, però si no fem aquest salt, si no

invertim hores, voluntats i convenciments, i una presència emotiva, amb el cor, de creure que això és possible, no sortirem mai d'aquí i acabarem més desmembrats i pessimistes del que estem ara.

En general tots els partits defensen la importància de potenciar l'associacionisme i enfortir els moviments associatius que van més enllà de les organitzacions molt sectorials o monotemàtiques, però a vegades aquest suport té camins tortuosos i és difícil situar-te en un espai transparent, obert, on les regles del joc estiguin clares, amb barems clars de criteris... Si hagués una llei, podria haver un cos normatiu sobre quin tipus d'associacions tenen dret i quines no, de quina manera i amb quins canals s'han de fer, quina fiscalització...

Com que aquest marc legal no existeix, s'ha de improvisar més des del dia a dia, des de cada ciutat, i això ho deixa a l'arbitrarietat en alguns casos malintencionada de la gent que ha d'aplicar i repartir aquests diners i donar aquest suport. Per tant, l'únic que li queda al moviment associatiu és obligar als partits establerts en el poder a ser coherents.

Es difícil aconseguir la independència, que et respectin i et vegin útil.. però jo crec va molt relacionat amb la seguretat i la categoria dels polítics. N'hi ha que creuen amb la necessitat d'una societat organitzada, i encara que a vegades sigui més difícil, també s'hi poden sentir més còmodes perquè la gent organitzada té com un altre estil... es tracta d'una forma respectuosa...

Centre d'Estudis de l'Hospitalet

Jo no estic gens pesimista, veig que hi ha possibilitats. Es qüestió de creure en el projecte i que és útil. I jo hi crec amb aquest projecte, connecta amb la meua forma de ser, el fer activisme ciutadà "des del coneixement i el saber", crec que és un bon instrument per la ciutat.

Tots els recels que té l'Ajuntament i la Generalitat amb nosaltres, és perquè ens veuen com a gent que realment pensa, si ens dediquessim a fer sevillanes, teatre, cine o sardanes, no tindriem aquests problemes. Els tenim perquè estem relacionats amb el pensament i l'opinió, i tindrem el mateix problema quan parlem de la revista, perquè som gent que pot jutjar.

Repeteixo que sóc optimista i crec que no d'una manera il·lusòria. Penso que el Centre d'Estudis té possibilitats. Penso però que amb l'enorme esforç fet fins ara, no podrem fer més del que ja estem fent i hem de concedir-nos encara un any per veure els resultats. Estem fent molt en aquest últim procés, tots plegats : connexió amb la ciutat, parlar del projecte, fer dinamització interna, incorporar molta gent al projecte global, explicar-lo fora, fer propostes positives, sempre en el sentit integrador, pluralista... Ho fem perquè n'estem convençuts. Jo ho visc per mimateixa com un tema de coherència. Si realment abandono no serà perquè no ho hagi intentat tot.

Estic més animada que fa uns mesos. Després d'haver parlat amb tanta gent amb qui hem parlat la Montserrat i jo aquests dies per veure si ens ajuden a obrir canals, veus que tothom hi dona suport. I ara es tracta de veure si les paraules es converteixen en fets.. intentem-ho, i veure'm que surt d'aquí un any, i si veiem que no és possible, tancarem de la forma més digna, però confio en que no serà necessari. Els projectes que tenim en marxa no s'han d'abandonar, no es pot tancar un centre fins que no s'hagin acabat els projectes que t'has proposat de fer, en aquest cas el tema de les escoles i tallers.

A tothom a qui hem plantejat el tema els sembla que el projecte té sentit, és útil i ens animem a continuar. Tothom vol que ens en sortim, i alguns s'han compromès a col·laborar. Realment és un projecte engrescador i necessari. Hem aconseguit que moltes persones que sempre han estat al Centre d'Estudis s'hagin compromès a fer de tutors, a treballar de franc, a planificar la recerca, a veure quins són els forats... es demana una certa implicació amb el tema... Tal i com ho

tenim plantejat ara ens pot ajudar a donar la volta a bastantes coses, com per exemple evidenciar que no hi ha comunicació política real, que hem entrat en una dinàmica en la qual el dia a dia està bastant lluny del que són els programes i les idees.

Per part de l'Ajuntament hi ha una contradicció, per una banda se'ns admira i per l'altra els encantaria que desapareguéssim, simplement per la temàtica que tractem i per l'estil com fem les coses. No ens hem amagat mai de res, i si hem de ser crítics ho som, procurant no ficar-nos en temes que no ens pertanyen. A les reunions amb altres entitats, els que representen a l'Ajuntament hi van molt relaxats, a la nostra no. Hi hauria d'haver un nivell superior de confiança, però hi ha rezel, com si fos una entitat que no estigui fiscalitzada, i no és veritat. No ens considerem ben tractats. Si fas comparacions amb altres entitats de temàtiques més inocues, podem considerar que estem maltractats.

Hem plantejat per enèsima vegada a l'Ajuntament tan el tema del conveni com el del local. Esperem resposta el dia 24. Per altra banda, l'Alcalde sembla que ha començat a parlar bé de nosaltres, a dir que som una entitat molt important a l'Hospitalet, a l'hora de concretar coses a nivell polític sempre aconseguim el compromís, però després no sé què passa... perquè no serveix. També hi ha gent de l'Ajuntament que han dit "al Centre d'Estudis ni aigua", i per altra banda hem sabut que l'argument que van utilitzar per desprestigiant-nos a la Diputació és que erem comunistes.

Hem conseguit resituar molt bé el tema de la Diputació, però no pots controlar les coses perquè et diuen una cosa a la cara, que si que perfecte, però després en el contacte amb l'aparell burocràtic, has de suportar una falta de respecte en les actituds d'algunes persones que ens han atès a l'Ajuntament.

Realment ens ho creiem, sabem que és un projecte difícil però possible i necessari. Això es lliga amb les relacions amb els partits i amb la nostra militància política personal, intentant que el que penses es traspassi al sí de la teva organització. Al menys jo ho intento respecte dels socialistes i veig que hi ha molta gent de la base que està en moviments associatius, que hi creu i hi ha una mena de fam de poder expressar i exigir comportaments ètics. Recolzar l'associacionisme és fer una demostració d'opció per la transparència, de no fer-te por els ciutadans organitzats.

Militància al PSC

Vaig entrar al Partit Socialista per un acte de coherència personal, i tú saps com em va costar. L'alcalde em va proposar un càrrec, i per agafar-ho se'm feia difícil no participar del projecte, amb el qual d'altra banda estic d'acord i m'hi trobo còmoda. Sempre havia manifestat la meua ideologia de "socialisme d'esquerres". No estic a Izquierda Socialista, però em sento a l'esquerra dels socialistes; vaig fer campanya anti-OTAN, per exemple. Em sento pròxima al pensament i a l'actitud del Fernando Morán. Jo m'hi havia resistit perquè vaig quedar escaldada de la militància a les organitzacions polítiques. No em venia de gust estar organitzada, però ho vaig fer per un acte de coherència, per implicar-me en la meua feina. Si t'estàn donant un càrrec de responsabilitat, has de ser coherent. A més, ho pots desenvolupar millor estant organitzada, perquè hi ha una certa facilitat pel traspàs de comunicació. Això és una realitat.

Suposo que també és possible sense tenir el carnet, però depén molt de les persones. En el meu cas per facilitar-ho tot era millor que tingués aquest carnet. La meua entrada al PSC va ser una mica de "rebombori", i em va costar molt agafar-la perquè sabia el què podria significar al Centre d'Estudis. Per altra banda em molestava que el fet de que tingués carnet, s'hagués de veure com una mena de traïció al Centre d'Estudis. Quan vaig veure algunes reaccions em vaig reafirmar dient "sí, soc socialista, i què?". Va ser un acte de reafirmació

ideològica, gent que em coneixia i sabia que jo havia sigut sempre propera a plantejaments socialistes d'esquerra, van començar a mirar-me pensant "aquesta de què va?, vendrà el Centre d'Estudis al Ajuntament!".. però, per Déu, això què vol dir?, de què anem? i encara em semblava més cínica que això vingués de persones que m'havien utilitzat i matxacat a nivell polític de la forma més estalinista. No havíem parlat sempre d'una entitat pluralista?

I no em va semblar malament donar una lliçó de modus a algú... que no es pensessin que per agafar un carnet faria jo que sé.. I en dir això em refereixo als dos partits, tan als del PSUC que pensessin que per agafar un carnet ara traicionaria no sé què i als del PSC que creguessin que per agafar un carnet ara vendria no sé què. Si som democràtics què vol dir això? Ens fiem més de les persones o de les etiquetes?

De fet, he tingut molt poca militància a les activitats del PSC perquè ha coincidit amb una època que estava molt enfainada, només anava a les assemblees quan s'havia de votar alguna cosa.

L'unificació d'Europa i Maastrich.

Els missatges massa simples són reductors de la realitat i en el fons són un engany. Amb la OTAN es va plantejar un dilema d'aquestes característiques. Sembla com si ara amb Maastrich es torni a plantejar igual. Però així com allà ho vaig veure clar, potser també perquè el No entroncava amb la meua tradició anti-bellicista, anti-ianqui, etc..ara ho veig diferent, més complicat.

Ni amb una bona campanya informativa ets capaç de tenir opinions clares sobre aquest tema. Encara que entenguis el text, no tens prou informació per a saber-ne el rerafons. Malgrat que no ho tinguis clar i tinguis dubtes s'ha de fer una mena d'acte de fe gairebé com aquells de "Dios existe o Dios no existe"..

En aquest cas faig un acte de fe en sentit positiu, potser ens haurem de barallar molt; potser inicialment sigui un desastre i tot el procés d'unió serà bastant traumàtic. Per exemple en el procés d'unificació d'Alemanya, la solidaritat entre les dues Alemanyes els hi comporta greus crisis i problemes; suposo que amb Europa passarà el mateix: les posicions d'Espanya seràn difícils de defensar, hi haurà dificultats amb el suport i l'ajuda econòmica als països del Sud d'Europa, i es possible que s'hagin de lluitar amb molta agresivitat tots aquestes temes per que sel's faci cas. Els temes socials estàn plantejats però no clars. Faig l'opció del sí, amb reticències i crítiques però de totes maneres, sí. Ens tocarà viure uns anys dramàtics perquè afloraràn totes les contradiccions del sistema.

Aquest procés d'unificació europea està dibuixant una altra organització mundial, i aquí és on vindràn les contradiccions reals, quin serà el paper de Japó i els EEUU, què passarà amb les contradiccions econòmiques i comercials cada vegada seràn més ferotges? com es resoldrà la crisi i com afectarà al Tercer Món, perquè si tots estem mirant-nos el melic amb problemes, és possible que ens oblidem que hi ha una cosa que es diu Tercer Món i que si ni en època d'abundància som solidaris, ja veurem què passa en època de vaques flagues.

Per a poder viure en aquesta contradicció i anar trobant llum és on els moviments ciutadans tenen un gran paper a fer, si no les maquinàries dels partits i els Estats ens menjaràn.

Vull creure que Felipe González és honorat quan planteja aquest tema perquè ho fa d'una manera molt poc atractiva. Vaig estar al miting del PSC a la placa de toros i vaig quedar sorpresa perquè allò no era un miting de propaganda: el panorama que van pintar tan el Serra com el Felipe va ser bastant negre, molt realista i cru. Jo pensava "si avui haguéssiu de convèncer a algú, potser ho aconseguirieu per la claretad, per no ser venedors de corbates.. perquè pel contingut no, esteu dient aquí ens tindrem que arremangar tots...". Cal reconèixer que el Felipe té una agilitat mental increïble, en aquest miting va fer tota una demostració. Va ser per aplaudir-lo, no tant pel que deia sinó per com havia sigut capaç de lligar un discurs absolutament rodó, agafant les aportacions de tots els altres.

Per descomptat que també hi ha líders que donen molt mala espina, gent amb la que no aniries ni a la cantonada, però en aquest cas també he fet un acte de fe, o he donat el meu vot de confiança, i en concret s'haurà de veure la categoria negociadora dels representants que tenim.

Corrupció. Majories absolutes.

D'una banda m'entristeix i d'altra banda m'alegra que hagi sortit a la llum pública el tema de la corrupció. Farà possible la neteja! És un tema repugnant que no accepto a nivell personal, és qüestió d'actitud ètica davant de la vida. Al PSOE ha caigut en la dinàmica del poder, que quan estàs tendeixes a quedar-te. Malgrat que alguns dirigents no estàn implicats personalment, tenen tendència a conservar el poder i per tant a tapar, i s'equivoquen. A aquest ritme podem acabar com a Mèxic, on la corrupció és una cosa institucionalitzada, o com a Itàlia.

Voler-ho tapar i tapar-ho pot ser una de les conseqüències de les majories parlamentàries, que jo crec que són nocives per les democràcies, és com un narcòtic que sembla que estiguis en el millor dels móns perquè et permet el "rodillo" socialista en aquest cas. Això passa també en l'Ajuntament de l'Hospitalet, si hagués una mica de control, de pacte, consens...seria millor que no hi haguessin majories tan absolutes. A Itàlia tot això és més fàcil perquè no hi ha aquesta facilitat de l'ús i abús del poder al no haver-hi les majories que hi ha a Espanya.

Jo crec que seria democràticament sa que el PSOE perdés aquesta majoria. La conseqüència de tenir-ho tot tan controlat és que abuses fins al punt de pensar-te que pots demanar comissions al concedir una obra i de tot. Hi ha molta gent que no té el talant democràtic...que som socialistes d'última hora, i segurament hi ha socialistes de tota la vida que són corruptes.

Ja sé que em diràn poc revolucionària, que la meua paciència revolucionària és molt curta... però sempre he pensat que és millor transformar i millorar les coses de mica en mica, sent conscient de que no estàs transformant el món ni qüestionant el sistema, sinó que estàs gestionant de forma una mica més solidària i justa. Això en el millor dels casos de que puguis tenir una democràcia tipus Suècia, per exemple. Amb les seves contradiccions i problemes, són models de socio-democràcia bastant estables.

Com a socialista, a nivell de delegada del Congrés, em sembla que els partits tenen l'obligació moral de forçar als seus dirigents. El PSOE ha fet una política econòmica de dretes, tot i que jo voldria que estigués més a l'esquerra i potser amb una mica de sort ha de pactar amb Izquierda Unida. M'encantaria que hagués que fer-ho, però la tendència és de pactar amb els nacionalistes, però el moment ara és delicat. Per desgràcia, el izquierdismo dins del PSOE, en molts casos té de portantveu al Guerra, i això em remou les tripes. Llavors has de quedar-te amb una franja dels que creus que són honorats, com és el Ramon Obiols i els seus... altres, com per exemple en Pasqual Maragall, gran polític, comunicador i gestor, i del que no dubto que sigui un socialista, però de vegades no et sona...

Imagino que estar en el partit socialista en aquests moments, és una qüestió de tossuderia, de dir que es pot fer alguna cosa.. és la mateixa tossuderia que continuar al Centre d'Estudis.. creus que és possible fer alguna cosa però t'has de pringar, s'ha de lluitar molt.

Hi ha diverses possibilitats, una és no estar al partit socialista, amb lo qual no tinc espai perquè no em sento amb el discurs d'iniciativa... Personalment, a més, tinc més mal rotllo amb la gent de iniciativa en general que amb els socialistes, malgrat en alguns casos podria entendre'm molt més ideològicament amb gent d'iniciativa que amb socialistes, bàsicament perquè la majoria no tenen ideologia, són gent maca, encantadora, popular...El partit socialista, a les bases, dintre de

les agrupacions, és molt més maco i sà que la impressió que es dona a l'Ajuntament.

Per mi estar en el partit socialista en la base, és molt més còmode que relacionar-me amb la cúpula. No tinc contradiccions per estar a les agrupacions, en canvi sí que en tinc per estar cada dia als corredors de l'Ajuntament. Això li passa a molta gent, per altra banda hi ha gent que a les seves capacitats intel·lectuals és maca i es podria treure més profit de la seva actitud política; i hi ha actituds que són absolutament deplorables, de passar olímpicament del respecte a la pròpia democràcia, d'aquells que es posen en un aparent nivell per sobre del bé i del mal..

Gestió de la subseu olímpica.

En el cas concret de la gestió de la subseu, he tingut una profunda decepció. Es un tema dolorós.. Ens hem escarrassat treballant i no s'ha vist massa perquè ens hem esforçat per no sortir.. i en canvi hi han hagut fortíssimes tensions per sortir a la foto...

S'hagués pogut fer més en el tema esportiu si s'hagués deixat que Esports participés més del projecte olímpic com estava inicialment previst, però se li va acotar l'espai. Sel's hagués pogut donar una mica més de paper a fi que el tema olímpic pogués ser utilitzat per potenciar, per arrelar dinàmiques, i no se'ls hi ha deixat. El plantejament que vam fer inicialment i que vaig posar per escrit de que bàsicament coordinaven esports, no va ser veritat perquè no es va permetre.

Tot el que ha sigut COOB i relacions amb l'Ajuntament ha funcionat molt bé, aquest és l'espai on m'he pogut moure i aconseguir baixar els decibels de les tensions entre Ajuntament i COOB, amb l'ajuda dels nous tècnics d'urbanisme; però el tema més de "ciutat", és a dir, propaganda, vida associativa... no s'ha fet perquè el protagonisme d'esports ha estat tallat.

S'ha fet promoció del beisbol i ha sortit bé, però s'en ha fet poc i és una llàstima perquè s'hagués pogut aprofitar. S'hi han dedicat massa pocs diners, s'han dedicat més a les obres, als projectes d'animació esportiva s'han dedicat poquíssims diners i la majoria dependent d'esponsors. A la Subseu, l'any olímpic ha funcionat amb 1800.000 pesetes, ha sigut tot el presupost que he tingut per l'any 92, just per fer quatre cosetes.

Per mi estar al capdavant de la subseu ha sigut una satisfacció molt gran, de les coses més boniques que he fet a la meua vida. Ha sigut un procés preciós, la gent no pot apreciar-ho perquè no hi ha hagut massa comunicació. Els que ho han apreciat més són la gent d'esports perquè malgrat que no podiem fer coses junts, he tingut la voluntat d'informar-los i hem fet moltes sessions informatives de com anava funcionant i gestant-se el procés.

Ha sigut un curset de com s'han de fer les coses, una experiència genial a aquest nivell. S'ha planificat bé, amb molta sensibilitat perquè era una organització molt flexible i variant, molt autocrítica. Hi han hagut altibaixos d'organigrama durant tot el procés, l'evaluació era constant i la gent anava canviant de lloc durant tot el procés segons les necessitats.

I han tingut la gran delicadesa de incorporar a la gent de les subseus no només al que ens interesava a nosaltres que era la prova final, sinó a tot el procés, hem participat en tot. Sense que en tinguessin obligació, han incorporat la descentralització.

Els que han disfrutat més quest tema han sigut els tècnics, entre ells jo, perquè la resta de l'Ajuntament inclús a nivell polític no ha participat d'aquest procés, sinó només a nivell protocolari.

Però ara, després de tot el procés jo em trobo "penjada", dintre del propi Ajuntament. Ha sigut una sorpresa desagradable... Durant els Jocs vaig connectar perfectament amb l'Héctor, que, d'altra banda, fou un cap excel·lent. Però les

relacions després sembla com si haguéssin tornat a canviar... Vaig quedar-me sense vacances per acabar de tancar el tema de la subseu i per veure quina nova feina tindria. Vaig parlar amb l'Alcalde i em va dir d'anar a treballar amb l'Hector.. De fet era un lloc difícil de compaginar amb l'estar al Centre d'Estudis, però en confiança em va dir que tothom considerava la meua vàlua, però que no encaixava amb ningú. Finalment sembla que s'ha acceptat que agafés el tema del gabinet tècnic de l'àrea de joventut i esports. Sembla que el gerent ha fet veure que ha de ser així, però encara està per aprovar i no se sap quan es farà. De moment estic sense feina. La que tinc me l'he fabricada. De fet faig falta perquè el patronat d'esports està molt poc qualificat. Ha marxat gent, s'han de posar en marxa noves formes de programari i gestionar.

Les reestructuracions de l'organigrama municipal

Esports i joventut pot tenir un paper maco, falta saber com quedarà el tema de la reestructuració, els grans equipaments encara no tenen projecte de gestió. Hi ha un bon projecte però encara no s'aplicat i no sé per què. Està confirmat que desapareix el patronat d'esports, hi ha serveis més de base i socials que passen a ser serveis municipals, i la gestió dels grans equipaments o es queden dintre del patronat o es fa una S.A.

Totes aquestes reestructuracions de l'ajuntament en les àrees de Serveis Personals son molt doloroses pels que hi treballen, perquè hi posen el cor. Ho dic per mi, però també per la meua germana Angèlica que havia treballat al Plannig. Tot el que es el nou plantejament de Sanitat i Serveis Socials és dolorós perquè si es vol reduir el tema en fer solament el que son competències municipals al final no es farà res. Fins a quin punt estem obligats a fer lo que no ens pertoca i per lo qual no ens donen diners? Es qüestió de forçar les administracions, i la millor manera és forçar és fer-ho, perquè ja estàs donant el servei i vols que se't pagui. El fas perquè és una necessitat.

Pels professionals és molt frustrant perquè en aquests temes de serveis als ciutadans, els bons professionals s'hi entreguen, hi posen cor, en aquests camps perquè sigui un bon servei has d'implicar-t'hi molt.

Aquesta gent necessiten fer sessions de dinàmica per netejar-se una mica el cap, perquè arriba un moment que els pesen molt les angoixes de la gent.

La gent que conec de l'Ajuntament en el tema de benestar social i sanitat, són macos i bons professionals i el tema de que els desmuntin els serveis i no hi hagi sortides massa clares, ho viuen d'una forma bastant dolorosa.

Caràcter i influència familiar.

Si no tingués el caràcter que tinc i no estigués tan segura de mi mateixa, després de la feina feta, és una situació per enfonsar a qualsevol. No m'he enfonsat pel tema d'estar en aquesta incertesa laboral i professional, suposo que perquè va lligat amb el caràcter, soc tossuda i penso que desde la meua feina puc fer coses interessants i profundament d'esquerres.

Aquest caràcter és una qüestió de família, a casa meua les noies tenim una mena d'opció vital per la justícia, i això s'ha hereditat de la meua mare, ella ens ha inculcat aquest tema, tots som lluitadors amb causes justes. Tot lo que va fer la meua germana Angèlica a planning i la forma en que ho va fer, molt humanitzada, conjugant la professionalitat amb el caliu.

La meua germana Lina és assistenta social i treballa a Càrites, i també té aquest sentiment d'ajudar als demés. Jo també la tinc però d'una altra manera, no tan directament assistencials, incorpore més la política que les meves dos germanes. Les tres germanes i l'Artur estem molt units, funcionem molt com a clan i estem molt orgullosos de ser persones compromeses amb la societat, cadascú en el seu nivell i possibilitats. Això són coses que t'han inculcat des de petita, no s'han après enlloc.

Títols acadèmics i experiència.

Es cert que estic sense un títol superior, i no dic que em sigui igual, però estic molt contenta i orgullosa del què he fet. Un pren opcions a la vida que en el dia a dia no t'adones que siguin opcions, però a la llarga veus que sempre hi han hagut coses que t'han importat més... i és d'això del que a la llarga et trobes satisfeta. Em va saber greu no poguer anar a París després dels meus estudis de sociologia, com va fer la majoria de gent que va acabar, però inclús en la meva trajectòria d'estudiant vaig aprendre molt malgrat que la qualitat de l'ensenyament a l'universitat deixa molt que desitjar i que si aprofites el teu pas per allà és perquè vols fer-ho com actitud individual. Per desenvolupar-me a la vida m'han servit més els meus estudis a l'ICESB que els universitaris, perquè eren molt més propers a la realitat perquè era lo que volia fer : tenir instruments per conèixer i transformar la societat, per això vaig escollir el que vaig escollir i no una altra cosa. Es veritat que estava treballant i per fer compatibles els estudis, la militància política i el treball has de buscar coses que puguis fer per les nits. Allà hi vaig aprendre molt, perquè tot el que estaves estudiant tenia que veure amb el que feia, amb el que t'estava passant. Estaves estudiant teoria de l'Estat i veies que estaves en una situació que volies canviar. Estaves estudiant sociologia i t'estaven donant instruments per transformar-la; i això és una opció.

Hi ha gent que no aprendrà res a la vida, malgrat tingui quatre títols, el que val és saber com et situes a la vida, com utilitzes el que has fet i el que has après. Em sento molt a gust i còmoda en la meva pell a nivell professional.

entrevista feta el 18 de novembre de 1992

MANUEL AYATS I CARME VICENS

L'Olivera. La idea inicial i ara, després de 15 anys.

CARME: Jo crec que de l'intenció que hi va haver al començament de l'Olivera amb el que és ara, no hi han hagut grans canvis, perquè t'acabes estimant a la gent. Ja està demostrat que la gent s'ho estima, tan els de dins com els de fora. Si es cobra, bé, i si no es cobra no es cobra. Tothom respon en aquest sentit. De canvis interns, de manera de pensar en la intenció, no n'hi han hagut.

Ara, de formes, sí. Total. Jo penso que em motivaria més algun altre tipus de cosa potser més enfocada als nanos.

Potser és que jo no vaig entendre mai la "filosofia" de n Josep Mª Segura.. Ell sempre partia de la base que tots som iguals, deficients o no deficients, i a partir d'aquí cadascú havia d'aportar fins allà on podia. I si n'hi havia un que et passava al davant en una cosa tu li passaves al davant en una altra, i no passa res.

No vaig veure que vingués aquí a muntar una cosa en el món rural específicament per ser un poble, sinó que ell estava ficat en el món d'uns nanos que aparentment eren diferents als altres, i pensava que eren tan normals com podien ser els demés. Sempre deia que en algun aspecte de deficients ho som tots.

Jo ho veia enfocadament en el sentit de dir "tots tenim cabuda dintre d'aquest món; els intransigents som nosaltres i els formulismes i classificacions les posem nosaltres", i no ténen perquè ser-hi.

Jo no l'havia conegut abans i per tant no puc opinar d'abans, però aquí el que em frapava més d'ell era que respectava totes les opinions, vinguéssin d'on vinguéssin. La teva opinió era tan valuosa com la del Papa de Roma. Inclús tenia en compte la dels xavals.

MANUEL: Sempre et contestava amb un "Molt bé!", encara que haguéssis dit una carallotada, sempre el "molt bé!". I el més curiós del cas és que semblava que no ho deia per compliment, que s'ho creia. Això és el que ens falta a nosaltres... El que falta avui a la societat és escoltar i pensar el que diuen els altres.. Aquest matí al cementiri, quan hem enterrat al Romuald em mirava a tota la gent i pensava "Tots són bons, no hi ha ningú de dolent", però després, a la vida de cada dia, un mateix posa les diferències...

CARME: Si no hagués mort, no sé què hauria passat amb l'Olivera... segurament s'haurien anat depurant les persones, molts haurien marxat, econòmicament s'hagués viscut pobrament. Però ara són imaginacions...

MANUEL: Tal com es va començar no era per dir "farem una cosa pels xavals", sinó "viurem amb els xavals". Però jo també crec que els valors inicials continúen, i potser més, que n'hi ha de nous. Els problemes augmenten, però els valors també. El que passa és que de "valors" no se'n "campa" avui, es campa d'altres coses...

CARME : Aquest és un món petit i enclofat i de tant veure'ns quasi va arribar un punt que et senties malament en tots els aspectes. Pensaves que no hi havia ningú que valgués la pena, però en canvi han vingut més persones : l'Angels i el soci no els coneixíem, la Mònica i la Dolors que fan campanya pel vi a tot arreu, la Rosa i el currante, la Teresa, el Paco, el Joan i la Maite.. el mateix Carles no hi seria si no hi tingués un motiu intern seu... tots, vaja. Potser el sol fet que continui ja és un miracle..

MANUEL: I es treballa amb il·lusió.. Sembla com si la gent més aviat se superi que no pas atrofiar-se.

Tens moments de tot, és clar, però.. Jo, vaja, jo sí, jo em penso que sí...

Viure del camp. La Olivera com alternativa.

MANUEL: Avui és un miracle poder campar solament de l'agricultura. Aquest any amb una bona collita, tirant molt farem 300 sacs d'olives, que vol dir uns 3000 kl. d'oli, que a 400 peles, suposant que es vengui, són 1.200.000.. A Vallbona aquesta és la collita més important de l'any. Com qui diu es viu de l'oli. Doncs descompta adobs, maquinària, sous de collidors, tot l'any d'estar amb la terra, esporgar... I el sindicat no paga fins al cap d'un any.

Fent de puta en guanyaria més!

Aquí sempre ha sigut anar éntrapat : el sindicat liquida el resultat de la collita a un any vista, però mentrestant tu bé has de menjar, si has de llogar collidors una setmana, has de pagar-los al dia.. i apa... cada 15 dies o cada mes, cap al sindicat a buscar deus, quinze o vinticin mil peles en préstec de la pròxima collita per anar tirant. I arribava el resultat de la campanya i ja t'ho has fotut. Just ha servit pels deutes.

Per això el fet de posar les terres en comú em penso que ha estat mes bo per mi que per l'Olivera.... Penso que vaig fer una bona inversió "d'entrada". També és veritat que "de sortida". si això "petés", jo seria el més perjudicat, em quedaria sense màquines, sol...

Treballar amb un sou segur et dona tranquil·litat. Pots fer números, que de l'altre manera, no. Per tot això a vegades m'apuro perquè penso que no afanyo el que cobro..

Em penso que si haguéssim continuat el pare i jo sols, hauríem acabat anant a buscar jornal fora del poble, no sé on.. Avui no es pot campar només de l'agricultura. Moltes cases del poble només tenen una entrada de diners, la sort és que tenen un vell que cobra i amb això compren el "jalar".

Ara a l'Olivera nosaltres aquí ens hi defensem el sou.. Ara hi ha set o vuit treballadors que depenen d'aquesta economia i és gent que viu aquí i si això s'acabés potser haurien de marxar. Per això ha sigut bona aquesta senyal de col·laboració.. ha servit per aglutinar.

Sempre m'ha tirat més treballar en colla que sol, es un altre fer, un altre treballar... i encara disfruto més amb aquests xavals que no pas amb els que diem "els normals". Jo què sé.. tens un altre diàleg, es una altra cosa, sembla estrany, oi? doncs mira, amb ells, sí, i en canvi amb segons qui, no.

Reacció del poble.

CARME: Quina ha estat la relació del poble amb l'Olivera ? No sé què dir.. La gent no és reàcia als xavals, els acullen per les cases, bé.. però s'ha de separar els xavals del què és la Cooperativa. Per exemple, el vi nostre ni s'anomena pel poble, s'ho prenen com si volguéssim donar lliçons.

MANUEL: D'ençà del vi sembla com si algú hagués vist dos sectors, envegetes.. La gent és reàcia a les innovacions. Pensen : "aquests vénen aquí a inventar el que ja està inventat de sempre". No volen veure que poden haver-hi altres intents de campar-se-la, s'ho miren una mica a distància. Si fins i tot quan vam començar, nosaltres pensàvem que podria també ser la solució per la secció del vi de la cooperativa del poble.. Es una secció quasi acabada pel poble... I ja veurem que passarà quan treiem els primers pots d'olives, i encara més després amb l'oli. Tornarà a haver-hi problemes.

CARME: Quan vam parlar de la idea del vi amb el poble, no van pensar "que bé, si aquesta cooperativa fa vi, podríem fer tractes o veure com ho fan...", i tenir una visió més àmplia. Més aviat va ser el contrari.

Rara és la persona de Vallbona que t'hagi vingut a trobar i a dir-te "feu un vi molt bo." No ha vingut ningú. Quan es va fer l'inauguració es va dir a tothom del poble, i ben comptadets els que van venir... Hem dit moltes vegades "pujeu a veure", i només algú que es despenja que passa per allà i hi entra. Es com si tinguéssin por.

Futur de l'agricultura i els pobles. Els fills.

MANUEL: S'ha suavitzat una mica la tensió, però hi ha un tancament clar. No hi trobes explicació, és una cosa rara, el temps ja dirà...

L'agricultura tendeix a pitjor, amb deu anys s'ha de quedar a zero, no reuneix les condicions necessàries perquè sigui d'una altra manera.

El pagès viu amb pessimisme, amb la sensació que això s'acaba. El que viu a una zona més pròspera no s'ho vol creure, però el que està clar és que els fills no es queden.

A d'altres llocs encara hi veus futur i vida, allà mateix a la Conca del Cimca. Allà veies fruiters i regadiu.. però arribes a Arbeca : ametllers i sol calent. Què vols fer-ne d'això? Potser encara St. Martí si es decideixen a allargar el canal hi podrien tenir alguna possibilitat... però aquí ? Es erm. Es erm, però què tenim? : tenim el Convent! D'uns anys ençà, amb la promoció que s'ha fet s'hi ha notat. Doncs perquè no es pensen més coses cara el turisme? Els que es queden al poble, es poden comptar amb els dits de la mà. D'aquí a uns anys si veus passar un home estripat per allà dalt la carena.. cridaràn de lluny : "goita, aquell és un pagès", perquè ja no en quedarà cap.

Els pobles acabaran sent el refugi de la gent de Barcelona que vingui a estiuejar els caps de setmana, i el menjar ens l'haurem de fotre del que facin a Taiwan o a l'Àfrica Central.... Ara encara hi ha parcel·les que fa goig de veure perquè està cultivat, però el dia que tot això siguin fenassos i esbarzers no en farà cap de goig... i ni els de Barcelona vindran.

Per aquesta zona la solució més viable o palpable és tenir un piset o unes habitacions per llogar als turistes. Això no ha de significar abandonar la terra, sinó tenir una altra entrada a part.

CARME : No es dona una sortida lògica a l'agricultura. I els pagesos seràn com una reserva...

MANUEL:Es com un misteri, que amb tanta gent que hi ha, per un costat sobri de tot. No només sobre televisors i neveres, es que també sobre menjar i pagesos ! Estem a un món que sobra de tot, i a l'altra meitat els falta de tot.

Però si penses "en comptes de pagès em fotré a fabricar no se què..." i rumies, veus que el qui tregui una modalitat nova per vendre... ¡ collons!, és que ha de ser un Einstein, tot està saturat!

Els nanos no han viscut la tradició de pagès i no s'hi enganxen. No hi ha cap pagès a la comarca que vulgui que els seus fills es quedin a la terra amb aquest panorama. Si es queda algú és per accident, no per vocació.

CARME: De tota la canalla de fa anys, només dos han volgut quedar-se a Vallbona : el de ca la Manolita i el de la fonda. No n'hi ha cap més, són els únics que treballen de pagès. Vallbona està morta. No hi ha descendència. No hi veus el seu futur aquí. I no només els de Vallbona, són els de tota la comarca.. Als nanos no els ha agradat mai això. Per poc que es pugui, els fas estudiar.

MANUEL: I després si tenen una carrera i no troben feina, que tornin cap aquí! Es bo que es tingui una altra cosa, perquè a la terra no s'hi quedaràn.

El conformisme, la mentalitat del pagès.

CARME : La mentalitat del pagès, tal com la veig des de fora, és de gent que està acostumada a estrenye's el cinturó, és la cosa més natural per ells : ara els hi plou això, ara no hi ha subvenció per les ametlles... "¡Ah bueno!"... es conformista de manera de ser i s'estrenyen el cinturó. Si han de passar amb menys, passen. No pensen que es poden rebelar i dir la seva opinió.

No hi ha esperit de lluita o de dir "em planto".

Quan la famosa vaga de tractors, l'any 77, que va ser la primera que va haver-hi, no hi va anar ningú de Vallbona, només el Manuel. Ningú! I no es tractava d'organitzar-ho ni pensar "on anem?", era només el sumar-s'hi. Va ser després quan van veure que la cosa quallava, llavors si van sortir uns quants tractors.

MANUEL: Es va fer una reunió el dia abans i va venir més o menys gent, es va dir: "demà al matí a les 8 qui vulgui que vingui..." I no va aparèixer ningú. Potser era por o jo què sé.. Van baixar-ne alguns al cap de tres dies, quan ja estava estacionada la vaga.

Quan veig imatges d'aquestes per la tele, m'autoculpo. Ara no hi vaig a les reunions ni faig res en aquest sentit, estic totalment desconnectat... potser m'he tornat "dropo" en això.. i es bò ser-hi perquè sinó et quedes com un carallot. Aleshores en canvi arribàvem a les tres o les quatre de la matinada, fèiem les reunions a Borges.. "No hi tornarem més, que és massa lluny", dèiem, però hi tornàvem amb el 600 amunt i avall i en arribar a la farinera, compte amb els de la guàrdia civil que preguntaven d'on venies. Mira que enyoro fins i tot les reunions de l'arxiprestat, tan carrinclones com éren!

Ara el moviment fort de la Unió de Pagesos és a Rocafort, i a tot el sector de Cervera; hi ha una mica d'animació però per aquí, Maldà, St. Martí.. estàn freds a collons.

Vida política local. Les municipals.

MANUEL: Des de les primeres municipals, les votacions de debò aquí sempre les havíem fet uns dies abans del dia que tocava oficialment. I el dia oficial la gent només anava a votar al que havíem acordat entre tots. Així ho vam fer a les primeres del 79 i a les segones del 83. Era una candidatura unitària. Però resulta que a les segones, després ja d'haver fet les nostres i abans del dia reglamentari, un tío de Lleida que s'havia passat al PP. va convèncer a l'Alcalde que la llista que havia sortit havia de presentar-se pel PP. Vaig ser jo l'únic que li vaig dir "però tú què t'has cregut?, si això ha de ser així, hem de tornar a cridar al poble!" I ell: "no sé quin problema hi veus..!?" "El que no sé es com no li veus tú, jo li veig i gros, si no es fa una reunió general jo no hi vull ser!" i ai collons, a la reunió general que vam fer al vespre va fer el paper d'estar a favor nostre! deia que no hi havia dret, que aquest de Lleida què s'havia cregut, etc... i al final ell pel seu compte es va fer d'Unió. Després el van fer diputat a Lleida. A vegades penso "Si aquell dia haguéssis tirat endavant això, avui poder no ho fores de diputat!"

La gent s'ha anat posant acantonada per culpa seva, va fer el que li va convindre i ho va vendre com li va interessar, i les monges fent-li la gara-gara. Només tenien clar que l'alcalde els hi feia de taxi i favors, i no van voler veure res més, a costa de tenir el poble dividit. No es recordaven dels favors que altres els hi havíem fet i encara els hi fèiem. Només que ell es l'alcalde i elles "sí señor". S'ha acabat la unitat, i ara el poble dividit, tot pel seu interès. D'aleshores ençà una darrera l'altre amb el mateix, perquè amb els tripijocs a la cooperativa del poble, igual.

CARME: Però no sé si és consicent de tot el mal que ha fet només pel seu interès... o és que els "chips" del cap no li funcionen bé o ja no entenc res, perquè a aquesta última candidatura va tenir els sants c..., el sant "valor" de venir a proposar-li al Manuel si volia formar part de la seva candidatura! Per la mort de Déu.. Es un hipòcrita. L'únic que l'interessa són els diners. Al principi no es veia tant però ara està clar.

MANUEL: No ho és un hipòcrita, és un "tunante", va a la seva... deu pensar que això ja s'ha refredat, "el que m'interessa és que el poble estigui tranquil i no hi hagi jaleo" després d'haver-lo dividit, i el que fa és agafar-ne un de cada

costat, i tornar a manegar una candidatura, perquè amb la seva gent no en té prou.

A la primera i segona candidatura jo li vaig fotre d'assessor de tot a l'ajuntament. No en sabia de fer d'alcalde, hi va entrar de carambola pel vot de les monges. Tots vam quedar parats... però amb els anys ha anat degenerant. Tota la maranya i mals de cap que hi ha al poble, són culpa seva.

CARME : La gent de Vallbona quan parla dels partits polítics, és per dir que "tots són iguals, una colla de corruptes, començant pel PSOE i acabant pel Pujol. Si pugen aquests serà el mateix, si baixen els altres, igual" I aquí no s'ha plantejat cap solució perquè estem en una país de vaques primes : "augmenten els preus, no hi ha sous, els críols que se'n van a fora, que els perds.. i la corrupció és una cosa més, forma part de l'engranatge... i sempre, què vols fer-hi?"...

Les relacions amb les monges.

CARME : Es com el fet de que les monges acceptessin aquesta pila de diners per restaurar el campanar i la casa. Vergonya, vergonya els hauria de fer. Viure en un poble que no té sortida i elles anant posant milions per les seves pedres. Quants milions i milions ha costat això per fer-s'hi una casa nova? Tants diners per elles i per la comarca i l'agricultura, res !. Jo els hi vaig dir : "quan ho tingueu acabat, hi vindré a viure. Ja està bé que aneu predicant el que no sou". i encara els sembla poc !
No n'han tingut mai d'esperit cristià, no saben el què és ser cristià, viuen per elles i prou, es pensen que Deu està allà dalt amb unes barbes blanques...

Va haver-hi un moment que el monestir era una casa oberta que rebia a tothom, però per què no els hi va interessar allò? Perquè "acarreaba demasiados problemas". Manera de no tenir problemes? : tancar-se. Era més compromès. I que passa si et compromets? Es un problema rera problema, lluita rera lluita. Quina és la manera de no tenir problemes ni conflictes? et tanques, pactes els diners, i apa, anar resant i els demés a fora.

Així va l'assumpte. No viuen a aquest món. Mai han fet res pel poble de Vallbona, mai, mai, al contrari... Sempre primer elles. Deuen pensar que la gent de Vallbona els hi deu "pleitesia"..

Ai temps de Franco, què hi passava amb l'església? Eren "los poderes fácticos". Ara igual, al Pujol li pot interessar dintre del seu entorn que s'ho ha sapigut muntar... perquè és popular, sembla que està amb la gent i tà, tà, tà...

Al començament, al moment de l'obertura no era així, durant uns anys el monestir es va obrir, però ara són més riques elles que nosaltres.

MANUEL: Les monges no pensen amb el poble. Primer elles i després elles, i si en queda pels altres, millor, i si no en queda que es facin fotre. Per culpa de l'alcalde i tots aquests "manejos" que es porten entre ells, els altres anem venuts.

Mentre el monestir era "misèria, puta i companyia", a casa hi havíem tingut relació de tota la vida, fins fa poc : ajudar-les a cavar l'hort, a escurar la bassa, erem com els "hermanos", de la germandat. Allò s'ha acabat. Com s'entén que s'hagi acabat?, mira, no ho sé... la "puta pela", ara són riques i naltres estem on havíem estat sempre.

El tema de l'aigua ha sigut una altra manifestació d'aquest egoisme. Legalment tenen la meitat de l'aigua de la mina, però ho volen tot per elles quan el poble necessita més de la meitat de l'aigua. Elles són 25 i el poble 125, com si diguéssim. I quan hi ha abundància o n'hi ha suficient no passa res. N'hi ha per tots.

Els de la república els van fotre un gol, potser per allò que abans no pintaven res, i ara potser pinten massa. Els hi van fotre una desviació davant del partidori d'aigües, que era el partidori oficial. Tenien una clau les monges i una altra l'alcalde, i quan havien de desviar l'aigua, l'obrien i no podien entrar ni l'alcalde ni l'abadessa sols. Quan van fotre la portada de l'aigua i la bomba, van posar la bomba al davant del partidori. Vol dir que a elles només els arribava l'aigua que sobrava de la bomba.. doncs això encara ho guarden a dins... Doncs quan jo vaig sortir per l'ajuntament ens van proposar fer un dipòsit en un terreny seu, volien esborrar la bomba del davant i que tornés a ser el que era abans. Van dir : "hem preguntat als advocats i ens han dit que legalment això era nostre".

Vam fer el pas per sota el cafè per fer-hi aparcament pels autocars, per facilitats pel turisme i els que ens visitaven, per expandir el poble.. i em diuen "no,no.. nosaltres diem a tots que passin pel mateix lloc d'abans". ¡Doncs ja en farem de gran el poble, ja!

Igual que el que ens van dir si ja havíem pensat que els hi fèiem tan de mal perquè el Pim venia aquelles quatre "desgràcies" de l'Olivera al pou de la neu... va, home, va..

Un detall d'aquests dies, que si vols és una tontería, però és un detall.. L'altra dia es va fer una reunió general per canviar la data de la Festa Major. Ara és al setembre, doncs era per passar-la del setembre a l'agost per fer una festa més guapa, més llúida perquè a l'agost hi ha la gent de fora i la festa la fa la gent, i també ens agrada això. Enguany el dia de la Festa Major va fotre fred i pluja, érem tres gats i encara gràcies. Esforça't per fotre coses perquè la gent no vingui, no cal fer-ho. L'hem de canviar, i si no la canviem enguany no ho farem mai. S'està en aquest intent, ja veurem què passa.

Doncs les monges van donar un sobre, manifestant la seva opinió com a veïns que són del poble. L'alcalde no sabia com treure-se'l de la butxaca. L'opinió de les monges era que la festa ja estava bé com estava.

Va sortir un : "Què collons pinten les monges en tot això?"

CARME : Estan en plan "cacique".

MANUEL:Fa temps es va canviar de dia la festa de la Pigota, que era l'últim dilluns de gener per passar-la al dissabte perquè hi hagués més gent...

Doncs ara estem així, si la canviem, tots il·lusionats, tindrem una festa grossa i maca, i si no la canviem que se la fotin ells!. Tornarà a haver-hi maror.

Jo penso que hem de cuidar als que vénen de fora, no només per ells, sinó pel nostre propi interès i a vegades fot "fresa" veure com se'ls tracta. Apart de què són fills d'aquí, n'han marxat però mantenen la casa i vénen a l'estiu i per les festes. Doncs segons perquè, per la contribució, són d'aquí i segons perquè són de fora!. Està claríssim, aquest dia es va manifestar que si s'hagués enregistrat amb una gravadora i els de fora ho escoltessin, s'haurien ben molestat. Hi tenen una casa, són contribuents, haurien de tenir un vot com tothom, doncs com a mínim que els donin un vot per casa, si no volen donar-los un per persona. I al final es va quedar així : "Els de fora tenen un vot per casa, i els d'aquí un per persona".

Món rural tancat o obert ?

MANUEL: El món rural no ho és gens de tancat, ara no ho és de tancat, ara hi ha les teles i les motos...i menys Vallbona. En general tots els pobles estan molt oberts. Deu anys enrera, quan arribava un cotxe a Rocallaura, s'ho miraven per darrera la persiana. Aquí ja feia anys que no passava això, per la afluència de visitants. Ara és igual aquí que a la ciutat. Ja no m'en recordo del tancats que vivíem abans, i no fa gaire..

Però les mentalitats sí que ho són de tancades. Es viu la rutina. No és la tradició, és la rutina. si fós aferrarse a les arrels de la tradició seria diferent, encara es podria respectar, però no és això.

CARME: La religiositat pesa, és tan important com abans, la gent encara diu "senyor metge", "senyor capellà".

MANUEL: Penso que no, avui no hi ha respecte ni pel metge ni pel capellà. Això ha canviat... a vegades penso que potser en falta una mica de respecte..

CARME : Si el capellà dels pobles abans manegava les cireres, que no és el mateix aquí ara amb les monges? No maneguen les monges les cireres de l'Ajuntament?.

MANUEL: No és tan així.. si hi hagués una altra gent a l'Ajuntament no seria així. Jo no voldria arraconar-les, però una cosa més normal.. Quan vam sortir en el primer ajuntament democràtic, vam anar a presentar-nos a les monges, i això no és ser carca, és ser un veí més, ens van treure aquelles quatre galetes de sempre i prou. Ja sabem que és una casa especial, que s'hi ha de tenir unes atencions diferents, el que sigui.. però ara les monges maneguen a l'alcalde i l'alcalde manega a les monges, perquè a tots dos els interessa. S'aprofiten un de l'altra. Si hi hagués un altre alcalde que no fos diputat, hi hauria una relació de veïns més normal.

El futur : indústria, turisme...

MANUEL: El futur de Vallbona és incert, queda poca gent al poble. En deu anys la meitat s'han de morir, i l'altra meitat ja no hi són, en van marxar.

CARME: El que està clar és que la gent de peles no pensarà mai en posar una indústria a Vallbona perquè la gent no hagi de marxar del poble, primer pensaran en restaurar el monestir.

MANUEL: La indústria no la veig gens viable avui per Vallbona, som poca gent i gent gran, falta de comunicacions. No vindran pas de Tàrrrega a treballar aquí, més aviat al revés.

l'Olivera en això ha fet un esforç, ho veu tothom que no sigui cec. Ha creat tres o quatre llocs de treball. Per mi que la riquesa de Vallbona es primer el monestir, i després l'Olivera. Tot el demés es anar fent, anar tirant i més aviat enrera.

S'està desaprofitant l'eufòria dels visitants que vénen a Vallbona, per l'economia del poble. Però no pots parlar de fer alguna cosa de cara al turisme, sembla que..huy!... Al final vindrà algú que farà una explotació, un restaurant de deu habitacions d'una certa categoria, i això crearà dos llocs de treball més.

Si l'Ajuntament hagués creat tres o quatre més i les monges haguessin fet alguna cosa pel poble i no només fer-se la casa per elles soles... tindriem un poble no que creixi, però que es mantingui, un poble dinàmic i jove. Crear un tipus de riquesa adient pels que som, per allà on som, pel que tenim...

entrevista feta el 13 de desembre de 1992

XAVIER BADIA I MONTSERRAT ROCA

Xav. : Si em vaig presentar amb Iniciativa no va ser perquè combregués en el cent per cent del que es deia. Em vaig presentar com a independent, però vaig creure necessari formalitzar el meu compromís. Personalment em sento completament lliure. Esperava d'Iniciativa aquest marc més global, aquest espai de reflexió que m'ajudés enfront dels temes concrets i em fa patir veure que això no es concreta, que els problemes concrets diaris se'm mengen i que estàs en un viatge amb una gent amb la que no hi ha opcions comuns de fons. Iniciativa som només dos, dos degraçiadets...

El que em preocupa ara que estem governant en coalició amb els socialistes i amb l'Esquerra, és no tenir la capacitat suficient per fer veure, purament per evidència que, en un moment determinat, la teva alternativa es la més treballada, la que va més a fons dels problemes. Em preocupa aquest aspecte. No només davant de la gent del carrer, sinó inclús per la mateixa gestió. I s'em fa problemàtic pensar que se'm menjaràn les qüestions concretes, i no tenir prou clar el suport global que pot representar estar en un partit polític.

Intentem marcar uns objectius a tres anys vista, que és el que ens queda de legislatura, en funció de quin tipus de ciutat volem construir, per a quin tipus de gent... Però aquest plantejament global no surt, no surt, ens quedem sols...

Mont.: Potser no cal tant... hi ha qui diu que ets la consciència de l'equip...! El discurs a nivell de fons no el feu perquè la gent no el necessita. I el suport que demaneu, de manera global no hi serà.. hi serà només per a coses concretes.

Xav. : Desconec el nivell de reflexió que pugui haver-hi a les altres formacions polítiques. Dubto que n'hi hagi tanta com a Iniciativa. Trobo que n'hi ha força. Però és encara superficial... I alhora et trobes amb una gran incapacitat per connectar amb el que seria la base. D'altra banda, grups probablement amb menys contingut, com Esquerra Republicana, estan guanyant la batalla de la joventut. Amb un missatge simple, frívol i manipulador treuen més vots que Iniciativa i es molt fort ! Això em desanima molt. Vol dir que el tipus de societat en la que estem accepta o fa possible l'existència de partits-bluff que no diuen res.

Mont.: Probablement és cert que de reflexió hi ha més que a d'altres llocs... Jo Iniciativa me la miro amb una relativa actitud de resistent. Son gent treballadora, tenen un mínim d'ètica, una manera de fer respectuosa.

Xav. : No estic d'acord amb aquesta actitud de resistència. Si jo no veig que Iniciativa presenta alternatives, per mi no té cap sentit. No pot ser mirar-s'ho tot només a la defensiva. A Iniciativa deu haver-hi un "blanc i negre", com a tot arreu, s'està governant a forces llocs..

Mont.: Quan dic que estic a Iniciativa amb una actitud resistent és perquè jo necessito tenir referències, un loc concret, pobre o no pobre, per poder discutir de tant en tant i no oblidar-te de tot.

I també en el sentit que potser no és alternativa general, que en aquests moments estar vinculat a Iniciativa no és pensar que tinguis un model total, que un dia o altre governarem, que les masses vindran...

Xav. : Aquest és el meu desencís, però també crec que si hem fet el que hem fet, i el que et fa continuar, és el convenciment que les coses es poden fer d'una altra manera, que cal ser perseverant, tenir una esperança, i el que hem fa dubtar és que tot això pot caure a mig camí de la manera més estúpida...

Mont.: ¡ Quantes vegades entre nosaltres discutim del perquè estem on estem, vull dir a l'ajuntament ! Quan se'ns va plantejar estar a la llista a Iniciativa, era durant la Guerra del Golf. I crec que vam dir que sí precisament per la Guerra del Golf, que patíem amb vergonya. I dèiem : o aquí algú diu alguna cosa diferent o... i en aquell moment qui deia una cosa diferent era Iniciativa..

I en el fons son les veritats profundes de sempre, son problemes de consciència, a nivell de fons, pau, marginació, problemes molt elementals.. El problema està en què la gent que està militant formalment, políticament, no està en contacte amb aquestes realitats.

Xav. : A mi el que em fa por que hi hagi una dissociació entre el que és la militància política, i aquesta realitat. Em fa por que la meva militància , en el meu treball a l'ajuntament, es quedi com una cosa separada, que d'alguna manera es puguin anar desdibuixant les opcions més radicals : la necessitat de canvi, l'atenció al marginat... Perquè el treball polític no necessàriament, ha de ser una concreció d'aquestes opcions. Pot ser-ho, però no necessàriament. Et pots quedar molt en l'aspecte més frívol de la política. Per això aquesta, la feina política, no és el definitiu perquè no veig que es vagi plasmant allò que jo crec. El definitiu és lo altre.

Mont.: Però hi ha el perill de tenir els valors, i de no poder-hi fer res. A vegades tinc aquesta impressió de mi mateixa. Et preocupes pels alumnes, per fer veure la contradicció entre la olimpiada i el món dels marginats... però l'aportació que hi fas per canviar tot això quina és ? és molt petita, miserable. Els valors pots no potser perdre-ls, però la foça per dur-los a terme no ho sé...sí que es pot perdre si no tens eines. Les eines o els recursos se'ns escapen. I en aquest sentit, m'aferro a Iniciativa perquè penso que és un grup de gent que col·lectivament, sembla que com a mínim algú més van en el mateix camí que jo.

Per això mateix també acabem d'apuntar-nos a l'HOAC, per tenir un lloc de discussió i reflexió diferent. Això ho mantens, però després...

Xav. : Acabem d'apuntar-nos-hi tres grups, molt heterogenis, que cadascú tenia la seva pròpia història, i finalment hem optat per ficar-nos a l'estructura. Som un grup que fa deu o onze anys que en veiem quinzenalment. Hem anat molt de per lliure. Ja feia temps que volíem intentar connectar amb una altra cosa perquè teníem el perill de convertir-nos en capelleta... I l'any passat vam fer el pas d'entrar a l'HOAC. Ho hem fet conjuntament amb un grup que prové del MUEC i amb un altre de la parròquia que s'ha ajuntat ara. Nosaltres som nou, els altres sis o set i l'altre grup sis. Entre tots, quinze o vint.

Mont.: Mentre tinguis un grup amb el que puguis parlar del per què estàs aquí o deixes d'estar-hi, et vas mantenint una mica. El nostre grup ha durat dotze anys, ¡sembla mentida!. Som del bisbat de Vic i el que hi havia al bisbat era la HOAC... Això també serveix a la HOAC per dir-se que no es moren... El que passa és que l'Església oficial d'aquí fa molta angúnia.. Aquí no sabs ben bé per quins set sous no has pedut encara la fe..

Xav. : A Igualada la crisi del cinquè congrés del PSUC va ser molt important, la major part es va passar al PCC i d'aquí cap a casa, a l'abandó de la militància. Va quedar la persona històrica del PSUC que després va passar a Iniciativa. A les anteriors eleccions no es va presentar ningú. Vol dir que no hi havia cap presència, pràcticament Iniciativa no existia. A les eleccions es va fer aquesta candidatura i ara hi ha una mica... però menys del que sembla.

Mont.: Si es cuidés una mica seríem més, però hauria d'haver-hi algú que s'encarregués de potenciar Iniciativa com a tal.

Xav. : Jo diria que com a grup ens ha fet mal estar al poder, en aquest sentit.

Mont.: Doncs jo diria que hem de trobar encara la manera de treballar. A nivell familiar mateix, ens ha costat molt, tot just ho estem paint ...

Xav. : Tot plegat ha tingut i té molts costos personals, a nivell de família, d'amistats, canviar de feina, deixar de relacionar-te amb gent que et veies. Amb set mesos, uns canvis mot forts..

Mont.: Més que res perquè ens pensàvem perdre.

Xav. : Com a iniciativa jo encara tinc l'interrogant de si vàrem fer ben fet o no. El resultat immediat ha sigut que no hi ha hagut ningú que agafés el relleu del treball intern del partit. Era jo qui me'n cuidava i he quedat desbordat per la gestió. I a la pràctica, des d'haver entrat a l'ajuntament, el distanciament d'aquells que ens havien donat suport a la candidatura, distanciament que suposo normal però que és molt perillós a nivell polític, que cou a nivell personal..

Estem en un moment d'adaptació a una nova situació a la qual hem de donar una resposta positiva. Soc conscient que li hem de donar i no sé si serem capaços de fer-ho.

Mont.: La campanya em va fer il.lusió, i després, entre la campanya i el dia de votar l'alcalde, també. Em feia il.lusió de dir : "la gent d'igualada ha votat diferent". Però la moció de censura va ser terrible, la vaig viure fatal, veient-la des d'aquí casa per la TV. local. Jo no ho hagués aguantat..

Xav. : Jo vaig ser el qui vaig haver de fer el discurs... ningú no s'hi veia en cor, ningú s'hi atrevia. No era mala fe, es que no és un govern d'ambició.. però ja veurem d'aquí a tres anys què passa.

Ara porto l'àrea de l'ensenyament, i coordino l'àrea de benestar social. Però de fet es començar de zero a nivell de treball d'àrea perquè cada departament actua per lliure i s'ha de crear la infraestructura i hàbits de treball.

Mont. : Fa posar els pels de punta pensar que en dotze anys no s'ha fet res, no s'ha canviat la gestió interna. Han sigut dotze anys perduts, Encara que hi ha gent que diu que sí perquè qualsevol cosa els estaria bé.

Xav. : Si som capaços de donar un tomb, es podrà veure . En el meu departament, només hi ha el regidor i dues funcionàries, una de les quals treballa per la Generalitat, i no hi ha res més. No hi ha tècnics, no hi ha ... El que no penso jo no ho pensa ningú. Estic sol.

Mont.: El sentit de la democràcia seria poder participar, veure que els teus projectes es reflexen.. però veus les campanyes de les eleccions americanes, i ni els partits valen !. Apareix un tío i s'ho munta tot sol. Cap on anem, cap a la democràcia a la americana ? Hauria d'haver-hi grups que defensin un nou model de democràcia, però seguiran essent minoritaris.

Xav. : Seran marginals, perquè el boom a tot Europa és l'americanització de la democràcia, quan hauria de ser al contrari. No anem pas cap a la participació, llistes obertes, control de la TV....

Mont.: Els verds estan canviant de missatge. Ara s'adonen que si no plantegen una alternativa estructural, no té sortida. No hi crec en els verds, però ara comencen a parlar d'altres temes d'interès social, la pobresa, la marginació etc. com a primer problema... En aquest moment aquest missatge tindrà seguidors.. i ells ja es plantegen com a partit.

Xav. : Però no hi estic d'acord, és com si féssim un partit feminista, o de joves...

Mont.: És diferent. Perquè els partits d'esquerra hem tingut un model marxista de la societat, un determinat anàlisi de la història etc., i ells diuen : ara el problema és la supervivència del planeta enfront del model capitalista "nosaltres lluitarem per al supervivència del planeta" . Han canviat el missatge. Per a ells, el que nosaltres defensàvem ja està superat. Per això vaig sortir d'aquella xerrada dient : m'apuntaré al grup ecologista, que em fan més por que una patcada...

Xav. : Sempre m'ha molestat dels verds la seva actitud d'asistema : molt crítics amb els partits, sovint més amb els d'esquerra que amb els de dreta, situar-se des de fora... Això sempre m'ha molestat molt.
Hem de donar una alternativa global i d'organització. Això és el que mai han fet els ecologistes.

Mont.: Els nostres propis alumnes, els adolescents d'ara, són manipulables totalment, totalment.. o es queden al marge !. Veuen massa TV., no viuen en grup. Caldria un treball pedagògic alternatiu.. Tal com estan les coses poden anar aprovant BUP, COU, i acabar una carrera sense haver pensat mai amb una certa independència. Acaben la carrera sense saber pensar per ells mateixos. I et trobes amb fets com el d'aquest any, que ha entrat a l'escola professors amb una pobresa tan marcada, que et desanima molt.

Xav. : A casa, la vida quotidiana d'alguna forma és com un petit laboratori. A mi m'agradaria que els meus fills entenguessin aquets valors, però sovint em noto incapaç de transmetre'ls. Ells viuen molt l'aspecte extern, però voldria que entenguessin, al seu abast, la raó del perquè, per exemple, jo he entrat a l'ajuntament, cosa que per ells té unes implicacions reals i concretes que viuen. M'agradaria que connectessin amb el que hi ha de fons en tot això.
Seria semblant al tema de la transmissió de la fe, que ens costa moltíssim, no trobem maneres...

Mont.: Jo veig diferent el tema dels valors del tema de la fe. Hem vigilat que no fossin consumistes, i no ho són, que situessin el diner al seu lloc i ho han fet.. conscientment o inconscient. El Pau em diu "mare, oi que nosaltres som rics?", jo li dic, "sí que ho som perquè tenim tot el que necessitem i ens en podem anar de vacances..que et falta alguna cosa ?" Aquestes coses les entenen bé. No tenen enveja de veure que d'altres ténen més que ells. Ells s'adonen que a l'escola es diu la paraula "xarneguillos" i entenen que no està bé, i nosaltres els diem que no facin cas d'aquests valors.
Per mí crec que serà més complicat el problema del nacionalisme, no sé com els hi ensenyarem que no ho siguin... i estem en una ciutat catalanista, conservadora a tope.

Xav. : Aquí ser d'Iniciativa és una hereicitat, és un desprestigi, és jugarte-la.. ets motiu de sorna. El prestigi que ara jo podia tenir me l'he jugat.. Jo i qualsevol.

Mont.: ...si fóssim fills d'Igualada no aguantaríem la pressió. És increïble la pressió. La gent d'Igualada de tota la vida ténen por de manifestar-se.. De fet al Toni Dalmau no li han perdonat mai de presentar-se pels socialistes tot i que tothom reconeixia que era millor que els altres...
Però tot això no ho vivim com si fos des de la marginalitat, com a residuals. Sabem que tenim la raó i podem plantar cara. L'únic que ens faria falta seria veure que hi ha línies que de superació, que hi ha moviments a nivell més mundial. Creixen grups de solidaritat, hi ha moltes petites coses de baix, però sean capaços d'oferir una alternativa global ?

Xav. : Aquest lligam s'ha de fer des de dins, i des d'organitzacions polítiques diferents de les tradicionals. Evidentment a la dreta això no li interessa, i a l'esquerra tradicional no ho sé, però és incapaç. En un moment determinat pensava que Iniciativa podia fer això, constituir una nova esquerra, però veus que no. És molt més difícil del que sembla perquè hi conviuen les tradicions marxista, la tradició

Mont.: Recordo que quan jo militava, hi havia unes organitzacions de base, les associacions de veïns, les comissions, allà hi havia gent que estava al PSUC i militava. Aquella gent s'ha anat cansant. Ha passat a fer "política" i falta gent. Els primers ajuntaments els va ocupar la gent que havia estat a les associacions de veïns, etc. Ens pensàvem que la democràcia formal ja donava per tot, i ara ens n'adonem que no, que al contrari.

Hi ha el divorci entre moviments socials i grups polítics no representatius dels moviments socials. Probablement la via per sentir-te útil en el treball, no és la via de les institucions, sinó fora de l'ajuntament, fora de les eleccions etc. No menyspreo aquest treball, nom's faltaria, estic dient que inclús treballant amb marginals, com que estàs tocant els punts febles del sistema : la llei d'estrangeria, el preu del lloguer dels pisos, etc..., també pots incidir en canviar les coses. Per això cal trencar aquell divorci.

Sé que canviar les coses és difícil i jo no voldria buscar escapatòries. Per exemple, el Tercer Món. Valoro moltíssim la feina de solidaritat, però aquí encara hi ha moltes situacions fotudes. El dia que vagi a fer treball de solidaritat al Tercer Món, serà perquè a Catalunya ja no em quedin alternatives, per buscar forces. Això em desespera una mica. En el fons anem al Tercer Món per rebre alguna cosa. Allà hi busquem els valors que aquí no acabem de trobar. Aquesta és la diferència de valors dels que voldríem i que aquí no tenim. Aquesta és la gran contradicció.

entrevista feta el 15 de juliol de 1992

ANTONIO CALDERON. "Willy"

Reestructuración del mundo del teatro y de la cultura.

El teatro siempre ha vivido en crisis. Pero ahora estamos asistiendo a una reestructuración más profunda de lo normal. No viene de ahora, ya hace algunos años que esta reestructuración se viene dando, sobre todo en España. En Europa había ocurrido antes.

Aquí hemos vivido la inercia de la caída de la dictadura y la aparición de la democracia y esto ha retrasado el fenómeno. Hemos vivido con retraso tanto la ilusión como la desilusión. Ahora nos damos cuenta que la sociedad ha sufrido un cambio. ¿Qué ha pasado? ¿qué ha pasado con todos los grupos que había? ¿por qué no salen más grupos? Estoy, soy, de *La Bohemia*. ¿Qué nos ha pasado como compañía? Venimos, como tantos otros, de un substrato de Teatro de Grupo, de la movida de los grupos independientes, movimiento que arranca a finales de los 60 y que se consolida como *alternativa cultural* con el Mayo del 68, la invasión de Checoslovaquia y la guerra del Vietnam. Era una época en la que aparentemente las cosas estaban más claras, había opciones de derechas y de izquierdas, y sobre todo, un deseo de cambiar las cosas, tanto en el primer mundo como en el Tercer Mundo. Dentro de cada bloque, en el de los países del Este y en el capitalista, las ideas estaban en movimiento, subían y bajaban como cotizaciones de bolsa. En los dos bloques había una doble moral, dos verdades, la verdad oficial y "la otra". La verdad no era la que salía en la Televisión, había otra verdad, otras cosas que contar, y la contaban otras gentes.

La evidencia de este doble juego, en Europa fué el Mayo del 68 y Checoslovaquia, y en EEUU fué la guerra del Vietnam. Nosotros, además de recibir todas estas vibraciones de lo que estaba ocurriendo en el resto del mundo, teníamos la aplastante evidencia de la dictadura.

Los artistas buscan las "otras verdades" para contarlas y los espectadores también buscan las otras verdades, son espectadores activos. Estas circunstancias y unas gotitas de la filosofía *hippy* que impregnaba toda la época, es lo que facilita que a lo largo de los años 70, se desarrolle el Teatro de Grupo, el teatro de calle, el teatro militante y de agitación, el *happening*, etc. consolidándose algunos grupos a lo largo de esta década. No todo es política, también hay una fuerte discusión sobre las estéticas.

En Europa el movimiento de grupo decae a principios de los 80. Mientras en Europa empieza a decaer, aquí, coincidiendo con la aparición de la democracia es cuando tiene las condiciones más idóneas para que llegue a su máximo desarrollo, retrasando su decadencia hasta principio de los 90. Se consolidan *Els Joglars*, *Comediants*, *La Fura* .. si bien alguno ya había perdido el espíritu de grupo de los años 70 y principios de los 80. Del espíritu inicial sólo queda la marca, un nombre que vende. Además ya no son producciones con dirección colectiva, sino con un director que al mismo tiempo es el propietario de la marca.

Al mismo tiempo esto generaba la agrupación de gente en los Institutos del Teatro por estética. Un 80% de la gente que iba al Instituto del Teatro tenía la ilusión de salir y de agruparse por estética, por cosas que nosotros tenemos en común: la estética, las ideas. El otro 20% de gente que iban al teatro iban por realizar *castings*. Hacer *casting* quiere decir llegar a ser como las grandes *vedettes*; por ejemplo, el Teatro Nacional hace un *casting*. Te presenta. Hay un *casting* para una película vas y te presentas. Te van cogiendo como persona individual, representa la salida profesional como individuo y no como colectivo. El teatro de grupo fué la filosofía de aquella época, el *casting* también lo es de la de ahora. Al morir Franco, a los 4 o 5 años de democracia, estos porcentajes varían y el 80% de los alumnos del Instituto ven su salida como postgraduado en el *casting*.

Cuando el GAT monta *Santa Joana dels Escorxadors* de Brecht fué un fracaso, sobre todo porque ya no era su tiempo. Se lo he discutido a ellos. El GAT ha ido con retraso... si *La Bohemia* llevábamos cinco años de retraso el GAT llevaba 15. Quince años antes hubiera sido un éxito!, pero el tema, el montaje, todo... igual que con el *Moby Dick*. Ya no era el momento, diez años antes puede ser que hubiera sido adecuado. Ya había problemas para echar adelante los grupos como tales.. Estaba fuera de tiempo ideológica y estéticamente.

Nosotros mismos hacíamos un tipo de cosas pero el público ya pedía otras! La explosión de los grupos se acaba y se pasa a los *castings* porque el entorno social también ha cambiado.

El entorno social y su cambio Cultura del consumo del gran espectáculo.

En la medida en que sólo hay una posibilidad de visión del mundo, la libera-burguesa, en la medida en que todo es democrático y parece que todo se puede decir y que en esa visión no se oculta nada, que eso lo puedes ver por la televisión o te lo anuncia la televisión o que si no te lo anuncia la televisión o no lo recogen los medios de comunicación quiere decir que eso no vale nada, en la medida en que ocurre todo esto, desaparece el espectador militante, aquél espectador de "ir a ver esto porque es interesante", el espectador que quería otra lectura de la realidad, la suya, la no-oficial. Porque en la situación anterior una era la cultura oficial y la otra era la cultura extraoficial. Esto desaparece y desaparece este espectador militante.

El espectador empieza a relacionarse con el teatro como con una prenda del Corte Inglés o leer una revista y decir: "mira me interesa esto, aquello parece que esta bien", y pasan a los grandes espectáculos, a cosas que se conozcan, marcas, se va ahora ya a la marca. Ya no hay aquello de decir "en tal sitio hay aquél cava, voy a probarlo", "allí hay aquél pintor interesante, voy a descubrirlo"... El público va a las grandes marcas, sean buenas o no, y ya no necesita descubrir otra posible verdad escondida.. Esta es la sensación que tengo. El intelectual que antes avalaba un obra ha sido substituído por la TV.

Ya no va el tener que pensar o cuestionar algunas cosas que ocurren. Los dos últimos espectáculos de la Bohemia van en este sentido... y no, no... no van. Por ejemplo, el final de *El Milagro* es duro. Cuando al final explico los chistes de los negros y la gente reconoce que son los chistes racistas que ellos cuentan, les llevo a cuestionarse cosas. Y no funciona, la gente no quiere. En la medida que no se cuestione nada el espectador puede estar a gusto. Aquello funcionó para un tipo muy reducido de público, no funcionó en el gran público, no sale del circuito pequeño, no sale al gran circuito. Tuvimos representaciones pero siempre en el circuito de fuera del gran público. Ese final era demasiado duro para los gustos del público de hoy. La gente no lo quiere, le cuesta las cosas que suenen a moralina, a política, a ideología o a que le quieran decir que esto está bien o esto está mal. Nos dicen "oye tú, no tengo ganas, ahora ya me he pasado 20 años diciendo lo que está bien o lo que está mal, ahora ya nadie sabe qué es lo que está bien o está mal, dejadme a mí, no quiero que nadie me diga nada y tú límitate...". La última obra, *Made in Japan*, nos está costando... no la vendemos. Cuesta, un teatro así, cuesta, a no ser que tenga mucho prestigio, y eso te permite decir ciertas cosas...

Esta situación no te permite experiencias, se ha convertido en un mercado que no te permite experimentar, tienes que ir a lo seguro y lo que se vende es esto. Lo que ahora mismo se vende es humor o un teatro bien hecho respaldado por unos actores buenos o conocidos, que sean cabeceras de cartel. Aunque tampoco vende el teatro clásico a no ser que digan "mira ha venido fulano" y si no hay un pincho más que le haga elevarse, no va. Un pincho sería que lo haga la Sardà o lo haga alguien con gancho para tirar. Ya hemos conocido a los clásicos. La gente

también se ha cansado porque se han hecho cosas muy malas, se ha aburrido mucho al espectador, se le ha cansado y ahora hace falta recuperar ese espectador.

La cultura del teatro que habíamos vivido, que era cultura de protesta, una cultura de afiliar a un sector de sociedad para unas ideas, todo esto se ha acabado. Eso no quita que haya cosas, como por ejemplo el último espectáculo con buen paso ha sido *Maqui el Navaja*, que es sacado de un cómic de "El Jueves". Ha sido otro pelotazo, pero pelotazo y alguna cosa que ha interesado y conectado con la gente. Es un "héroe de barrio", un chorizo del barrio chino, del que ahora van a hacer una serie y todo. El héroe que ahora funciona es este del cómic que es el *Maqui el Navaja*, es un chorizo ácrata, cargándose a esta sociedad que no funciona, cargándose todo, es como si alguien de la Modelo se cargase toda esta estructura, pero es un individuo de la Modelo. No tiene ninguna connotación política, es alguien del "lumpen" que se carga todo lo que hay, por lo cual no tiene ninguna moralina.

Esto ha funcionado y muchísimo, porque a nivel político la gente tiene conciencia de que estamos en una democracia : "no hay otra opción pero esto es una mierda, los políticos son unos enchufados y sinvergüenzas porque se lo llevan todo, son cuatro tíos que están en el poder, da lo mismo la izquierda que la derecha". Todo esto, de una forma consciente o inconsciente ahí está, está en la mentalidad. La prueba es que cada vez votan menos y vamos hacia lo americano, que al final acabaremos votando un 40% o cosa así. A la gente le sabe mal el espectáculo que sabe a política, porque ya está muy quemada, es mentira. Sin embargo que le hable un chorizo le da el mismo prestigio que les hable un Gil y Gil o un Perot. Es decir "oiga la categoría que tengo para hablar o decir la verdad es precisamente que no soy un político". A lo que jugaba el tío era decir "yo no soy político, luego soy honrado, mi pureza está en que no soy un político, luego no soy un sinvergüenza". No hay teatro comprometido ni políticamente ni estéticamente. La gente no milita

Es como vivir el final de una época o quizá como una época de tránsito, son las dos cosas a la vez. El teatro siempre está en adaptación, siempre en reestructuración. La prueba es que hemos tenido que estar más espabilados, y desde los grupos seguimos aquí. Las cosas que conectan con el público siguen llenando el teatro. Exitó fue la de Mario Gas que hizo en el Condal *El temps i els Conway*. se toca algo que interesa al público, tocan cosas actuales. Luego están los éxitos de espectáculos que vienen del comic como *La puta mili*, y algun otro.. que hay una franja de público que va desde los 16 a los 30 años que tiene el tema en boga los unos porque tienen que ir a la mili, los otros porque son objetores, funciona y está lleno.

La Fura es uno de los grupos que funciona, aunque corresponde a la parte ácrata, como *Maqui el Navaja* corresponde a la postmodernidad. *La Fura* sale en la postmodernidad. Hay un aspecto de *La Fura* que escapa a esa postmodernidad que es el aspecto agresivo y de romper cosas, de cosas que en esta sociedad que se pudre, que no funciona. Pero se quedan ahí, y este discurso se agota pronto. Ya no tienen discurso, ya está todo roto, se han cargando los coches, todo, ya no tienen nada para romper... y en mi opinión también pierden en la medida que han perdido el espíritu grupal, han pasado a ser empresa dirigida por uno o dos individuos.

Modelos de gestión.

Entre los artistas en general hay alergia a organizarse. Sin embargo, al salir de la clandestinidad, tras la muerte de Franco, los artistas del espectáculo érmos de los más organizados. Como ocurría antes de la guerra, al recuperar las libertades, uno de los sindicatos más fuertes activo era la CNT, las otras líneas sindicales, en total eran más, pero quizás menos activas.

La unión conseguida en la Assamblea d'Actors i Directors de Catalunya, se rompió, como era lógico en esa época, por diferencias políticas y de formas. Los cenetistas dan la alternativa del Salón Diana, y la Assamblea, las producciones de El Grec. El sindicalismo en esos años, daba salidas profesionales colectivas y ponía en marcha proyectos colectivos. Hoy sólo se limita a gestionar convenios, cumpliendo la función de Colegio Profesional para actores de *casting*, sin plantearse la problemática de los grupos. Qué le vamos a hacer, es un signo de los tiempos...

Y en el extranjero? no sé.. pero parecido, se están mediatizando mucho. Quizás las subvenciones funcionan con otro criterio. Sé de Holanda y de otros sitios : el estado no les subvenciona dándote "tanto" sino que te dan a partir de los espectadores que has tenido, por cada entrada te dan x dinero por lo cual la gente procura hacer espectáculos para que gusten a la gente. Aquí se han hecho espectáculos en el Romea que han costado 30 o 40 millones y han estado dos días. ¿ hasta que punto es rentable esto, total para 20 espectadores? ¡no puede ser!. Se ha de pedir a los políticos que conserven los clásicos, pero también que rentabilicen... !

En el arte siempre pasa lo mismo. A la hora de unirse es muy difícil porque no sólo son cosas ideológicas sino que también son factores artísticos, estéticos, en definitiva, valores muy subjetivos, y dentro de la profesión hay muchas clases de actores, los actores que van de reparto, los que son creativos... En definitiva los actores son meros instrumentos que están bajo el mando de un director, hoy tocan una cosa de derechas y mañana tocará una cosa de izquierdas; a veces eres de izquierdas y estás metido en un teatro de más de derechas que la leche!. Otra cosa son los creadores y ahora pasa como en todo : a medida que no se tiene claro nada los creadores no tienen nada claro para plasmar. :

Desde el mismo punto de vista jurídico la Bohemia es ya una sociedad anónima, y habíamos sido cooperativa. No lo somos porque te exigen muchos requisitos y porque en definitiva somos solamente dos y para ser cooperativa tendríamos que ser cuatro o cinco o seis. Es más sencillo funcionar como sociedad que como cooperativa. Las cooperativas han ido a menos, antes todo el mundo pretendía llegar a la cooperativa pero a medida que el funcionamiento y que la gente se ha ido haciendo mayor, cada vez es más cosa de empresa, el grupo se ha ido quedando en manos de una o dos personas como por ejemplo *Comediants* o *Joglars*. Son ahora sociedades anónimas que han quedado en manos de uno o dos. Ha ido desapareciendo la cosa de funcionar como cooperativa. En el cine también ha pasado, igual que en cooperativas de autoocupación...

La profesión de actor

Para actores como nosotros el vivir continuamente pasando la reválida del público es duro, muy duro, durísimo y además porque vales lo que el último espectáculo. Ahora mismo nosotros estamos por los suelos. Nuestro último espectáculo no ha funcionado Subes y bajas la escalera, un día eres el mejor y al día siguiente no vales nada, sobre todo cuando hay un fracaso. Es duro económicamente y psíquicamente, son las dos cosas, te quedas sin nada, te quedas sin saber de qué vas a comer, te quedas debiéndolo todo y debiendo a todos, o sea entrampado, y luego te quedas con unos sinsabores de gente que les dices que "tampoco es para que ahora me maten, tampoco he hecho nada para que me tengas que matar, que ayer era no sé quien y hoy no valgo ni una gorda". Tampoco es eso. Lo duro de cada montaje es la reválida y otra vez abrirse camino con la ilusión de conectar y de decir: "bueno nos equivocamos en esto, pero hay que conectar", sobre todo cuando eres creador; cuando eres actor tienes que leer el texto antes y deducir si aquello va a ser una porquería o va a funcionar. Esta profesión de actor y del teatro es muy jodida, muy jodida.. Cuando eres joven vas haciendo, pero cuando llegas a cierta edad es más chungo.

Por eso ahora nos tiraremos a los *sketx*. Es un producto que dominamos nosotros, las historias largas no las dominamos; un *sketx* puede durar de tres minutos a un cuarto de hora o 20 minutos. Disfrutaremos mucho más en esto nuevo, pero al mismo tiempo es.. bueno, no duermo, me levanto por las noches a dar vueltas... me duele la espalda, no duermo bien. El Jordi tiene los pelos blancos.. es *fotut!* En esta ocasión se mezclan los nervios y la excitación del estado creativo y la inseguridad económica del presente.

Otra cosa fué que quizá nos desviarnos de nuestro camino. Nos metimos en un *merdé* que no dominábamos.. y decimos : "volvamos a lo que nosotros dominamos". Ahora es como haber recorrido un largo camino para volver otra vez al origen. Porque nosotros dominamos el *esquetx*, somos cómicos y no tendríamos que habernos salido de esto.

Es mal momento ahora para preguntarme si estoy satisfecho del oficio y del trabajo... Con el Jordi decimos "ho deixarem, ho deixarem..." Esta profesión es muy *fotuda*. Si es que están amargados hasta el Landa y compañía, que son los que se llevan más en esta profesión, de pelas y todo... es una reconversión dura para el cine y el teatro.

Creo y estoy seguro que he vuelto a descubrir que la ilusión que me tira para adelante es decir, vamos a volver a los orígenes, que sabremos crear unos productos que serán *made in* Jordi y el otro. Irás a ver al Jordi y al Willy hacer las tonterías que sabes que saben hacer muy bien y que te agradan y que están bien, un día te gustarán menos pero sabes que están bien; o sea no vas a venir a desengañarte. Dagoll Dagon, por ejemplo, saben hacer un producto, han cogido una marca y saben hacer ese producto, unas veces te gustará más y otras menos, pero aquello funciona. A nosotros, hasta ahora, nos ha ido bien excepto en este espectáculo que hemos pinchado y no tendríamos que haber pinchado y no pincharemos más, procuraremos no pinchar. Al menos este es el deseo.

La política municipal en cultura y espectáculos.

Reconstruir un teatro de izquierdas, en este momento, es imposible porque no hay una cultura de base de izquierdas. No hay espectadores. No lo hay porque se ha acabado el espectador activista de antes : hoy en día los ayuntamientos contratan por catálogos, por fulanito que tiene nombre y traerá gente, o porque se fía de los protagonistas, por lo que hay en el periódico, por la tele : "esto me va a funcionar porque ha salido en la tele y lo presento aquí o porque me lo vende fulano y, por lo tanto, no tengo que ir a ver al que hace el producto porque viene de la factoría tal". No se arriesgan. Antes iban a ver a fulano, se criticaba el espectáculo, seleccionaban según sus gustos y tú programabas bajo tus criterios. Hoy eso se ha acabado. Son otros tiempos y seguramente si programaran con criterios personales cosas no muy conocidas, no iría mucha gente, falta el espectador de antes. Los programadores también eran activistas culturales.

El criterio que hay en l'Hospitalet es el criterio que se sigue en general en el resto del Estado. Se va a la cultura-espectáculo, de rentabilidad inmediata. Cuando digo esto me refiero a que sólo se apuesta por los actos culturales llenos aquí y ahora, y no por unos criterios que hagan y creen un futuro público más sólido que el que llena una gran plaza atraído sólo por el "más difícil todavía". Leí un artículo sobre esto, creo que de Sánchez Ferlosio, en el que llegaba a decir que siguiendo estos criterios, lo que más gente convocaría sería una ejecución pública, que al parecer en el pasado era uno de los actos que más gente convocaba. Broma aparte, sé que este problema tiene muchas matizaciones porque si viéramos exposiciones y teatros vacíos, enseguida pediríamos cuentas al político de turno sobre la rentabilidad de su gestión. Ya sé que la immediatez es el signo de los tiempos, pero el político tendría que comprender que en el término medio está la virtud. Combinar la cultura de la immediatez con la

creación de un público real cuidando los colegios e institutos para que en el futuro, asistir a un acto cultural sea una actividad más de lo cotidiano, de sus vidas, y no una excepción como ocurre ahora.

Con estos criterios de rentabilidad inmediata, se han sacrificado las aulas de cultura, que eran unas magníficas canteras de creación de espectadores y de público para todo tipo de acto cultural. Esta era una labor lenta en los barrios, pero que iba dando resultados, y otra era la del Teatro en la Escuela, que era algo que se hacía bien y que se ha suprimido.

La Inmigración en l' Hospitalet

Las manifestaciones del folklore y cultura andaluza de los inmigrados aquí en l' Hospitalet antes era como una cosa muy de catacumbas. Ibas a na fiesta flamenca de no sé donde... en la trastienda de un local, de un bar generalmente, donde se reunían los cuatro aficionados y los cuatro del pueblo. Es lógico que la gente mayor se relaciones con los más próximos, pero casi eran ghettos con un futuro de extinción porque esas gentes se irían haciendo mayores... entrarían algunos jóvenes... pero tenías la impresión que la mayoría de los jóvenes apostaba por otras cosas más integradoras y menos cerradas. Participaban de una cultura más activa, más viva.

Esta sensación de ghetto ya la tenía en Sevilla, pero allí las veías como ghettos más naturales y los propios que cada cultura segrega. Aquí eran como más patéticos, las primeras veces me impresionaron. Siempre las peñas han sido un grupo cerrado de amigos. Yo creo que esta situación de las peñas como ghetto se mantiene así, mientras que prevalece el criterio que sobre la integración había elaborado la izquierda, que era un integración tranquila y sin prisas. Aunque creo que no había mucha cosa elaborada, al menos ese criterio sí se tenía claro. Cuando Convergència rompe este proceso y apuesta por una integración más rápida y del "aquí y ahora", excluyendo la posibilidad del bilingüismo de toda manifestación cultural, origina un ruptura en la convivencia, crea miedos y necesidades de reafirmaciones más fuertes. A todo esto, no sé si años más o años menos, surge el fenómeno de la moda de las sevillanas, con lo que se completa el cuadro para que se produzca ese resurgimiento de las peñas. Con el poder de convocatoria que tienen, al mismo tiempo proliferan las Casas de Andalucía y Casas Regionales de todo tipo, como las Ferias y los Rocíos. Los políticos usan el fenómeno para conseguir votos y algunos dirigentes de casas regionales usan el poder de convocatoria para situarse... Tanto unos como otros se están aprovechando de este fenómeno, y supongo que, como todo, se mantendrá mientras se mantenga la vaca, y cuando ya no dé, no interesará a nadie.

La gente ha salido de esos guetos porque también a la gente les ha interesado, por otros motivos que a los políticos y a los enteradillos de turno que lo están usando. Me contaron que en la última cosa que hicieron de sevillanas Pujol estuvo saludando a cientos mil y la madre, le ponen mesa, comida, se apegan a un acto social. Eso son votos y la gente lo comprende y destrozan todo el tinglado, toda la labor que antes funcionaba muchísimo mejor. Hay chavales jóvenes que antes veían en esto una cosa de gueto cerrado de los viejos, pero que ahora incluso creen que significa una salida, un acto social importante en el que se pueden integrar. Esto ha ocurrido no sólo por los políticos, sino que porque todo el entorno se ha fragmentado, se lleva todo por arriba, no hay cultura nacida desde abajo.

LLUIS CAPARROS

Implicació personal amb la Samba Kubally... orígens, conflictes..

Ara estic de coordinador de l'acolliment a la Samba Kubally. Han sigut 4 anys... Vaig deixar la meua feina oficial de professor de FP. de mecànica a Banyoles amb nanos de 1er curs. Eren bons nois, tot i que se'ls considera una mica salvatges.. però és que els adults som terribles de serietat, de poc acolliment i de poca sensibilitat envers els nois.... Però deixar la feina que tenia de la Generalitat fou el primer escàndol. Jo no me'n adonava aleshores, però va ser terrible i una mica fatal perquè a partir d'aquí la família va començar a dir-me que estava una mica boig...

Vaig deixar la FP per l'escola. Vaig dir: a la Samba Kubally val la pena dedicar-ho tot. Però allò va ser com un allau. Em va avasallar perquè va ser fort, fort... La policia va intervenir : esposava als negres, els hi tirava spray als ulls, els hi demanava la documentació, i al cap de 25 metres un altre policia els hi tornava a demanar. Volien que avorriessin la població i sortissin d'allà. Després, quan es va fer el judici a l'alcalde per aquestes coses, va dir que tot això no havia passat. I el president de la Associació Africana, va dir: "Si m'ho han fet a mi.." Els hi van punxar les rodes de cotxes, van posar sorra als dipòsits de les motos, van pintar les parets : "matanegres", "KKK", amb la creu gamada. Fins i tot, els hi van posar un carnet de negres per circular per la població amb l'excusa "amb això no us perdereu quan aneu a treballar..." cosa que amb un anglès o amb un holandès no ho farien. Va ser com una avalanxa.

La policia, la guàrdia civil, etc. van començar a no deixar entrar a Santa Coloma si no tenien el carnet de negres als que venien d'altres poblacions. Venien de Vilobí, de Sant Hilari i d'altres llocs...A l'entrada els demanaven el carnet i, quan veien això, no venien. Un dia sense avisar va haver-hi com un acordonament amb la policia de Girona i van agafar 19 africans. Aquest dia van fer parar i van demanar el carnet, van entrar a la població i a l'Ajuntament es veien els 19 nois africans. Buscaven la documentació per enviar-los al seu país. Al cap d'un mes els van enviar al seu país. Casualment aquell dia venia la TV-3 a filmar les nostres classes i van filmar tot allò. La gent van agafar por i venien menys, encara que vam arribar a ser 60. Hi havia africans de Gambia, Senegal, Mali...

I una altra cosa forta, forta.. encara que no és demostrable, va ser que als meus nanos els hi van desaparèixer 2 bicicletes i els hi van cremar una moto vella que tenien. No els hi vaig dir mai res però, tan sols van cremar la moto a dos nois negres i al meu fill. Vaig començar a tenir sensació de persecució. A l'escola, a l'ignasi, el petit d'onze anys, li fotien canya dient que el seu pare és amic dels negres. Tot em va sobrepassar bastant i jo no me'n vaig adonar fins que va venir la TV., revistes i publicacions de Madrid a veure què fèiem..

La tensió era fortíssima. Vàrem haver de denunciar a l'alcalde, al cap de policia i al conseller de governació per lo dels carnets, que finalment van anar a judici. L'alcalde va dir que hi havia persones que el presionaven per fer-ho. De fet, es van recollir 3000 firmes entre la població a favor de l'alcalde. Hi havien llibrerías on es firmava. A una empresa l'encarregat va fer firmar a tots els empleats i després de cobrar i es va confirmar que molts havien signat 3 vegades en contra dels àrabs i a favor de l'alcalde. Hi havia un bar on s'ajuntava gent que estava en contra. Un dia que anàvem al bar Amadou, Hadji i jo va sortir un home i va començar a dir-me coses horribles. L'Amadou volia agafar aquell home i donar-li una empenta. Vaig dir-li que s'adonés que el que volien era provocar. Va ser indignant.

L'alcalde, públicament, deia "es que aquests són els de la droga" Nosaltres al final vam buscar un advocat i va fer públicament una nota dient que si l'alcalde té proves, endavant, i que els agafin perquè ells són els primers que si hi ha un traficant volen portar-lo fora del grup i tampoc pot dir això perquè crea un delictes. Al final, Convergència, el seu partit, li va dir que no fes més declaracions públiques sobre aquest afer. Per exemple, el dia que van cremar les motos va dir "es que això s'ho fan ells mateixos per ganes de sortir als diaris". Això als immigrants els causava malestars. Un d'ells volia pegar un policia i el vàrem haver de calmar dient-li que no caigués a la provocació que estaven fent i si algun dia nosaltres fem quelcom ja veuràs com serà molt pitjor.

Un dia, va venir a casa meua un *skin-head*, noi rapat, violent amb un emblema africà: "honor i mort" i amb aquell aspecte físic i aquelles botes que porten... Em va dir : "Ud. ha escrito en el diario en contra de los skin-heads de Santa Coloma" "Se escribió porque al Mohamed los cabezas rapadas lo amenazaron de muerte" "Has de irte de aquí si quieres vivir" y jo "¿ y para qué has venido?". Un noi periodista aficionat va escriure això al diari i va venir a preguntar-me. Els *skin-heads* havien dit al Mohamed que si no marxava el matarien. Mohamed va anar a la policia i no sé si van recriminar els *skin-heads* perquè ja no van haver-hi més conflictes. La gent pels carrers deien: "fora els negres". A un professor li van dir traïdor, pintades pels carrers, a un noi li van llançar una ampolla de cervesa buida des d'un cotxe. Ells no volien denunciar tot això i jo els deia que la llei era tant pels catalans com pels immigrants.

Els *skin-heads* em van dir cridant que "ya sabían dónde vivía". Li vaig dir que "era mejor hablar tranquilamente en un bar aunque fueran 6 o 7 horas". Estava amb la fúria a la cara. Deia que "los gitanos y los negros le han engañado. pero el nacional-socialismo triunfará en Europa". Li vaig dir que: " yo estoy sólo a favor del que quiera aprender. Si tú quieres aprender, haremos clase contigo..". Es va posar més furios encara. Després es va calmar una mica..

La meua família estava a dintre. La Rosa, després, em va dir: "Lluís és que si això arriba al punt... és que...".

La vida no saps com ve.. hi han jugades de la història. El tema va començar quan jo era professor de FP a Banyoles. Va arribar un moment en el que es van donar unes determinades condicions i jo no ho sabia que subterràniament hi hagués aquella pressió. Els vaig dir que vinguéssin a aprendre un ofici perquè sempre estaven al bosc... Van anar a apuntar-se a l'escola de l'INEM de Salt perquè no tenen diners, per aprendre electricitat o el que fos. S'apunten i quan els van demanar que omplissin la inscripció : "no sabem escriure", van dir... Els van dir que ja mirarien de fer quelcom. Els van demanar els documents "no tenim documents" també van dir... Els van dir que no sabien si hi podrien fer res. Aleshores vam dir de fer unes classes per a que aprenguéssin a llegir i a escriure. D'aquesta manera va començar l'escola. I van començar a dir-s'ho entre ells. Després va passar lo dels carnets.. i és quan el tema va sortir enfora. Llavors van tenir l'escola com un escut perquè dels 19 que hi havia, aquests que van agafar la policia, els hi deien: "*Soy de la escuela Samb Kubally*". I els posaven apart. Era una defensa anar a l'escola perquè després sortia als diaris l'escola Samba Kubally. Després en van venir molts més perquè els era com una defensa. Ells venien i l'alfabetització anava molt seriament. Mestres de l'escola d'adults de Salt, el grup de Sebas Parra, de Joan Colomer..i tota aquella colla.. En Miquel Soler Roca de la UNESCO també va venir a assessorar-nos de l'alfabetització. Va ser molt interessant, molt realista. Cada dimecres feiem una reunió i feiem els papers de la setmana. Teníem el sistema Pablo Freire de conscientització. També feiem exercicis sobre els quilòmetres que hi havia d'aquí a Girona, de Vilobí al seu treball, fèiem el calendari, tot a la seva altura. Vam fer una declaració de principis i un inici d'investigació de com alfabetitzar

a gent de cultura, llengua i inclús hàbits d'escritura tan diferents... Era tot molt interessant.

Alguns portaven 6 o 8 anys i no s'havien amargat ni tenien la sensació de marginats perquè els havien tractat molt bé. Ells ho comentaven al Servei d'Estrangers. Però en grup van començar a veure que no tenien vacances, que els dissabtes i diumenges treballaven, que acabaven quan s'en anava el sol, que cobraven 60 pessetes l'hora etc.. Molta gent es queixa sobre això del racisme però el racisme comença amb la forma de tractar-los al treball: 60 pessetes l'hora, vivendes amb 8 o 10 persones, la muller a l'Àfrica, sense vacances, sense papers ni assegurança... Una persona il·lustre em deia "oh, es que vostè, Sr. Lluís ha portat aquí la disbauxa..." Els dic que la disbauxa ja hi era, jo tot just acabo d'arribar, només fa dos anys anys que sóc aquí.

A partir d'aquí, vaig deixar la feina, vaig estar a l'atur i després se'm va acabar. Els meus amics em deixaven diners, anàvem penjadíssims i, alguna vegada, vam demanar algun préstec. Va durar 3 o 4 anys i, d'aquests, un any i mig vaig quedar penjat sense diners a tope.

Arribat a aquest extrem, vaig començar a buscar feina i em va sortir aquest programa que la Comunitat Europea donava una subvenció a Girona per a la lluita contra la pobresa, programa ONYAR EST. Em vaig presentar i em van acceptar. Estava treballant amb gitanos portuguesos al barri Font de la Pólvora...Era una cosa increïble: als analfabets els ensenyàvem la teoria per treure's el carnet de conduir, i venien a classe amb cotxes, amb furgonetes, amb camions!... ells fa anys que els porten. Han anat a Andalusia, a París. Si la policia els parava, ensenyaven un carnet amb una foto desfigurada, fent trampes, embolics d'assegurances, etc. Amb això, alfabetització i carnet de conduir, hem estat un any. Ara incomprendiblement ho han tallat deixant la meitat dels alumnes penjats. Però jo segueixo mentre el cos aguanti.

Problemes de xoc entre cultures

Mentrestant continuava anant al Samba Kubally. Era el profe del grup de dones que havia començat amb unes monitores. Eren més de 20. Sempre vénen a classe amb els fills penjats. N'hi havia de Bangladesh i d'Àfrica. Un dia vaig trobar una edició castellana de l'Alcorà i vaig dir a una alumna si el volia veure. Va agafar-lo i el va deixar caure a terra ràpidament : deia que estava impura perquè tenia la regla i no podia tocar el llibre sagrat; jo no ho sabia.

Per no entendre la seva mentalitat, cada planxa..!

Un dia estava a classe i portava 3 o 4 mesos ensenyant a sumar i a restar i un noi de Bangladesh al final va dir-me que ja ho sabia. Li vaig dir que perquè no ho havia dit i em contestà, sense mirar-me a la cara perquè tenen molt de respecte al professor: "és que ets el professor...". Era un noi que sabia fins a les equacions de 2on grau i no ho va dir perquè el dia que ho vaig demanar no va venir a classe. "Hemos sido muy torpes porque no nos hemos dado cuenta que esto lo superabas y como no decías nada..." El noi dissimulava. Era d'un poble molt laboriós del Pakistan i amb molt d'estudi i superava molt els nois africans que no sabien ni els "palotes". Estava en una d'aquelles classes dures que els alumnes agafen el llapis com si fos un pal, una cosa forta.

Després van venir nois de Bangladesh, que eren de Cachimira, del Punjab i de l'Índia. Entre ells hi ha unes diferències terribles i has de conèixer el tema. Per exemple, ells van celebrar quan van matar a Indira Gandhi i després amb l'altre atemptat al seu fill. Ho van celebrar quan els altres feien el ramadan... eren unes opinions contràries fortíssimes els uns dels altres.

Una vegada van voler fer una espècie de coordinació entre les diferents ètnies i el responsable Mohamed va dir: "Mira, Lluís, si vols que estiguem units no toquis el tema religiós. I d'ajudes entre nosaltres tampoc. D'aprendre català i d'escola tot el que vulguis però, de religió, res." Entre ells hi ha diferències fortíssimes. Per exemple, a vegades jo parlava de l'Índia com a cosa general i els sijs em deien que estava Bangladesh i Cachimira, Punjab, Pakistan, que són diferents. Hi havia divergències i opinions molt fortes, inclús entre els mateixos seguidors de l'Alcorà. Els que són de la mateixa ètnia s'ajuden molt. Per exemple, encara que visquin en una mateixa casa vuit persones, si ve la mestressa de la casa i els renya perquè són massés, diuen "pero si es mi amigo, no se va a quedar en la calle..." i l'amic es queda allà, menja del que hi ha, se li renta la roba i, quan cobra, posa diners, però, mentres tant està allà com a una cosa normal. És una cosa tribal i d'ètnies. Després ja en vindrà un altre. Van d'aquí a allà. És una cosa acceptada socialment. Però si és d'una altra ètnia, no.

Per la zona de Sta. Coloma hi ha uns 200 immigrants: uns 120 africans, uns 60 marroquins, uns 15 d'Àsia i d'altres dispersos. Però és difícil de saber perquè són itinerants, van canviant constantment cap allà on troben feina: la poma, la maduixa, l'avellana... Respecte a l'última legalització hi ha uns 80 o 90 dels fixos que tenen els papers en regla, queden uns 20 als quals se'ls ha acabat el plaç i que han demanat la seva legalització però els posen molts problemes. El procés de legals augmenta i és positiu.

Un altre factor és que neixen molt nens. Hem fet un càlcul del creixement de població i el seu creixement serà molt ràpid, tot i que els matrimonis entre noies catalanes i africans musulmans són poquíssims i complexos. Les noies han de canviar-se el nom, renunciar a la seva religió cristiana i acceptar la musulmana. L'home té un domini total sobre la dona. La nostra cultura els acusa que ells no tenen democràcia, etc... però ells consideren la nostra llibertat com una barbàrie que ens degenera, que en el nostre món les noies són com a irresponsables, que no tenim respecte als pares i els tractem com a escombreries... Tenen clar que són superiors a nosaltres quan a respecte i a societat. Al noi musulmà li costa renunciar als seus costums. Les noies, quan arriben aquí, solen estar casades.

Tenen un respecte molt gran, a classe van molt arreglades, amb uns vestits vistosos... a més a més com els diuen que fan pudor... Vam fer un bateig d'ells, els pares i padrins, quan el bateig, fan un compromís amb el nen per ajudar-lo a créixer, a fer-lo respectable. És una cosa molt maca. Vam fer-ho a una escola i als 3 o 4 dies el director va dir que no hi anessim més perquè s'havien queixat els pares. "Nosotros eso ya lo sabíamos y al final nos dijeron que dejaban olor en la clase y que eso era insolucionable". Però van fregar el terra amb lleixiu, ho havien netejat tot però deien que la seva olor es sentia i els nens van dir-ho als pares i aquests al director.

Aquesta escola va ser l'espoleta de tot això perquè, precisament la Vinki, havia d'anar a aquesta escola després de la guarderia. Però la junta de pares de l'escola va dirigir una declaració al consell municipal escolar dient que això que els nens africans negres fossin a l'escola s'havia de pensar. Això va ser el detonant perquè va sortir a tots els diaris dient que hi havia racisme. Quan aquesta paraula va sortir per primera vegada, va ser terrible. Vaig estar en aquell consell escolar municipal. Després vaig demanar al director de l'escola aquella declaració i em va dir que no la tenia!.. i van començar a dir-me que havien dit una altra cosa. Allò va ser molt fort, era no acceptar que nens d'altre color, d'altra ètnia entressin en aquella escola. Al final van anar a l'escola pública. Aquest any eren 6 i entren 4 més però, el següent més i més progressivament. Al pati els nens

els deien que "anaven a fer la primera comunió". "Me han comprado un reloj, mi papá tiene un R-25". Els nanos no entenen que aquestes converses són ofensives pels desposeïts.

Per a ells la propietat privada no és important: van a la taula d'un company, agafen un color i pinten. Després l'altre es queixa que ha agafat el seu color. Juguen amb una cançó que saben i que repeteixen rítmicament que és molt animada. No tenen una consciència complicada, el seu subconscient es net, no tenen aquestes complicacions. Van sense mitjons, van amb roba d'hivern, despenjats, no tenen aquestes precaucions. Les mares no s'enteren dels papers que els donen. No entenen res, ni ho noten. "Faran colònies", i al cap de dues setmanes la tutora es queixa perquè "los chicos no han venido. Nosotros le decimos si había informado a los padres y ella nos dice que sí". Anem a casa d'un, i tenen el paper a un racó de la cuina ple d'oli. El mestre hauria d'entendre que un tros de paper escrit en català no és cap explicació. "A veces les dices que por qué el niño no ha ido en toda la semana al colegio y nos dijo que es que habían ido a una fiesta en Mataró." La mestra els diu que "no puede ser", els feia un "rollo" metodològic d'aquests.

He après que s'ha de respectar la manera de ser de cada ú i de cada cultura. I que si no estimes, no ho aprèn mai. Per exemple, en el cas dels gitans, que els hem tingut sempre a la vora, és ben clar. Els gitans viuen diferent, són diferents, tenen una cultura diferent. Són una ètnia. Van a fer el seu treball a les fires i a les festes. Hi van per guanyar diners i poder viure tot l'any. Un gitano, durant aquestes èpoques de fires, no pot assistir a classe. Han d'anar a vendre globus... El tema dels gitans és molt evident i els hi volem imposar una uniformitat de criteris molt sèria.

A l'Escola en aquest moment són 12 dones de Santa Coloma, intermitents perquè quasi cada any tenen un nano i durant aquesta època estan amb ell. Però si fem una festa venen amb un nen de 6 o 7 dies, el porten allà. Hi ha 12 dones i 43 homes. Aquest any s'han incorporat els marroquins. No hi ha problemes de convivència encara que altres anys n'hi van haver. És diferent perquè, en realitat, es veu bastant que una ètnia es veu com superior a l'altra. Allà no passa perquè sobretot són nois d'uns 27 anys que treballen a la construcció al bosc i no hi ha hagut problemes. Ara ho han deixat els de Bangladesh. Em dedicava, al principi, a les dones i als de Bangladesh sobretot. Ara no vénen perquè requereixen una atenció especial. Vas a casa seva, menges coses molt picants, xerres molta estona en castellà... En aquella classe hi havien 11 alumnes que eren d'Àfrica, de Senegal i de Gambia sobretot, després n'hi havia de Bangladesh, de Cachimira, una dona marroquina, que estava controlada pel seu home que la venia a buscar i la portava.

A més d'aquests blocs d'ètnies hi havia dos nois granadins i que viuen a les afores de Santa Coloma. Eren dos nois que vivien a barraques, eren 8 germans, tenen un amb deficiències molt grans, un altre que està a l'hospital molt malalt amb neumonia. El seu pare havia estat alcohòlic i la mare està físicament molt deteriorada. Aquests dos nois treballaven a la recollida d'escombraries i venien a classe i estudiaven molt bé. Era molt bo, sobretot la germanor dels desposeïts que hi havia entre ells.

Els d'aquesta classe al segon any d'escola van demanar aprendre el català perquè a la feina els deien que si sabien català anirien millor. La professora que donava català ho feia de manera desinteressada però després li va sortir feina i no ha pogut venir més. Aquestes classes s'ha hagut de treure. Van sortir uns articles a Santa Coloma que deien que perquè no es feien les classes en català. Si volen que es faci en català es farà primer quan ho demanin ells i segon quan tinguem mestres perquè hi ha professors que poden venir un o dos mesos i després marxen, això no és estable i ningú s'ha ofert.

Concepció d'Escola d'Adults, documentació, premi Miguel Hernández

Hem elaborat un dossier amb els continguts mínims. No tenim cap mestre públic de la Generalitat. Tots som voluntaris... jo crec que ens han acorralat una mica. Va venir la responsable de la Generalitat d'educació d'adults de la província de Girona. Ens va posar les coses difícils quan va venir a l'Ajuntament a contractar-nos a nosaltres i, en concret, a mi. M'oferien una feina de dues hores durant 3 o 4 dies a la setmana. I nosaltres venim 4 hores cada dia. Es que si vols estar amb ells, has d'estar a totes. Per exemple, els dissabtes amb l'equip de Voleibol i els diumenges anem a jugar a fora de la població perquè vam entrar a la tercera categoria de la Federació Catalana de voleibol. ¡Un èxit! Va ser meravellós, eren 17 jugadors sobretot de l'Índia i Bangladesh i, després, africans. Es veu molta diferència entre ells perquè els de l'Índia jugaven a voleibol a l'escola i tocaven la pilota molt bé i els altres no tenien cap motricitat. Entrenàvem tota la tarda, venien puntualíssims, nets, dutxats. Era un exemple de conformitat, no hi havia una consciència de recel.

La Generalitat ens va oferir feina, unes hores... Li vam dir que ens oferia 4 hores i nosaltres en fèiem quasi 5 vegades més. Els vaig dir que a més hi havia més professors i em contestaren que això s'havia d'integrar: tots els alumnes han d'anar a apuntar-se a l'Ajuntament, treure el nom de Samba Kubally i integrar-se a l'escola d'adults de Sta. Coloma. "Si no hi ha escola d'adults a Sta. Coloma!". "Es igual, és un pla que tenim i ja la farem.." "doncs molt bé, quan la facin ja en parlarem.." Aquesta escola funcionaria el pròxim any. Però els assistents a La Samba Kubally deien que no podrien perquè *no tenemos papeles y no estamos empadronados*. Un senyor de cultura de l'Ajuntament em demanava la llista de tota la gent que anava a l'escola, però els immigrants em deien: "*No les des las listas ni les digas donde vivimos porque nos echan*." Clar, jo no podia dir on vivien i aquesta llista era un control que volia tenir l'Ajuntament per saber els que estaven empadronats o no i després de tot allò de la policia... Aquesta no tenia control d'ells perquè vivien en massies. Nosaltres ja ho sabíem.

Aquesta oferta de treball consistia doncs en primer lloc en una 1/3 part de les hores d'una sola persona, i en segon lloc, que s'havien d'integrar a l'escola, per l'empadronament i cap d'ells no volia empadronar-se encara que jo els acompanyés. Tenien por i ademés no tenien papers, no éren "legals"

Sobre la integració de l'escola Samba Kubally a la nova escola d'adults de Santa Coloma, ens van urgir que donéssim una resposta. Cada dimecres teníem reunió a l'escola. Hi havia una coordinadora formada pels de Salt, els de Santa Coloma, els africans i els de l'Índia. I vam contestar dient que no podíem fer-ho perquè no podien anar-se a apuntar a l'Ajuntament perquè no tenien papers. Va quedar com que rebutjàvem la integració perquè no podíem complir aquestes condicions i, i no savien res de res de castellà i no podien fer el graduat per ara.

L'Ajuntament va començar l'escola d'adults, van buscar dos professors i ara funciona. Amb l'alcalde nou, els locals d'un institut són utilitzats per l'escola d'adults -l'oficial- i per nosaltres que funcionem amb voluntariat.

Aquest any hem rebut el premi "Miguel Hernández" que dóna el MEC a Madrid per l'experiència d'alfabetització. Ha sigut un gran orgull. És important sobretot pel que significa, però també ens ajudarà econòmicament, per valor d'un milió...

Per cert, que quan vam anar a Madrid a recollir el premi, demanaven "dónde tienen la razón social o el domicilio?" no en tenim. "Quién és el director?" Tampoc no en tenim perquè fem equip. "¿cuántos alumnos tienen?" doncs miri...venen, marxen... ja que subsisteixen del treball diari."Y su gobierno autonómico que tiene competencias plenas en Educación de Adultos, qué..." doncs

miri... no gaire bé. "Huy, huy, esto es muy irregular..." Sí, ja ho sabem però què vol fer-hi?, la nostra escola té unes característiques pròpies, reals. Pot ser que el secretari i el tribunal hagin premiat aquesta experiència creada perquè aquest és un tema creixent a tot el país, s'està fent recerca, i la recerca no es pot fer sobre papers, sinó amb les persones.

El país té previstes respostes policiaques, administratives, judicials... però no té respostes educatives. I això és el que hem volgut fer. Això del premi Miguel Hernández potser ha ajudat a què sortissin altres experiències... però els immigrants ho estan passant molt malament, encara ténen por.. Recordem què vol dir *tenir por* ?

Amb l'Administració

Quan m'apropo als estaments administratius o amb intel·lectuals trobo com si hi hagués sequera, una gran aridesa. Veig que els intel·lectuals no formulen la realitat.

Portem preparant el projecte d'alfabetització des de quasi tres anys. Hi ha molts problemes amb l'ajuntament. M'han criticat molt. No puc suportar les reunions de valoracions i coses semblants perquè, en primer lloc, fan consideracions que em semblen paraleles a la realitat. En segon lloc, perquè em consideren una persona incompetent en el meu terreny. Porto des dels 14 anys preparant-me, cultivant la meva cultura, la meva carrera, la meva formació. Es a dir, sobre el tema d'adults tinc alguna noció. Ara puc dir que estic a l'equip que ha rebut un premi nacional en educació d'adults. Es com un orgull.

Topem amb la mesquinesa de la Generalitat i de l'Ajuntament, petites mires del que sembla una tàctica política tan complexa, és molt ridícula. Els molesten els pobres

Amb els gitanos de Font de la Pólvora, pel que fa al tema dels contractes es va celebrar una assemblea a la qual van assistir el responsable del barri, l'ajuntament, l'associació de veïns. Aquí ens van dir que els contractes es feien fins al juny i, al setembre, els tornarien a fer. Ens volien donar a entendre que els contractes anaven d'aquesta manera. O sigui, que al senyor Lluís el podrem acomiadar al juny i al setembre ja tornarem a parlar. Ho trobem natural però, des del punt de vista laboral, és una aberració. Posa de relleu la inconsistència, la impersonalitat, de les consideracions polítiques banals i de "poca monta", de poca categoria humana. De fet ens han tret fóra a tot l'esquip d'adults de l'ONYAR EST i s'ha acabat. Han tancat l'escola. Fins i tot va en contra d'ells mateixos ja que perdran una quantitat important de vots. Van parlar amb els alumnes de l'escola i els tractaren de inútils i d'ineptes.

Els diners valen molt i ho accepto però el que no faré és deixar fora aquests nois que em necessiten i han confiat en mi. Pobre Catalunya si actúa així! Mantenim oberta l'escola pel nostre compte, perquè l'educació és un acte de llibertat i responsabilitat personal. Les administracions haurien d'estar al servei dels ciutadans més necessitats.

Aquest temps que he passat a la Samba Kubally, sense cobrar, em vaig endeutar i es va produir un distanciament amb la meva família. Vaig buscar una feina perquè els diners no m'arribaven. Em van oferir una feina pels dissabtes i els diumenges a una comunitat terapèutica prop de Figueres. En aquest moment, hi ha 26 nois que estan reclosos allà durant 6 mesos perquè són drogadictes, toxicòmans, ludòpates, seropositius de la SIDA. Sóc com un educador de cap de setmana. Demanaré que em deixin continuar, que sigui una cosa fixa la qual cosa em permetria tenir una economia mig estable. Depèn del SER-GI. Són una comunitat terapèutica ja que aquestes persones internades quan van als metges